O DESCRIERE CINICĂ A RĂULUI, O LECTURĂ ABSOLUT NECESARĂ.

COMANDANT LA auschwitz

AUTOBIOGRAFIA LUI RUDOLF HÖSS

Ediție îngrijită de OTTMAR TRAȘCĂ

ISTORIE

COMANDANT LA

auschwitz

AUTOBIOGRAFIA LUI RUDOLF HÖSS

COMANDANT LA

auschwitz

AUTOBIOGRAFIA LUI RUDOLF HÖSS

Traducere din limba engleză de
VERONICA TOMESCU

Postfață, note și ediție de
OTTMAR TRAȘCĂ

Editura Omnium
București • 2022

Redactor: Nicoleta ANA
Design copertă: Rudolf WUERICH
Ilustrație copertă: © François ROBERT Photography
DTP: Simona BĂNICĂ

Tipar: ARTPRINT
Email:office@artprint.ro
Tel: 021.336.36.33

COMMANDANT OF AUSCHWITZ
THE AUTOBIOGRAPHY OF RUDOLF HÖSS
Copyright © 1951 by Wydawnictwo Prawnicze, Warsaw.
English translation © 1959 by Weidenfeld & Nicolson.
First published by Weidenfeld & Nicolson, London.

The moral right of Rudolf Höss to be identified as the author of this work has been asserted by Wydawnictwo Prawnicze in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.
All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin Editurii Omnium, parte a Grupului Editorial Epica.
Copyright © 2022 Editura Omnium.

ISBN: 978-606-95474-6-5

București, 2022

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Comandant la Auschwitz : autobiografia lui Rudolf Höss / trad. din lb. engleză de Veronica Tomescu ; postf., note și ed. de Ottmar Traşcă. - București : Omnium, 2022
Index

ISBN 978-606-95474-6-5
I. Tomescu, Veronica (trad.)
II. Traşcă, Ottmar (postf. ; note ; ed.)

929
94

Notă la ediția în limba română

Rudolf Höss, comandant al lagărului de la Auschwitz între 1940 și 1943, a fost arestat de poliția militară britanică pe 11 martie 1946 lângă Flensburg, în landul Schleswig-Holstein. După câteva interogatorii, Höss a fost transferat militarilor americani în decursul aceleiași luni și dus la Nürnberg, unde a continuat să fie interogat. Pe 25 mai 1946 a fost predat autorităților poloneze la Cracovia, apoi la Varșovia, unde a așteptat desfășurarea procesului, care însă nu a avut loc decât în luna martie a anului următor. În aprilie 1947, a fost condamnat la moarte și executat.

Scrierile lui Rudolf Höss din închisoare, cunoscute astăzi în întreaga lume sub titlul *Comandant la Auschwitz. Autobiografia lui Rudolf Höss*, au fost redactate atât în timpul cercetărilor desfășurate asupra sa (sub formă de anexe), cât și după finalizarea acestor cercetări, dar înainte de proces, în ianuarie — februarie 1947 (sub forma unei autobiografii).

Aceste documente au fost publicate pentru prima oară în 1951, în traducere poloneză, în volumul intitulat *Wspomnienia* (Wydawnictwo Prawnicze, Varșovia). Manuscrisul a fost îngrijit de cunoscutul criminolog polonez, dr. Stanislaw Batwie, care a avut treisprezece conversații cu Höss pe când acesta se afla într-o închisoare din Cracovia și care, de altfel, i-a sugerat acestuia să își scrie autobiografia.

O ediție ulterioară în limba poloneză, care conține nu doar autobiografia lui Höss, dar și mai multe documente, inclusiv ultimele

scrisori adresate de Höss soției și copiilor săi, a apărut în 1956, cu o introducere și note de Jan Sehn. În 1958, *Autobiografia* a fost publicată și în limba germană, cu titlul *Kommandant in Auschwitz* (Deutsche Verlags-Anstalt), fiind împărțită în capitole și scurtată.

Pentru traducerea ediției în limba română, realizată de Veronica Tomescu, s-a folosit textul publicat în limba engleză, care a reprodus integral documentul original, în forma scrisă de Höss, cu excepția cuvintelor ilizibile marcate în text cu puncte de suspensie și care se regăsesc și în manuscrisul dactilografiat.

De asemenea, pentru întregirea lucrării, ediția în limba română a fost îngrijită de Ottmar Trașcă, doctor în istorie și cercetător științific principal în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu" din Cluj-Napoca al Academiei Române, care a elaborat postfața acestui volum și notele de subsol explicative, fiind păstrate, totodată, și cele mai multe dintre notele ediției în limba engleză.

Editorul

Comandant la Auschwitz

Autobiografie

În cele ce urmează aș vrea să încerc să spun povestea ființei mele celei mai lăuntrice. Voi încerca să reconstruiesc din memorie o istorie fidelă a tuturor evenimentelor importante și a întâmplărilor din viața mea, a culmilor și abisurilor psihologice prin care am trecut.

Pentru a zugrăvi o imagine cât mai completă, este esențial să încep cu cele mai timpurii experiențe din copilărie.

Până când am împlinit șase ani, am locuit la periferia extremă a orașului Baden-Baden, într-un cartier format din ferme împrăștiate și izolate. Copiii din zonă erau cu toții mai mari decât mine, așa că am dus lipsă de tovarăși de joacă și eram silit să caut compania adulților. Nu îmi făcea însă plăcere și încercam de câte ori puteam să scap de supravegherea lor și să explorez de unul singur. Eram fascinat de pădurea nesfârșită, cu pinii înalți ai Pădurii Negre, care începea chiar de lângă casa noastră. Nu mă aventuram însă niciodată prea departe, nu depășeam în nicio împrejurare limita de unde, de sus de pe versant, se vedea încă valea noastră. De fapt, nici nu aveam voie să intru singur în pădure, deoarece, când eram mai mic, niște țigani nomazi m-au văzut jucându-mă nesupravegheat și m-au luat cu ei. Am fost salvat de un țăran din vecini care ne-a ieșit din întâmplare în cale și care m-a dus înapoi acasă.

Un loc care mă atrăgea în mod deosebit era rezervorul mare de apă care alimenta orașul. Ascultam ore în șir susurul misterios al apei de dincolo de pereții groși și nu reușeam cu niciun chip să

înțeleg ce era cu adevărat, în pofida repetatelor lămuriri oferite de cei mari. Dar aproape tot timpul mi-l petreceam în staulele și grajdurile țăranilor și, când nu mă găseau, părinții mei începeau întotdeauna căutarea de acolo. Mă încântau mai ales caii și nu mă săturam niciodată să-i mângâi, să le vorbesc și să-i hrănesc cu câte ceva bun. Dacă reușeam să pun mâna pe o perie sau pe o țesală, mă apucam de îndată să-i perii. Deși țăranii se cam temeau c-aș putea păți ceva, mă strecuram printre picioarele cailor în timp ce-i țesălam, și niciodată în viața mea nu m-a lovit și nici nu m-a mușcat vreun animal. Până și un taur considerat periculos, care aparținea unuia dintre țărani, era prietenos cu mine. Nu mi-a fost niciodată frică de câini, și nici nu am fost nicicând atacat de vreunul. Lăsam deoparte până și cea mai îndrăgită jucărie, de îndată ce întrezăream ocazia de a mă putea furișa în grajd. Mama încerca din răsputeri să mă dezvețe de dragostea pentru animale, care i se părea primejdioasă, dar degeaba. Am devenit un copil singuratic și eram cel mai fericit când mă jucam sau lucram de unul singur, neobservat. Nu suportam să stea cineva cu ochii pe mine.

Și apa reprezenta o atracție irezistibilă pentru mine, și mă îmbăiam și mă scăldam fără încetare. Spălam tot soiul de obiecte în baie sau în pârâul care curgea prin grădina noastră și am stricat nenumărate jucării sau haine în acest fel. Această pasiune pentru apă nu m-a părăsit până în ziua de azi.

Când aveam șase ani, ne-am stabilit lângă Mannheim[1]. La fel ca înainte, locuiam la periferie. Dar, spre marea mea dezamăgire, aici nu erau nici grajduri și nici vite. Mama mi-a povestit că am bolit săptămâni în șir de dorul animalelor, dealurilor și pădurilor mele

[1] Afirmație inexactă. În realitate, familia Höss s-a mutat la Mannheim în noiembrie 1906. Dat fiind faptul că data de naștere reală a lui Rudolf Höss este 25.11.1901 și nu 25.11.1900, reiese că avea 5 ani în momentul mutării familiei sale la Mannheim. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, Mit einer Einführung von Ulrich Niess, Mannheim, 2018, p. 28, 31 (n. edit.).

dragi. Părinții au încercat tot ce le-a stat în putere să îmi distragă atenția de la dragostea mea exagerată pentru animale. Nu au reușit: am găsit cărți cu poze cu animale și mă ascundeam ca să pot visa la vaci și cai. Când am împlinit șapte ani, l-am primit în dar pe Hans, un ponei negru ca tăciunele, cu ochi sclipitori și o coamă lungă. Mi-am ieșit din minți de fericire. În sfârșit, aveam un tovarăș. Căci Hans era un animal credincios, care mă urma pretutindeni ca un câine. Când părinții mei erau plecați, îl urcam chiar și în dormitor. Deoarece întotdeauna m-am înțeles foarte bine cu servitorii, îmi acceptau slăbiciunea și nu mă pârau niciodată. În noul nostru cartier, aveam mulți tovarăși de joacă de vârsta mea. Ne jucam jocurile pe care le preferă copiii în toată lumea și am participat la multe farse copilărești. Dar cea mai mare fericire a mea era să mă plimb cu Hans în pădurea Haardt, unde puteam fi singuri și unde cutreieram ore în șir fără să întâlnesc țipenie de om.

Începuseră acum școala și viața serioasă. În primii ani de școală nu s-a întâmplat nimic ce să merite consemnat. Eram un elev silitor[2] și îmi terminam temele cât de repede puteam, ca să am suficient timp liber să mă plimb cu Hans.

Părinții mei mă lăsau să fac ce voiam. Tata a legat jurământ că aveam să fiu preot, astfel încât viitoarea mea profesie era stabilită definitiv. Am fost educat cu acest scop în vedere. Tata m-a educat după principii militare stricte. Am fost influențat și de atmosfera profund religioasă din familie, căci tata era catolic evlavios. Cât timp trăiserăm la Baden-Baden nu-l prea văzusem pe tata, deoarece călătorea mult cu serviciul și uneori lipsea luni la rând.[3] Toate

[2] Performanțele sale școlare mai degrabă mediocre contrazic această afirmație. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 45 (n. edit.).

[3] Tatăl lui Rudolf Höss, Franz Xaver Höss (1875-1914), a fost comis-voiajor. Pentru originea, viața și activitatea lui Franz Xaver Höss vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 20-21, 31, 42 (n. edit.).

acestea s-au schimbat când ne-am mutat la Mannheim. Tata găsea acum timp aproape zilnic să se intereseze de mine, fie să îmi verifice temele, fie să îmi vorbească despre viitoarea mea profesie. Îmi plăcea enorm să îl ascult când povestea despre serviciul militar din Africa de Est și când istorisea luptele cu băștinașii rebeli sau când le descria viețile, obiceiurile și idolatriile sinistre. Ascultam cu entuziasm pătimaș când vorbea de binecuvântatele activități civilizatoare ale misionarilor și eram hotărât să devin și eu misionar în junglele întunecate ale Africii îndepărtate. Erau zile de sărbătoare când primeam vizita vreunui părinte bărbos pe care îl cunoscuse tata în Africa. Nu îmi scăpa nicio vorbuliță din conversația lor și eram atât de absorbit încât uitam până și de Hans.

Familia mea avea mulți oaspeți, deși ei nu prea vizitau pe nimeni. Oaspeții erau de cele mai multe ori preoți de tot soiul.

Odată cu trecerea anilor s-a intensificat și fervoarea religioasă a tatălui meu. De câte ori avea timp, mă ducea în pelerinaj la toate locurile sfinte din țară, dar și la Einsiedeln, în Elveția, și la Lourdes, în Franța. Se ruga pătimaș să se coboare asupra mea harul Domnului, astfel încât să devin și eu într-o zi preot binecuvântat de Dumnezeu. La rândul meu, eram pe cât de pios era posibil pentru un băiat de vârsta mea și îmi îndeplineam îndatoririle religioase cu mare seriozitate. Mă rugam cu o gravitate sinceră, copilăroasă, și îmi îndeplineam cu devotament îndatoririle de acolit. Învățasem de la părinți să fiu respectuos și ascultător cu toți adulții, mai ales cu cei în vârstă, indiferent de statutul social. Am fost învățat că principala mea datorie este să îi ajut pe nevoiași. Mi se repeta cu stăruință că trebuie să îndeplinesc fără crâcnire dorințele și poruncile părinților, profesorilor și preoților, de fapt ale tuturor adulților, inclusiv ale servitorilor, și că nimic nu are voie să mă distragă de la această datorie. Adulții aveau dreptate întotdeauna.

Aceste principii de bază după care am fost educat au devenit parte a ființei mele. Îl văd și acum în fața ochilor pe tata care,

catolic fervent fiind, se împotrivea cu înverșunare guvernului Reichului și politicilor acestuia, dar nu obosea niciodată să le amintească prietenilor că legile și decretele statului trebuie urmate orbește, în pofida opiniilor personale.

Din fragedă copilărie am fost crescut cu un puternic simț al datoriei. În casa părintească, era obligatoriu ca toate sarcinile să fie îndeplinite cu exactitate și conștiinciozitate. Fiecare membru al familiei avea sarcini bine stabilite. Tata avea deosebită grijă ca eu să execut cu meticulozitate instrucțiunile și dorințele sale. Îmi amintesc și azi cum m-a scos din pat într-o noapte pentru că am uitat pătura de sub șa în grădină în loc să o agăț în grajd să se usuce, după cum îmi spusese el. Uitasem pur și simplu. Îmi repeta fără încetare că relele cele mai mari sunt aproape întotdeauna cauzate de greșeli mărunte, aparent nesemnificative. La vremea aceea nu înțelegeam în totalitate ce vrea să spună prin aceste vorbe, dar odată cu trecerea anilor aveam să pricep, în urma unor experiențe nefericite, adevărul spuselor sale.

Relația dintre părinții mei era una de respect iubitor și înțelegere reciprocă. Însă nu îmi amintesc să fi asistat la vreo demonstrație de afecțiune; pe de altă parte, nu i-am auzit nici schimbând vreo vorbă mânioasă. În vreme ce surorile mele, care erau cu patru și șase ani mai mici decât mine[4], erau foarte drăgăstoase și se țineau mereu după mama[5], eu m-am ferit din fragedă pruncie de orice manifestare de afecțiune, spre marele regret al mamei, mătușilor și celorlalte rude. Nu se puteau aștepta din partea mea la mai mult decât o strângere de mână și câteva cuvinte de mulțumire.

---

[4] Marie Höss (1904-?) și Margarete Höss (1906-?) surorile lui Rudolf Höss. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 28, 30 (n. edit.).

[5] Paulina Höss, născută Speck (1879-1917), mama lui Rudolf Höss. Pentru informații referitoare la originea și viața sa vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 21-24, 46-51 (n. edit.).

Deși ambii părinți mă iubeau mult, nu am fost niciodată în stare să le mărturisesc îngrijorările mari și mici care pun stăpânire din când în când pe inima unui copil. Trebuia să îmi rezolv singur toate problemele, cât de bine puteam. Singurul meu confident era poneiul, despre care eram sigur că mă înțelege. Surorile mele mă adorau și încercau continuu să stabilească o relație frățească iubitoare cu mine. Dar eu nu le băgam în seamă niciodată. Nu mă jucam cu ele decât când nu aveam încotro, iar atunci le necăjeam până când alergau plângând la mama. Le făceam nenumărate farse. Dar ele totuși mă iubeau și întotdeauna au regretat, așa cum regretă și azi, că nu am reușit niciodată să manifest față de ele sentimente mai călduroase. Pentru mine au fost mereu două străine.

Însă pe părinții mei îi respectam foarte mult și îi priveam cu venerație. Dar nu am simțit niciodată dragoste față de ei, așa cum își iubesc alți copii părinții, și așa cum m-au iubit și pe mine copiii mei. De ce, nu am înțeles niciodată. Nici până azi nu am găsit explicație pentru acest lucru.

Nu eram foarte ascultător și în niciun caz nu eram un copil model. Făceam toate șotiile firești pentru un băiat de vârsta mea. Mă hârjoneam cu ceilalți copii și luam parte la cele mai nebunești jocuri și încăierări, de câte ori aveam ocazia. Deși existau mereu momente când rămâneam singur, aveam destui prieteni cu care să mă joc dacă doream. Am fost întotdeauna ferm și nu mă lăsam călcat în picioare. Dacă eram victima vreunei nedreptăți, nu mă lăsam până nu mă răzbunam. Eram de neînduplecat în această privință și colegii de clasă îmi știau de frică. S-a întâmplat ca în toți anii cât am fost elev să stau în aceeași bancă cu o fată suedeză care voia să devină doctoriță.[6] Ne înțelegeam foarte bine și nu ne

[6] Afirmație inexactă. Ambele colege de clasă ale lui Rudolf Höss proveneau din Germania. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 45 (n. edit.).

certam niciodată. La şcoala noastră era obiceiul ca elevii care stăteau în aceeaşi bancă să rămână aşezaţi astfel până la absolvire.

Când aveam treisprezece ani, a avut loc un incident care mi-a zguduit pentru prima oară credinţa religioasă nestrămutată. În timpul uneia dintre încăierările obişnuite care aveau loc la intrarea în gimnaziu, l-am aruncat pe scări, neintenţionat, pe unul dintre colegi. În urma căzăturii, şi-a rupt glezna. De ani de zile cădeau elevi pe treptele respective, inclusiv eu m-am numărat printre ei, şi niciodată nimeni nu a păţit nimic serios. Acest băiat a avut pur şi simplu ghinion. Am primit trei zile de pedeapsă. Era sâmbătă dimineaţă. În după-amiaza respectivă m-am dus ca de obicei la spovedania săptămânală şi i-am mărturisit preotului ce se întâmplase. Însă acasă n-am suflat o vorbă, deoarece nu voiam să le stric duminica părinţilor mei. Aveau oricum să afle curând, săptămâna următoare. Confesorul meu, care era un bun prieten al tatălui meu, fusese invitat la cină chiar în seara aceea. A doua zi dimineaţă, tata m-a mustrat în legătură cu accidentul şi m-a pedepsit fiindcă nu îi mărturisisem imediat. Am fost bulversat, nu din pricina pedepsei, ci din cauza trădării cu totul neaşteptate de care se făcuse vinovat confesorul. Mi se spusese întotdeauna că secretul confesionalului este atât de sacru încât preotul nu are voie să dezvăluie nici cele mai grave crime care i se mărturisesc. Iar acum, acest preot în care avusesem încredere totală, la care mergeam regulat pentru confesiune şi care îmi ştia pe de rost toate micile păcate, încălcase secretul confesionalului pentru o nimica toată! Numai el îi putuse spune tatălui meu despre accident, deoarece nici tata, nici mama şi nici altcineva de acasă nu fusese în ziua aceea în oraş. Telefonul nostru era stricat. Niciunul dintre colegii mei de clasă nu locuia aproape de noi. Nimeni nu ne vizitase, cu excepţia preotului. Am cugetat multă vreme asupra detaliilor incidentului, atât de monstruos mi se părea. Eram şi sunt încă ferm convins că preotul a încălcat secretul confesionalului. Credinţa mea în sanctitatea statutului de preot fusese zdruncinată

și în minte mi se sădiseră pentru prima oară îndoieli. Nu m-am mai dus la acel preot pentru confesiune. Când el și cu tata m-au luat la întrebări, am reușit să mă scuz că fusesem la confesiune la capela școlii, la preotul care ne preda lecția de religie. Tatălui meu i s-a părut plauzibil, dar sunt convins că fostul meu duhovnic ghicise motivul adevărat. A făcut tot ce a putut să mă împace, dar mi-a fost imposibil să mă mai duc la el să mă spovedesc. De fapt, am mers chiar mai departe și am renunțat cu totul la confesiune, deoarece nu mai consideram că tagma preoțească este demnă de încredere.

La școală învățasem că Dumnezeu îi pedepsește aspru pe cei care se duc la sfânta comuniune fără să se fi spovedit înainte. Că se prea poate ca asemenea păcătoși să piară trăsniți chiar în fața altarului.

În ignoranța mea copilărească, l-am implorat din suflet pe Tatăl Ceresc să mă ierte pentru că nu mai merg la confesiune și să îmi ierte păcatele pe care le-am enumerat apoi. Am rămas încredințat că obținusem iertarea păcatelor și m-am dus cu inima cât un purice la comuniune, într-o biserică unde nu mă cunoștea nimeni, fără să știu dacă procedez cum trebuie. Nu s-a întâmplat nimic! Iar eu, un biet vierme nenorocit, am crezut că Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunile și mi-a aprobat acțiunile. Sufletul meu, care în privința credinței fusese până atunci păstorit pașnic și sigur, fusese zguduit din temelii și credința profundă, autentică, de copil fusese spulberată.

În anul următor, pe neașteptate, a murit tata[7]. Nu-mi amintesc să fi suferit mult. Poate că eram prea tânăr să înțeleg cu adevărat ce pierdusem. Și, drept rezultat, viața mea a luat o turnură cu totul diferită de ceea ce își dorise el.

A izbucnit războiul. Garnizoana Mannheim a pornit pe front. S-au format trupe de rezervă. De pe front au sosit primele trenuri

[7] Franz Xaver Höss a încetat din viață la 03.05.1914. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 46 (n. edit.).

cu răniți. Eu nu prea dădeam pe-acasă. Erau atâtea de văzut și nu voiam să pierd nimic. Am bătut-o la cap pe mama până când mi-a dat voie să mă înrolez în trupele auxiliare ale Crucii Roșii.

Dintre numeroasele amintiri din acea perioadă îmi este imposibil să rememorez acum exact cum m-a afectat primul contact cu soldații răniți. Îmi amintesc încă bandajele însângerate din jurul capetelor și brațelor, uniformele noastre cenușii, tunicile albastre și pantalonii roșii ai francezilor, toate pătate cu sânge și noroi. Aud ca aievea gemetele înfundate ale răniților înghesuiți în vagoanele pregătite în grabă. Alergam dintr-o parte în alta și împărțeam mâncare, băutură și tutun. Când nu eram la școală, petreceam toată ziua în spitale, în garnizoană sau la gară, așteptam trenurile cu soldați sau cu răniți și ajutam la distribuirea de alimente și alte cele. La spital treceam pe vârfurile picioarelor pe lângă paturile unde gemeau cei grav răniți și am văzut mulți muribunzi și chiar morți. Toate acestea mi-au lăsat o impresie ciudată, deși acum nu îmi pot descrie în amănunt senzațiile.

Amintirea acestor scene triste era oricum spulberată curând de buna dispoziție trivială, de nestăpânit, a soldaților care nu suferiseră decât răni ușoare sau care nu aveau dureri. Nu mă săturam să-i ascult povestindu-și peripețiile de pe front. Se trezise la viață sângele de soldat care îmi curgea în vine. De multe generații, strămoșii din partea tatei fuseseră ofițeri; în 1870 bunicul, colonel în fruntea regimentului său, căzuse în luptă. Și tata fusese soldat până în măduva oaselor, chiar dacă, odată trecut în rezervă, entuziasmul militar îi fusese înlocuit de fervoarea religioasă. Voiam să devin soldat. Eram hotărât să fac tot ce era necesar ca să nu pierd ocazia de a lua parte la război. Mama și tutorele meu, de fapt toate rudele, s-au străduit cât au putut să mă convingă să renunț. Îmi spuneau că trebuie să îmi dau întâi examenele, iar apoi urma să mai discutăm. În orice caz, fusese stabilit că aveam să devin preot. Nu m-am opus, însă am continuat să caut o cale de a ajunge pe front. Mă ascundeam în trenurile cu soldați, dar întotdeauna eram

descoperit și, în pofida rugăminților mele fierbinți, dus acasă de poliția militară, din pricina vârstei mele fragede.

Toate gândurile și speranțele mele erau îndreptate spre țelul de a deveni soldat. Uitasem de școală, de viitoarea mea profesie, de familie. Cu o răbdare și o bunătate extraordinare și emoționante, mama se străduia să mă facă să mă răzgândesc. Însă eu mă încăpățânam să găsesc o cale de a-mi împlini ambiția. Mama era neputincioasă în fața unei asemenea tenacități. Rudele voiau să mă trimită la un colegiu de pregătire pentru misionari, deși mama nu era de acord. Nu aveam nicio tragere de inimă pentru religie, deși îmi îndeplineam cu conștiinciozitate obligațiile impuse de Biserică. Îmi lipseau îndrumarea și autoritatea tatălui meu.

În 1916, cu ajutorul unui căpitan de cavalerie pe care îl cunoscusem la spital, am reușit în sfârșit să mă înrolez în regimentul în care își făcuseră serviciul militar tatăl și bunicul meu.[8] După o scurtă perioadă de instrucție, am fost trimis pe front, fără știrea mamei.[9] Nu aveam să o revăd, deoarece a murit în 1917[10].

---

[8] Regimentul 21 Dragoni din Baden (n. edit.).

[9] Afirmațiile lui Rudolf Höss referitoare la înrolarea sa voluntară și participarea la Primul Război Mondial sunt false. În realitate, până la sfârșitul anului 1917 Rudolf Höss nu a părăsit orașul Mannheim. În al doilea rând, în cadrul documentelor referitoare la Regimentul 21 Dragoni, păstrate în arhivele din Mannheim, numele lui Rudolf Höss nu este înregistrat. În fine, militarii acestei unități nu au fost implicați în niciun fel de operațiuni militare desfășurate pe fronturile din Turcia, Irak sau Palestina. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 69; Afirmațiile false ale lui Rudolf Höss cu privire la participarea la Primul Război Mondial se regăsesc inclusiv în dosarul său personal de ofițer SS, păstrat în Bundesarchiv Berlin. Vezi Bundesarchiv Berlin, SS-Offiziersakte (SSO) Rudolf Höss, fol. 6. Lebenslauf vom 19.06.1936, gez. Rudolf Höss; fol. 37. Abschrift-Feldzüge, mobile Verwendungen, Teilnahme am sonstigen kriegerischen Unternehmungen und Kampfhandlungen; fol. 38. Abschrift-Personalnachweis für Führer der Waffen-SS (În continuare se va cita BB, SSO Akte Rudolf Höss) (n. edit.).

[10] Pauline Höss a încetat din viață la 08.04.1917. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen

Am fost trimis în Turcia, apoi pe frontul irakian. Faptul că mă înrolasem în secret, precum și teama mereu prezentă că aveam să fiu descoperit și trimis acasă au făcut ca lunga și variata călătorie până în Turcia, care m-a purtat prin numeroase țări, să fie un eveniment profund marcant pentru un băiat de nici șaisprezece ani. Timpul petrecut la Constantinopol, care la vremea respectivă era încă un oraș oriental și pitoresc, și călătoria cu trenul și călare până pe îndepărtatul front irakian au fost și ele încărcate de experiențe inedite. Însă nu erau de o importanță fundamentală pentru mine și nu mi s-au întipărit clar în minte.

Însă îmi amintesc fiecare detaliu al primei confruntări cu inamicul. Curând după sosirea pe front, am fost atașați unei divizii turcești, iar unitatea de cavalerie a fost împărțită ca întărire pentru cele trei regimente turcești. Nu se terminase încă instrucția când forțele britanice — formate din neozeelandezi și indieni — au lansat un atac. Când lupta s-a intensificat, turcii au fugit. Mica noastră trupă de germani a rămas izolată în imensitatea deșertului, printre pietrele și ruinele unor civilizații odinioară prospere, și a trebuit să ne apărăm cât de bine am putut. Nu prea mai aveam muniție, iar postul de prim-ajutor rămăsese departe în urmă, cu caii. Focurile dușmanilor deveneau din ce în ce mai intense și mai precise și curând am înțeles gravitatea situației noastre. Unul după altul, camarazii mei cădeau răniți și dintr-o dată cel de lângă mine nu a răspuns când l-am strigat. M-am întors și am văzut că e rănit la cap și sângerează abundent, apoi mi-am dat seama că e mort. M-a cuprins groaza, așa cum nu aveam să o mai resimt vreodată, că mă așteaptă aceeași soartă. Dacă aș fi fost singur, aș fi fugit cu siguranță, la fel ca turcii. Mă tot uitam la camaradul meu mort. Apoi, brusc, deznădăjduit cum eram, l-am zărit pe căpitan, care stătea în spatele unei stânci și, cu un calm glacial, de parcă ar fi

---

Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 51 (n. edit.).

fost la poligonul de tragere, răspundea la focurile inamicului cu pușca pe care o scăpase din mână mortul de lângă mine. În acel moment a coborât asupra mea un calm ciudat, cum nu mai simțisem niciodată. Mi-am dat seama că trebuie să trag și eu. Până atunci nu trăsesem nici un glonț ci doar mă uitasem, din ce în ce mai înspăimântat, cum indienii se apropie treptat de noi. Unul dintre ei tocmai sărise de după un morman de bolovani. Îl văd și acum, un zdrahon cu barbă neagră zbârlită. Am ezitat o clipă, cu imaginea camaradului meu mort în fața ochilor, apoi am apăsat pe trăgaci și, tremurând tot, am văzut că indianul se prăbușește și nu mai mișcă. Habar nu am dacă am țintit cum trebuie. Primul soldat ucis! Vraja se spulberase. Acum am început să trag, glonț după glonț, așa cum fusesem instruit, și nu m-am mai gândit la pericol. În plus, căpitanul era aproape și, din când în când, îmi striga câte un cuvânt de încurajare. Atacul s-a sfârșit de îndată ce indienii și-au dat seama că întâmpină rezistență. Între timp, turcii fuseseră obligați să revină și a fost lansat un contraatac. În aceeași zi am recapturat un teritoriu însemnat. În timpul avansului, am aruncat o privire oarecum înspăimântată asupra *mortului meu*, dar nu mi-a făcut niciun fel de plăcere. Nu pot spune dacă am mai ucis sau am rănit vreun alt indian în timpul acestei bătălii, deși am țintit și am tras asupra oricărui inamic care ieșea la vedere. Eram mult prea entuziasmat.

Căpitanul s-a arătat uluit că am manifestat atât de mult sânge rece în timpul primei mele bătălii, în timpul *botezului focului*. Dacă ar fi știut cum mă simt în adâncul sufletului! Mai târziu i-am mărturisit cum mă simțisem cu adevărat. A râs și mi-a spus că toți soldații trec cam prin aceeași stare sufletească.

Aveam o încredere desăvârșită și neobișnuită în căpitan. Mi-a devenit, s-ar putea spune, un fel de tată-soldat și îi purtam un mare respect. Era o relație mult mai profundă decât cea dintre mine și adevăratul meu tată. Nu mă scăpa niciodată din ochi. Deși nu manifesta niciun fel de favoritism față de mine, mă trata cu

multă afecțiune și avea grijă de mine de parcă aș fi fost fiul său. Nu voia să mă trimită în recunoaștere pe distanțe mari, deși ceda întotdeauna când îl rugam în mod repetat să îmi dea voie să mă duc. A fost deosebit de mândru când am fost decorat și promovat.[11] El însă nu m-a recomandat niciodată pentru vreo distincție. Am fost foarte îndurerat când a căzut în a doua bătălie a Iordanului, în primăvara anului 1918. Moartea sa m-a afectat profund.

La începutul anului 1917, formațiunea noastră a fost transferată pe frontul palestinian. Eram în Țara Sfântă. Străbăteam locuri ale căror nume le cunoșteam bine de la istoria religiei și din poveștile sfinților. Și cât de diferit era totul de ilustrațiile și poveștile care îmi umpluseră visurile copilăriei!

La început am ocupat poziții pe drumul către Hejaz, dar apoi ne-am mutat pe frontul de la Ierusalim. Astfel, într-o dimineață, când ne întorceam după ce am fost în patrulare pe malul celălalt al Iordanului, am întâlnit în vale un șir de căruțe încărcate cu mușchi de copac. Deoarece britanicii se foloseau de toate mijloacele imaginabile pentru a furniza arme arabilor și celorlalte popoare din Palestina, care abia așteptau să scape de jugul turcesc, aveam ordin să percheziționăm toate căruțele și animalele de povară. Prin urmare, le-am cerut țăranilor să-și descarce căruțele și i-am interogat cu ajutorul traducătorului, un indian tânăr.

Când i-am întrebat unde duc mușchiul, ne-au lămurit că este destinat mănăstirilor din Ierusalim, unde va fi vândut pelerinilor. Ne-a mirat întrucâtva această explicație. Mai târziu, am fost rănit și trimis la un spital din Wilhelma, o colonie germană situată între Ierusalim și Jaffa. Coloniștii de aici emigraseră de la Württemberg, din motive religioase, cu mai multe generații în urmă. Cât timp am stat în spital, mi-au povestit că mușchiul adus de țărani cu căruța este baza unui comerț foarte profitabil. Este un fel de mușchi

[11] Afirmația este falsă. În realitate, Rudolf Höss nu a luat parte la Primul Război Mondial (n. edit.).

islandez cu striații albe-cenușii și puncte roșii. Pelerinilor li se spune că provine de pe Golgota, iar punctele roșii sunt sângele lui Isus, astfel încât le e vândut foarte scump. Coloniștii mi-au mărturisit cu franchețe că, pe timp de pace, când locurile sfinte sunt vizitate de mii de pelerini, vânzarea acestui mușchi este o afacere extrem de avantajoasă. Pelerinii cumpără orice are cea mai mică legătură cu sfinții sau cu locurile sfinte. Marile mănăstiri sunt cele mai păcătoase. Acolo toate eforturile sunt dirijate pentru a se stoarce de la pelerini cât mai mulți bani. După ce am fost externat din spital, am avut ocazia să văd cu ochii mei unele dintre aceste activități la Ierusalim. Din pricina războiului, nu erau decât câțiva pelerini, dar această lipsă era compensată de prezența soldaților germani și austrieci. Mai târziu am observat același tip de afacere la Nazareth. Am discutat acest subiect cu mai mulți dintre camarazii mei, deoarece eram dezgustat de cinismul cu care se desfășura acest comerț cu așa-zise relicve sfinte, taman de către reprezentanții numeroaselor biserici stabilite aici.

Majoritatea prietenilor mei s-au dovedit indiferenți și spuneau că, dacă oamenii sunt atât de naivi încât să se lase păcăliți de acești escroci, n-au decât să plătească pentru prostia lor. Alții considerau acest comerț un fel de afacere bazată pe turism, așa cum se întâmplă în toate locurile care atrag călători. Dar câțiva care, ca mine, erau catolici pioși, au condamnat această afacere de care se făceau vinovate bisericile și s-au arătat scârbiți de felul în care profitau de sentimentele profunde, creștine, ale pelerinilor, dintre care mulți își vânduseră tot ce aveau numai să poată vizita locurile sfinte măcar o dată în viață.

Multă vreme nu am reușit să îmi definesc sentimentele stârnite de aceste lucruri, dar m-au influențat totuși decisiv când, ulterior, m-am dezis de credință. Trebuie să amintesc însă că toți camarazii mei erau catolici convinși, din districtul Pădurea Neagră, unde catolicismul este profund înrădăcinat. Niciodată nu am auzit din partea lor vreo vorbă împotriva Bisericii.

Tot atunci m-am îndrăgostit pentru prima oară. În spitalul de la Wilhelma mă îngrijea o nemțoaică tânără. Fusesem împușcat în genunchi și am făcut și o criză severă și îndelungată de malarie. Prin urmare, trebuia să fiu supravegheat să nu cumva să îmi fac rău în timpul delirului cauzat de febră. Nici propria mea mamă nu m-ar fi putut îngriji mai bine decât această infirmieră. Treptat, mi-am dat seama că nu mă îngrijește din dragoste pur maternă. Până atunci nu mă îndrăgostisem niciodată. Firește, auzisem multe despre sex de la camarazii mei, iar soldații nu sunt deloc pudici când vine vorba de acest subiect. Dar, poate pentru că nu avusesem ocazia, nu aveam experiență personală în această privință. În plus, zona în care se duceau luptele era atât de neprietenoasă încât nu prea se găseau ocazii pentru dragoste.

La început mă deranjau mângâierile ei tandre și felul în care mă susținea și mă ținea în brațe mai mult decât era strict necesar, căci din fragedă pruncie detestasem orice atingere drăgăstoasă. Dar până la urmă am căzut și eu sub vraja dragostei și am început să o privesc cu alți ochi. Această idilă, care a evoluat sub îndrumarea ei până la consumare, a fost pentru mine o experiență minunată, pe care nici nu o visasem. Niciodată nu aș fi avut curajul să o inițiez singur. Cu tandrețea și farmecul ei, avea să mă afecteze tot restul vieții. Niciodată nu aveam să pot vorbi în batjocură despre asemenea lucruri; sexul fără dragoste avea să fie pentru mine de neconceput. Așa am scăpat de flirturile ocazionale și de bordeluri.

Războiul s-a sfârșit. Rezultatul serviciului meu militar a fost că devenisem bărbat, atât fizic, cât și mental, cu mult înainte de vreme. Experiențele de pe timpul războiului mă marcaseră și nu aveam să scap de influența lor niciodată. Evadasem din limitele înguste ale casei părintești. Priveam viața cu alți ochi. Văzusem și trăisem multe în timpul celor doi ani și jumătate petrecuți în țări străine. Ajunsesem să cunosc tot soiul de oameni, din toate categoriile sociale, și le observasem nevoile și slăbiciunile.

Școlarul înspăimântat care fugise de sub fustele mamei și dăduse pentru prima oară ochii cu dușmanul devenise un soldat călit și dârz. Am devenit subofițer la șaptesprezece ani, cel mai tânăr din armată, decorat cu Crucea de Fier, clasa I. După avansare, am fost trimis mai mereu în misiuni de recunoaștere pe distanțe lungi și de sabotaj în spatele liniilor inamice. Între timp învățasem că abilitatea de a conduce nu depinde de grad, ci de pricepere și că în situații dificile calmul glacial și imperturbabilitatea de nezdruncinat sunt decisive pentru un comandant. Dar învățasem și cât este de dificil să fii mereu un exemplu pentru ceilalți și să menții aparențele fără să îți trădezi adevăratele sentimente.

Armistițiul m-a găsit la Damasc. Eram hotărât să refuz cu orice preț să fiu internat și am decis din proprie inițiativă să îmi croiesc drum către casă. Superiorii ne avertizaseră în această privință. După o discuție, toți soldații din unitatea meu au decis să vină cu mine. Din primăvara anului 1918 eram în fruntea unui pluton independent de cavalerie, unde toți soldații aveau peste treizeci de ani, iar eu doar optsprezece.

Am avut o călătorie aventuroasă prin Anatolia, am traversat Marea Neagră până la Varna într-un cabotier mizerabil, am călătorit prin Bulgaria și România, am trecut cu greu Carpații înzăpeziți și am ajuns în Ungaria, apoi în Austria. Am ajuns acasă după aproape trei luni de călătorie. Nu avuseserăm la dispoziție hărți și ne foloseam de un atlas școlar. Nu aveam niciodată suficientă mâncare pentru noi și pentru cai, iar prin România am trecut cu forța, deoarece ne devenise din nou ostilă. Sosirea noastră la regiment a fost cu totul neașteptată. Din câte știu, nicio altă unitate completă nu s-a mai întors din zona aceea.

În timpul războiului fusesem adesea chinuit de îndoieli că aș fi potrivit pentru misiunea de preot. Incidentul legat de confesiunea mea și comerțul cu relicve sacre pe care îl văzusem în Țara Sfântă îmi distruseseră încrederea în preoție. De asemenea, aveam îndoieli și în privința tradițiilor bisericești. Treptat, m-am

convins că trebuie să refuz să urmez profesia pe care mi-o sortise tatăl meu. Nu am discutat despre asta cu nimeni. În ultima scrisoare pe care mi-a scris-o înainte de moarte, mama mi-a spus să nu uit niciodată de viitorul pe care mi-l hărăzise tata! Respectul pe care îl aveam pentru dorințele părinților mei și aversiunea resimțită față de profesia pe care mi-o aleseseră m-au aruncat într-un vârtej de gânduri și, când am ajuns în sfârșit acasă, încă nu vedeam limpede lucrurile.

Tutorele meu, de fapt toate rudele mele m-au îndemnat să mă înscriu de îndată la seminar, pentru a mă afla într-un mediu propice, care să mă pregătească pentru profesia ce îmi fusese sortită. Căminul nostru nu mai exista, iar surorile mele fuseseră înscrise la o școală de maici. Mi-am dat seama pentru prima dată în viață de consecințele morții mamei mele. Nu mai aveam casă. „Scumpele mele rude" își împărțiseră între ele toate bunurile dragi din căminul meu iubit; erau sigure că aveam să devin misionar, că surorile mele vor rămâne la mănăstire și deci nu vom mai avea nevoie de astfel de lucruri lumești. Nu ne mai rămăsese decât suma de care era nevoie pentru înscrierea la seminar și la mănăstire.

Plin de indignare față de acțiunile nejustificate ale rudelor mele și necăjit de pierderea căminului, m-am dus de îndată la unchiul meu, care îmi era și tutore, și i-am spus scurt că hotărâsem să nu mă fac preot. A încercat să mă constrângă să mă răzgândesc, spunându-mi că nu are de gând să mă ajute cu bani în nicio altă profesie, deoarece părinții mei stabiliseră că aveam să fiu preot. Am decis pe loc să renunț la partea mea de moștenire în favoarea surorilor mele, iar în ziua următoare am cerut avocatului să întocmească documentele necesare. Din ziua aceea am refuzat să mai accept ajutor de la rude. Aveam să îmi croiesc singur drum în viață. Plin de mânie și fără măcar să-mi iau rămas bun, am părăsit casa „ocupată" de rude și am călătorit până în Prusia de

Est, unde m-am înrolat într-un Freikorps[12] care urma să plece în Țările Baltice.

În acest fel s-a rezolvat subit problema profesiei mele și am redevenit soldat. Am găsit din nou un cămin și un sentiment de siguranță în tovărășia camarazilor mei. Bizar cum tocmai eu, lupul singuratic, care nu îmi dezvăluiam niciodată gândurile și sentimentele, eram mereu atras spre acea tovărășie care permite unui om să se bazeze pe ceilalți în vremuri de restriște și primejdie.

Luptele din Țările Baltice au fost mai sălbatice și mai aprige decât cele prin care trecusem în Primul Război Mondial sau mai târziu, cât am făcut parte din Freikorps. Nu exista un front anume, căci inamicul era pretutindeni. Când avea loc o bătălie, era pe viață și pe moarte și nimeni nu se putea aștepta să fie cruțat. Letonii erau mari maeștri în asemenea lupte. Aici am văzut pentru prima oară ororile pe care le îndură populația civilă. Letonii se răzbunau cumplit pe conaționalii lor care adăposteau sau ofereau ajutor soldaților germani sau rușilor din Armata Albă. Le dădeau foc la case cu ei înăuntru. De nenumărate ori am descoperit asemenea scene groaznice, case incendiate în care se aflau cadavre carbonizate de femei și copii.

Prima oară când am văzut așa ceva am rămas consternat. Eram încredințat atunci că asta este culmea nebuniei distructive omenești. Deși mai târziu am asistat la scene și mai teribile, imaginea acelor colibe arse pe jumătate, de la liziera pădurii de pe malul Dvinei,

[12] Freikorps Rossbach (1919-1923) a fost denumit astfel după întemeietorul său Gerhard Rossbach (1893-1967). În vara anului 1919 Freikorps Rossbach a fost integrat, inițial, în cadrul Reichswehr, sub denumirea de „Jäger-Bataillon 37-Batalionul de Vânători 37", însă, ulterior, după participarea la campania din Statele Baltice, a fost exclus oficial din cadrul forțelor armate ale Republicii de la Weimar. Membrii Freikorps Rossbach au fost implicați, deopotrivă, în puciul întreprins de Wolfgang Kapp și Walther von Lüttwitz în Berlin (13.03.1920), respectiv puciul nazist din München (09.11.1923). După interzicerea sa oficială (20.11.1923), membrii Freikorps Rossbach s-au alăturat diverselor formațiuni paramilitare (n. edit.).

în care se aflau familii întregi ucise, mi-a rămas întipărită pe vecie în minte. La vremea respectivă eram încă în stare să mă rog, ceea ce am și făcut.

Freikorps din anii 1918 — 1921 erau un fenomen în sine. Guvernul de atunci avea nevoie de aceste trupe de fiecare dată când se iscau probleme fie la frontiere, fie pe teritoriul țării și când poliția, sau mai târziu armata, nu avea puterea să rezolve situația ori, din motive politice, nu îndrăznea să se arate la fața locului. Odată trecut pericolul, sau când Franța a început să pună întrebări incomode, guvernul s-a dezis de ele fără întârziere. Au fost dizolvate, iar noile organizații care le-au succedat, și așteptau acum să fie întrebuințate, au fost urmărite în justiție.

Membrii acestui Freikorps din care făceam eu parte erau ofițeri și soldați reveniți de pe front și care nu s-au putut reintegra în viața civilă, aventurieri care voiau să vadă cum e să fii soldat, șomeri care nu voiau să stea degeaba și să cerșească și voluntari tineri și entuziaști care s-au grăbit să pună mâna pe arme din patriotism. Cu toții, fără excepție, eram legați de comandantul unității printr-un jurământ personal de credință. Unitatea depindea întru totul de el. Prin urmare, s-a dezvoltat în rândul nostru un sentiment de solidaritate și *esprit de corps* indestructibil. De fapt, cu cât eram mai persecutați de guvern, cu atât eram mai solidari. Vai de cel ce încerca să ne divizeze — sau să ne trădeze!

Deoarece guvernul era nevoit să nege existența acestor unități de voluntari, autoritățile nu puteau cerceta sau pedepsi delictele comise de membrii acestora în timpul misiunilor, cum ar fi furtul de arme, trădarea de secrete militare, înaltă trădare și așa mai departe. Freikorps și organizațiile care le-au urmat aveau propriul sistem de justiție, după vechiul model german al *Vehmgericht*[13]. Trădarea se pedepsea cu moartea, și au fost mulți trădători executați.

[13] Tribunal medieval care se reunea și emitea sentințe în secret.

Nu au ajuns să fie cunoscute însă decât o mică parte din aceste incidente, iar „călăii" doar rareori erau prinși și judecați în fața Tribunalului de Stat pentru Apărarea Republicii, un tribunal înființat special în acest scop.[14]

Dar așa s-a întâmplat în cazul meu. A existat un proces *Vehmgericht* în care am fost implicat și în urma căruia, ca instigator și principal vinovat, am fost condamnat la zece ani de muncă forțată. Îl uciseserăm pe cel care îl trădase pe [Albert Leo] Schlageter francezilor. Unul dintre cei prezenți la execuție a relatat totul principalului ziar social-democrat, *Vorwärts*, aparent chinuit de remușcări, dar, de fapt, după cum s-a aflat ulterior, pentru bani. Adevărul nu a fost dezvăluit niciodată în întregime. Martorii acuzării fuseseră beți în momentul incidentului și nu își puteau aminti detaliile exacte. Cei care știau cu adevărat ce se petrecuse au păstrat tăcerea.

Și eu am fost de față, evident, dar nu am fost nici instigatorul și nici principalul vinovat. Când am văzut, în timpul interogărilor,

[14] Tribunalul de Stat pentru Apărarea Republicii a fost înființat în legătură cu Legea pentru Apărarea Republicii, intrată în vigoare pe 26 iunie 1922. Este incorectă afirmația că a fost creat „special" pentru a judeca crimele Vehm. Paragraful 7 din Legea respectivă arată că acest tribunal avea competența de a judeca acele cazuri unde acuzații comiseseră infracțiuni împotriva republicii (ca formă de stat) și împotriva membrilor guvernului. Emiterea legii și înființarea tribunalului au fost consecința asasinării ministrului de Externe [Walther] Rathenau, pe 24 iunie 1922 (o descriere interesantă, deși nu neapărat credibilă, a acestei crime, făcută de unul dintre criminali, se poate găsi în *The Answers of Ernst von Salomon*, Editura Putnam, 1945). Tribunalul nu se concentra doar pe crimele Vehm. Motivul pentru care procesul Parchim a fost judecat în acest tribunal, la Leipzig, și nu în cel al landului Mecklenburg, de la Schwerin, a fost că procurorul de acolo a declarat că Höss și aproape toți complicii săi aparțin de „Sindicatul pentru Pregătire Profesională în Agricultură", o organizație ilegală care a succedat organizației interzise „Comunitatea de Muncă Rossbach", care fusese de fapt Freikorps Rossbach, de asemenea declarată ilegală, sub alt nume: deoarece organizația era ostilă formei de organizare statală republicană, crimele politice comise de membrii săi intrau sub jurisdicția acestui tribunal special.

că cel care a comis efectiv fapta nu putea fi incriminat decât în urma mărturiei mele, am luat asupra mea vina, iar el a fost eliberat încă din timpul cercetărilor. Nu mai este necesar să afirm că, din motivele enumerate mai sus, eram cu totul de acord cu sentința aplicată trădătorului. În plus, Schlageter era un vechi tovarăș de arme. Luptasem alături de el în multe încăierări aprige în Țările Baltice și în Ruhr și lucrasem cu el în spatele liniilor inamice în Silezia Superioară. Fuseserăm amândoi implicați și în trafic ilicit de arme.

Eram încredințat la vremea respectivă și rămân încredințat până în ziua de azi că trădătorul și-a meritat soarta. Cel mai probabil nu l-ar fi condamnat la moarte niciun tribunal german, așa că ne rămăsese nouă sarcina de a-l judeca după legea nescrisă pe care noi înșine o stabiliserăm conform împrejurărilor.[15]

Cred că aceste lucruri nu se pot înțelege pe deplin decât de către cei care au trăit sau care își pot imagina ce înseamnă să trăiești în condițiile haotice existente la vremea respectivă. În timpul celor nouă luni în care am așteptat procesul și chiar și în timpul acestuia,

[15] Rudolf Höss descrie crima Parchim subiectiv, în favoarea sa, și nu tocmai exact. Declarațiile martorilor făcute între 12 și 15 martie 1924 în fața tribunalului de la Leipzig arată că fusese o crimă deosebit de brutală. Se decisese că un fost învățător pe nume Walther Kadow era un spion comunist care infiltrase organizația Rossbach. Höss și alți câțiva — Martin Bormann a fost direct implicat — au băut toată noaptea dintre 31 mai și 1 iunie 1922, după care l-au răpit pe Kadow, l-au dus în pădure, l-au bătut sălbatic cu ciomege și crengi și apoi l-au executat cu două gloanțe de revolver. Nu există nicio fărâmă de dovadă privind legătura dintre Kadow și afacerea Schlageter. Însă, deoarece Albert Leo Schlageter fusese condamnat la moarte de autoritățile franceze din Ruhr cu doar câteva zile înainte de uciderea lui Kadow, e posibil ca Höss să fi înțeles greșit afirmații precum Kadow a fost un trădător „ca cel care l-a trădat pe Schlageter francezilor". Și nici nu există nicio dovadă că cel care a depus mărturie împotriva lui Höss și a celorlalți a vândut povestea publicației *Vorwärts*. Se numea Jurisch, iar Tribunalul pentru Apărarea Republicii a decis că a depus mărturie, implicându-se și pe sine, deoarece îi era teamă să nu fie și el ucis de membrii organizației Rossbach fiindcă știa prea multe.

nu aveam nicio idee cât de gravă era situația mea. Eram ferm încredințat că procesul, cel mai probabil, nici nu va avea loc și că, chiar dacă va avea totuși loc, voi fi cu siguranță achitat. Criza politică din Reich din 1923 era atât de acută încât răsturnarea guvernului de una dintre tabere părea inevitabilă. Anticipam, încrezător, că vom fi curând eliberați de tovarășii noștri. Puciul nereușit al lui Hitler[16] de pe 9 noiembrie 1923 ar fi trebuit să mă avertizeze. Însă eu am sperat în continuare că lucrurile vor lua o turnură favorabilă.[17]

---

[16] Adolf Hitler (1889-1945), „Der Führer", om politic german (de origine austriacă). Lider al *Nationalsozialistischer Deutscher Arbeiter Partei (NSDAP) — Partidul Național Socialist German* (din 1921); cancelar al Reichului (30.01.1933-30.04.1945); conducător al Reichului (01.08.1934-30.04.1945); comandant suprem al Wehrmachtului (04.02.1938-30.04.1945). După preluarea puterii, a instaurat în Germania un regim de teroare și a dezlănțuit cel de-Al Doilea Război Mondial, ce a produs omenirii suferințe incomensurabile. Este principalul responsabil pentru asasinarea a peste 6 milioane de evrei. S-a sinucis în buncărul său din Berlin în 30.04.1945. Pentru detalii, vezi îndeosebi Ian Kershaw, *Hitler 1889-1936*, aus dem Englischen von Jürgen Peter Krause und Jörg W. Rademacher, Stuttgart, 1998; *Idem*, *Hitler 1936-1945*, aus dem Englischen von Klaus Kochmann, 2000; Peter Longerich, *Hitler. Biographie*, München, 2015 (n. edit.).

[17] Rudolf Höss a fost arestat pe 28 iunie 1923. Pe 15 martie 1924 a fost condamnat la zece ani de închisoare, dintre care primele șase luni se considerau a fi fost deja executate. Prin sentința din 15.03.1924 au fost pronunțate următoarele condamnări pentru persoanele implicate în asasinarea lui Walther Kadow, acuzate de „vătămare corporală gravă" și „lovituri cauzatoare de moarte": 1) Emil Wiemeyer-12 ani de închisoare: 2) Rudolf Höss-10 ani de închisoare; 3) Karl Zabel-9 ani de închisoare; 4) Rober Zenz-6 ani și 6 luni de închisoare; 5) Georg Pfeiffer-6 ani și 6 luni de închisoare; 6) Bernhard Jurisch-5 ani și 6 luni de închisoare; pentru „complicitate la vătămare corporală gravă" și „favorizare", prin aceeași sentință, Martin Bormann a fost condamnat la 1 an de închisoare, în timp ce pentru „favorizare" au fost condamnați: 1) Bruno Fricke-10 luni de închisoare; 2) Eberhard Hoffmann-6 luni de închisoare; 3) Bernhard Thomsen-6 luni de închisoare; 4) Bernhard Mackensen-6 luni de închisoare; 5) Walter Wulbrede-6 luni de închisoare; 6) Ludwig Richter-6 luni de închisoare. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin:*

Cei doi avocați care se ocupau de apărarea mea se străduiau din greu să îmi explice pericolul în care mă aflam și erau de părere că trebuie să mă aștept la o sentință îndelungată, dacă nu chiar la sentința cu moartea, ca rezultat al noii compoziții politice a tribunalului și al măsurilor stringente impuse împotriva tuturor organizațiilor naționaliste. Eu însă nu îi credeam. În închisoare, în așteptarea procesului, eram tratați cu multă considerație, deoarece majoritatea dintre noi eram, politic vorbind, de stânga, în principal comuniști; puțini dintre noi aparțineau, ca mine, de extrema dreaptă. Până și Zeigner, ministrul Justiției din Saxonia, era în închisoare, acuzat de speculă și de deturnarea justiției.[18] Ni se dădea voie să scriem cât vrem și ni se permitea să primim scrisori și pachete. Ni se aduceau ziare și știam în permanență ce se petrece în afara închisorii. Însă eram izolați unul de altul și ne

---

Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz, p. 95-96 (n. edit.).

[18] Erich Zeigner (1886-1949), jurist și om politic german. Studii de Drept și Economie Politică la Universitatea din Leipzig (1905-1913). Asesor în cadrul Procuraturii din Leipzig (1913-1918); procuror (1918-1919); judecător în cadrul Tribunalului Landului Saxonia din Leipzig (1919-1921); ministru de Justiție în cadrul guvernului Landului Saxonia condus de Wilhelm Buck (1921-1923); prim-ministru al Landului Saxonia (21.03-29.10.1923). În urma numirii a doi miniștri din Partidul Comunist German în cabinetul său la 10.10.1923, a fost destituit de președintele Friedrich Ebert din funcția de prim-ministru al Landului Saxonia la 29.10.1923. Arestat la 21.11.1923, a fost condamnat la 24.03.1924 la trei ani de închisoare sub acuzația de distrugerea de documente publice și deturnare de fonduri, fiind eliberat anticipat în august 1925. După venirea la putere a naziștilor, a fost arestat în august 1933, fiind acuzat de activități antifasciste ilegale, dar a fost achitat în 1935. Ulterior a fost nevoit să presteze activități ocazionale pentru a-și câștiga existența, fiind rearestat în urma atentatului eșuat împotriva lui Adolf Hitler din 20.07.1944 și internat succesiv în lagărele de concentrare naziste din Sachsenhausen și Buchenwald. După încheierea războiului, s-a reîntors la Leipzig, fiind numit la 16.07.1945 primar al orașului de către administrația militară sovietică, funcție în care avea să rămână până la moartea sa. A activat de asemenea în cadrul Partidului Socialist Unit German (SED) (n. edit.).

legau la ochi când ne scoteau din celulă. Contactul cu prietenii se limita la un schimb de strigăte prin fereastră.

În timpul procesului, ne-am dat seama că suntem mai preocupați de conversațiile pe care le puteam purta în pauze și în timpul drumului spre și dinspre tribunal, precum și de reîntâlnirea cu tovarășii noștri, decât de procesul însuși. Nici măcar pronunțarea sentinței nu a avut prea mare efect asupra mea sau a camarazilor mei. Am părăsit tribunalul bine dispuși, strigam și cântam cântece sfidătoare de luptă. Oare era un fel de umor negru? Eu unul nu cred. Pur și simplu nu puteam concepe că aveam să îmi încep sentința.

Însă m-am trezit curând la realitate, după ce am fost transferat în închisoarea unde aveam să încep munca forțată. În fața mea s-a deschis o lume nouă, până atunci neștiută. O sentință într-o închisoare prusacă din acele vremuri nu era o cură de odihnă.

Toate aspectele vieții erau reglementate în amănunt. Disciplina era severă, militărească. Se punea mare accent pe executarea meticuloasă și atentă a sarcinilor calculate cu exactitate pentru fiecare zi. Orice abatere era sancționată sever, iar efectul acelor „pedepse interne" era amplificat de faptul că duceau la refuzul unei eventuale reduceri a sentinței.

Ca deținut politic, vinovat de o „crimă politică", eram ținut în izolare. La început nu mi-a convenit deloc, deoarece tocmai stătusem în izolare nouă luni la Leipzig, dar mai târziu am fost recunoscător, în pofida avantajelor mărunte ale vieții din marile celule comune. În celula mea nu îmi păsa decât de mine însumi. Odată ce îmi executam sarcinile alocate, puteam face ce doream tot restul zilei, fără să îmi pese de ceilalți deținuți, și eram scutit de agresivitatea cumplită a adevăraților răufăcători din celulele mai mari. Aflasem, deși din auzite, despre cum sunt hărțuiți fără milă toți cei care nu fac parte din frăția infractorilor sau care nu își ascund părerile. Nici măcar supravegherea strictă a închisorilor prusace nu putea preveni această formă de terorism.

La vremea respectivă credeam că știu totul despre natura umană. Văzusem tot soiul de oameni, din felurite neamuri și clase sociale, și le observasem obiceiurile, cele bune și mai ales cele rele. Căci, deși eram încă tânăr, aveam o experiență considerabilă și trecusem prin multe.

Infractorii alături de care eram închis m-au făcut să îmi dau seama cât de puțin știam de fapt. Deși eram singur în celulă, intram zilnic în contact cu ceilalți deținuți când eram scoși în curte pentru exerciții fizice sau în drum spre birourile administrative ale închisorii, la baie, la frizer, prin intermediul personalului de curățenie sau al deținuților care aduceau sau strângeau materialele de lucru, ori în alte feluri. În plus, auzeam în fiecare seară de la fereastră cum stau de vorbă. Am reușit să înțeleg destul de bine cum gândesc și ce este în sufletul acestor oameni și în fața ochilor mei s-a deschis un abis al defectelor, depravărilor și pasiunilor omenești.

Foarte curând după ce am ajuns în închisoare, am auzit un deținut dintr-o celulă alăturată care îi povestea altuia despre o tâlhărie pe care o comisese în casa unui pădurar. Întâi se asigurase că pădurarul petrece liniștit la han, iar apoi, cu un topor, a omorât-o întâi pe slujnică, apoi pe soția pădurarului, care era însărcinată, aproape de termen. Cei patru copilași ai pădurarului au început să plângă, așa că i-a prins pe fiecare pe rând și le-a zdrobit capetele de perete, să nu le mai audă „zbieretele". Limbajul murdar și insolent pe care îl folosea când povestea amănuntele acestei crime cumplite mă ispitea să îl strâng de gât. Nu am putut dormi toată noaptea. Mai târziu aveam să aud povești și mai îngrozitoare, dar niciuna nu avea să mă tulbure la fel de mult ca aceea auzită în ziua aia. Omul care povestea era un criminal care fusese condamnat de multe ori la moarte, dar fusese grațiat de fiecare dată. Cât timp eram încă în închisoare, a fugit din celulă într-o noapte, l-a atacat cu o rangă pe gardianul care a încercat să îl oprească și a sărit zidul închisorii. A fost arestat de poliție după ce i-a dat în cap unui trecător

nevinovat ca să îi fure hainele, iar apoi s-a năpustit cu furie asupra polițiștilor, care l-au împușcat pe loc.

În închisoarea Brandenburg se găsea crema infractorilor de profesie din Berlin, de la hoții de buzunare care operau în mai multe țări la cunoscuți spărgători de seifuri, gangsteri, cartofori, escroci talentați și bărbați condamnați pentru tot soiul de perversiuni sexuale dezgustătoare.

Era o adevărată școală de infractori. Cei mai tineri, învățăceii, erau inițiați cu entuziasm în secretele meseriei, deși instructorii lor păstrau pentru ei înșiși șmecheriile numai de ei știute. Maeștrii cu experiență aveau grijă să fie bine plătiți pentru instructaj. Plata se făcea adesea în tutun, cel mai obișnuit mijloc de plată în închisoare. Fumatul era strict interzis, dar toți fumătorii reușeau să facă rost, dacă împărțeau pe din două tutunul cu gardienii de grad inferior. Uneori se ofereau și servicii de natură sexuală ca plată. Alteori se făceau înțelegeri pentru o parte din prada obținută din diverse infracțiuni planificate după eliberarea din închisoare. Multe crime senzaționale au izvorât din planuri întocmite în închisoare. Homosexualitatea era la ordinea zilei. Deținuții tineri și arătoși aveau mare căutare și erau cauza multor rivalități și intrigi. Cei mai vicleni profitau din plin de popularitatea lor.

În opinia mea, bazată pe ani întregi de experiență și observații, homosexualitatea practicată la scară largă în aceste închisori este rareori congenitală și nu este o boală, ci este rezultatul unor dorințe sexuale puternice care nu pot fi satisfăcute în niciun alt fel. Izvorăște în special din nevoia de activitate, de stimulent, de ceva care să ofere plăcere, în niște împrejurări unde nu există niciun fel de constrângere morală.

În această masă de infractori care ajunseseră să încalce legea din predilecție sau propensiune se găseau mulți care recurseseră la escrocherii sau hoții din nevoie și sărăcie în timpul anilor grei de după război și în perioada de inflație: oameni care nu aveau un caracter destul de puternic încât să reziste ispitei de a se îmbogăți

rapid prin mijloace ilegale: oameni care avuseseră ghinionul să fie târâți într-un vârtej al ilegalităților. Mulți dintre aceștia se zbăteau, onorabil și curajos, să scape de influența antisocială[19] a răufăcătorilor din jur, astfel încât să poată reveni la o viață cinstită după ce își ispășeau pedepsele.

Mulți însă erau prea slabi pentru a se opune presiunii antisociale și hărțuirilor și erau curând condamnați la o viață în afara legii.

Din acest punct de vedere, celula se asemăna cu confesionalul. Când eram în închisoarea de la Leipzig, în timpul cercetărilor dinaintea procesului, am auzit multe conversații legate la geam: conversații în care bărbați și femei își exprimau neliniștile profunde și căutau consolare unii la alții; conversații în care complicii se plângeau amarnic că au fost trădați și care ar fi interesat procuratura, deoarece dezvăluiau multe crime nesoluționate.

Mă uluia ușurința cu care deținuții își mărturiseau prin fereastră cele mai tăinuite și mai întunecate secrete. Oare imboldul de a se confesa izvora din nefericirea izolării sau din nevoia universală a oamenilor de comunicare? În închisoarea în care așteptam procesul, conversațiile de la fereastră erau foarte scurte și deținuții se temeau de gardienii care ne supravegheau îndeaproape. Dar în închisoarea în care mi-am ispășit sentința, gardienii nu interveneau decât dacă îi deranja zgomotul vocilor. Erau trei tipuri de deținuți care erau singuri în celulă la Brandenburg: 1. Deținuți politici care comiseseră crime din convingere; acești tineri aflați la prima abatere erau tratați cu considerație; 2. Răufăcători violenți și instigatori, care nu mai puteau fi tolerați în celulele comune; 3. Deținuți care stârniseră aversiunea celorlalți deoarece refuzau să participe la hărțuirea celor slabi, sau informatori care își trădaseră tovarășii

[19] Referire la persoane incapabile de a se integra în comunitate și care constituie un pericol pentru societate. Ideologia național-socialistă i-a considerat drept „elemente antisociale" inclusiv pe oponenții regimului nazist (n. edit.).

și se temeau de răzbunarea lor. Pentru aceștia din urmă era un fel de detenție de protecție. Seară după seară ascultam conversațiile dintre ei. Astfel, am pătruns în adâncul sufletului acestor condamnați.

Mai târziu, în ultimul an petrecut în închisoare, când lucram ca funcționar-șef în depozit și intram zilnic în contact personal cu ei, am ajuns să-i cunosc și mai bine și mi-am confirmat din plin toate presupunerile inițiale.

Răufăcătorul autentic, de profesie, care ajunge așa fie din alegere, fie din pricina caracterului, se delimitează de concetățenii săi. Combate societatea prin intermediul activităților sale ilicite. Nu mai vrea să ducă o viață cinstită, căci s-a obișnuit cu viața în afara legii și și-a făcut din asta o profesie.

Tovărășia este pentru el o necesitate, deși poate aluneca și într-o relație de sclavie, ca aceea dintre prostituată și pește, în care ea îndură în pofida abuzurilor lui. Concepte morale precum sinceritatea și onestitatea îi par la fel de ridicole precum noțiunea proprietății private. Condamnarea și sentința le consideră un fel de ghinion comercial, o pierdere în afaceri, un obstacol, nimic mai mult. Încearcă să își facă timpul petrecut în închisoare cât mai tolerabil și chiar plăcut. Cunoaște particularitățile multor închisori, știe cum merg lucrurile în fiecare, care dintre gardieni are mai mare influență, și face toate eforturile pentru a fi transferat în închisoarea care-i convine mai mult. Nu mai este capabil de generozitate. Orice efort de a fi readus, prin reeducare sau prin bunătate, pe calea cea dreaptă este respins. Uneori, din motive strategice, acceptă să joace rolul păcătosului care se căiește, pentru a obține reducerea sentinței. În general este brutal și vulgar și îi face mare plăcere să calce în picioare valorile sacre ale celorlalți.

Voi ilustra printr-un exemplu. Între anii 1926 și 1927 au fost introduse în închisoare metode de pedeapsă progresiste și nonviolente. Printre alte inovații, în fiecare duminică dimineață se ținea un concert în capela închisorii, la care participau unii dintre cei

mai celebri muzicieni din Berlin. La unul dintre aceste concerte, o cântăreață berlineză celebră a cântat *Ave Maria* a lui Gounod cu o virtuozitate și o duioșie fără pereche. Majoritatea deținuților au fost emoționați de spectacol și până și cei mai lipsiți de sensibilitate trebuie să fi fost tulburați de muzică. Dar nu toți. Nici nu s-au stins bine ultimele note când am auzit unul dintre criminalii înrăiți cum îi spune celui de lângă el: „Ce n-aș da să pun mâna pe diamantele alea, frate!" Cu atât a rămas infractorul în urma spectacolului emoționant. Antisocial, în cel mai adevărat sens al cuvântului.

În această masă de tipici infractori de profesie se găseau numeroși deținuți care nu puteau fi incluși în aceeași clasă. Erau la limită. Unii porniseră deja pe panta fără oprire care duce către lumea ispititoare și fascinantă a nelegiuirilor, în vreme ce alții luptau din răsputeri împotriva tentațiilor iluzorii ale acestei lumi. Alții care cedaseră ispitei o singură dată, dar aveau un caracter slab, ezitau mereu între presiunile externe ale vieții din închisoare și propriile lor sentimente.

Mentalitatea acestui grup era diversă și includea toată gama sentimentelor umane. Pendulau adesea între cele două extreme. Închisoarea nu avea niciun efect asupra celor cu o fire neserioasă și frivolă. Sufletul lor nu conținea niciun fel de balast și trăiau fără griji de pe o zi pe alta. Nu se gândeau deloc la viitor și aveau să continue să treacă prin viață cu aceeași nonșalanță ca până atunci, până când aveau să dea de un nou necaz.

Cu totul altfel stătea treaba cu cei înclinați spre seriozitate. Încercau să evite atmosfera otrăvitoare a celulelor comune. Majoritatea însă constatau că nu suportă nici izolarea; erau înspăimântați de singurătatea care te obligă să îți examinezi sufletul și reveneau curând în mizeria celulelor aglomerate.

Exista, desigur, și posibilitatea de a împărți celula cu doi alți deținuți. Dar rar se găseau trei bărbați care să suporte să trăiască multă vreme împreună într-un spațiu restrâns. Aceste mici grupuri

trebuiau mereu refăcute. Nu cunosc niciunul care să fi rezistat mult. O sentință îndelungată face pe oricine iritabil, antisocial și lipsit de considerație. Într-un spațiu atât de mic, este esențială considerația față de ceilalți.

Acești prizonieri înclinați spre reflecție nu erau afectați doar de detenție, de monotonia zilelor, de disciplina perpetuă impusă de nenumăratele ordine și reglementări, de zbieretele și înjurăturile gardienilor enervați de toate mărunțișurile, ci și de perspectiva viitorului și a ceea ce vor face cu viețile lor după ispășirea sentinței. Conversațiile lor de obicei despre asta erau. Oare se vor putea reintegra în societate, sau se vor trezi niște paria?

Dacă mai erau și căsătoriți, îi măcina neliniștea cu privire la familie. Oare nevestele le vor rămâne credincioase în timpul despărțirii îndelungate? Asemenea gânduri îi deprimau foarte mult pe cei cu asemenea personalitate și nu-i putea face să uite de ele nici munca zilnică, nici literatura serioasă pe care o citeau în timpul liber.

Adesea înnebuneau sau se sinucideau aparent fără motiv. Prin motiv care să justifice sinuciderea mă refer la vești proaste de acasă, divorț, moartea cuiva apropiat, refuzul de a li se reduce sentința sau altceva de genul acesta.

Nu era ușor în închisoare nici pentru cei nehotărâți, cei care nu au opinii bine fixate. Sunt prea impresionabili și se lasă ușor influențați. Erau de-ajuns câteva cuvinte tentante din partea unui bătrân infractor sau un pachet de tutun și bunele intenții li se risipeau ca pleava în vânt.

Pe de altă parte, o carte bună sau o conversație serioasă i-ar fi putut îndemna să mediteze pașnic la propria soartă. În opinia mea, mulți dintre deținuți ar fi putut fi aduși pe calea cea bună, dacă oficialitățile din închisoare s-ar fi purtat omenește și s-ar fi preocupat mai puțin de propria lor funcție. Era, în special, cazul preoților ambelor confesiuni, care, prin funcția de cenzor al corespondenței deținuților, pe care o îndeplineau pe lângă îndato-

ririle lor oficiale, cunoșteau foarte bine starea sufletească și gândurile deținuților pe care îi păstoreau.

Toți acești oficiali deveniseră însă blazați și plictisiți în urma monotoniei sarcinilor lor. Erau orbi la nevoile unui om care se străduia sincer să-și refacă viața. Dacă un asemenea deținut își făcea curaj să ceară sfatul preotului catolic sau protestant, era privit de îndată cu bănuiala obișnuită: se preface pocăit pentru a obține reducerea sentinței.

E adevărat că oficialii se obișnuiseră cu asemenea decepții din partea unor oameni care nu meritau nici milă, nici înțelegere. Până și cel mai cinic criminal devenea pios când se apropia momentul în care să solicite reducerea sentinței, deși nu avea nicio șansă să i se aprobe.

De nenumărate ori am auzit cum se plângeau deținuții că administrația închisorii nu le oferea niciun fel de ajutor când erau chinuiți de griji sau neliniști.

Efectul psihologic al pedepsei asupra acestor prizonieri cu înclinație spre reflecție, care își doreau din suflet să devină mai buni, era mult mai mare decât cel cauzat de dificultățile pur fizice. Spre deosebire de deținuții mai iresponsabili, ispășeau o pedeapsă dublă.

După consolidarea situației politice și economice în urma inflației, în Germania prevala o viziune larg democratică. Printre numeroasele inovații ale guvernului din acei ani se număra și atitudinea progresistă și mai omenoasă cu privire la pedepsele cu închisoarea. Se credea că cei care încălcaseră legile statului puteau redeveni buni cetățeni, dacă erau tratați cu blândețe și educați. Teoria era că orice om este produsul mediului în care trăiește. Dacă răufăcătorului care și-a ispășit sentința i se oferă un trai îndestulat și siguranța zilei de mâine, va fi stimulat să avanseze pe plan social și nu va mai fi tentat să încalce legea. Încrederea semenilor în el îl va ajuta să-și uite atitudinea antisocială și îl va împiedica să își reia obiceiurile infracționale.

Standardele culturale ale instituțiilor penale aveau să fie ridicate prin mijloace educaționale precum concerte, care aveau să înalțe spiritele, dar și prelegeri chibzuite despre legile morale care stau la baza societății umane, despre principiile fundamentale de etică sau despre alte teme similare.

Oficialilor de la conducerea închisorii li s-a pus în vedere să acorde mai multă atenție fiecărui deținut în parte și problemelor sale psihologice. Deținutul însuși, datorită unui sistem de trei gradații care oferea numeroase privilegii contractuale necunoscute până atunci, putea avansa treptat, dacă se comporta exemplar, muncea sârguincios și dădea dovadă de căință, până la gradul III, unde putea obține reducerea sentinței și eliberarea pe probațiune. În cel mai bun caz, se putea obține reducerea sentinței la jumătate.

Eu însumi am fost primul din aproximativ 800 de prizonieri care au ajuns la gradul al III-lea. Când am fost eliberat, în afară de mine nu erau mai mult de o duzină de deținuți despre care autoritățile considerau că merită să poarte cele trei dungi pe mânecă. În cazul meu erau valabile toate trei condițiile menționate mai sus. Nu fusesem niciodată pedepsit și nici mustrat în închisoare; muncisem întotdeauna mai mult decât mi se ceruse; eram la prima abatere, nu îmi pierdusem drepturile civile și mă făceam vinovat de o „crimă politică". Însă, deoarece fusesem condamnat de tribunalul politic, nu puteam fi eliberat mai devreme decât dacă eram grațiat de președintele Reichului sau amnistiat.

Când am ajuns la închisoare, am realizat pentru prima oară în ce situație gravă mă aflam. Mi-au venit mințile la cap.[20] Mă așteptau zece ani de muncă silnică și nu prea aveam șanse să fiu eliberat mai devreme. O scrisoare primită de la unul dintre avocații apărării

[20] Pentru o descriere detaliată a perioadei petrecută de Rudolf Höss în închisoarea Brandenburg vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 97-106 (n. edit.).

mi-a confirmat în sfârșit ceea ce știam deja. Și am acceptat realitatea acestei sentințe de zece ani. Până atunci mă bucurasem de fiecare zi în parte, acceptasem cele rele alături de cele bune și nu mă gândisem niciodată serios la viitor. Acum aveam timp să reflectez asupra trecutului, să îmi identific greșelile și slăbiciunile și să mă pregătesc pentru o viață mai bogată și mai satisfăcătoare în viitor.

Găsisem de fapt, în perioada dintre activitățile din Freikorps, o profesiune care îmi plăcea foarte mult și în care speram că pot prospera. Dezvoltasem o pasiune pentru agricultură și eram un fermier foarte bun; martorii de la proces au confirmat acest lucru.

Dar adevărata esență a vieții, cea care transformă traiul în împlinire, nu îmi era încă pe atunci cunoscută. Am început să o caut, oricât de absurd ar suna, între zidurile închisorii, dar am găsit-o mai târziu!

Din copilărie mi se spusese mereu să mă supun fără să crâcnesc și să păstrez cu meticulozitate ordinea și curățenia; deci, din acest punct de vedere, nu îmi era greu să mă conformez disciplinei crunte din închisoare.

Îmi îndeplineam cu conștiinciozitate îndatoririle bine stabilite. Terminam lucrul ce mi se dădea și adesea lucram în plus, spre mulțumirea maistrului. Celula mea era un model de ordine și curățenie și nici cei mai rău-intenționați ochi nu-i puteau găsi vreun cusur.

M-am obișnuit chiar și cu monotonia perpetuă a existenței mele zilnice, rar întreruptă de vreun eveniment neobișnuit, deși această acceptare era contrară firii mele neliniștite. Fosta mea viață fusese extrem de febrilă și de energică.

Un eveniment important în primii doi ani era sosirea scrisorii pe care aveam voie să o primim o dată la trei luni. Mă gândeam la ea multe zile înainte să sosească și îmi imaginam tot ce ar putea conține. Scrisoarea era de la logodnica mea. Cel puțin așa știa conducerea închisorii. Era sora unui prieten, dar nu o văzusem

niciodată și nici nu știam nimic despre ea. Deoarece nu mi se permitea să corespondez decât cu rudele, prietenii mei îmi inventaseră o „logodnică" încă de pe vremea când fusesem închis la Leipzig. Fata asta mi-a scris cu conștiinciozitate de-a lungul anilor petrecuți în închisoare. Făcea tot ce îi ceream, mă informa ce se întâmpla în cercul meu de prieteni și le transmitea veștile mele.

Însă nu am reușit niciodată să mă obișnuiesc cu meschinăria gardienilor de rând. M-a deranjat enorm, întotdeauna, mai ales când mă hărțuiau cu malițiozitate și în mod deliberat. Oficialii de grad înalt, inclusiv guvernatorul închisorii, mă tratau întotdeauna corect. La fel și majoritatea gardienilor de grad inferior cu care am intrat în contact de-a lungul anilor. Dar existau trei care, din motive politice, fiindcă erau social-democrați, mă tratau cu răutate. Nu se făceau vinovați decât de mici răutăți, dar reușeau totuși să mă facă să sufăr. De fapt, sufeream mai mult așa decât dacă aș fi luat bătaie.

Orice deținut cu suflet sensibil suferă mult mai mult din pricina unor acte meschine intenționate și nejustificate, pe scurt, de cruzime psihică, decât ar suferi din cauza echivalentului fizic al acestora. Asemenea acte oprimă și lovesc în demnitatea umană mult mai mult decât violența fizică.

Am încercat de multe ori să le privesc cu indiferență, dar nu am reușit. M-am obișnuit cu limbajul vulgar al gardienilor de rând, care erau cu atât mai încântați de puterea lor, cu cât erau mai lipsiți de judecată. M-am obișnuit și cu ordinele fără sens date de acești oficiali înguști la minte și le executam fără să crâcnesc, ba chiar râdeam de ei în sinea mea.

M-am deprins și cu limbajul dezgustător al celorlalți deținuți cu care intram în contact. Dar, deși se întâmpla zilnic, nu mă puteam obișnui cu felul cinic și murdar în care deținuții tratau tot ce era bun și frumos, tot ceea ce alți oameni privesc ca fiind sacru. Deveneau chiar și mai agresivi când vedeau că vreun deținut este

stingherit de asemenea vorbe. Acest tip de comportament m-a afectat puternic întotdeauna.

Mereu am privit o carte bună ca pe un prieten bun. Până atunci, viața mea agitată nu îmi lăsase prea mult timp sau tihnă pentru lectură. Dar în singurătatea celulei cărțile deveniseră totul pentru mine, mai ales în primii doi ani de sentință. Erau singura mea relaxare și îmi permiteau să uit cu totul de situația mea.

Spre sfârșitul celor doi ani, care au trecut monoton și fără vreun incident deosebit, am fost copleșit de o stare de spirit extraordinară. Am devenit iritabil, neliniștit și nerăbdător. Nu mai aveam chef să muncesc, deși la vremea respectivă lucram în atelierul de croitorie și până atunci îmi făcuse mare plăcere. Nu mai puteam mânca și vomitam și cea mai mică îmbucătură pe care mă forțam să o înghit. Nu mai puteam nici să citesc și nu mă mai puteam concentra. Mă plimbam prin celulă ca un animal sălbatic în cușcă. Zăceam treaz toată noaptea, deși până atunci adormeam imediat și dormeam adânc și fără vise. Trebuia să mă ridic din pat și să mă învârt de colo-colo prin celulă, incapabil să stau locului. Apoi, epuizat, mă prăbușeam în pat și adormeam, dar mă trezeam după puțin timp, nădușit tot, din cauza coșmarurilor. În aceste vise confuze eram întotdeauna urmărit și ucis sau cădeam în prăpastie. Orele de întuneric au devenit un chin. Noapte după noapte ascultam ceasul bătând ora exactă. Cu cât se apropia dimineața, deveneam din ce în ce mai înspăimântat. Îmi era teamă de lumina zilei și de oamenii pe care trebuia să-i revăd. Nu mă simțeam în stare să dau ochii cu ei. Încercam din toate puterile să-mi vin în fire, dar nu reușeam. Voiam să mă rog, dar rugăciunile se preschimbau într-o bâlbâială îngrozită. Uitasem să mă rog și pierdusem calea către Dumnezeu. În nenorocirea mea, am devenit încredințat că Dumnezeu nu vrea să mă ajute, din moment ce mă lepădasem de El. Eram chinuit de amintirea renunțării mele la biserică în anul 1922. Însă fusese doar ratificarea unei stări de fapt care existase de la sfârșitul războiului. Renunțasem la biserică încă

din ultimii ani de război. Îmi reproşam amarnic că nu am urmat dorinţa părinţilor, că sunt lipsit de pioşenie. E ciudat cum mă preocupau aceste lucruri.

Agitaţia mea creştea cu fiecare zi ce trecea, chiar cu fiecare oră. Aproape că-mi ieşisem din minţi. Sănătatea mea a avut de suferit. Maistrul a remarcat că eram neobişnuit de distrat şi că nu mai puteam îndeplini nici cele mai simple sarcini. Deşi munceam cu frenezie, nu reuşeam niciodată să termin ce mi se dădea de făcut.

Am postit mai multe zile, sperând că aşa voi putea mânca din nou. Gardianul care supraveghea grupa de deţinuţi din care făceam parte m-a prins că îmi arunc cina la gunoi. Deşi de obicei îşi făcea treaba plictisit şi indiferent, fără să-i pese câtuşi de puţin de prizonieri, până şi el remarcase comportamentul şi înfăţişarea mea şi mă ţinea sub observaţie, după cum mi-a spus mai târziu. Am fost dus de îndată la doctor. Acesta era un bătrân care făcea parte de mulţi ani din personalul închisorii. A ascultat cu răbdare ce i-am mărturisit, mi-a răsfoit dosarul şi apoi a spus cât se poate de nonşalant: „Psihoză de închisoare. Îţi trece. Nu e grav!"

Am fost dus la infirmerie şi plasat într-o celulă de observaţie. Apoi mi s-a făcut o injecţie, am fost înfăşurat în cearşafuri reci şi am adormit imediat. În zilele următoare mi s-au dat sedative şi am primit regimul de mâncare al bolnavilor. Nervozitatea mi-a trecut şi am început să îmi revin. La solicitarea mea, am fost dus înapoi în celulă. La început au vrut să mă pună într-o celulă cu alţi prizonieri, dar am cerut să rămân în continuare singur.

Tot atunci am fost informat de guvernatorul închisorii că, datorită bunei purtări şi sârguinţei, aveam să fiu promovat la gradul al II-lea şi, prin urmare, mi se va ameliora traiul. Acum aveam voie să scriu scrisori o dată pe lună şi să primesc câte scrisori doream. Puteam cere să mi se aducă şi cărţi sau manuale. Aveam voie să cultiv flori la geam şi să ţin lumina aprinsă până la ora zece seara. Dacă doream, puteam petrece o oră sau două cu ceilalţi prizonieri, duminica şi în zilele de sărbătoare.

Raza de lumină oferită de aceste facilități m-a ajutat mai mult decât sedativele să îmi revin din depresie. Însă avea să treacă mult timp până să scap de efectele profunde ale psihozei. Există lucruri pe pământ care sunt în afara experienței de zi cu zi, dar la care te poți gândi serios când ești complet singur. E posibilă comunicarea cu morții? Adesea, în aceste ore de agitație psihică extremă, dar înainte să mă zăpăcesc cu totul, îi vedeam pe părinții mei care stăteau ca aievea în fața mea. Le vorbeam și mi se părea că încă veghează asupra mea. Nu găsesc nicio explicație pentru asta și nici nu am mai vorbit despre asta nimănui de-a lungul anilor.

În anii care au urmat am observat și alți deținuți care sufereau de psihoză. Mulți dintre ei au ajuns la azilul de nebuni; câțiva nu și-au revenit niciodată. Deținuții pe care îi cunoșteam și care suferiseră de psihoză și își reveniseră rămâneau timizi, deprimați și pesimiști multă vreme după aceea. Unii dintre ei nu scăpau niciodată de depresia aceasta profundă.

Majoritatea sinuciderilor care au avut loc cât timp am fost eu acolo au fost probabil cauzate de psihoza de închisoare. Condițiile din detenție îi privau pe deținuți de bunul simț și de autocontrolul care, în alte împrejurări, i-ar fi împiedicat să își pună capăt vieții. Agitația cumplită care răscolește individul afectat de psihoză îl conduce către această soluție extremă — să pună capăt suferinței și să-și găsească liniștea!

Din experiența mea, puțini deținuți au încercat să se prefacă afectați de nebunie sau delir ca să scape de închisoare, căci sentința rămânea suspendată cât timp deținutul era trimis la azil și continua când se întorcea la închisoare, dacă nu cumva rămânea internat la azil tot restul vieții. Mai mult, în mod bizar, majoritatea deținuților aveau o teamă aproape superstițioasă de nebunie!

După ce mi-am venit în fire și m-am vindecat de psihoză, viața mea în închisoare a continuat fără niciun incident deosebit. Deveneam din ce în ce mai liniștit și mai detașat. În timpul liber învățam cu sârguință limba engleză și am cerut să mi se dea manuale. Mai

târziu am aranjat să primesc în mod regulat cărți și periodice în limba engleză și am reușit într-un an să învăț limba fără niciun ajutor. Acest lucru a ajutat enorm la însănătoșirea mea.

Prietenii și cunoștințele îmi trimiteau mereu cărți bune, de valoare, pe tot felul de subiecte. Mă interesau în special cele despre etnologie, cercetare rasială și ereditate și cel mai fericit eram când studiam aceste teme. Duminica jucam șah cu deținuții cu care mă înțelegeam bine. Acest joc, care se poate descrie cel mai bine ca un duel intelectual serios, este foarte potrivit pentru întreținerea și împrospătarea elasticității mentale, mereu amenințată de monotonia neîntreruptă a vieții de după gratii.

Datorită contactelor variate cu lumea din afară, prin scrisori, ziare și reviste, mintea îmi era acum din fericire mereu stimulată de noutăți. Dacă mă întristam, oboseam sau mă plictiseam, amintirea „zilelor întunecate" era ca un bici care alunga norii negri. Spaima că mi se va repeta boala era mult prea puternică.

În al patrulea an de sentință am fost promovat la gradul al III-lea, ceea ce mi-a adus alte avantaje. Puteam scrie o scrisoare o dată la două săptămâni, oricât de lungă doream, pe foaie velină. Munca nu mai era obligatorie, ci voluntară, mi se permitea să aleg ce să muncesc și eram mai bine plătit.

Până atunci, „răsplata pentru muncă", după cum i se spunea, se ridica la opt pfenigi pe tura zilnică, dintre care patru puteau fi cheltuiți pe mâncare în plus ceea ce, dacă împrejurările erau favorabile în timpul lunii, însemna grăsime.

În gradul al treilea, ziua de lucru valora cincizeci de pfenigi și deținutul îi putea cheltui cum dorea. Mai mult, putea cheltui douăzeci de mărci pe lună din banii proprii. Un alt privilegiu pentru cei de gradul al III-lea era că puteau asculta radioul și fuma, la anumite ore din zi.

Tot atunci a devenit vacant postul de funcționar la magazia închisorii, care mi s-a oferit mie. Acum aveam activități mai multe și mai diverse care să îmi ocupe timpul și auzeam vești de la

deținuții de tot soiul care veneau zilnic la magazie după un schimb de haine, după lenjerie sau unelte. Iar de la oficiali aflam toate bârfele din închisoare.

Magazia era punctul unde convergeau toate veștile și zvonurile din închisoare. Aici am învățat cât de repede se iscă și se împrăștie zvonurile și ce efect pot avea. Veștile și zvonurile, răspândite în șoaptă de la om la om, în cea mai mare taină, sunt elixirul vieții în închisoare. Cu cât un deținut era mai izolat, cu atât efectul pe care-l aveau asupra lui zvonurile care-i ajungeau la ureche mai mare. Cei cu adevărat naivi credeau absolut tot ce li se spunea.

Unul dintre ceilalți deținuți care lucra alături de mine la magazie și care ținuse inventarul de peste zece ani, avea o plăcere satanică să inventeze și să răspândească zvonuri neîntemeiate și să observe ce efect au. Însă era atât de viclean încât niciodată nu se putea da vina pe el pentru consecințele grave care decurgeau uneori din eforturile sale.

Și eu am fost victima uneia dintre aceste scorneli. S-a zvonit că puteam acum, prin intermediul unor prieteni sus-puși, să primesc femei noaptea în celulă. Un deținut a transmis în secret această informație cuiva din afara închisorii, sub formă de reclamație, care a ajuns până la urmă la urechile cuiva din comitetul de control al închisorii.

Într-o noapte, președintele comitetului închisorii, însoțit de mai mulți oficiali de rang înalt și de guvernatorul închisorii, care fusese trezit din somn, și-au făcut apariția la mine în celulă pentru a se convinge cu ochii lor de adevărul acestei acuzații. În pofida unei anchete amănunțite, nu a fost găsit nici informatorul, și nici cel care a răspândit zvonul. După eliberarea mea, colegul din magazie despre care am amintit mi-a mărturisit că el inventase zvonul, iar deținutul din celula vecină cu a mea scrisese reclamația și o trimisese pe ascuns, ca să se răzbune pe guvernatorul închisorii, care îi refuzase solicitarea de reducere a sentinței. Cauză și efect! Un om răutăcios poate face mult rău astfel.

Îmi plăcea să observ în special nou-veniții. Infractorul de profesie era obraznic, încrezător și insolent și nu îl afecta nici cea mai severă sentință. Era optimist și se baza pe faptul că norocul îl va favoriza mai devreme sau mai târziu. Adesea nu petrecea „afară" decât câteva săptămâni, în permisie, cum ar veni. Închisoarea devenise adevăratul său cămin. Deținutul aflat la prima abatere, sau cel care avusese ghinionul să fie pedepsit a doua sau a treia oară, era deprimat, timid, adesea nefericit, taciturn și neliniștit. Pe chip i se citeau nefericirea, neliniștea, dezolarea și deznădejdea. Abundență de material pentru psihanalist sau sociolog!

Întotdeauna mă bucuram, după o zi plină de priveliști și zgomote, să mă refugiez în solitudinea celulei mele. Meditam pașnic asupra întâmplărilor de peste zi și îmi formam propriile concluzii. Mă îngropam în cărți și reviste sau citeam scrisorile trimise de prietenii mei dragi și binevoitori. Citeam ce planuri au pentru mine după eliberare și mă făceau să zâmbesc bunele lor intenții de a-mi oferi consolare și curaj. Nu mai aveam nevoie de astfel de susținere, căci, după cinci ani, mă călisem și devenisem treptat indiferent la situația mea.

Mă așteptau alți cinci ani, fără perspectiva reducerii sentinței. Mai multe petiții pentru clemență din partea unor oameni influenți, ba chiar o solicitare personală din partea unui apropiat al președintelui von Hindenburg[21], fuseseră refuzate pe motive politice.

[21] Paul von Hindenburg (1847-1934), militar de carieră și om politic. A intrat în armată cu gradul de locotenent (1865) și a participat la războiul austro-prusac (1866) și la războiul franco-prusac (1870-1871); absolvent al Academiei de Război din Berlin (1873-1876); ofițer brevetat de Stat Major (1876); ofițer în Marele Stat Major (1877-1881); ofițer în Statul Major al Diviziei 1 (1881-1890); șef al Departamentului II în Ministerul de Război (1890-1893); comandant al Regimentului 91 Infanterie (1893-1896); șef de Stat Major al Corpului VIII Armată (1896-1900); comandant al Diviziei 28 Infanterie (1900-1903); comandant al Corpului IV Armată (1903-1911); trecut în rezervă cu gradul de General de Infanterie (03.1911); reactivat la 22.08.1914, a fost numit comandant al Armatei a 8-a (22.08-01.11.1914); comandant al Frontului de Est (01.11.1914-29.08.1916); șef de Stat Major al Armatei de uscat (29.08.1916-

Nu mă mai aşteptam să fiu eliberat înainte de termen, dar eram încredinţat că voi rămâne sănătos fizic şi psihic până la sfârşit. Îmi făcusem şi planuri să îmi ocup timpul în mod util, să învăţ limbi străine şi să mă informez cu privire la meseria pe care mi-o alesesem. M-am gândit la toate, dar niciodată nu am anticipat că o să fiu eliberat mai devreme.

Însă am fost, de pe o zi pe alta! În Reichstag s-a creat iute şi pe neaşteptate o majoritate formată dintr-o coaliţie a extremei drepte şi extremei stângi, ambele având interesul să îşi elibereze deţinuţii politici. S-a dat amnistie politică pe loc şi, alături de mulţi alţii, am fost şi eu eliberat.[22]

După şase ani de închisoare, mi-am recăpătat libertatea şi viaţa! Mă văd şi azi stând pe treptele gării Potsdamer din Berlin, uitându-mă la mulţimea de oameni din Potsdamer Platz. Am stat multă vreme acolo, până când un domn mi-a vorbit, întrebându-mă unde doresc să merg. Probabil că i-am părut un prostănac care vorbeşte în dodii, deoarece mi-a întors pe dată spatele şi s-a îndepărtat în grabă. Aglomeraţia şi agitaţia mi se păreau ireale, de parcă m-aş fi uitat la un film. Fusesem eliberat prea dintr-odată, pe neprevăzute, şi totul părea improbabil şi ciudat.

25.06.1919); trecut în rezervă cu gradul de Feldmareşal la 25.06.1919; preşedinte al Republicii de la Weimar (26.04.1925-10.04.1932, 10.04.1932-02.08.1934); în calitate de preşedinte l-a numit cancelar pe Adolf Hitler la 30.01.1933. General de Infanterie (din 22.06.1905); General-colonel (din 26.08.1914); Feldmareşal (din 27.11.1914) (n. edit.).

[22] Legea amnistiei, iniţiată în principal de ministrul de Justiţie Erich Koch-Weser, a fost dezbătută în Reichstag la 15.06.1928 şi promulgată la 14.07.1928. Prin această lege, pedeapsa lui Rudolf Höss a fost redusă la jumătate, respectiv de la 10 la 5 ani închisoare, astfel că la 16.07.1928 procurorul general al Reichului a solicitat eliberarea imediată a lui Rudolf Höss pentru a se evita deţinerea sa „suplimentară". Ca urmare, la 17.07.1928 el a fost pus în libertate, primind suma de 122,21 Reichsmark pentru munca prestată în detenţie, precum şi suma de 5,17 Reichsmark predată în momentul încarcerării sale. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 105-106 (n. edit.).

O familie de prieteni din Berlin mă invitase printr-o telegramă să stau la ei. Deşi cunoşteam bine Berlinul şi ei locuiau în apropiere de gară, mi-a luat foarte mult timp să ajung la casa lor. La început venea întotdeauna cineva să mă însoţească atunci când îndrăzneam să ies pe stradă, deoarece nu mă uitam la semnele de circulaţie şi la şirurile de maşini care treceau în viteză pe toate străzile metropolei. Rătăceam ca prin vis şi am avut nevoie de câteva zile să mă împac cu realitatea dură.

Prietenii mei se purtau foarte frumos cu mine. Mă cărau la cinema, la teatru, la petreceri şi la tot soiul de distracţii, de fapt la toate evenimentele pe care orăşenii le consideră indispensabile. Pentru mine era mult prea mult.

Eram năucit şi tânjeam după linişte. Voiam să mă îndepărtez cât de repede de zgomotul, graba şi agitaţia marelui oraş. Să mă duc departe, neapărat undeva la ţară. După zece zile am părăsit Berlinul şi m-am angajat în agricultură. Mai mulţi oameni mă invitaseră să stau la ei, ca să mă odihnesc şi să îmi revin, dar doream să lucrez. Mă odihnisem suficient.

Multe planuri, de tot soiul, mi-au fost propuse de familii şi prieteni interesaţi de bunăstarea mea. Cu toţii erau dispuşi să mă ajute să îmi câştig existenţa şi să îmi fie uşor să mă reintegrez în viaţa obişnuită. M-au sfătuit să mă duc în Africa de Est, în Mexic, în Brazilia, în Paraguay sau în Statele Unite. Toate propunerile erau mânate de dorinţa onorabilă de a mă îndepărta de Germania, ca să nu mă implic din nou în acţiunile politice ale extremei drepte.

Dar alţii, în special vechii mei camarazi, insistau să ocup o poziţie de frunte în organizaţia de luptă a NSDAP (Partidul Muncitoresc Naţional-Socialist German).

Am refuzat ambele propuneri. Deşi eram membru de partid din 1922[23] şi susţineam întru totul idealurile partidului, dezaprobam

[23] Potrivit documentelor păstrate în dosarul său de membru NSDAP, Rudolf Höss a aderat iniţial la NSDAP în 1922 cu numărul matricol 3240. În urma puciului eşuat din 09.11.1923, NSDAP a fost scos în afara legii, fiind reînfiinţat abia în

pe față faptul că se folosea de propaganda în masă, că negociază pentru favorurile opiniei publice, că apelează la instinctele cele mai josnice ale maselor și de fapt nu îmi plăcea nici tonul mesajelor lor. Ajunsesem să cunosc prea bine „masele" între anii 1918 și 1923! Voiam fără îndoială să rămân membru de partid, dar nu îmi doream nici poziții oficiale și nici să mă alătur vreuneia dintre organizațiile subsidiare. Aveam alte idei.

Și nici în străinătate nu voiam să mă duc. Voiam să rămân în Germania și să contribui la reconstruirea ei. Să clădesc cu un ideal în fața ochilor. Voiam să mă stabilesc la țară!

În timpul lungilor ani de singurătate în celulă, ajunsesem la această concluzie: nu exista pentru mine decât un singur țel pentru care să merite să muncesc și să lupt, și anume o fermă condusă chiar de mine, unde să trăiesc cu o familie numeroasă și sănătoasă. Acesta avea să fie conținutul și scopul vieții mele!

Îndată după eliberare, am luat legătura cu *Artamanen*[24]. Aflasem de această organizație și de țelurile sale citind publicațiile lor în închisoare și mă documentasem în detaliu. Era o comunitate de tineri de ambele sexe care erau mânați de dragoste de țară. Proveneau din mișcările pentru tineret ale partidelor cu înclinație naționalistă și erau persoane care, toate, la un moment dat, doriseră să scape de viața nesănătoasă, promiscuă și superficială a

1925. Dat fiind faptul că la acea dată Rudolf Höss era întemnițat, el nu a fost în măsură să înainteze o cerere de reprimire în partid, înainte ca liderii NSDAP să decidă interdicția primirii de noi membri, astfel că solicitările sale înaintate conducerii NSDAP după 1935, în vederea recunoașterii apartenenței sale la NSDAP din 1922, au fost respinse. Prin urmare, Rudolf Höss a fost înregistrat oficial în calitate de membru NSDAP abia din anul 1937 (membru nr. 5357166 din 01.05.1937). Vezi BB, Parteikorrespondenz (PK) Rudolf Höss, *passim*; R 9361-IX Kartei/16190649, NSDAP-Mitgliedkartei Rudolf Höss (n. edit.).

[24] „Bund Artam e.V", înființată la München în 1926, a fost o asociație radicală, cu caracter naționalist-agrar, din cadrul mișcării de tineret germane, ce promova o ideologie agrar-romantică „Blut und Boden/Sânge și pământ" și propaga serviciul voluntar al tinerilor în agricultură îndeosebi în provinciile din estul Germaniei (n. edit.).

orașelor și mai ales a orașelor mari și să descopere prin proprie experiență un stil de viață sănătos, trudnic, dar natural, aproape de țarină. Nu consumau alcool, nu fumau și renunțaseră la tot ce nu contribuia la dezvoltarea sănătoasă a minții și trupului. În plus, voiau să revină la glia din care răsăriseră strămoșii lor și să se stabilească pe pământul care dăduse naștere națiunii. Aceasta era și dorința mea și țelul pe care îl căutasem atâta vreme.

Mi-am dat demisia din postul de funcționar agricol și m-am alăturat acestei comunități de oameni care îmi împărtășeau idealurile. Am rupt cu totul legătura cu foștii mei camarazi și cu familiile amabile pe care le cunoscusem. Erau prea convenționali să înțeleagă de ce nu sunt de acord cu ideile lor preconcepute. Voiam să fiu lăsat în pace să îmi iau viața de la început.

Curând am cunoscut-o pe fata care avea să îmi fie soție[25]. Avea aceleași idealuri ca și mine și ajunsese împreună cu fratele ei în *Artamanen*. De la bun început ne-a fost limpede că ne potriveam de minune. Înțelegerea și încrederea noastră reciproce erau de așa natură încât părea că trăiserăm alături toată viața. Ne completam în toate privințele și aveam aceeași viziune asupra vieții. O găsisem pe femeia după care tânjisem în monotonia anilor de singurătate. Această armonie a rămas între noi de-a lungul întregii căsnicii, netulburată de accidentele vieții de zi cu zi, la bine și la rău, neafectată de lumea din exterior.

Însă exista totuși ceva ce îi provoca mereu tristețe. Nu îi puteam vorbi despre lucrurile care mă emoționau cel mai tare, ci mă simțeam nevoit să cuget la ele singur, în mintea mea.

Ne-am căsătorit cât de curând a fost posibil,[26] astfel încât să ducem împreună greutățile vieții pe care o aleseserăm de bunăvoie.

---

[25] Hedwig Höss, născută Hensel (1908-1989). Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 111 (n. edit.).

[26] Căsătoria a avut loc la 17.08.1929 în localitatea Gutengermendorf. Vezi Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz*, p. 111 (n. edit.).

Nu ne făceam iluzii cu privire la dificultățile care ne așteptau, dar eram hotărâți să nu lăsăm nimic să ne stea în cale. Viața noastră în următorii cinci ani nu a fost cu siguranță una ușoară, dar nu ne-am lăsat niciodată descurajați de greutăți. Eram fericiți și mulțumiți când reușeam prin exemplul nostru sau prin învățătură să convingem pe cineva să se alăture idealurilor noastre.

Trei dintre copiii noștri se născuseră deja; erau gata să își ia locul în viitorul strălucit pe care îl puneam la cale. În curând aveam să primim pământ.

Dar nu a fost să fie! În iunie 1934 a sosit chemarea lui Himmler[27] să mă alătur trupelor active SS[28], care avea să mă smulgă din viața

---

[27] Heinrich Himmler (1900-1945), om politic. După încheierea studiilor de agronomie la Universitatea Tehnică din München (1919-1922) s-a înscris în NSDAP (nr. 42404 din 01.08.1923) și a luat parte la puciul eșuat din 09.11.1923; membru SS (nr. 168 din 08.08.1925); Reichsführer SS (din 06.01.1929); deputat NSDAP în Reichstag (1931-1945); Șef al Securității Centralei NSDAP din München (din 25.01.1932); Inspector al Gestapo (din 20.04.1934); Reichsleiter SS (din 23.08.1934); Șeful Poliției germane-Chef der Deutschen Polizei (din 17.06.1936); Comisar al Reichului pentru consolidarea grupurilor etnice germane din străinătate-Reichskommissar für die Festigung des deutschen Volkstums (din 07.10.1939); ministru de Interne al Reichului (din 24.08.1943); comandant al armatei de rezervă-Chef des Ersatzheeres (din 21.07.1944); la 24.04.1945 a fost înlăturat de Hitler din toate funcțiile deținute, ca urmare a negocierilor de pace secrete cu aliații. În calitate de șef atotputernic al SS și al Gestapo a clădit un adevărat imperiu al terorii în cadrul celui de-Al III-lea Reich, fiind responsabil pentru lichidarea opozanților regimului nazist, pentru atrocitățile comise în teritoriile ocupate și pentru asasinarea a milioane de evrei. A încercat să se sustragă capturării de către aliați, deghizându-se în uniformă militară. Capturat la 21.05.1945 și recunoscut de către militarii britanici s-a sinucis la 23.05.1945 înghițind o capsulă de cianură (n. edit.).

[28] Schutzstaffel (SS) der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei (NSDAP), organizație național-socialistă înființată de Adolf Hitler la 04.04.1925 în München, inițial pentru a-i servi drept gardă personală. După preluarea puterii de către naziști, atribuțiile SS au fost extinse constant: din 1934 organizația a preluat administrarea lagărelor de concentrare și din 1941 a lagărelor de exterminare naziste, fiind implicată atât în represiunile interne („noaptea cuțitelor lungi" din 30 iunie 1934, arestarea și lichidarea oponenților politici etc.), cât și în Holocaust

ce păruse până atunci neîndoielnică și care avusese un țel bine definit.[29]

Multă vreme nu am putut să iau o decizie, ceea ce nu îmi stătea deloc în fire. Tentația de a redeveni soldat a fost însă mult prea puternică. Mai puternică decât obiecțiile soției care se îndoia că această profesie îmi va oferi împlinire și satisfacție sufletească. Dar când a văzut ce atras sunt de viața de soldat, și-a dat într-un final încuviințarea.

Datorită perspectivei relativ sigure a unei promovări rapide și a avantajelor financiare ce urmau să decurgă de aici, m-am convins că trebuie să fac acest pas. Dar, în același timp, simțeam că nu trebuie să renunț la visul de a mă așeza, în cele din urmă, ca fermier.

Acest țel, să am o fermă pentru mine, soția mea și copiii noștri, era unul pe care nu l-am pierdut niciodată din vedere. Nici măcar în anii ce au urmat nu m-am răzgândit vreodată în această privință. Aveam intenția să revin la agricultură de îndată ce mă retrăgeam din serviciul activ, după război.

și crimele în masă comise în teritoriile ocupate de către Germania național-socialistă în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial. Practic, SS a devenit cel mai important instrument de exercitare a terorii în cel de-Al III-lea Reich, fiind declarată drept „organizație criminală" în cadrul Procesului Internațional de la Nürnberg intentat principalilor criminali de război naziști (n. edit.).

[29] Conform dosarului său, Höss s-a înrolat în SS în calitate de „candidat" (*Anwärter*) pe 20 septembrie 1933. Pe 1 aprilie 1934 a fost acceptat ca SS-Mann, iar pe 20 aprilie a fost promovat la rangul de SS-Sturmmann (fruntaș). În declarația pe care a semnat-o în arestul britanicilor pe 14 martie 1946, și-a descris cariera dintre plecarea din închisoare și postul ocupat în lagărul Dachau după cum urmează: „1929-1934, angajat al mai multor organizații agricole din Brandenburg și Pomerania. Heinrich Himmler era de asemenea membru al Ligii Artamanen (Gauführer, lider de regiune, Bavaria)... În 1933, pe moșia Sallentin din Pomerania, am format o unitate de cavalerie SS. Ca fost subofițer de cavalerie mi s-a cerut acest lucru din partea Partidului și a proprietarilor moșiei... Când inspecta trupele la Stettin, Himmler m-a remarcat — ne cunoșteam deja din Liga Artamanen — și m-a îndemnat să mă transfer în administrația unui lagăr de concentrare. Așa am ajuns la Dachau în noiembrie 1934".

După multe îndoieli și ezitări, am decis în sfârșit să mă înrolez în serviciul activ SS. Astăzi regret profund că am renunțat la stilul de viață de dinainte. Viața mea și a familiei mele ar fi urmat o cu totul altă cale. Deși nici până astăzi nu am fi avut casă și fermă, măcar am fi avut câțiva ani de muncă ce ne-ar fi adus satisfacție sufletească.

Însă cine poate prevedea calea întortocheată a destinului? Ce e bine? Și ce e rău?

Când am citit invitația lui Himmler de a mă alătura trupelor active SS ca membru al unei unități de pază într-un lagăr de concentrare, nu m-am gândit deloc ce înseamnă un lagăr de concentrare. Era un concept cu totul necunoscut. Îmi depășea puterile închipuirii. În izolarea vieții noastre de la țară din Pomerania nici nu auziserăm de lagăre de concentrare. Pentru mine nu conta decât că voi fi din nou soldat activ, că îmi reîncep cariera militară.

M-am dus la Dachau.

Eram din nou recrut, cu toate bucuriile și necazurile aferente și curând am început să instruiesc chiar eu noi recruți. Viața de soldat mă vrăjise.[30]

---

[30] Unitatea SS în care s-a înrolat Höss ca SS-Unterscharführer (caporal), pe 1 decembrie 1934, fusese formată mai devreme în același an de către Theodor Eicke sub denumirea de Unitatea de Gardă din Bavaria Superioară, ca parte a Allgemeine SS. De la sfârșitul lui iunie 1933, Eicke fusese comandantul lagărului Dachau. În același an, Eicke a elaborat, pentru uzul lagărelor de concentrare, un set de reguli de disciplină și sancțiuni, precum și reglementări pentru unitățile de gardă din lagăre. În mai 1934, Eicke a primit sarcina de a raționaliza lagărele de concentrare, dintre care unele, ca Oranienburg de lângă Berlin, fuseseră înființate de SA, iar altele, ca Dachau, erau conduse de SS. Eicke a jucat un rol proeminent în uciderea lui Röhm și a adepților săi și în eliminarea SA ca forță politică, pe 30 iunie 1934, iar în luna ce a urmat a fost numit inspector al lagărelor de concentrare și al Totenkopfverbände (trupele Cap de Mort), în care era acum încorporată Unitatea de Gardă din Bavaria Superioară. Opinia lui Höss despre Eicke se poate consulta în Anexa 8.

În timpul instrucției, ni se vorbea despre „dușmanii statului" (după cum îi numea Eicke[31], inspectorul lagărelor de concentrare), adică deținuții de după sârma ghimpată. Eram instruiți cum să ne comportăm față de ei, cum să îi păzim și în ce situații să ne folosim de arme. Am fost avertizați cât de periculoși erau acești deținuți. Mă uitam la ei cum lucrează și cum intră și ies din lagăr, de asemenea am auzit multe despre ei și de la camarazii care serviseră în acest lagăr din 1933.

Îmi amintesc foarte bine prima dată când am asistat la biciuirea unui deținut. Eicke ordonase ca la administrarea de pedepse corporale să fie prezentă minimum o companie de soldați. Doi prizonieri care furaseră țigări de la popotă fuseseră condamnați la câte douăzeci și cinci de lovituri de pedeapsă, cu biciul. Soldații înarmați s-au aliniat în careu, în jurul butucului. Cei doi deținuți

[31] Theodor Eicke (1892-1943), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 114901 din 01.12.1928); membru SA (din 01.12.1928); membru SS (nr. 2921 din 29.07.1930). Comandant al lagărului de concentrare nazist Dachau (26.06.1933-20.06.1934); implicat în asasinatele politice comise cu prilejul „nopții cuțitelor lungi" (30.06-01.07.1934), executându-l personal pe șeful SA Ernst Röhm; „Inspekteur der Konzentrationslager und SS-Wachverbände-Inspector al lagărelor de concentrare și al trupelor de pază SS" (din 04.07.1934); șef al „Inspektion der Konzentrationslager-Inspectoratul Lagărelor de Concentrare" (10.12.1934-15.11.1939); „Führer der SS-Totenkopfverbände-Comandant al Unităților SS Cap de Mort" (din 29.03.1936); participant la campania din Polonia în calitate de comandant al unităților „SS-Cap de Mort", implicat în atrocitățile comise împotriva populației civile și a evreilor polonezi; „Höhere SS-und Polizeiführer Krakau-Comandant al SS și Poliției Cracovia" (10.09.-01.10.1939); comandant al „3 SS-Panzerdivision Totenkopf-Divizia 3 Blindată SS Cap de Mort" (16.10.1939-26.02.1943). Mort în urma doborârii de către artileria antiaeriană sovietică a avionului său de recunoaștere la 26.02.1943. SS-Gruppenführer (din 11.07.1934); SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Waffen-SS (din 14.11.1939); SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS (din 20.04.1942). Vezi, de asemenea, o descriere a lui Theodor Eicke realizată de Rudolf Höss în Anexa 8 (n. edit.).

au fost scoși în față de Blockführerii lor. Apoi a sosit comandantul[32]. Schutzhaftlagerführerul și Rapportführerul îi erau subordonați.

Rapportführerul a citit sentința și primul deținut, unul mărunt și incorigibil, care se prefăcea mereu bolnav, a fost obligat să se întindă pe butuc. Doi soldați îl țineau de cap și de mâini și doi Blockführeri au executat pedeapsa, lovindu-l alternativ. Prizonierul nu a scos niciun sunet. Celălalt prizonier, un politician de profesie, puternic la trup, s-a comportat tocmai pe dos. Țipa după fiecare lovitură și se zbătea să scape. A continuat să răcnească până la sfârșit, deși comandantul a zbierat la el de mai multe ori să tacă din gură. Eu stăteam în rândul din față și am fost astfel nevoit să privesc întreaga scenă. Spun nevoit, pentru că dacă aș fi fost în rândul din spate nu m-aș fi uitat. Când omul a început să țipe, m-au trecut fiori fierbinți și reci. De fapt, întregul eveniment, inclusiv lovirea primului prizonier, m-a făcut să mă cutremur. Mai târziu, la începutul războiului, am asistat la prima execuție, dar nu m-a afectat nici pe departe atât de mult ca această pedeapsă corporală la care am fost martor. Nu pot să ofer nicio explicație pentru asta.

Pedepsele corporale se aplicaseră în mod regulat în închisori până la revoluția din 1918, după care au fost abolite. Gardianul care executase pe vremuri pedepsele era încă angajatul închisorii și era poreclit „spărgătorul de oase". Era un individ vulgar și desfrânat, care mirosea mereu a alcool și privea prizonierii ca pe niște numere. Era omul cel mai potrivit pentru slujba aceea. Când eram în arest, am văzut butucul și bicele din pivnița unde se executaseră

[32] Comandantul era răspunzător pentru lagărul de concentrare în întregul său. Ofițerul responsabil pentru zona în care erau ținuți deținuții se numea *Schutzhaftlagerführer* (comandant al lagărului de detenție preventivă), al cărui principal asistent — și oficialul SS cu care intrau în contact cel mai adesea prizonierii — se numea *Rapportführer*. El comanda subofițerii care răspundeau de fiecare bloc, numite inițial companii.

pedepsele și mi s-a făcut pielea de găină când mi l-am imaginat pe „spărgătorul de oase" în acțiune.

După această primă experiență, am avut mereu grijă să stau în rândul din spate când, ca soldat de rând, eram nevoit să asist la biciuiri. Mai târziu, ca Blockführer,[33] am evitat pe cât am putut să particip, sau măcar plecam din careu înainte să înceapă biciuirea efectivă. Nu am întâmpinat dificultăți, deoarece unii dintre Blockführeri erau nerăbdători să ia parte.

Ca Rapportführer și mai târziu ca Schutzhaftlagerführer, eram nevoit să fiu de față, oricât de mult îmi displăcea. Când am devenit comandant și prin urmare cel care ordona pedepsele corporale, nu participam decât foarte rar. În niciun caz nu ordonam vreo pedeapsă fără să chibzuiesc asupra problemei.

De ce nu suportam această formă de pedeapsă? Oricât m-aș strădui, nu pot răspunde la această întrebare. Mai exista un Blockführer la acea vreme care se asemăna cu mine în această privință și care încerca de asemenea să se țină departe. E vorba de [Johann] Schwarzhuber[34], care a fost mai târziu Schutzhaftlagerführer la Birkenau și Ravensbrück.

---

[33] Pe 1 martie 1935 Rudolf Höss a fost numit Blockführer (șef de bloc) la Dachau, fiind promovat la grad de SS-Scharführer (sergent) pe 1 aprilie și SS-Oberscharführer (plutonier) pe 1 iulie 1935, apoi SS-Hauptscharführer (sergent major) pe 1 martie 1936. Între 1 aprilie 1936 și septembrie al aceluiași an a fost *Rapportführer* la Dachau. În iunie 1936 Himmler și Bormann au vizitat lagărul, iar Höss a fost recomandat special pentru a fi promovat de către comandant, Loritz, și de către predecesorul acestuia, Eicke. Himmler și Bormann fiind la curent cu „serviciile sale din trecut", a fost promovat la gradul de SS-Untersturmführer (sublocotenent) pe 13 septembrie 1936, devenind astfel ofițer SS. Din septembrie 1936 până în mai 1938, când a fost transferat la lagărul de concentrare Sachsenhausen, a fost *Effektenverwalter*, adică ofițerul responsabil de gestiunea depozitelor și a bunurilor deținuților, la Dachau.

[34] Johann Schwarzhuber (1904-1947), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 1929969 din 1933) și membru SS (nr. 142388 din 1933). Membru în paza SS a lagărului de concentrare Dachau (1933-1935); Blockführer (1935-1938) și Rapportführer (1938-1939) în cadrul lagărului de concentrare Dachau; Rapportführer în

Blockführerii care se grăbeau să fie de față la biciuiri, și despre care mi-am dat seama că le face plăcere să asiste, erau fără excepție vicleni, brutali, violenți și adesea needucați și se comportau față de camarazi și față de familii pe potriva firii lor. Aceștia nu-i considerau pe deținuți ființe umane. Trei dintre ei s-au spânzurat mai târziu, în arest, după ce au fost acuzați că au maltratat deținuții din alte lagăre.

Existau și destui soldați în trupele SS care considerau pedepsele corporale un spectacol excelent, un fel de festival țărănesc. Eu în niciun caz nu făceam parte dintre ei.

În timp ce eram încă recrut la Dachau a avut loc următorul incident. S-a descoperit că, la măcelărie, deținuți și subofițeri SS făceau speculă pe scară largă. Patru membri SS au fost condamnați de un tribunal de la München — atunci încă nu existau tribunale SS — la mulți ani de închisoare.

Acești patru au fost scoși în fața întregii unități de gardă, degradați personal de către Eicke și excluși din cadrul SS pentru comportament dezonorant. Eicke însuși le-a rupt emblemele naționale, insignele de grad și cele SS, i-a obligat să treacă prin fața fiecărei companii, iar apoi i-a predat autorităților închisorii unde urmau să își ispășească pedeapsa. După aceea, a profitat de ocazie pentru a ține un discurs lung și moralizator. A spus că i-ar

---

cadrul lagărului de concentrare Sachsenhausen (1939-1941); transferat la lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (din 01.09.1941); comandantul unui „Außenkommando-comando extern" al lagărului Auschwitz (1941-1943); Schutzhaftlagerführer în cadrul lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz-Birkenau (22.11.1943-11.11.1944); transferat la lagărul de concentrare Dachau (din 11.11.1944); comandant al unor lagăre externe în cadrul complexului de lagăre de concentrare Kaufering (11.11.1944-12.01.1945); Schutzhaftlagerführer în cadrul lagărului de concentrare Ravensbrück (12.01-04.04.1945). Capturat de trupele britanice, a fost condamnat la moarte în cadrul primului proces al criminalilor de război naziști din lagărul de concentrare Ravensbrück (03.02.1947) și executat (03.05.1947). SS-Obersturmführer (din 1944) (n. edit.).

fi plăcut foarte mult să îi vadă pe acești patru îmbrăcați în uniformă de deținut, biciuiți și închiși după sârma ghimpată împreună cu complicii lor. Reichsführerul SS nu fusese însă de acord.

O soartă similară îi aștepta pe toți cei prinși că interacționează cu prizonierii, fie cu scopuri mârșave, fie din milă. Ambele motive erau la fel de condamnabile. Orice manifestare de compătimire ar fi fost considerată de către „dușmanii statului" drept slăbiciune, pe care ar fi exploatat-o imediat. Mai mult, era nedemn de un soldat SS să simtă milă față de „dușmanii statului". Nu era loc pentru cei slabi între soldații săi și, dacă exista cineva care avea astfel de sentimente, nu avea decât să se retragă la mănăstire cât de repede putea. Nu îi erau de folos decât cei dârji și hotărâți. Nu degeaba purtau insigna cu cap de mort și umblau cu arma mereu încărcată! Erau singurii soldați care, până și pe timp de pace, erau confruntați cu dușmanul zi și noapte — dușmanul de dincolo de sârma ghimpată.

Degradarea și excluderea acestor subofițeri a fost un eveniment dureros care a afectat fiecare soldat în parte, dar mai cu seamă pe mine, căci asistam pentru prima oară la o astfel de scenă. Dar discursul lui Eicke mi-a dat și mai mult de gândit. Însă tot nu înțelegeam foarte clar ce voia să spună prin „dușmanii statului" și „dușmanul de dincolo de sârma ghimpată". Nu știam multe despre ei, deși nu aveam să rămân prea multă vreme neștiutor!

După șase luni de serviciu, Eicke a ordonat subit ca toți ofițerii și subofițerii cu experiență să își părăsească unitățile și să primească poziții oficiale în interiorul lagărului. Eu eram unul dintre aceștia. Am fost făcut Blockführer în lagăr. Era o poziție pe care nu îmi doream deloc să o ocup. Puțin după aceea, Eicke a vizitat lagărul, iar eu am solicitat o întrevedere. L-am rugat să facă o excepție în cazul meu și să îmi permită să mă reîntorc la unitate. I-am explicat că am sânge de soldat și dorința de a redeveni soldat a fost cea care m-a împins să mă înrolez în serviciul activ SS. Îmi cunoștea prea bine situația și considera că experiența mea din închisoare

mă face foarte potrivit să am eu însumi grijă de deținuți. De fapt, nu era altul mai calificat decât mine pentru postul din interiorul lagărului.

În orice caz, nu era pregătit să facă nicio excepție. Ordinul fusese elaborat principial și nu avea să fie modificat în niciun fel. Trebuia să mă supun, deoarece eram soldat. Da, dorisem să devin soldat. Însă în acel moment tânjeam după solul fertil și visam să revin la viața grea, dar liberă pe care o părăsisem. Dar nu mai exista cale de întoarcere!

Mi-am început noile îndatoriri mânat de sentimente ciudate. Era o lume necunoscută și una de care aveam să rămân strâns legat pentru următorii zece ani. E adevărat că și eu fusesem deținut timp de șase ani nesfârșiți și deci cunoșteam foarte bine viața și obiceiurile deținuților, momentele lor bune și mai ales cele întunecate, toate senzațiile și toate nevoile lor.

Dar lagărul de concentrare era ceva nou. Întâi a trebuit să învăț ce diferență uriașă era între viața în lagăr și viața în temniță sau penitenciar. Și aveam să aflu în detaliu, ba chiar mult mai în detaliu decât mi-aș fi dorit.

Cu alți doi nou-veniți, Schwarzhuber și [Josef] Remmele[35], care a devenit mai târziu comandant la Eintrachthütte, am fost

[35] Josef Remmele (1903-1948), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 217435 din 04.1930); membru SS (nr. 41969 din 08.1932). Membru în paza SS a lagărului de concentrare Dachau (din 29.07.1933); Blockführer și Rapportführer în cadrul lagărului de concentrare Dachau (1938-1942); transferat la lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (din 09.1942); membru în cadrul personalului de pază al lagărului de concentrare și exterminare, utilizat cu precădere în cadrul lagărului de concentrare Auschwitz-Monowitz (09.1942-05.1943); comandant al lagărului de concentrare Eintrachthütte, un lagăr subsidiar al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (05.1943-07.1944); comandant al lagărului subsidiar Jawischowitz al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (07.1944-01.1945); transferat la Berlin în cadrul Departamentului economic și administrativ principal din conducerea SS (01-03.1945); membru în personalul de pază al lagărului SS Mysen din Norvegia (03-05.1945), fiind capturat de

introdus între prizonieri, fără să primesc prea multe instrucțiuni de la Schutzhaftlagerführer sau de la Rapportführer. M-am simțit de-a dreptul stânjenit când m-am înfățișat în fața deținuților condamnați la muncă forțată, care îmi fuseseră dați în grijă, și am observat curiozitatea cu care îl priveau pe noul șef de companie, cum se numea pe atunci Blockführerul. Nu aveam să înțeleg acea expresie scrutătoare decât mai târziu.

Sergentul major, cum se numea pe atunci șeful de bloc, instruise bine compania, numită mai târziu bloc. El și cei cinci caporali, fiecare răspunzător pentru câte o cameră, erau prizonieri politici, comuniști înrăiți, dar și ei fuseseră soldați și le plăcea să-și povestească pățaniile din armată. Fără o vorbă din partea mea, au impus ordine și disciplină în rândul condamnaților la muncă silnică, dintre care mulți sosiseră în lagăr într-o stare cât se poate de jalnică și de murdară. Deținuții înșiși încercau să respecte cerințele, deoarece depindea de comportamentul și de hărnicia lor dacă aveau să fie eliberați după șase luni sau aveau să mai rămână pentru alte trei sau șase luni de corecție.

În curând aveam să-i cunosc pe toți cei două sute șaptezeci de oameni din compania mea, așa că puteam să-i evaluez în vederea eliberării. Nu au existat decât foarte puțini, în timpul în care am fost Blockführer, pe care a trebuit să îi transfer la închisoare din pricina caracterului lor antisocial incorigibil. Aceștia furau ca în codru, chiuleau de la orice fel de muncă și erau, în toate privințele, niște puturoși. Majoritatea deținuților se corectau înainte de încheierea sentinței. Foarte puțini o luau din nou pe căi greșite.

Cu excepția recidiviștilor sau a celor care manifestau tendințe antisociale, detenția era suportată greu. Deținuților le era rușine

---

trupele britanice la 06.07.1945. Condamnat la moarte în cadrul procesului intentat de autoritățile de ocupație americane criminalilor de război din lagărul de concentrare Dachau (09-15.09.1947), a fost executat în închisoarea Landsberg la 03.12.1948. SS-Hauptscharführer (din 1939) (n. edit.).

că se află unde erau, mai ales celor în vârstă, care nu mai intraseră în conflict cu legea. Acum, dintr-odată, se treziseră pedepsiți deoarece, din îndărătnicie sau dintr-o încăpățânare tipic bavareză, chiuliseră în mod constant de la lucru sau le plăcea prea mult berea. Sau poate că deveniseră leneși dintr-un alt motiv, iar Oficiul de Muncă îi trimisese în lagăr să fie reeducați. Dar cu toții rămâneau mai mult sau mai puțin insensibili la aspectele mai rele ale vieții din lagăr, deoarece știau aproape sigur că după încheierea sentinței aveau să fie eliberați.

Însă era cu totul alta situația în celelalte nouă companii. Mai exista o companie de evrei, emigranți, homosexuali și martori ai lui Iehova, o companie de antisociali și șapte companii de deținuți politici, majoritatea comuniști.

Deținuții politici habar nu aveau cât avea să dureze sentința. Depindea de niște factori imposibil de calculat. Știau lucrul ăsta, iar incertitudinea făcea insuportabilă captivitatea. Acest motiv era suficient ca viața în lagăr să fie un chin pentru ei. Am discutat despre asta cu mulți prizonieri politici înțelepți și ageri la minte. Cu toții erau de acord că ar fi putut să se împace cu neplăcerile vieții din lagăr, cum ar fi puterile arbitrare ale soldaților SS sau ale deținuților șefi, disciplina severă din lagăr, anii îndelungați petrecuți ca parte din mulțime și monotonia rutinei zilnice; dar incertitudinea duratei sentinței era ceva cu care nu se puteau împăca.

Îi distrugea până și pe cei cu tărie sufletească ieșită din comun.

Din experiența și observațiile mele, această nesiguranță, care adesea depindea de capriciile unui birocrat de rang foarte jos, avea un efect psihologic dintre cele mai grave și mai puternice asupra deținuților.

Un infractor de profesie, condamnat la cincisprezece ani de muncă silnică, știe măcar că își va recâștiga libertatea la sfârșitul acelui interval sau, poate, chiar mult mai devreme.

Un prizonier politic însă, care de multe ori nu fusese arestat decât din pricina unei acuzații vagi aduse de un dușman personal,

era trimis în lagărul de concentrare pentru o perioadă nedefinită. Poate un an, poate zece. Revizuirea trimestrială a sentințelor, așa cum se stabilise în cazul tuturor deținuților germani, nu era decât o formalitate. Ultimul cuvânt îl avea oficiul care trimisese omul în lagăr și care în niciun caz nu avea să admită că se comisese o eroare. Victima erorii era inevitabil deținutul care, indiferent de împrejurări, fusese predat de „oficiul de trimiteri". Nu putea face nici apel, nici plângere. În cazuri excepționale, în circumstanțe favorabile, se putea ajunge la o „reverificare" care putea duce la eliberarea neașteptată. Dar erau invariabil excepții. În general, perioada de detenție se întindea la nesfârșit!

Soldații care au datoria să supravegheze deținuții se pot împărți în trei categorii distincte, indiferent dacă e vorba de centre de detenție preventivă, de penitenciare sau de lagăre de concentrare. Ei pot face viața un iad pentru deținuți, însă pot face și ca această existență mizerabilă să devină mai ușoară, chiar tolerabilă.

Cei răutăcioși, diabolici, răi în general, brutali, needucați, vulgari privesc deținutul ca pe un obiect ce nu se poate împotrivi și pe care își pot revărsa instinctele și capriciile neînfrânate și adesea perverse, alinându-și astfel complexele de inferioritate. Nu cunosc ce este mila sau alt sentiment de compătimire față de semeni. Profită de orice ocazie pentru a teroriza deținuții pe care îi au în grijă, mai ales pe cei față de care nutresc resentimente personale. Faptele reprobabile ale acestor ticăloși variază de la meschinării mărunte la brutalități, în funcție de temperamentul și aptitudinile individului. Chinul sufletesc al victimelor le oferă o satisfacție deosebită. Niciun fel de reglementări, oricât de stricte, nu îi pot reține de la ticăloșiile pe care le comit. Numai supravegherea poate limita răul pe care îl fac. Tot timpul se gândesc la noi metode de tortură fizică și mentală. Vai și amar de deținuții din grija lor, când acești monștri au superiori care închid ochii sau chiar li se alătură ori îi încurajează!

A doua categorie, care este majoritară, îi include pe cei dezinteresați sau indiferenți. Aceștia își îndeplinesc flegmatic îndatoririle și sarcinile, conform ordinelor, într-o manieră competentă sau indolentă.

Și pentru ei deținuții sunt doar niște obiecte pe care trebuie să le supravegheze sau să le păzească. Aproape că nici nu își dau seama că este vorba de ființe umane care au la rându-le o viață a lor.

Din comoditate, urmează strict litera reglementărilor. Ar fi un efort prea mare pentru ei să interpreteze reglementările după caz, cu înțelepciune. De obicei sunt oameni cu capacități mentale limitate.

Nu au intenția să le facă rău deținuților. Dar, din pricina indiferenței și a mărginirii lor, precum și din dorința de a-și ușura viața, fac mult rău și le provoacă deținuților multe chinuri mentale și fizice, cu totul neintenționat. Tot ei sunt și cei care le permit unora dintre deținuți să obțină o dominație adesea ticăloasă asupra tovarășilor lor.

A treia categorie îi include pe cei care au o fire binevoitoare, inimoasă, plină de compasiune și cărora le e milă de necazul altuia. Gardienii din această categorie nu sunt toți la fel.

În primul rând sunt aceia care se țin cu fermitate și conștiinciozitate de reglementări și nu permit niciun fel de excepție în cazul deținuților, dar care, din bunătate și compasiune, interpretează reglementările în favoarea acestora și se străduiesc pe cât posibil să le îmbunătățească situația sau măcar să nu le-o înrăutățească inutil.

Mai sunt și cei care sunt pur și simplu buni la suflet și a căror naivitate este aproape supranaturală. Aceștia încearcă să satisfacă toate dorințele deținuților și, din pură bunătate și milă fără margini, se străduiesc să-i ajute prin toate mijloacele. Refuză să creadă că și printre deținuți există oameni răi.

În general, severitatea combinată cu intenții bune și cu înțelegere dau deținutului un fel de încurajare, fiindcă el caută mereu să

comunice cu cei din jur, iar această nevoie este cu atât mai mare cu cât este mai nefericită situația sa. O privire amabilă, un salut sau o vorbă bună adesea fac minuni, mai ales în cazul celor mai sensibili. Constatarea că se acordă considerație, oricât de puțină, cuiva în poziția și situația sa are un efect cu totul neașteptat asupra deținutului. Până și cel mai deznădăjduit, care a renunțat deja la orice speranță, prinde curaj dacă vede sau simte cel mai mic semn de omenie.

Toți prizonierii încearcă să își îmbunătățească situația și să își facă viața sau condițiile mai tolerabile. Au tendința să exploateze bunăvoința și înțelegerea care li se arată. Cei lipsiți de scrupule vor merge până la limită și vor încerca să manipuleze și să păcălească paznicii.

Deoarece deținuții sunt în general mai inteligenți decât gardienii de grad inferior și decât superiorii lor, găsesc cu ușurință punctul slab al celor care sunt binevoitori sau doar naivi. Și acesta este dezavantajul de a manifesta prea multă compasiune și bunătate față de deținuți. Un singur gest de omenie față de un deținut tare de caracter va deschide seria unor abateri de la regulă din partea gardianului, care nu poate duce decât la cea mai severă pedeapsă. Asemenea abateri pot începe cu ceva nevinovat, cum ar fi o scrisoare transmisă pe ascuns, dar se poate ajunge până la ajutorul acordat unui deținut care evadează.

Voi ilustra prin exemple efectele diferite pe care le pot avea, în aceleași împrejurări, cele trei tipuri de gardieni descrise mai sus.

Să începem cu centrele de detenție preventivă. Deținutul cere gardianului mai multă căldură în celulă, deoarece suferă de o răceală urâtă și îi este foarte frig. Un gardian răutăcios va închide de îndată căldura de tot și se va distra pe seama deținutului care aleargă pe loc în celula strâmtă sau face gimnastică până la epuizare ca să se încălzească. Seara se schimbă tura. Noul gardian este tipul indiferent. Deținutul îl roagă și pe acesta să dea drumul la căldură. Gardianul dă căldura la maximum, apoi uită de deținut pentru tot restul nopții. Peste o oră este atât de cald în celulă, încât

deținutul trebuie să țină deschis geamul toată noaptea, astfel că răceala i se înrăutățește.

Acum să luăm penitenciarul. Există un program de îmbăiere. Gardianul sadic însoțește deținuții până la baie. Deschide larg geamul din vestiar, în miezul iernii, deoarece e plin de aburi. Răcnește la deținuți să se grăbească, îi obligă să intre sub duș și pornește apa atât de fierbinte încât nimeni nu poate rezista mai mult de o secundă. Apoi dă drumul la apa rece și îi obligă să rămână pe loc, tremurând de frig. Rânjind batjocoritor, se amuză pe seama prizonierilor care sunt atât de degerați încât nici nu se pot îmbrăca.

Altă dată sunt duși la baie de gardianul cel indiferent. E tot iarnă. Deținuții se dezbracă, iar gardianul se așază să citească ziarul. După multă vreme, se întrerupe din lectură și dă drumul la apă. Pornește apa fierbinte și deschide iar ziarul. Nimeni nu se poate spăla, fiindcă apa este aproape clocotită. Gardianul nu bagă de seamă strigătele deținuților. Numai când termină de citit catadicsește să se ridice în picioare, însă oprește apa de tot. Deținuții se îmbracă, fără să se fi spălat deloc. Gardianul se uită la ceas, vede că a trecut suficient timp și consideră că și-a făcut datoria.

Acum lagărul de concentrare. Scena este cariera de piatră. Un gardian bine intenționat are grijă ca vagoanele să nu fie supraîncărcate, că sunt destui oameni să le poată împinge în sus pe pantă, că șinele sunt în stare bună și macazurile unse. Fără niciun fel de zbierete, trece ziua și se transportă cantitatea cerută de pietriș.

Gardianul răutăcios ordonă ca vagoanele să fie încărcate peste limită, nu permite să vină mai mulți oameni în ajutor când vagonul trebuie împins la deal, ba chiar insistă ca dealul să fie urcat în viteză. Renunță la deținutul a cărui sarcină este întreținerea șinelor și ungerea macazurilor. Rezultatul este că vagoanele deraiază permanent, Kapo[36] au motiv să îi hărțuiască pe ceilalți deținuți și, deja la ora prânzului, o mare parte dintre deținuți nu mai pot lucra

[36] Deținuți care supravegheau munca sau conduita din baracă a celorlalți deținuți.

din pricina rănilor de la picioare. Toată ziua, aerul vuiește de ordinele asurzitoare venite din toate părțile. Spre seară se constată că nu s-a îndeplinit decât jumătate din sarcina prevăzută de lucru.

Gardianul indiferent nu se preocupă deloc de desfășurarea muncii. Îi lasă pe Kapo să supravegheze, iar aceștia se comportă după cum au chef. Favoriții lor lenevesc toată ziua, iar restul muncesc și mai abitir. Santinelele nu văd nimic. Gardianul însuși e mai mereu absent.

Am ales aceste trei exemple dintre nenumăratele incidente la care am asistat. Aș putea umple mai multe cărți. Le aștern aici ca să accentuez cât de mult depinde viața deținutului de comportamentul și mentalitatea gardienilor și supraveghetorilor. În pofida tuturor regulilor și reglementărilor și a bunelor intenții din spatele acestora, adevărul e că nu vicisitudinile fizice sunt cele care fac ca viața deținuților să fie insuportabilă, ci suferința mentală de neșters cauzată de tirania, răutatea și meschinăria anumitor gardieni sau supraveghetori. Deținutul poate face față severității ferme, dar imparțiale, oricât de departe ar merge, dar tirania și nedreptățile fățișe îi afectează sufletul ca o lovitură de ciomag. Este neputincios în fața lor și nu poate decât să sufere în tăcere.

Pe scurt, gardienii și deținuții reprezintă două lumi ostile și opuse. Deținutul este de obicei în defensivă: în primul rând pentru că este deținut și în al doilea rând din pricina comportamentului gardienilor. Dacă vrea să se integreze, trebuie să aibă grijă de el însuși. Din moment ce nu poate răspunde cu aceleași arme, trebuie să găsească alte mijloace de a se proteja. În funcție de firea sa, fie se apără de loviturile dușmanului cu o armură de indiferență și își continuă traiul mai mult sau mai puțin netulburat; fie devine viclean, perfid și înșelător și își păcălește oponentul pentru a obține scutiri și privilegii; fie trece de partea dușmanului și devine om de încredere, Kapo, șef de baracă și așa mai departe și reușește astfel să își facă viața suportabilă pe seama celorlalți deținuți; fie

riscă totul și încearcă să evadeze; fie renunță la orice speranță, se pierde cu firea și ajunge să se sinucidă.

Sună cumplit și pare improbabil, însă este adevărat. Mă simt capabil să judec imparțial aceste aspecte după viața pe care am dus-o, după toate cele pe care le-am trăit și le-am observat.

***

Munca reprezintă o parte însemnată din viața unui deținut. Îi poate face existența mai suportabilă, dar poate duce și la distrugerea lui. Pentru orice deținut sănătos, în împrejurări normale, munca este o necesitate și satisface o nevoie interioară. Nu este valabil pentru leneșii și pierde-vară notorii și alte tipuri de paraziți antisociali; ei pot vegeta fericiți fără niciun fel de ocupație și fără a-și afecta așadar sufletul.

Munca ajută deținutul să treacă peste goliciunea detenției. Aruncă în fundal nenorocirea zilelor din închisoare, dacă îi ocupă suficient de mult mintea; iar dacă e dornic să muncească, adică dacă este mânat din lăuntrul său să muncească, va obține satisfacție de pe urma muncii sale.

Dacă poate merge și mai departe și găsește o ocupație care are legătură cu propria sa profesie sau o muncă potrivită pentru abilitățile sale, și care îi place, a reușit să își realizeze o bază psihologică ce nu va fi ușor de zdruncinat, indiferent cât de dușmănos este mediul.

E adevărat că munca din închisori și lagăre de concentrare este obligatorie. Dar în general toți deținuții cărora li se dă o sarcină potrivită sunt dornici să muncească. Satisfacția interioară pe care o ating le afectează starea mentală. Pe de altă parte, dacă munca nu le place, viața devine o povară.

Câtă durere și disconfort, ba chiar frustrare ar fi putut fi evitate dacă inspectorii și maiștri ar fi luat în seamă aceste adevăruri și

dacă ar fi ținut ochii deschiși când treceau prin ateliere și alte locuri unde munceau deținuții!

Toată viața mi-a plăcut să muncesc. Am executat multe munci fizice grele, în cele mai dificile condiții, în mina de cărbune, în rafinărie și în fabrica de cărămidă. Am tăiat copaci, am cioplit traverse și am încărcat turbă. Cu mâinile mele am făcut tot soiul de munci agricole. Nu numai că am muncit, ci pretutindeni unde am trudit am observat cu atenție comportamentul, obiceiurile și condițiile de trai ale oamenilor care lucrau alături de mine. Pot afirma cu tărie că știu ce înseamnă să muncești și că sunt îndreptățit să evaluez eficiența oricărui muncitor.

Eu însumi nu am obținut niciun fel de satisfacție dacă nu mi-am executat sarcinile cu seriozitate. Niciodată nu le-am cerut subordonaților să muncească mai mult decât aș fi putut să muncesc eu însumi. Până și în închisoarea de la Leipzig, unde aveam destule pe cap, cum ar fi cercetările și procesul însuși, ca să nu mai zic de numeroasele scrisori, ziare și vizitatori, îmi lipsea munca. Până la urmă am cerut să mi se dea de lucru și am fost pus să lipesc pungi de hârtie. Deși era o muncă extrem de monotonă, măcar umplea o mare parte din zi și îmi oferea o ocupație regulată. Mi-am propus, din proprie inițiativă, să execut un număr de pungi pe zi, ceea ce era esențial.

În închisoare, mai târziu, unde aveam de ales, preferam sarcinile care necesitau și atenție, și nu erau pur mecanice. Astfel de ocupații mă scuteau de multe ore de auto-compătimire inutilă și distructivă. Seara aveam sentimentul satisfacției că nu doar trecuse încă o zi, ci făcusem și o treabă bună.

Cea mai cumplită pedeapsă pentru mine ar fi fost dacă mi s-ar fi interzis să lucrez. În închisoarea în care sunt acum îmi lipsește mult activitatea fizică și sunt foarte recunoscător că pot să scriu aceste rânduri, ocupație care mă satisface și mă face să uit de altele. Am discutat această problemă a lucrului cu mulți deținuți din penitenciar precum și cu cei din lagărele de concentrare, mai ales

la Dachau. Toți erau convinși că, pe termen lung, viața după gratii sau după sârma ghimpată ar fi insuportabilă fără muncă și că să nu ai nimic de făcut este cea mai rea pedeapsă imaginabilă.

Munca din închisoare nu numai că este un eficient mijloc de reeducare, în cel mai bun sens al cuvântului, fiindcă încurajează deținuții să se disciplineze și deci să reziste mai bine la efectul demoralizator al detenției. Este și o cale de corecție pentru deținuții care sunt labili psihic și care au nevoie să învețe ce înseamnă răbdarea și perseverența. Influența benefică a muncii îi poate ghida pe deținuți către calea cea dreaptă.

Cele de mai sus nu se aplică însă decât în condiții normale.

Numai așa putem înțelege sloganul „Munca te eliberează".[37] Eicke era ferm convins că, indiferent de categoria în care se încadrau, acei deținuți care se remarcau dintre ceilalți prin sârguință și zel trebuiau în final eliberați, în pofida obiecțiilor Gestapoului[38] și poliției de investigații criminale. De fapt se și întâmpla ocazional, până când războiul a pus capăt tuturor intențiilor bune de acest gen.

Am scris îndelung pe tema muncii, deoarece eu însumi am avut ocazia să îi cunosc valoarea psihologică și pentru că am dorit să arăt ce efect benefic are asupra minții deținuților, după cum am aflat din proprie experiență. Voi mai scrie despre ce s-a făcut în această privință mai târziu și despre ce intenții existau privind munca din lagăr.

La Dachau, ca Blockführer, intram acum în contact direct cu fiecare deținut în parte și nu numai cu cei din propriul meu bloc. Ca Blockführeri aveam pe atunci obligația să cenzurăm corespondența deținuților. Oricine a petrecut timp îndelungat cu lectura scrisorilor scrise de deținuți, și care are o bună cunoaștere a naturii umane, își va face o imagine clară a psihicului deținutului din

---

[37] *Arbeit macht frei* era sloganul pe care Rudolf Höss l-a plasat deasupra porții de intrare a lagărului de concentrare Auschwitz.

[38] Geheime Staatspolizei (Gestapo), poliția secretă nazistă (n. edit.).

citirea scrisorilor acestuia. Fiecare deținut încearcă, în scrisorile trimise soției și mamei, să își descrie nevoile și problemele și, în funcție de caracterul său, va fi mai mult sau mai puțin sincer. Pe termen lung, niciun deținut nu își va putea ascunde gândurile. În final, nu se poate înșela nici pe sine și nici ochiul priceput al observatorului cu experiență. La fel și cu scrisorile pe care le scrie.

Eicke întipărise cu atât de mare succes în capetele soldaților SS noțiunea de „dușmani periculoși ai statului" și o propovăduia de atât de mulți ani, încât oricine nu își putea forma propriile păreri ajungea să o creadă. Și eu am crezut-o. Acum încercam să îi studiez pe acești „dușmani periculoși ai statului" și să aflu de ce păreau atât de primejdioși.

Ce am găsit? O mână de comuniști și social-democrați fanatici care, dacă li s-ar fi redat libertatea, ar fi stârnit revoltă în sânul populației și nu s-ar fi dat înapoi de la nimic să își ducă până la capăt ilegalitățile. Recunoșteau și ei deschis acest lucru.

Dar marea majoritate, deși avuseseră într-adevăr funcții ca social-democrați sau comuniști și se zbătuseră și luptaseră pentru idealurile lor, ba chiar făcuseră mult rău conceptelor naționaliste ale NSDAP, păreau la prima vedere, dacă îi vedeai zi de zi, oameni inofensivi și pașnici care, după ce li s-a prăbușit lumea în care trăiau, nu mai doreau decât să găsească o ocupație liniștită și să se întoarcă la familiile lor. Sunt încredințat că între 1935 și 1936 trei sferturi dintre deținuții politici de la Dachau ar fi putut fi eliberați fără să se pună în niciun fel în pericol cel de-Al Treilea Reich.

Însă rămânea totuși sfertul acela dintre ei care credeau cu fanatism că lumea se va schimba în favoarea lor. Aceștia trebuiau făcuți să tacă și ei erau „dușmanii periculoși ai statului". Însă erau ușor de recunoscut, deși nu își exprimau pe față părerile, ci, dimpotrivă, încercau cu perfidie să le ascundă.

Mult mai periculoși pentru stat și popor în general erau infractorii de profesie, antisocialii cu peste douăzeci sau treizeci de condamnări la activ.

Eicke se străduia ca soldații săi, fiind instruiți și primind ordine cu privire la înclinațiile criminale primejdioase ale deținuților, să devină rău-intenționați de la bun început față de aceștia. Trebuiau să „îi brutalizeze" și să își înăbușe orice urmă de milă față de ei. Astfel, a reușit să sădească în niște oameni simpli o ură și o antipatie față de deținuți pe care cineva din afară cu greu și le-ar putea imagina. Această influență s-a răspândit în toate celelalte lagăre, a afectat toți soldații și ofițerii SS care și-au făcut serviciul acolo și a continuat mulți ani după ce Eicke a renunțat la postul de inspector.

Torturarea și maltratarea deținuților din lagăre poate fi explicată în totalitate prin această „îndoctrinare a urii". Atitudinea de bază față de deținuți era exacerbată de influența comandanților de grad înalt precum Loritz[39] sau Koch[40], care nu considerau

[39] Hans Loritz (1895-1946), ofițer SS. A intrat voluntar în armata germană (1914) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918). După încheierea Primului Război Mondial a fost încadrat în Poliția din Augsburg (1920-1927), fiind îndepărtat în urma mai multor abateri disciplinare. Ulterior, și-a desfășurat activitatea în calitate de încasator în cadrul companiei locale de gaz. Membru NSDAP (nr. 298668 din 01.08.1930); membru SS (nr. 4165 din 1930); transferat disciplinar în urma unui conflict cu un lider SA în lagărul de concentrare Dachau (1933-1934); comandant al lagărului de concentrare Esterwegen (07.1934-04.1936); comandant al lagărului de concentrare Dachau (04.1936-07.1939); comandant SS în Graz (07-12.1939); comandant al lagărului de concentrare Sachsenhausen (12.1939-09.1942); transferat disciplinar în Norvegia (din 09.1942); inspector subordonat „Comandantului Superior al Poliției și SS Nord" (din 09.1942-04.1945); refugiat cu acte false în Suedia la sfârșitul războiului, a fost descoperit, arestat și extrădat în Germania, fiind predat autorităților de ocupație britanice. Întrucât în urma implicării sale în asasinarea prizonierilor de război sovietici internați în lagărul de concentrare Sachsenhausen urma să fie predat autorităților sovietice, Hans Loritz s-a sinucis în lagărul de internare britanic Neumünster-Gadeland (la 31.01.1946). SS-Obersturmbannführer (din 15.07.1933); SS-Standartenführer (din 22.03.1934); SS-Oberführer (din 15.09.1935) (n. edit.).

[40] Karl Otto Koch (1897-1945), ofițer SS. A intrat voluntar în armata germană și a participat la Primul Război Mondial (1916-1918). Membru NSDAP (nr.

deținuții ca fiind oameni, ci „ruși" sau „kanaka". Deținuții evident că aflau de această ură artificială stârnită împotriva lor. Celor mai fanatici și mai îndărătnici dintre ei li se confirmau astfel prejudecățile. Oamenii de bună credință erau însă jigniți și scârbiți.

Când soldații primeau noi instrucțiuni de la Eicke se putea observa cu ușurință. Moralul deținuților cobora imediat. Priveau cu groază orice mișcare a soldaților. Circulau tot soiul de zvonuri despre noi măsuri. În lagăr predomina o atmosferă de neliniște. Nu că deținuții s-ar fi temut că li se va administra o nouă formă de tortură. Însă se resimțea mai puternic atitudinea ostilă față de prizonieri a majorității soldaților și superiorilor lor.

Țin să subliniez din nou că deținuții, mai ales cei din lagărele de concentrare, sunt oprimați, chinuiți și aduși la deznădejde mult mai mult de efectele și impresiile psihologice decât de cele fizice ale vieții în detenție.

Pentru cei mai mulți deținuți contează dacă paznicii sunt ostili, neutri sau înțelegători. Chiar dacă gardianul nu se apropie niciodată

475586 din 01.03.1931); membru SS (nr. 14830 din 09.1931); comandant al lagărului de concentrare Hohnstein (06-01.10.1934); comandant al lagărului de concentrare Sachsenhausen (01.10-08.11.1934); comandant al personalului de pază din lagărul de concentrare Esterwegen (08.11.1934-02.1935); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Lichtenburg (02-01.04.1935); adjutant în lagărul de concentrare Dachau (01-21.04.1935); comandant al lagărului de concentrare Columbia-Haus din Berlin (21.04.1935-31.03.1936); comandant al lagărului de concentrare Esterwegen (31.03-07.1936); comandant al lagărului de concentrare Sachsenhausen (07.1936-07.1937); comandant al lagărului de concentrare Buchenwald (07.1937-12.1941); comandant al lagărului de concentrare Majdanek (12.1941-08.1942); în urma evadării a 86 de deținuți sovietici la 14.07.1942, Koch a fost transferat disciplinar în calitate de ofițer de legătură al SS la paza poștei din Eger. Arestat de Gestapo împreună cu soția sa, Ilse Koch, fiind acuzat de corupție și asasinarea a trei deținuți, a fost judecat de Tribunalul Poliției și SS din Kassel, condamnat la moarte (în 12.1944) și executat în lagărul de concentrare Buchenwald (05.04.1945). SS-Sturmbannführer (din 13.09.1935); SS-Obersturmbannführer (din 09.11.1936); SS-Standartenführer (din 12.09.1937) (n. edit.).

de deținut, atitudinea ostilă și privirile încruntate, pline de ură sunt îndeajuns să îl înspăimânte, să îl deprime și să îl chinuiască.

De nenumărate ori am auzit cum spuneau deținuții de la Dachau: „De ce ne urăsc atât de mult soldații SS? La urma urmei, suntem oameni, la fel ca ei." De aici reiese clar ce relație exista între soldații SS și deținuți.

Nu cred că Eicke îi detesta și îi disprețuia personal pe „dușmanii periculoși ai statului", după cum se referea mereu la ei în prezența soldaților, ci cred că acest perpetuu „cult al severității" avea doar rolul de a-i ține mereu în gardă pe soldații SS. Nu s-a gândit însă niciodată la rezultatele politicii sale, la ce efecte avea pe toate planurile felul în care îi ațâța în mod intenționat pe soldați.

În această atmosferă creată de Eicke am fost eu instruit ca recrut și apoi *obligat* să îmi îndeplinesc îndatoririle din lagăr ca Blockführer, Rapportführer și gestionar. Iar aici trebuie să afirm ceva: întotdeauna mi-am executat sarcinile atent și cu conștiinciozitate, spre satisfacția tuturor. Niciodată nu le-am făcut pe plac deținuților, eram ferm și adesea sever. Dar fusesem închis eu însumi prea multă vreme ca să nu le observ nevoile. Observam ce se petrece în lagăr cu un sentiment tainic de îngrijorare.

Rece, chiar împietrit la exterior, dar profund tulburat în sinea mea, participam la anchete și examinam cadavrele deținuților care se sinuciseseră sau care fuseseră împușcați în timp ce încercau să evadeze — și îmi dădeam seama de fiecare dată dacă e vorba de cazuri reale sau de o moarte accidentală în timpul lucrului, dacă deținutul se lăsase intenționat împușcat sau dacă fusese executat legal și era acum în sala de disecție.

La fel și cu biciuirile și cu celelalte măsuri de pedeapsă ordonate de Loritz, la cele mai multe dintre care asista personal. Erau pedepsele „lui", execuțiile „lui".

Masca mea imperturbabilă l-a convins că nu e nevoie să mă „călească", așa cum se delecta să îi călească pe acei soldați care îi păreau prea sensibili. Și aici începe adevărata mea vină.

Îmi era limpede că nu sunt deloc potrivit pentru postul pe care îl ocupam, deoarece în adâncul sufletului nu eram de acord cu opiniile lui Eicke despre felul în care trebuie organizat un lagăr de concentrare. Aveam prea multă compasiune față de deținuți, deoarece trăisem închis prea multă vreme și știam din proprie experiență ce nevoi au.

Ar fi trebuit să mă duc la Eicke sau la Reichsführer SS[41], și să le explic că nu sunt potrivit pentru serviciul din lagăr deoarece simt prea multă compătimire față de deținuți.

Nu am găsit curajul. Nu voiam să mă fac de râs. Nu voiam să îmi dezvălui slăbiciunea. Eram prea încăpățânat să recunosc că făcusem o greșeală când renunțasem la intenția de a mă dedica muncii pământului.

Mă înrolasem voluntar în serviciul activ SS și ajunsesem să țin la uniforma neagră, astfel încât nu puteam renunța la ea în acest fel. Să recunosc că nu am tăria de a duce până la capăt o sarcină primită ca membru SS ar fi însemnat să fiu fără îndoială dat afară, sau cel puțin exclus pe loc. Și nu puteam să accept așa ceva.

Multă vreme m-am luptat cu această dilemă, cu alegerea între convingerile mele și jurământul de credință față de SS, pe de o parte, și jurământul de fidelitate față de Führer, pe de altă parte. Să devin dezertor? Nici măcar soția mea nu îmi cunoaște frământările pe această temă. Mi le-am păstrat pentru mine până în acest moment.

Fiind de multă vreme național-socialist convins, recunoșteam necesitatea lagărelor de concentrare. Adevărații adversari ai statului trebuiau închiși sub pază; iar antisocialii și infractorii de profesie, care nu puteau fi trimiși la închisoare după legile vremii, trebuiau și ei privați de libertate pentru a-i păzi pe ceilalți de ticăloșiile lor. Eram încredințat și că această sarcină nu poate fi executată decât de SS, în calitatea lor de străjeri ai noului stat.

[41] Comandantul suprem al SS, Heinrich Himmler, abreviat ca RFSS.

Dar nu eram de acord cu atitudinea lui Eicke față de deținuții din aceste lagăre. Consideram că greșește când stârnește cele mai josnice sentimente de ură în rândul soldaților SS, sau când permite unor incompetenți să supravegheze deținuții și nu îi dă afară pe acești indivizi nepotriviți, ba chiar intolerabili. Și nici nu mi se părea corectă maniera arbitrară de a stabili durata detenției.

Însă, rămânând în lagăr, am acceptat ideile, regulile și reglementările acestuia. M-am împăcat cu soarta mea, pe care mi-o croisem cu mâna mea. În tăcere, am continuat să sper că într-o zi voi găsi un alt fel de serviciu.

Dar deocamdată nu se întrezărea nicio șansă. În opinia lui Eicke eram excepțional de potrivit pentru a păzi deținuții. Deși m-am obișnuit cu ceea ce nu se putea schimba în lagăre, niciodată nu am devenit indiferent la suferința umană. Întotdeauna am remarcat-o și mi-a provocat milă. Însă fiindcă nu mi se permitea să îmi arăt slăbiciunile, doream să par dur, ca să nu fiu considerat slab, și eram nevoit să nu îmi iau în seamă sentimentele.

Atunci mi s-a oferit postul de adjutant la Sachsenhausen.[42] Acum am ajuns să cunosc Inspectoratul Lagărelor de Concentrare, cum lucrează și la ce folosește. L-am cunoscut mai bine pe Eicke și am realizat efectele influenței sale asupra lagărului și a trupelor. Am intrat în contact cu Gestapoul.

Din cantitatea enormă de corespondență oficială am ajuns să înțeleg relațiile dintre eșaloanele superioare SS. Pe scurt, am câștigat o perspectivă mai largă. Am aflat multe despre ce se întâmplă în cercul Führerului, de la un prieten care făcea parte din personalul de legătură al lui [Rudolf] Hess[43]. Un altul dintre vechii mei prieteni

[42] Arhiva SS arată că a fost transferat la Sachsenhausen pe 1 august 1938.

[43] Rudolf Hess (1894-1987), om politic german. A intrat în armata germană ca voluntar și a participat la Primul Război Mondial (1915-1918). Membru în Freikorps Epp (1919); membru NSDAP (nr. 1600 din 01.07.1920); membru SS (nr. 50 din 01.11.1925); participant la puciul nazist din 09.11.1923; condamnat la 18 luni închisoare și întemnițat în închisoarea Landsberg am Lech unde își

ocupa o poziție importantă în conducerea organizației de tineret a Reichului, un a treilea era adjutant al lui [Alfred] Rosenberg[44], însărcinat cu relații cu publicul, iar un al patrulea făcea parte din Colegiul Medicilor din Reich. La Berlin mă vedeam adesea cu acești foști camarazi ai mei din Freikorps și am început să aflu din ce în ce mai multe despre idealurile și intențiile partidului, deoarece mă bucuram de încrederea lor. În acești ani, în întreaga Germanie s-a resimțit o puternică dezvoltare. Industria și comerțul prosperau ca niciodată. Succesele politice pe plan extern ale lui Hitler erau suficiente cât să închidă gura tuturor neîncrezătorilor și oponenților.

---

ispășea condamnarea și Adolf Hitler, l-a asistat pe acesta din urmă la redactarea lucrării sale „Mein Kampf"; secretar privat al lui Adolf Hitler (din 1925); adjunct al lui Adolf Hitler în conducerea NSDAP (din 21.04.1933); ministru fără portofoliu (din 12.1933); membru în consiliul de cabinet secret (din 04.02.1938); membru în consiliul de miniștri pentru apărarea Reichului (din 30.08.1939); prin decretul din 01.09.1939 Adolf Hitler l-a nominalizat drept al doilea său succesor (după Hermann Göring); la 10.05.1941 a zburat în secret, fără cunoștința lui Adolf Hitler, cu un avion de vânătoare Messerschmidt Bf 110 în Anglia, cu scopul de a obține un acord între Anglia și Germania; a fost arestat de autoritățile britanice, întemnițat și predat la sfârșitul războiului Tribunalului Internațional de la Nürnberg, fiind judecat în cadrul procesului intentat principalilor criminali de război naziști. Condamnat la închisoare pe viață (la 01.10.1946), a fost întemnițat în închisoarea Spandau din Berlin, unde s-a sinucis la 17.08.1987 (n. edit.).

[44] Alfred Rosenberg (1893-1946), inginer, ziarist și om politic german. S-a născut în Estonia, a studiat ingineria la Reval și Moscova, licențiat în 1917, iar în 1918 s-a refugiat în Germania. Membru NSDAP (din 1920); începând cu anul 1921 a dezvoltat în scrierile sale teoria „conspirației mondiale iudeo-masonice"; editorialist la *Völkischer Beobachter* (din 1923); participant la puciul nazist eșuat din noiembrie 1923; a înființat *Asociația de luptă pentru cultura germană — Kampfbund für deutsche Kultur* (1929); deputat NSDAP în Reichstag (din 1930); a publicat în același an *Der Mythus des Zwanzigsten Jahrhunderts*; conducător al Departamentului de politică externă al NSDAP (1933-1945); ministru al Reichului pentru teritoriile ocupate în est (1941-1945), calitate în care a avut răspunderea pentru ghetoizarea și asasinarea evreilor din est. Judecat, condamnat la moarte de Tribunalul Internațional de la Nürnberg, a fost executat la 16.10.1946 (n. edit.).

Partidul conducea statul. Succesele sale nu puteau fi negate. Mijloacele și scopurile NSDAP erau justificate. Credeam acest lucru implicit și fără rezerve.

Scrupulele mele cu privire la postul din lagărul de concentrare, care consideram că nu mi se potrivește, s-au risipit, acum că nu mai intram în contact direct cu deținuții, așa cum se întâmpla la Dachau. În plus, la Sachsenhausen nu era aceeași atmosferă de ură care prevala la Dachau. Și asta în pofida faptului că Eicke își avea biroul chiar în lagăr.

Și soldații erau diferiți. Erau mulți recruți tineri și ofițeri SS tineri din școlile de ofițeri Junker. Nu mai întâlneai decât sporadic oameni din vechea gardă de la Dachau.

Și comandantul era altfel de om.[45] Foarte sever, e adevărat, dar scrupulos, just și cu un simț al datoriei aproape fanatic. Pentru mine era prototipul liderului SS și al național-socialistului. Întotdeauna l-am privit ca pe o reflexie mărită a mea. Și el avea momente când ieșeau la iveală bunătatea și compasiunea, însă era necruțător în privința a tot ce ținea de serviciul militar. Era un exemplu perpetuu pentru mine despre cum în SS „crunta necesitate" trebuie să înăbușe toate sensibilitățile.

A venit războiul și odată cu el momentul de cumpănă în istoria lagărelor de concentrare. Dar cine ar fi putut atunci să prevadă

[45] Hermann Baranowski (1884-1940), ofițer SS. A intrat în Marina Imperială germană (1900) și a participat la Primul Război Mondial, fiind trecut în rezervă la 30.09.1920 cu gradul de locotenent-comandor. Membru NSDAP (nr. 345321 din 01.10.1930); membru SS (nr. 24009 din 12.1931); comandant al lagărului de concentrare Lichtenburg (04-01.11.1936); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Dachau (01.11.1936-01.03.1938); comandant al lagărului de concentrare Sachsenhausen (01.05.1938-01.09.1939). A încetat din viață la 05.02.1940. SS-Obersturmbannführer (din 20.04.1934); SS-Standartenführer (din 30.01.1935); SS-Oberführer (din 09.11.1938). Pe când era comandant al lagărului de la Dachau, l-a cunoscut pe Höss și a solicitat transferul acestuia la Sachsenhausen (n. edit.).

sarcinile îngrozitoare pe care aveau să le îndeplinească în anii de război?

În prima zi a războiului, Eicke a ținut un discurs în fața ofițerilor din unitățile de rezervă care înlocuiseră unitățile SS din lagăre. În acest discurs a insistat asupra faptului că acum primează legile dure ale războiului. Fiecare soldat SS în parte trebuie să fie dedicat trup și suflet, indiferent ce viață a dus până atunci. Fiecare ordin primit trebuie privit ca sacrosanct și până și cele care par exagerat de severe trebuie executate fără ezitare. Reichsführerul SS cerea ca fiecare soldat SS să dea dovadă de un simț al datoriei exemplar și să fie pregătit să își dea viața pentru popor și pentru patrie.

Principala sarcină a SS în acest război era să protejeze statul lui Adolf Hitler de orice fel de primejdie, dar mai ales de cele interne. Nici nu se punea problema să izbucnească o revoluție, ca cea din 1918, sau o grevă a muncitorilor din fabricile de muniție, ca cea din 1917.[46] Oricine părea a fi dușman al statului și sabotor al cauzei războiului trebuia nimicit.

Führerul le cerea trupelor SS să protejeze patria împotriva tuturor intrigilor ostile. El, Eicke, cerea prin urmare ca ei, soldații din formațiunile de rezervă din lagăre, să dea dovadă de o asprime inflexibilă față de deținuți. Vor avea cele mai dificile sarcini de îndeplinit și cele mai grele ordine de executat. Acesta era însă motivul pentru care se aflau aici. SS-ul trebuia acum să demonstreze că pregătirea intensivă de care beneficiase pe timp de pace era justificată. Doar SS era capabil să protejeze statul național-socialist de orice pericol intern. Nicio altă organizație nu avea tăria necesară.

În aceeași seară, la Sachsenhausen a avut loc prima execuție din timpul războiului. Era vorba de un comunist care refuzase să execute sarcini legate de protecția antiaeriană la fabrica Junkers din Dessau. Conducerea responsabilă a fabricii îl denunțase și a

[46] Probabil este vorba de greva din ianuarie 1918.

fost arestat de poliția locală și dus la sediul Gestapo de la Berlin, unde a fost interogat. Reichsführerul SS a primit un raport al cazului și a ordonat ca omul să fie împușcat pe loc.

După un ordin secret de mobilizare, toate execuțiile ordonate de Reichsführer sau de Gestapo aveau loc în cel mai apropiat lagăr de concentrare.

La ora zece în aceeași seară, Müller[47] de la Gestapo a telefonat să spună că e pe drum un curier cu ordinul de execuție. Acest ordin trebuia executat pe loc. Aproape în același timp a sosit un camion cu doi ofițeri de poliție și un civil cu cătușe la mâini. Comandantul a deschis și a citit ordinul care spunea, pe scurt: „Din ordinul Reichsführerului SS prizonierul va fi împușcat. I se va aduce la cunoștință sentința în arest, iar execuția va avea loc cu o oră mai târziu."

Comandantul a informat pe loc omul condamnat cu privire la ordinul primit. Omul părea resemnat, cu toate că, după cum a spus mai târziu, nu se aștepta să fie executat. I s-a permis să scrie familiei și i s-au dat țigările pe care le ceruse.

Eicke fusese informat de comandant și a sosit înainte de execuție. Conform ordinului secret de mobilizare, execuția cădea în sarcina mea, ca adjutant al comandantului. Când, în dimineața

[47] Heinrich Müller (1900-1945), funcționar de poliție german și ofițer SS. A intrat voluntar în armata germană și a participat la Primul Război Mondial în aviația militară (1917-1918); din 1919 și-a desfășurat activitatea în cadrul Poliției din Bavaria; secretar de poliție (din 01.07.1929); inspector criminalist (din 03.1933); membru SS (nr. 107043 din 20.04.1934); consilier superior guvernamental și consilier criminalist (din 1937); membru NSDAP (nr. 4583199 din 1938); șeful Departamentului IV/Gestapo din cadrul Oficiului Central de Siguranță al Reichului-RSHA (27.09.1939-02.05.1945), fiind unul dintre principalii responsabili pentru teroarea instituită de Gestapo în Germania și în teritoriile ocupate/controlate de Reich, respectiv pentru Holocaust. A încetat din viață la asediul Berlinului (05.1945). SS-Oberführer (din 14.12.1940); SS-Brigadeführer (din 01.01.1941); SS-Gruppenführer (din 29.11.1941); Vezi o descriere a lui Heinrich Müller realizată de Rudolf Höss în Anexa 4 (n. edit.).

în care s-a declarat război, comandantul a deschis ordinul secret de mobilizare, niciunul dintre noi nu s-a gândit că vom avea ocazia să urmăm instrucțiunile de acolo privind execuțiile chiar în aceeași zi.

I-am adunat pe dată pe trei dintre subordonații mei mai în vârstă și mai flegmatici, le-am spus ce urmează să fie făcut și i-am instruit cu privire la procedură. S-a ridicat de îndată un stâlp într-o groapă cu nisip de lângă ateliere, iar camioanele au sosit imediat după aceea. Comandantul i-a ordonat condamnatului să stea lângă stâlp. Eu l-am condus acolo. S-a pregătit cu calm. M-am retras și am dat ordinul de tragere. Omul s-a prăbușit, iar eu i-am dat lovitura de grație. Doctorul a stabilit că primise trei gloanțe în inimă. Pe lângă Eicke, la execuție au fost prezenți câțiva ofițeri ai formațiunilor de rezervă.

Niciunul dintre cei care ascultaserăm instrucțiunile lui Eicke din dimineața aceea nu ne imaginaserăm că vorbele lui se vor îndeplini atât de curând și atât de brutal. Nici Eicke, de altfel, după cum ne-a mărturisit după execuție.

Fusesem atât de ocupat cu pregătirile pentru execuție încât numai după ce s-a sfârșit am început să-mi dau seama ce se întâmplase. Toți ofițerii care fuseseră prezenți la execuție s-au strâns pentru o vreme la popotă. În mod ciudat, nu s-au legat conversații, ci am stat adânciți cu toții fiecare în propriile gânduri. Cu toții ne aminteam de discursul lui Eicke. Tocmai ni se oferise o imagine clară despre cum va fi războiul care ne aștepta. În afară de mine, toți cei prezenți erau bărbați în vârstă, care serviseră deja ca ofițeri în timpul Primului Război Mondial. Erau lideri veterani ai SS, care ieșiseră învingători din luptele de stradă din perioada în care NSDAP se zbătea să se impună. Însă cu toții am fost afectați profund de ceea ce se petrecuse, mai ales eu.

Însă în zilele care au urmat ne așteptau multe experiențe de acest gen. Aproape zilnic trebuia să ies la datorie cu plutonul de execuție. Majoritatea celor executați erau indivizi care refuzau

să contribuie la cauza războiului sau sabotori. Motivele execuției nu se puteau afla decât de la ofițerii de poliție care îi însoțeau. Nu erau trecute pe ordinul de execuție.

Un incident m-a afectat mai mult decât toate. Un lider SS, un ofițer de poliție cu care avusesem mult de-a face, deoarece însoțea adesea condamnații mai importanți sau venea în lagăr să aducă documente secrete importante destinate comandantului, a fost el însuși adus într-o seară pentru a fi executat. Abia cu o zi înainte stătuserăm de vorbă la popota ofițerilor despre execuții. Iar acum îl aștepta aceeași soartă, și eu trebuia să execut ordinul! A fost aproape prea mult chiar și pentru comandant. După execuție, am făcut împreună o plimbare lungă prin lagăr, în tăcere, în încercarea de a ne pune ordine în gânduri.

Am aflat de la ofițerii care l-au adus că acest ofițer SS fusese trimis să aresteze și să aducă în lagăr pe unul care făcuse parte din conducerea Partidului Comunist. Ofițerul SS îl cunoștea bine, de multă vreme, deoarece îl ținea sub supraveghere. Comunistul se dovedise întotdeauna a fi de bună credință. Din bunătate, ofițerul SS i-a permis să treacă pentru ultima oară pe acasă, să se schimbe și să-și ia rămas bun de la soție. În timp ce ofițerul și colegii săi stăteau de vorbă cu soția în sufragerie, soțul a fugit pe ușa din spate. Până când și-au dat seama ce se întâmplase, era deja prea târziu. Ofițerul SS a fost arestat chiar în clădirea Gestapoului, în timp ce raporta evadarea, iar Reichsführerul SS a ordonat să fie de îndată judecat la curtea marțială. După o oră, a fost condamnat la moarte. Soldații care îl însoțiseră au primit și ei condamnări lungi. Până și tentativele lui Heydrich[48] și Müller de a interveni în

[48] Reinhard Heydrich (1904-1942), militar de carieră, om politic german și ofițer SS. A intrat în marina militară (la 30.03.1922) și a absolvit Școala de transmisiuni a marinei (1926-1931). Ulterior, și-a desfășurat activitatea în diferite unități navale, fiind pentru o scurtă perioadă chiar subordonatul viitorului șef al Abwehrului — și rival în domeniul informațiilor — amiralul Wilhelm Canaris. Îndepărtat din marină la 30.04.1931, ca urmare a unei logodne

favoarea lui au fost refuzate cu asprime de Reichsführerul SS. Această primă abatere de la datorie din partea unui ofițer SS de la începutul războiului trebuia pedepsită cu severitate înspăimântătoare și exemplară. Condamnatul era un om respectabil, de treizeci și ceva de ani, căsătorit, cu trei copii, care până atunci își executase îndatoririle cu devotament și conștiinciozitate. Acum devenise victima caracterului său inimos și încrezător. Și-a acceptat moartea cu calm și resemnare.

Nu înțeleg nici până azi cum am putut, calm, să dau ordinul de tragere. Cei trei soldați din plutonul de execuție nu cunoșteau identitatea condamnatului, ceea ce era foarte bine, căci altfel probabil că le-ar fi tremurat mâinile. Eu însumi eram atât de agitat încât abia am putut să îi țin pistolul la tâmplă să îi dau lovitura de grație. Dar am reușit să îmi vin în fire suficient de mult încât să îi împiedic pe cei din jur să își dea seama că se petrecea ceva

---

neonorate, s-a alăturat în același an NSDAP (nr. 544.916 din 01.06.1931) și SS (membru nr. 10.120 din 14.07.1931), primind din partea lui Heinrich Himmler sarcina de a forma un serviciu de informații și pază al NSDAP, respectiv viitorul Sicherheitsdienst-Serviciul de Siguranță (SD), al cărui șef devine la 19.07.1932. După preluarea puterii de către Adolf Hitler, cariera lui Reinhard Heydrich a cunoscut o ascensiune fulminantă: comandant al Geheime Staatspolizeiamt-Gestapo (din 20.04.1934); comandantul Sicherheitspolizei und des SD-Poliției de Siguranță și al SD (din 17.06.1936); șef al Reichssicherheitshauptamt (RSHA) -Oficiului Central de Siguranță al Reichului (din 27.09.1939); Stellvertretender Reichsprotektor für Böhmen und Mähren-adjunctul protectorului Reichului pentru Boemia și Moravia (27.09.1941-04.06.1942). În 1939-1940 a coordonat și supravegheat deportarea evreilor din Germania și Austria în ghetourile și lagărele de concentrare din Polonia, iar în iulie 1941 a fost însărcinat cu pregătirea și aplicarea „soluției finale" în chestiunea evreiască în teritoriile ocupate/controlate de Reich, precum și în statele aliate/satelite. În această calitate a condus conferința de la Wannsee din 20.01.1942 ce a dezbătut aplicarea concretă a „soluției finale". A fost responsabil pentru asasinarea a milioane de evrei și pentru atrocitățile comise în teritoriile ocupate de Reich. A murit la 04.06.1942, în urma atentatului organizat la Praga de patrioți cehi. SS-Brigadeführer (din 09.11.1933); SS-Gruppenführer (din 30.06.1934), SS-Obergruppenführer (din 27.09.1941) (n. edit.).

neobișnuit. Știu, pentru că după câteva zile l-am întrebat pe unul dintre subordonații mei din plutonul de execuție.

Execuția mi-a rămas mereu în fața ochilor ca avertisment că trebuia să ne menținem constant stăpânirea de sine și severitatea implacabilă. La vremea respectivă credeam că e prea mult pentru firea umană, însă Eicke insista să fim și mai severi. Un soldat SS trebuia să fie în stare să își nimicească până și apropiații dacă aceștia comiteau un act ce amenința statul sau idealurile lui Adolf Hitler. „Un singur lucru contează: Ordinele!" Acesta era mottoul pe care îl folosea ca antet.

Ceea ce sugera mottoul acesta și ceea ce intenționa Eicke să afirme prin el aveam să aflu în aceste prime săptămâni de război; și nu numai eu, ci și mulți dintre liderii SS veterani. Unii dintre aceștia, cu grad foarte înalt în Allgemeine SS și cu numere matricole foarte mici, au îndrăznit să își exprime opinia că munca de călău murdărește uniforma neagră a SS. Acest comentariu i s-a raportat lui Eicke. I-a chemat pe aceștia, precum și pe toți ofițerii SS din districtul Oranienburg și le-a spus următoarele, aproape cuvânt cu cuvânt: Remarca despre munca de călău și SS dovedește că ofițerii în cauză, în pofida serviciului îndelungat în cadrul SS, nu au înțeles încă ce este funcția SS. Cea mai importantă sarcină acordată SS este protejarea noului stat prin orice mijloace. Absolut toți adversarii statului, în funcție de pericolul pe care îl reprezintă, trebuie fie arestați, fie nimiciți. Indiferent de situație, este responsabilitatea SS să se asigure că acest lucru va fi îndeplinit. Numai așa se poate garanta siguranța statului, până nu se întocmește un nou cod de legi care să ofere protecție corespunzătoare statului și poporului. Nimicirea inamicilor interni ai statului este o datorie echivalentă cu cea a nimicirii dușmanului de dincolo de frontiere, iar asemenea acțiuni nu pot fi prin urmare considerate dezonorante.

Remarca ce mi-a fost raportată arată aderența la ideologia unei lumi burgheze desuete care, mulțumită revoluției lui Hitler, a

încetat de mult să existe. Este un semn de slăbiciune și sentimentalism, emoții care nu numai că sunt nedemne de un lider SS, ci pot deveni primejdioase. Din acest motiv, este datoria lui să raporteze cazul Reichsführerului SS, în vederea pedepsirii vinovaților.

În ceea ce privește districtul de care răspunde, el interzice odată și pentru totdeauna o astfel de atitudine nevolnică. Nu are nevoie decât de oameni care își păstrează dârzenia necondiționat și care înțeleg și însemnătatea capului de mort pe care îl poartă ca emblemă de onoare.

Reichsführerul SS nu i-a pedepsit pe ofițerii implicați direct, ci doar i-a avertizat și i-a mustrat personal. Însă nu au mai fost promovați niciodată și s-au perindat de colo-colo tot timpul războiului cu gradul de Ober sau Hauptsturmführer.[49] De asemenea, au rămas subordonați inspectorului lagărelor de concentrare până la sfârșitul războiului. Era o soartă dificil de suportat, dar măcar învățaseră să își țină gura și să își facă datoria indiferent de împrejurări.

La începutul războiului, deținuții din lagărele de concentrare, care erau considerați demni de a purta arme, au fost examinați de ofițerii de recrutare din diversele subdistricte. Numele celor considerați apți pentru serviciul militar erau trimise Gestapoului sau poliției de investigații criminale, ai căror reprezentanți decideau dacă indivizii respectivi pot fi eliberați în vederea înrolării sau trebuie să rămână în detenție.

Erau mulți martori ai lui Iehova la Sachsenhausen. Mulți dintre ei au refuzat să se înroleze în armată și, din acest motiv, Reichsführerul SS i-a condamnat la moarte. Au fost împușcați în prezența tuturor deținuților lagărului, adunați special în acest scop. Ceilalți martori ai lui Iehova au fost obligați să stea în rândul din față, ca să urmărească execuția.

Am întâlnit mulți fanatici religioși la vremea mea; în pelerinaj, la mănăstiri, în Palestina, pe drumul spre Hejaz în Irak și în Armenia.

[49] Grade echivalente: locotenent major, respectiv căpitan (n. edit.).

Am cunoscut catolici, ortodocși, musulmani, șiiți și semiți. Dar martorii lui Iehova din Sachsenhausen, mai ales doi dintre ei, erau mai ceva decât orice văzusem până atunci. Acești doi martori ai lui Iehova, de un fanatism ieșit din comun, refuzau să execute orice sarcină ce era câtuși de puțin legată de militărie. Nu stăteau drepți și nu mărșăluiau în ritm cu ceilalți, nu țineau mâinile pe lângă corp și nici nu își dădeau jos șapca. Spuneau că asemenea semne de respect nu i se cuvin decât lui Iehova și nu omului. Nu recunoșteau decât un singur domn și stăpân, pe Iehova. A trebuit să fie scoși din baraca rezervată martorilor lui Iehova și închiși în celule, deoarece îi îndemnau mereu pe ceilalți martori să se comporte la fel.

Eicke a ordonat de mai multe ori să fie biciuiți din pricina atitudinii lor anti-disciplinare. Se supuneau pedepsei cu o fervoare și o plăcere ce aduceau a perversiune. Îl implorau pe comandant să îi pedepsească și mai tare, astfel încât să poată să mărturisească și mai mult lui Iehova. După ce li s-a ordonat să se înroleze, ceea ce nu mai trebuie spus că au refuzat fără discuții, de fapt au refuzat până și să semneze un document militar, au fost și ei condamnați la moarte de Reichsführerul SS. Când li s-a adus la cunoștință sentința, și-au ieșit din minți de fericire și extaz și abia așteptau ziua execuției. Își frângeau mâinile, se uitau cu exaltare către cer și strigau fără încetare: „În curând vom fi cu Iehova! Ce fericiți suntem că am fost aleși!" Cu câteva zile mai devreme asistaseră la execuția altor martori ai lui Iehova și abia au putut fi ținuți în frâu, atât de dornici erau să fie și ei împușcați alături de frații lor. Era un chin să îi privești în exaltarea lor. A fost nevoie să fie duși înapoi în celulă cu forța. Când a sosit ceasul, au alergat efectiv până la locul execuției. Au cerut insistent să nu fie legați, căci doreau să ridice brațele către Iehova. Transfigurați, s-au poziționat în fața peretelui de scânduri al poligonului de tragere, aparent detașați deja de această lume. Așa cred că se comportau primii martiri creștini care așteptau la circ să fie sfâșiați de fiarele sălbatice.

Și-au primit sfârșitul cu chipul transfigurat, cu ochii ridicați la cer, cu mâinile unite și înălțate pentru a se ruga.[50]

Toți cei care au fost de față la moartea lor au fost mișcați profund, și până și plutonul de execuție a fost afectat. Acești martori ai lui Iehova au devenit și mai fanatici ca urmare a martiriului tovarășilor lor. Mai mulți dintre ei, care semnaseră deja o declarație că vor renunța la prozelitism, o declarație care îi ajuta să obțină eliberarea, au retras-o acum, deoarece tânjeau să sufere și mai mult de dragul lui Iehova.

Ca oameni, martorii lui Iehova erau liniștiți, harnici și sociabili, mereu gata să sară în ajutorul semenilor. Majoritatea erau meșteșugari, deși mulți erau țărani din Prusia de Est. Pe timp de pace, atâta vreme cât își limitau activitățile la rugăciuni, la slava lui Dumnezeu și la adunările lor frățești, nu reprezentau un pericol pentru stat și erau cu totul inofensivi în general. Din 1937 însă, prozelitismul răspândit din ce în ce mai mult al sectei a atras atenția autorităților care au efectuat cercetări. Aceste cercetări au arătat că dușmanii noștri încurajează cu sârg propagarea crezului martorilor lui Iehova pentru a submina pe căi religioase moralul militar al poporului nostru. Așadar, prozelitismul martorilor lui Iehova a fost interzis. A devenit clar ca lumina zilei, la izbucnirea războiului, ce primejdie ne păștea dacă unii dintre cei mai energici și mai fanatici martori ai lui Iehova nu ar fi fost închiși încă din anii anteriori războiului, punându-se astfel capăt prozelitismului lor activ. În lagăr, martorii lui Iehova era muncitori harnici și de încredere, care ar fi putut fi trimiși la muncă până și nepăziți. Era dorința lor fierbinte să sufere în închisoare de dragul lui Iehova.

---

[50] Vezi și Eugen Kogon, Heinz Norden, *The Theory and Practice of Hell. The German Concentration Camps and the System Behind Them*, New York, Farrar, Straus, 1950; *Trials of War Criminals Before The Nuernberg Military Tribunals Under Control Council Law No. 10, Nuernberg October 1946-April 1949, Volume III*, Washington, United States Government Printing Office, 1951, p. 331-340. Translation of Document NG-190, Prosecution Exhibit 284 (n. edit.)

Refuzau cu încăpățânare să efectueze orice muncă ce avea legătură cu războiul. Femeile din Ravensbrück, de pildă, refuzau să facă suluri de bandaje pentru acordarea primului ajutor pe front. Unele dintre aceste femei fanatice refuzau să se alinieze la apel și la paradă mergeau într-un grup dezorganizat.

Martorii lui Iehova din arest erau membri ai Asociației Internaționale a Martorilor lui Iehova, dar nu știau aproape nimic despre această organizație. Nu-i cunoșteau decât pe liderii care distribuiau materialele de propagandă, care organizau întâlnirile și lecțiile de studiu biblic. Habar nu aveau de țelurile politice cărora servea crezul lor fanatic. Dacă li se explica, râdeau și refuzau să înțeleagă. Datoria lor era să urmeze pur și simplu chemarea lui Iehova și să îi fie credincioși. Iehova le vorbea prin inspirație, prin viziuni, prin Biblia citită așa cum se cuvine, prin predicatori și prin scrierile sectei lor. Acesta era adevărul adevărat care nu putea fi combătut prin argumente. Să sufere sau chiar să moară pentru Iehova era țelul lor suprem. Credeau că astfel vor fi printre primii care se vor înălța și se vor alătura aleșilor lui Iehova. Așa interpretau ei arestul și detenția în lagăr. Se supuneau de bunăvoie la toate privațiunile. Era emoționant să observi ce grijă frățească își acordă unul altuia, cum se ajută și se alină în toate felurile posibile.

Au existat însă și mulți martori ai lui Iehova care și-au „abjurat" — cum spuneau ei — voluntar credința. Mai precis, semnau o declarație în care se disociau de Asociația Internațională a Martorilor lui Iehova, se obligau să recunoască și să respecte toate legile și reglementările statului și promiteau să nu convertească pe nimeni la credința lor. Dacă semnau această declarație că se delimitează de Asociația Internațională a Martorilor lui Iehova, erau eliberați în decursul timpului — sau imediat, cum a fost cazul pe timp de război. La început însă, când eliberarea nu venea prompt după semnarea documentului de abjurare, se întrebau adesea dacă puteau avea încredere în Reichsführerul SS și dacă urmau cu adevărat să fie eliberați. Renegații erau dojeniți de frații și surorile

lor pentru că l-au trădat pe Iehova. Mulți dintre renegați, mai ales femeile, erau chinuiți de remușcări și repudiau semnarea. Nu puteau face față la presiunea morală constantă. Credința lor era de nestrămutat și până și renegații doreau să se conformeze cu totul crezului lor, deși se separaseră de comunitatea spirituală. Dacă li se atrăgea atenția asupra contradicțiilor din doctrină sau din Biblie, declarau pur și simplu că doar în ochii oamenilor pare așa, dar cu Iehova nu există contradicții, El și doctrina Sa sunt infailibili.

Himmler, ca și Eicke, s-a folosit de multe ori de crezul fanatic al martorilor lui Iehova ca exemplu. Soldații SS trebuiau să aibă aceeași credință fanatică și nestrămutată în idealul național socialist și în Adolf Hitler pe care o aveau martorii în Iehova. Numai când toți membrii SS vor crede la fel de fanatic în filosofia lor, statul lui Adolf Hitler va fi cu totul ferit de primejdii. Un Weltanschauung[51] nu putea fi instaurat și menținut decât de niște fanatici pregătiți să își sacrifice identitatea în favoarea idealurilor.

Trebuie să mă refer din nou la execuțiile care au avut loc la Sachsenhausen la începutul războiului. Cât de divers se comportau condamnații în ceasul morții!

Martorii lui Iehova erau cuprinși de un calm straniu, am putea spune chiar de beatitudine, ferm convinși că sunt pe cale să fie primiți în împărăția lui Iehova. Pacifiștii și sabotorii politici erau de obicei împăcați, hotărâți și netulburați, resemnați că nu-și pot ocoli soarta. Infractorii de profesie, cei cu adevărat antisociali, erau cu totul altfel: erau fie cinici, insolenți, aparent indiferenți, deși tremurau în fața Marelui Necunoscut, fie răcneau și se zbăteau, fie plângeau și cereau sprijin sufletesc.

Iată două exemple izbitoare. Doi frați pe nume Sass fuseseră arestați în Danemarca după un raid al poliției și, după legea internațională, fuseseră extrădați în Germania. Ambii erau infractori

[51] Weltanschauung: lit. „atitudine despre lume".

notorii, cunoscuți în mai multe țări, care se specializaseră ca spărgători de seifuri. Mai fuseseră condamnați, dar nu executaseră niciodată sentințele până la capăt, deoarece reușiseră de fiecare dată să evadeze. În pofida tuturor precauțiilor, găseau invariabil o modalitate să fugă. Ultima ispravă senzațională fusese să spargă seiful modernizat al unei mari bănci berlineze. Săpaseră un tunel pe sub stradă, începând dintr-un mormânt din cimitirul de peste drum. După ce au dezamorsat cu atenție toate sistemele de alarmă, au pătruns în seif și s-au pus netulburați pe treabă. Au reușit să ia cu ei o cantitate impresionantă de aur, hârtii de valoare și bijuterii. Și-au îngropat prada în mai multe morminte și s-au folosit de ea puțin câte puțin până când au fost prinși.

După extrădare, acești doi mari escroci au fost condamnați de un tribunal berlinez la doisprezece, respectiv zece ani de închisoare; era sentința maximă ce se putea da după legea germană. La două zile după sentință, Reichsführerul SS, în virtutea autorității sale speciale, a ordonat ca cei doi să fie scoși din închisoare și duși la Sachsenhausen unde să fie executați. Aveau să fie împușcați pe loc.

Au fost duși cu camionul direct la groapa de nisip. Polițiștii care îi însoțeau au povestit că tot drumul au pus tot felul de întrebări impertinente și au insistat să li se spună unde sunt transportați. La locul execuției am citit sentința cu moartea. Au început pe dată să strige: „E imposibil. E o greșeală. Vrem să vină un preot" și așa mai departe. Au refuzat efectiv să se așeze în fața stâlpului și am ordonat să fie legați. Se zbăteau frenetic. Am fost foarte ușurat când am putut da în sfârșit ordin să se tragă.

Un om condamnat de mai multe ori pentru viol ademenise o fetiță de opt ani în bolta unei case din Berlin, unde a violat-o și a sugrumat-o. A fost condamnat de tribunal la cincisprezece ani de închisoare. În aceeași zi a fost adus la Sachsenhausen să fie executat.

Văd și acum cu ochii minții momentul când s-a dat jos din camion la locul execuției, cu un rânjet cinic pe față. Era un individ între două vârste căruia i se citea răutatea pe chip, un antisocial

tipic. Reichsführerul SS ordonase ca acest ticălos să fie împușcat fără întârziere. Când l-am informat ce-l așteaptă, s-a îngălbenit tot și a început să se smiorcăie și să se roage. Apoi a țipat cerând îndurare, de-ți era silă să te uiți la el. A trebuit să ordon să fie legat de stâlp. Se temeau oare acești nelegiuiți de ce vor găsi „pe partea cealaltă"? Altă explicație pentru comportamentul lor nu văd.

În timpul Jocurilor Olimpice, au fost adunați de pe străzi și duși în centre de corecție și în lagăre de concentrare cerșetorii și vagabonzii de pe străzi, dar și prostituatele și homosexualii din orașe și din stațiuni. Urmau să fie învățați să muncească în folosul comunității, în lagăre.

Homosexualii din Dachau reprezentau deja o problemă, deși la Sachsenhausen nu erau chiar atât de mulți. Comandantul și Schutzhaftlagerführerul au decis să îi distribuie prin tot lagărul, unul sau mai mulți în fiecare cameră. Eu nu eram de acord, deoarece ajunsesem să îi cunosc bine în timpul perioadei petrecute în închisoare.

Nu a durat mult până ce în fiecare bloc au început să se raporteze nenumărate cazuri de activități homosexuale. Pedepsele nu aveau absolut niciun efect. Epidemia s-a extins. Am propus acum ca toți homosexualii să fie închiși într-un singur loc. Li s-a dat un supraveghetor care știa cum să îi trateze. Erau, de asemenea, ținuți departe și de ceilalți deținuți, în timpul lucrului. Li s-a dat sarcina de a împinge cilindrii grei de nivelare folosiți la netezirea drumurilor din lagăr. Au fost transferați împreună cu ei și unii deținuți din celelalte categorii, care se molipsiseră de acest viciu.

În acest fel, epidemia nu s-a mai răspândit. De atunci nu s-au mai petrecut decât cazuri izolate de relații nefirești, deoarece acești oameni erau ținuți sub pază strictă.

Îmi amintesc în această privință de un caz extraordinar. Un prinț român,[52] care locuia cu mama sa la München, devenise

[52] Persoana descrisă în text nu a putut fi identificată (n. edit.).

notoriu din cauza comportamentului său nenatural. În pofida considerațiilor politice și sociale, publicitatea pe care și-o atrăsese devenise intolerabilă, astfel încât a fost adus la Dachau. Poliția credea că desfrâul în exces îl scârbise de femei și că încercase homosexualitatea din plictiseală, în căutarea unei plăceri inedite. Reichsführerul SS era de părere că munca grea și disciplina din lagărul de concentrare îl vor vindeca în scurtă vreme.

De îndată ce a sosit, mi-a fost clar care e problema cu el. Felul în care arunca priviri iscoditoare în toate părțile și tresărea la cel mai mic zgomot, mișcările lui efeminate, ca de dansator, m-au făcut să recunosc homosexualul autentic. Când comandantul i-a ordonat cu asprime să se supună procedurilor de internare, a izbucnit în plâns. Apoi nu a vrut să facă baie, deoarece îi era rușine. Am văzut motivul de îndată ce s-a dezbrăcat. Toată suprafața corpului, de la gât până la încheieturile mâinilor și la glezne, îi era tatuată cu imagini obscene. În mod bizar, aceste desene nu zugrăveau doar toate perversiunile născocite de mintea omului, ci și împreunări firești dintre bărbați și femei. Această colecție vie de ilustrații ar fi oferit suficient material nou și neobișnuit de studiu pentru sexologi. La interogatoriu, a spus că a obținut tatuajele în diferite porturi, atât în lumea veche, cât și în cea nouă.

Când această colecție sexuală a fost fotografiată de poliție, căci toate tatuajele trebuiau înregistrate pentru dosarul întocmit de poliția de investigații criminale, s-a excitat, mai ales când era atins. I-am spus supraveghetorului din camera unde a fost cazat că este direct răspunzător pentru el și că nu are voie să-l scape din ochi. După câteva ore, când m-am dus să văd cum îi merge acestei plante rare, m-a întâmpinat supraveghetorul care m-a implorat să-i iau această răspundere. Îl „deprima", a spus, cu rapiditate. Prințul stătea nemișcat în fața sobei, cu privirea pierdută. De fiecare dată când se apropia cineva de el sau îl atingea ca să îl îndemne să se îndepărteze, se excita și începea să se masturbeze. L-am dus la medic. Nici nu a început bine acesta să îi pună întrebări despre

starea sa, că s-a excitat din nou. A mărturisit că din fragedă tinerețe suferise de impulsuri sexuale foarte puternice pe care nu a reușit niciodată să și le satisfacă pe deplin. Căuta mereu noi căi de satisfacere a acestor impulsuri.

Medicul a întocmit un raport pentru Reichsführerul SS, cu concluzia că deținutul ar trebui dus la azil și nu în lagărul de concentrare. Orice încercare de a-l vindeca prin muncă ar fi eșuat din start.

Raportul a fost trimis, iar în așteptarea răspunsului nou-venitul a fost pus la muncă, după ordine. I s-a spus să care nisip cu roaba. Abia dacă putea ridica lopata. A căzut în timp ce împingea roaba goală. Am ordonat să fie dus înapoi în cameră și l-am informat pe comandant. Comandantul a dorit să vadă cu ochii săi, a doua zi, ce face deținutul. Omul trebuia pus la muncă, deoarece așa ordonase Reichsführerul SS. A doua zi se clătina atât de tare încât abia a putut să ajungă la groapa cu nisip, deși nu era departe. Nici nu se putea pune problema să lucreze; până și Loritz și-a dat seama. A fost dus înapoi în cameră și culcat în pat. Nici așa nu era bine, deoarece se masturba fără încetare. Medicul i-a vorbit ca unui copil bolnav. Nu a avut niciun rost. Au încercat să îi lege mâinile, dar nu a avut efect decât scurt timp. I s-au dat sedative și împachetări reci. Degeaba. Slăbea pe zi ce trecea. Însă se dădea jos din pat și se târa după ceilalți deținuți. A fost pus sub arest, în așteptarea deciziei Reichsführerului SS. După alte două zile era mort. A murit în timp ce se masturba. Petrecuse în total cinci săptămâni în lagăr. Reichsführerul SS a ordonat o autopsie și a cerut să i se trimită raportul complet. Autopsia, la care am fost prezent, a arătat debilitare fizică extremă, dar nu s-au găsit malformații. Profesorul de la Institutul de Patologie de la München, care a efectuat autopsia, a spus că nu a mai întâlnit un astfel de caz în toată experiența sa îndelungată.

Am fost prezent când comandantul i-a arătat mamei cadavrul. Mama a spus că moartea fiului ei e o binecuvântare, nu doar

pentru el, ci și pentru ea. Viața sa sexuală necontrolată îl făcea imposibil de suportat. Consultase cei mai celebri specialiști medicali din întreaga Europă, fără succes. Fugise din toate sanatoriile. Petrecuse ceva timp și la mănăstire. Dar nici acolo nu a putut rămâne. Deznădăjduită, îi sugerase chiar să se sinucidă, dar el nu a avut curajul. Acum măcar găsise pacea. Mă cutremur și acum când îmi aduc aminte.

La Sachsenhausen, homosexualii au fost ținuți de la bun început într-un bloc special. Stăteau separat de ceilalți prizonieri și în timpul lucrului. Lucrau în cariera de lut a unei mari fabrici de cărămidă. Era o muncă grea și li se aloca zilnic un plan de îndeplinit. Erau expuși intemperiilor, deoarece trebuia expediat un anumit număr de vagoane de lut pe zi. Arderea lutului nu putea fi oprită din lipsă de materie primă. Din acest motiv, erau siliți să lucreze indiferent de vreme sau de anotimp.

Efectul muncii grele, care era menită să îi facă „normali", varia mult în funcție de diferitele tipuri de homosexuali. Efectul cel mai benefic îl avea asupra *Strichjungen*. Acesta este un termen de argou berlinez pentru prostituatele de sex masculin care erau în căutarea unui câștig ușor și evitau orice fel de muncă, oricât de ușoară. Ei nu puteau fi clasificați drept homosexuali în adevăratul sens al cuvântului: prostituția era doar ocupația lor.

Tinerii de acest gen erau curând corectați de munca grea și de disciplina severă a vieții din lagăr. Majoritatea lucrau cu sârg și se străduiau să nu aibă necazuri, ca să fie eliberați cât de repede posibil. Evitau să se asocieze atât cu homosexualii adevărați, cât și cu cei depravați și incorigibili. Sperau astfel să demonstreze că nu au absolut nimic în comun cu homosexualii.

Mulți dintre ei erau astfel reeducați și eliberați fără să existe pericolul că își vor relua vechiul stil de viață. O singură lecție era de-ajuns, mai ales că cei mai mulți dintre ei erau băieți tineri.

Se vindecau și o parte dintre cei care deveneau homosexuali prin înclinație, bărbați care, în urma desfrâului, se săturaseră de femei și căutau plăceri inedite, să își anime existența de paraziți.

Nu era însă cazul celor care experimentaseră homosexualitatea din motivele amintite mai sus, dar deveniseră apoi dependenți de acest viciu. Ei semănau cu homosexualii adevărați, dintre care nu se găseau decât foarte puțini. Nici munca grea și nici supravegherea cea mai strictă nu ajutau în situația lor. De câte ori găseau ocazia, se aruncau unul în brațele celuilalt. Până și când erau în formă fizică foarte proastă continuau să se lase pradă viciului. Erau destul de ușor de identificat. Comportamentul afectat, grațios, feminin, capriciile, dulcegăria dezgustătoare a vorbelor și atitudinea mult prea afectuoasă față de tovarășii lor îi deosebeau de cei care renunțaseră la viciu și voiau să scape de el și ai căror pași pe calea către vindecare erau vizibili pentru orice observator atent.

Cei care voiau cu adevărat să scape de acest viciu și aveau tăria sufletească necesară rezistau la cea mai grea muncă, dar ceilalți, în funcție de constituția fiecăruia, se șubrezeau pe zi ce trecea. Deoarece nu voiau sau nu puteau să renunțe la viciu, știau că nu vor fi eliberați niciodată. Firea lor delicată și sensibilă nu suporta povara psihologică a acestei perspective și efectul era accelerarea debilitării organismului.

Dacă unul dintre aceștia își pierdea „prietenul", care se îmbolnăvea sau poate chiar murea, atunci se putea prevedea sfârșitul. Mulți se sinucideau. Pentru astfel de oameni, în asemenea împrejurări, „prietenul" reprezenta totul. Au fost și multe exemple de „prieteni" care se sinucideau împreună.

În 1944, Reichsführerul SS a ordonat efectuarea de teste de „vindecare" la Ravensbrück. Homosexualii a căror îndreptare era încă sub semnul întrebării erau puși, aparent din întâmplare, să muncească alături de prostituate și li se observa atent comportamentul. Prostituatelor li se poruncea să îi abordeze discret pe homosexuali și să încerce să îi excite. Cei care se vindecau, profitau

fără întârziere de oportunitate, aproape fără să aibă nevoie de încurajare. Cei incurabili nu băgau deloc în seamă femeile, iar dacă erau abordați fățiș le întorceau spatele, tremurând de scârbă. Pasul următor era ca acelora care păreau apți de eliberare să li se ofere ocazia de a avea relații sexuale cu cineva de același sex. Aproape toți refuzau ocazia primită și respingeau avansurile adevăraților homosexuali. Existau și cazuri ambigue, indivizi care profitau de ambele oportunități. Dacă acești bărbați pot fi descriși ca bisexuali, nu știu.

Nu pot să adaug decât că am găsit extrem de instructivă ocazia de a observa obiceiurile și mentalitatea diverselor tipuri de homosexuali și de a studia psihicul acestora în detenție.

La Sachsenhausen exista un număr de deținuți proeminenți și câțiva deținuți speciali.

„Proeminenți" era eticheta pusă celor care jucaseră în trecut un rol în viața publică. Majoritatea erau tratați ca deținuți politici și trăiau în lagăr alături de ceilalți deținuți din această categorie, fără niciun fel de privilegii speciale. La începutul războiului, numărul lor a crescut considerabil, odată cu rearestarea foștilor oficiali ai KPD, Partidul Comunist German, și ai SPD, Partidul Social-Democrat German.

Deținuții speciali erau cei care, din motive de politică de stat, erau cazați separat în sau lângă un lagăr de concentrare. Nu li se permitea să intre în contact cu ceilalți deținuți. Nimeni în afară de cei direct responsabili nu trebuia să știe unde sunt închiși și de fapt nici că au fost arestați. Înainte de război nu erau decât puțini la număr, dar în timpul războiului au început să apară din ce în ce mai mulți. Voi reveni la acest subiect.

În 1939, la Sachsenhausen au fost aduși mai mulți profesori și studenți din Cehoslovacia și câțiva profesori polonezi de la Cracovia. Au fost internați într-un bloc special. Din câte îmi amintesc, nu erau puși la lucru, dar nici nu erau favorizați. După câteva săptămâni, profesorii de la Cracovia au fost eliberați, deoarece

mulți profesori germani au intervenit pe lângă Göring[53] în favoarea lor, iar el l-a rugat pe Führer să îi elibereze.

Din câte îmi amintesc, era vorba în total de aproximativ o sută de profesori. I-am văzut doar la sosire și nu am mai auzit nimic de ei tot timpul cât au stat acolo.

Însă trebuie să descriu cazul unui prizonier special, din pricina comportamentului său în lagăr și pentru că am ajuns să cunosc toate amănuntele cazului său.

E vorba de pastorul evanghelic Niemöller[54]. Fusese un faimos comandant de submarin în Primul Război Mondial. A devenit

---

[53] Hermann Göring (1893-1946), militar de carieră și om politic. După absolvirea Școlii Militare de ofițeri din Berlin-Lichterfelde (1909-1911) a intrat în armată în 1914 cu gradul de locotenent. A participat la Primul Război Mondial, inițial ca ofițer de infanterie, iar din 1915 ca ofițer aviator. S-a remarcat prin bravură, fiind decorat cu cele mai înalte distincții militare germane, și a fost ultimul comandant al celebrei escadrile de vânătoare Richthofen (1918); consilier militar și ulterior pilot în aviația civilă din Danemarca și Suedia (1919-1921); membru NSDAP (din 1922), fiind însărcinat de Hitler cu conducerea SA (din 12.1922); a participat la puciul nazist eșuat din 09.11.1923, rănit, a reușit să se refugieze ulterior în Austria și Italia. S-a reîntors în Germania în 1925, în urma amnistiei generale decretate de președintele Paul von Hindenburg; deputat NSDAP în Reichstag (20.05.1928-09.08.1945); președinte al Reichstagului (din 30.08.1932); după preluarea puterii de către naziști la 30.01.1933, a devenit ministru al Reichului, fără portofoliu, comisar al Reichului pentru Ministerul de Interne din Prusia și comisar al Reichului pentru transportul aerian (din 30.01.1933); președinte al Consiliului de Miniștri din Prusia (din 10.04.1933); comandant al Luftwaffe (din 03.1935); împuternicit al Planului de patru ani (din 18.10.1936); președinte al Consiliului de Apărare al Reichului (din 30.08.1939); general-colonel (din 20.04.1936); feldmareșal (din 04.02.1938); mareșal al Reichului (din 19.07.1940). A fost direct implicat în elaborarea planurilor ce vizau aplicarea soluției finale în chestiunea evreiască, precum și în jefuirea sistematică a lucrărilor de artă și a altor bogății din statele ocupate în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial. Arestat în 1945, a fost condamnat la moarte de Tribunalul Internațional din Nürnberg. S-a sinucis în celula de detenție cu puțin timp înainte de execuție (n. edit.)

[54] Martin Niemöller (1892-1984), ofițer de marină, teolog și preot evanghelic. A intrat în Marina Imperială germană (1910) și a participat la Primul

pastor după război. Biserica evanghelică germană era divizată în mai multe grupări separate. Una dintre cele mai importante, Bekenntniskirche sau Biserica Confesională, era condusă de Niemöller. Führerul dorea reunificarea bisericii evanghelice şi a numit în acest scop un episcop evanghelic de stat. Dar multe dintre grupări au refuzat să îl recunoască şi i s-au opus vehement. Niemöller se număra printre aceştia. Parohia sa se afla în Dahlem, o suburbie a Berlinului. Întreaga opoziţie evanghelică reacţionară din Berlin şi Potsdam i s-a alăturat, precum şi toată nobilimea veche imperială şi alţii care erau nemulţumiţi de regimul naţional socialist. Niemöller predica rezistenţa şi de aceea a fost arestat. A fost închis în clădirea închisorii de la Sachsenhausen, unde avea parte de o detenţie uşoară şi pe cât posibil plăcută. Avea voie să îi scrie soţiei[55] cât de des dorea. Soţia îl putea vizita în fiecare lună şi îi putea aduce ce voia, cărţi, tutun sau mâncare. I se dădea voie,

---

Război Mondial, ajungând comandant de submarin (1918). După încheierea conflagraţiei mondiale, demisionează, întrucât nu a acceptat trimiterea submarinelor germane în Anglia în contul despăgubirilor de război (1919) şi s-a opus, totodată, noului regim democratic; comandant de batalion în cadrul Freikorps Akademische Wehr Münster (1920). Studii de teologie la Universitatea din Münster (1919-1923); preot în Berlin-Dahlem (din 1931). În perioada celui de-Al III-lea Reich, Martin Niemöller a jucat un rol-cheie în cadrul aşa-numitului *Kirchenkampf*-confruntarea confesională, fiind una dintre personalităţile din fruntea mişcării de opoziţie împotriva tendinţelor de subordonare şi aliniere manifestate de curentul nazist din cadrul Bisericii Evanghelice, reprezentat de „Creştinii germani", respectiv de autorităţile celui de-Al III-lea Reich. Arestat de autorităţile naziste la 01.07.1937, a fost condamnat la 02.03.1938 de Tribunalul Special din Berlin-Moabit la 7 luni de închisoare, fiind încarcerat ulterior în lagărele de concentrare Sachsenhausen (02.03.1938-07.07.1941) şi Dachau (07.07.1941-04.1945). Transportat de SS în Tirolul de Sud, a fost eliberat de o unitate a Wehrmachtului la 30.04.1945. Membru al Consiliului Bisericii Evanghelice din Germania-EKD (1945-1955); preşedinte al Bisericii Evanghelice din Hessen şi Nassau (1947-1964); preşedinte al Consiliului Ecumenic Mondial (1961-1968) (n. edit.).

[55] Else Niemöller, născută Bremer (1890-1961), soţia lui Martin Niemöller. Căsătoria lor a avut loc la 20.04.1919 (n. edit.)

dacă dorea, să iasă la plimbare în curtea clădirii. Până și celula era amenajată cât de confortabil se putea. Pe scurt, s-a făcut tot ce s-a putut pentru el. Comandantului i se ordonase să aibă grijă de el și să îi satisfacă toate dorințele.

Führerul avea interesul de a-l convinge pe Niemöller să renunțe la poziția pe care o adoptase. La Sachsenhausen veneau tot felul de oameni sus-puși să stea de vorbă cu el, inclusiv amiralul Lans[56], care fusese mulți ani superiorul său în marină și care era și membru al Bisericii Confesionale. Dar degeaba. Niemöller și-a menținut ferm atitudinea că niciun stat nu are dreptul să intervină în legea canonică sau să promulge noi legi care privesc Biserica. Acestea țineau exclusiv de congregația fiecărei biserici în parte. Bekenntniskirche prospera. Niemöller îi devenise martir. Soția sa îi susținea activ ideile. Știam prea bine, deoarece îi citeam toată corespondența și ascultam și conversațiile pe care le avea cu vizitatorii în apartamentul comandantului. În 1938 i-a scris comandantului suprem al marinei, mare amiral Raeder[57], că renunță la dreptul de a purta

[56] Wilhelm von Lans (1861-1947), militar de carieră. A intrat în Marina Imperială germană (1878) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1915). Ofițer secund pe nava de linie „Kurfürst Friedrich Wilhelm" (1894-1895); ofițer în cadrul Statului Major al Marinei Imperiale (1895-1898); comandant al canonierei „Iltis" (1899-1901); ofițer în cadrul Statului Major al Marinei Imperiale (1901-1904); comandant al navei de linie „Kaiser Wilhelm II" (1904-1906) ; comandant al flotei de luptă a Marinei Imperiale germane (1906-1909); inspector al flotei de torpiloare (1909-1912); comandant al escadrei I din cadrul flotei de luptă a Marinei Imperiale germane (01.10.1912-14.02.1915); trecut în rezervă cu gradul de amiral (18.09.1915). Contraamiral (din 1906); viceamiral (din 1912); amiral (din 1915) (n. edit.).

[57] Erich Raeder (1876-1960), militar de carieră. A intrat în Marina Imperială germană (1894) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918). Prim ofițer de Stat Major în cadrul Statului Major al comandantului navelor de recunoaștere (01.10.1912-14.06.1917); șef de Stat Major al comandantului navelor de recunoaștere (14.06.1917-15.01.1918); comandant al crucișătorului ușor „Cöln" (01-10.1918); șef al Departamentului central al Amiralității (12.1918-20.07.1920); inspector în cadrul Inspectoratului Instruirii Marinei (20.07.1920-

uniforma de ofițer de marină din pricina neînțelegerilor cu statul pe care îl servește marina. La izbucnirea războiului, a propus să își reia serviciul militar și a cerut comanda unui submarin. Acum a fost rândul lui Hitler să refuze, pe motiv că Niemöller renunțase la uniforma statului național socialist. Cu trecerea timpului, Niemöller a început să cocheteze cu gândul de a se converti la catolicism. A produs cele mai curioase argumente în favoarea acestei decizii și a mers până acolo încât a afirmat că, în punctele esențiale, Biserica Catolică și biserica lui sunt de acord. Soția sa s-a împotrivit vehement. După părerea mea, era încredințat că, dacă se convertește la catolicism, va fi eliberat. Fidelii săi însă nu l-ar fi urmat. Am avut multe discuții profunde cu Niemöller. Era gata să vorbească despre orice și era interesat de subiecte cu care nu avea nimic în comun, dar de îndată ce conversația trecea la probleme bisericești, era ca și cum ar fi căzut o cortină de fier. Își menținea cu încăpățânare punctul de vedere și nu accepta nicio critică, oricât de rezonabilă, a îndărătniciei sale. Cu toate acestea, propunerea de a adopta doctrina catolică sugera că e dornic să recunoască statul, deoarece Biserica Catolică recunoștea statul în virtutea Concordatului.[58] În 1941, Reichsführerul SS a ordonat ca toți clericii să fie transferați la Dachau, inclusiv Niemöller. L-am văzut acolo în 1944, în clădirea închisorii. Primise și mai multă libertate acolo și îl avea ca tovarăș pe fostul episcop evanghelic de

15.09.1924); comandant al forțelor navale ușoare (15.09.1924-10.01.1925); comandant al Marinestation Ostsee (10.01.1925-01.10.1928); comandant al Marinei (din 01.10.1928); comandant al Marinei de Război (01.06.1935-30.01.1943); trecut în rezervă la 30.01.1943 în urma divergențelor avute cu Adolf Hitler. Judecat de Tribunalul Internațional din Nürnberg, a fost condamnat la închisoare pe viață (01.10.1946), fiind eliberat din motive de sănătate la 26.09.1955. Amiral (din 01.10.1928); General-Amiral (din 20.04.1936); Mare-Amiral (din 01.04.1939) (n. edit.).

[58] Urmează o scurtă descriere a unui incident în viața de familie a pastorului Niemöller, cu privire la logodna fiicei lui. Din moment ce acesta nu interesează publicul și nici nu are nimic de-a face cu subiectul cărții, episodul a fost omis.

la Posen, Wurm[59]. Era sănătos, în pofida numeroşilor ani petrecuţi în închisoare. Îi erau mereu satisfăcute cu scrupulozitate nevoile fizice şi cu siguranţă nu trecuse prin nimic care să îi afecteze psihicul. Era tratat în permanenţă cu multă curtoazie.[60]

---

[59] Theophil Wurm (1868-1953), teolog, preot evanghelic şi episcop al Bisericii Evanghelice din Württemberg. Studii de teologie la Universitatea din Tübingen; preot în cadrul Societăţii Evanghelice din Stuttgart (1899-1913); preot la Ravensburg (1913-1920); decan în Reutlingen (1920-1927); prelat regional (din 1927) şi episcop (1933-1948) la Heilbronn. Iniţial a sprijinit „Creştinii germani", dar, ulterior, în urma tendinţelor de subordonare şi aliniere manifestate de curentul nazist din cadrul Bisericii Evanghelice, respectiv de autorităţile celui de-Al III-lea Reich s-a raliat opoziţiei, protestând, totodată, împotriva persecuţiei şi exterminării evreilor. Fondator şi preşedinte al Consiliului Bisericii Evanghelice din Germania (1945-1949) (n. edit.).

[60] Nota ce urmează este preluată din ediţia germană a cărţii. Pastorul Wilhelm Niemöller, fratele lui Martin Niemöller şi autorul cărţii *Kampf und Zeugnis der Bekennenden Kirche* (Bielefeld 1948), după o conversaţie avută cu fratele său, a făcut următoarele observaţii cu privire la pasajul de mai sus, într-o scrisoare către *Institut für Zeitgeschichte* din 8 martie 1958: **1.** Afirmaţia că „întreaga opoziţie reacţionară" s-a alăturat congregaţiei de la Dahlem este firește incorectă. Din pricina împrejurărilor de la momentul respectiv, numărul de persoane educate care participau la slujbă la Dahlem era mai mare decât în majoritatea parohiilor din Berlin. Faptul că congregaţia de la Dahlem era foarte activă nu se poate bagateliza prin folosirea termenilor de genul „reacţionar" şi „nemulţumit". Căci viaţa acelei congregaţii a durat mult mai mult decât naţional-socialismul. Vezi cartea mea, pag. 197. **2.** Niemöller nu a predicat niciodată „rezistenţa". Naţional-socialiştii nu au înţeles despre ce era vorba în predicile sale. Biserica Confesională dorea să predice că oamenii sunt oameni, chiar dacă îi cheamă Hitler, dar Dumnezeu e Dumnezeu. Că şi un evreu e om, Niemöller a afirmat limpede. **3.** Lui Niemöller nu i se permitea să scrie scrisori cât de des dorea. De obicei îi putea trimite soţiei două scrisori pe lună. Dar alteori nu i se permitea să scrie deloc, chiar luni la rând. Mă îndoiesc că Höss a citit vreodată scrisorile lui Niemöller, deoarece cenzura era efectuată de „departamentul politic". Frau Niemöller nu avea voie să îi aducă soţului ei niciun fel de cărţi la Sachsenhausen. A avut voie să citească anumite cărţi după ce a fost transferat la Dachau, deşi erau strict cenzurate. Timpul pe care avea voie să îl petreacă în afara celulei — iniţial douăzeci de minute, mai târziu o oră — era raţionalizat strict. Numai la Dachau s-au relaxat în oarecare măsură restricţiile. **4.** Höss sugerează că aspectul cel mai caracteristic al detenţiei lui

În vreme ce Dachau era predominant roşu, din pricină că majoritatea deţinuţilor erau politici, Sachsenhausen era verde.[61]

Niemöller era că i se făcea mereu pe plac. Eu însumi am avut voie o singură dată să îl vizitez pe fratele meu la Sachsenhausen (pe 29 septembrie 1938) şi am plecat de acolo cu o impresie total diferită. Comandantul nu se interesase niciodată de „dorinţele" deţinutului. De fapt, deţinutul nu îşi aminteşte să-l fi văzut vreodată pe comandant. Afirmaţia că celula sa era „confortabilă" e invenţie pură din partea lui Höss. **5**. Lui Hitler nu îi păsa câtuşi de puţin de convingerile lui Niemöller. Vizitatorul la care se face referire este amiralul von Lans. A venit din proprie iniţiativă şi a încercat să îl convingă pe Niemöller să declare că va evita să se implice în „chestiuni politice" pe viitor. Amiralul nu era membru al Bisericii Confesionale. **6**. Solicitarea lui Martin Niemöller de a fi reprimit în serviciul militar este datată 7 septembrie 1939. Nu aminteşte deloc de eventuala comandă a unui submarin. Propoziţia despre refuzul lui Hitler şi mai ales despre aşa-zisele motive din spatele acestuia sunt pură invenţie. Adevărul e că pe 29 septembrie 1939, Keitel a scris un răspuns adresat către „Reverend lt. rez. Niemöller, Oranienburg, lângă Berlin, Lagărul de Concentrare Sachsenhausen". Această scrisoare olografă conţine următoarele: „Ca răspuns la solicitarea din 7 septembrie 1938, regret să vă informez că nu este în plan rechemarea dumneavoastră în serviciul activ al forţelor armate. Heil Hitler! Keitel, col.-gral." Din câte îmi amintesc, abia după aceasta a renunţat la dreptul de a mai purta uniformă. **7**. Că Niemöller spera să îşi obţină libertatea prin convertirea la catolicism este o prostie. Se ştie bine că la Dachau erau mulţi catolici pioşi. Din 1941 a stat închis alături de trei dintre ei (Neuhäusler şi alţii). A studiat în mare detaliu doctrinele Bisericii Catolice, timp de ani de zile. Dar numai în conexiune cu probleme de teologie pe care Höss nu avea cum să le priceapă. **8**. Afirmaţia că episcopul de provincie D. Wurm a fost la Dachau este o invenţie bizară. Acest episcop de Wurttemberg nu a stat niciodată nici la Dachau, nici la Posen. A fost o dată sub arest la domiciliu, la Stuttgart, în 1934. În clădirea închisorii din Dachau, Martin Niemöller era singurul cleric evanghelic. Ceilalţi pastori erau în baraca 26 din „blocul preoţilor". Confuzia probabil rezultă din faptul că superintendentul general D. Bursche, capul Bisericii Evanghelice din Polonia, era internat la Sachsenhausen, unde într-adevăr a şi murit, în timp ce era acolo şi Martin Niemöller. Schutzhaftlagerführerul de la Sachsenhausen nu avea cum să nu ştie acest lucru.

[61] Deţinuţii din lagărele de concentrare purtau triunghiuri de pânză cusute pe uniforma tip pijama, iar culoarea triunghiului indica de care categorie aparţin şi anume: roşu — politic, verde — infractor, negru — antisocial, galben — evreu, mov — homosexual etc.

Atmosfera din cele două lagăre era în consecință diferită, deși în ambele deținuții politici aveau cele mai importante roluri. La Dachau exista un anumit *esprit de corps* în rândurile lor; dar la Sachsenhausen nu era nici urmă de așa ceva.

Cele două culori erau într-un conflict permanent și autorităților lagărului le venea foarte ușor să profite de această rivalitate în scop propriu, precum și să îi incite pe unii împotriva celorlalți.

Evadările erau relativ mai numeroase decât la Dachau, iar pregătirea și execuția mult mai subtile și elaborate. Deși o evadare era privită ca un eveniment cu totul ieșit din comun și la Dachau, la Sachsenhausen se făcea mai mult tărăboi, din pricina prezenței lui Eicke la fața locului. De îndată ce sunau sirenele, Eicke, dacă tocmai era la Oranienburg, se grăbea să ajungă la lagăr. Voia să afle toate detaliile evadării și îi vâna sistematic pe vinovații a căror lipsă de atenție sau neglijență o înlesnise. Santinelele din posturile de pază trebuiau adesea să stea în stare de alertă timp de trei sau patru zile, dacă existau motive să se presupună că fugarul se găsea încă în apropiere. Timp de mai multe zile și nopți era cercetat în amănunt orice ar fi putut avea legătură cu evadarea. Ofițerii și mai ales comandantul, Schutzhaftlagerführerul și ofițerul de serviciu nu aveau odihnă. Eicke cerea mereu informații despre cum progresează căutarea. Susținea ferm că nu se poate accepta reușita niciunei evadări. Ca rezultat al faptului că santinelele erau mereu în stare de alertă, evadatul, dacă își găsea vreo ascunzătoare pe undeva, era de cele mai multe ori găsit. Dar ce istovitor era pentru toată lumea! Soldații trebuiau adeseori să stea în alertă timp de șaisprezece sau chiar douăzeci de ore. Deținuții nu aveau voie să se miște până când nu se retrăgeau santinelele. Atâta vreme cât ținea căutarea, nu ieșeau la lucru și nu se mențineau decât serviciile esențiale. Dacă evadatul reușise să treacă printre santinele, sau dacă scăpase în timp ce lucra în afara lagărului, se punea în mișcare pentru recuperarea lui o operațiune uriașă. Se apela la toate resursele SS și ale poliției. Se țineau sub observație șoselele

și căile ferate. Echipe de poliție motorizate, echipate cu aparate de radio, verificau toate drumurile. Pe toate podurile de peste numeroasele ape curgătoare din districtul Oranienburg se postau gărzi. Locuitorii din casele izolate erau avertizați de evadare, deși majoritatea știau deja, de îndată ce auzeau sirenele. Evadații erau adesea recapturați mulțumită ajutorului populației civile. Cei care locuiau în împrejurimi știau că în lagăr sunt închiși infractori de profesie și îi speria faptul că aceștia ar putea scăpa. Raportau fără întârziere conducerii lagărului sau echipelor de căutare dacă observau ceva.

Când era recapturat un evadat, el era plimbat prin fața deținuților, dacă era posibil în prezența lui Eicke, cu o placă mare pe piept pe care scria: „M-am întors." În plus, era obligat să bată o tobă mare care i se agăța de gât. După această paradă, primea douăzeci și cinci de lovituri de bici și era transferat la compania penală.

Soldatul SS care îl găsea sau îl captura era citat prin ordin de zi și i se acorda o permisie specială. Agenții de poliție din afara lagărului sau civilii primeau recompense bănești. Dacă un soldat SS reușea, prin atenție și vigilență, să prevină o evadare, Eicke îi conferea o permisie specială și îl promova.

Eicke insista că trebuie făcut tot ce este posibil pentru a preveni evadările. Dacă un deținut reușea totuși să evadeze, insista să se ia toate măsurile pentru a-l captura. Soldații SS a căror conduită favorizase evadarea erau pedepsiți sever, indiferent cât de neînsemnată era vina care li se putea atribui. Deținuții care ajutau la evadarea altui deținut erau pedepsiți și mai sever.

Aș dori aici să descriu câteva evadări mai neobișnuite.

Șapte infractori de profesie, toți tineri în putere, au reușit să sape un tunel sub sârma ghimpată de lângă baraca lor și într-o noapte au fugit în pădure. Pământul pe care l-au scos din tunel l-au pus sub baraca înălțată pe piloni; intrarea în tunel se găsea sub un pat. Munciseră mai multe nopți la săpat, fără să fie văzuți

de ceilalți deținuți. O săptămână mai târziu, unul dintre evadați a fost recunoscut de un Blockführer pe o stradă din Berlin și arestat. La interogatoriu a mărturisit unde sunt ascunși tovarășii săi și, ca rezultat, au fost cu toții capturați.

Unul dintre homosexuali a reușit să evadeze din cariera de lut, în pofida faptului că aceasta se afla în teren deschis, era înconjurată de sârmă ghimpată și era bine păzită. Nu s-a putut deduce cum evadase. Vagoanele încărcate cu lut erau verificate personal de doi soldați SS și de ofițerul care comanda echipa de lucru. S-a pus în mișcare organizația de căutare și timp de mai multe zile s-au făcut căutări în pădurile din împrejurimi, dar fără rezultat. După doar zece zile s-a primit un mesaj prin telex de la postul de frontieră de la Warnemünde care informa că evadatul fusese prins de niște pescari și predat autorităților. A fost adus înapoi în lagăr și a fost obligat să își descrie evadarea. Își pregătise fuga de săptămâni întregi și se gândise cu grijă la toate alternativele. Singura fezabilă era trenul care transporta lutul. S-a pus din greu pe muncit și sârguința sa a fost remarcată. I s-a dat sarcina de a da cu vaselină vagoanele și de a întreține șinele. Zile în șir a observat cum se controlează trenurile care ies. Fiecare vagon era verificat de sus până jos. Era examinată și locomotiva diesel, dar a observat că nimeni nu se uită dedesubt, deoarece apărătorile ajungeau aproape până la șine. În același timp a remarcat și că apărătoarea din spate se desprinsese aproape de tot. Într-o zi când s-a oprit trenul la punctul de control înainte de plecare, s-a strecurat rapid sub locomotivă și, agățat între cele două roți, s-a lăsat dus cu ea. La prima curbă ascuțită, unde trenul reducea viteza, s-a lăsat să cadă între șine. Trenul a trecut pe deasupra lui. Apoi a dispărut în pădure. Știa că trebuie să se îndrepte către nord. Evadarea fusese descoperită rapid și ofițerul responsabil de echipa de lucru telefonase la lagăr să dea alarma. Prima acțiune care se lua în asemenea cazuri era postarea de santinele motorizate la poduri. Când evadatul a ajuns la canalul de navigație Berlin-Stettin, a văzut că

podul e deja păzit. S-a ascuns într-o scorbură de copac de unde putea ține sub observație atât canalul, cât și podul. Eu însumi trecusem de câteva ori pe lângă salcia respectivă. Când s-a lăsat întunericul, a trecut canalul înot. A continuat să meargă spre nord, evitând toate drumurile și satele. A furat niște haine de civil din coliba unui muncitor de lângă o carieră de nisip. Se hrănea cu fructe de pădure și mulgea vacile pe care le găsea la păscut în poieni. Așa a reușit să ajungă la Marea Baltică, prin Mecklenburg. Nu i-a fost greu să fure o barcă cu pânze într-un sat de pescari, în care a pornit spre Danemarca. Cu puțin timp înainte de a trece în apele teritoriale daneze, s-a întâlnit cu un grup de pescari care au recunoscut barca. L-au bănuit pe dată că e fugar, l-au reținut și l-au predat autorităților de la Warnemünde.

Un infractor de profesie de la Berlin, decorator, lucra în casele ocupate de SS în interiorul zonei încercuite de posturile de pază. Se încurcase cu servitoarea unui doctor și venea adesea la casa doctorului unde mereu se găsea ceva de făcut. Nici doctorul și nici soția lui nu știau de relația dintre servitoare și deținut. Doctorul și soția plecau din când în când și, când erau plecați, fata primea liber. Deținutul a profitat de ocazie. Fata lăsase o fereastră deschisă în pivniță prin care el s-a urcat, după ce s-a convins că stăpânii casei au plecat. A scos o scândură dintr-un perete de la ultimul etaj de unde se vedeau majoritatea posturilor de pază și tabăra SS. Și-a pregătit provizii și un pistol în caz de ceva. Când s-a dat alarma, s-a strecurat în ascunzătoare, a tras o mobilă grea în locul de unde scosese scândura și a așteptat. Când evada vreun deținut, se percheziționau și casele ocupate de SS. Eu însumi am percheziționat casa respectivă în ziua evadării, deoarece faptul că stăpânii casei erau plecați mi-a dat de bănuit. Nu am văzut însă nimic ieșit din comun, deși am intrat până și în camera unde deținutul stătea ghemuit după perete, cu pistolul armat. A spus mai târziu că ar fi tras cu siguranță dacă l-am fi descoperit. Era hotărât să își recapete libertatea cu orice preț, fiindcă era în derulare

o anchetă privind complicitatea sa la o tâlhărie urmată de o crimă ce se petrecuse cu câțiva ani înainte, iar el fusese trădat de un complice homosexual gelos din lagăr. Santinelele au rămas în stare de alertă timp de patru zile. În a cincea zi a luat trenul de dimineață spre Berlin. Își alesese fără jenă îmbrăcăminte din dulapul doctorului și se servise după plac din cămară și din pivniță, după cum dovedeau numeroasele sticle goale de vin și de alte băuturi. A umplut două valize mari cu argintărie, haine, aparate de fotografiat și alte obiecte de preț. A avut timp să aleagă pe îndelete. A fost arestat peste câteva zile într-o cârciumă mizerabilă unde s-a întâmplat să îl prindă o patrulă de poliție în timp ce încerca să preschimbe în bani conținutul valizei. Se înțelesese să se întâlnească și cu servitoarea, care a fost trimisă la Ravensbrück.

Doctorul a fost fără îndoială surprins când a revenit acasă. Eicke voia să îl tragă la răspundere pentru pistol, dar s-a răzgândit când doctorul i-a oferit drept compensație o sumă mare de bani.

Acestea sunt doar trei incidente care îmi vin acum în minte, o mică imagine a vieții variate și bogate dintr-un lagăr de concentrare.

***

Dacă îmi amintesc bine, am devenit Schutzhaftlagerführer la Sachsenhausen în 1939, în jurul Crăciunului.

În ianuarie 1940 a avut loc o vizită surpriză din partea Reichsführerului SS în urma căreia s-a schimbat comandantul. A sosit Loritz. A lăsat să se înțeleagă că avea de gând să „facă ordine" în lagărul în care, în opinia Reichsführerului SS, nu mai era disciplină. Loritz era tocmai omul potrivit pentru aceasta. Ca Rapportführer la Dachau în 1936, mai luasem parte la o operațiune de acest fel condusă de el.

A fost o perioadă nefastă pentru mine. Loritz mă călca mereu pe bătături. Cu atât mai mult cu cât îl iritase în mod deosebit plecarea mea în 1938, când devenisem adjutantul rivalului său

detestat.[62] Presupusese că solicitasem transferul pe la spatele lui. Dar nu era adevărat. Comandantul de la Sachsenhausen îmi ceruse transferul când văzuse că la Dachau nu am perspective, ca recompensă pentru loialitatea de care dădusem dovadă față de el când el însuși fusese Schutzhaftlagerführer acolo.

Loritz însă se simțise foarte jignit și nu se sfia să îmi arate cât de mult mă detestă. Era de părere că toată lumea de la Sachsenhausen era tratată cu prea multă blândețe, atât membrii SS, cât și deținuții.

Între timp, comandantul Baranowski, care era deja bătrân, murise, iar Eicke, care avea destule pe cap cu înființarea noii divizii, l-a lăsat pe Loritz să își facă de cap.

Glücks[63] nu avusese niciodată o părere prea bună despre Baranowski. Întoarcerea lui Loritz la lagăr îi convenea de minune. Vedea în el unul dintre comandanții din „vechea gardă", care îl va sprijini în noua sa funcție de inspector al lagărelor de concentrare.

---

[62] Rudolf Höss a fost transferat în calitate de adjutant al comandantului lagărului de concentrare Sachsenhausen la 01.08.1938. Vezi BB, SSO Akte Rudolf Höss, fol. 29. Bestätigung vom 15.10.1940 (n. edit.).

[63] Richard Glücks (1889-1945), militar de carieră și ofițer SS. A intrat voluntar în armată (1909) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918). După încheierea conflagrației mondiale a fost preluat în Reichswehr, fiind trecut în rezervă la 31.07.1926 cu gradul de locotenent-major. Membru NSDAP (nr. 214855 din 01.03.1930); membru SS (nr. 58706 din 16.11.1932); șeful Statului Major al „Inspektion der Konzentrationslager-Inspectoratul Lagărelor de Concentrare" (01.04.1936-18.11.1939); șeful „Inspektion der Konzentrationslager-Inspectoratul Lagărelor de Concentrare" (18.11.1939-29.03.1942). Începând cu 16.03.1942, „Inspektion der Konzentrationslager-Inspectoratul Lagărelor de Concentrare" a fost subordonat Departamentului economic și administrativ principal din conducerea SS sub titulatura „Amtsgruppe D-Grupul departamental D", Richard Glücks fiind numit la conducerea sa (29.03.1942-03.05.1945). S-a sinucis la 10.05.1945. SS-Oberführer (din 20.04.1936); SS-Brigadeführer (din 20.04.1941); SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Polizei (din 23.07.1943). Vezi o descriere a lui Richard Glücks realizată de Rudolf Höss în Anexa 9 (n. edit.).

Când a devenit urgentă chestiunea construirii unui nou lagăr la Auschwitz, autoritățile nu au avut mult de căutat până să găsească un comandant. Loritz s-a bucurat să scape de mine, ca să găsească un Schutzhaftlagerführer mai pe placul lui, și anume [Fritz] Suhren[64], care a devenit mai târziu comandant la Ravensbrück și care fusese adjutantul lui Loritz în Allgemeine SS.

Astfel că am devenit comandantul lagărului de carantină ce avea să se construiască la Auschwitz. Era hăt departe, în Polonia. Acolo, incomodul Höss își putea exercita pasiunea pentru muncă după pofta inimii. Așa intenționase Glücks, inspectorul lagărelor de concentrare. În aceste împrejurări mi-am preluat eu noua sarcină.[65]

Nu anticipasem niciodată că voi fi numit comandant atât de curând, mai ales că erau câțiva Schutzhaftlagerführeri cu mulți ani de experiență care așteptau de ceva vreme să devină vacant un post de comandant. Nu mă aștepta o sarcină ușoară. În cel mai scurt timp posibil trebuia să construiesc un lagăr de tranzit pentru zece mii de deținuți, pornind de la complexul existent de clădiri care, deși bine construite, fuseseră neglijate complet și erau

[64] Fritz Suhren (1908-1950), ofițer SS. Membru SA (01.10.1928-29.10.1931); membru NSDAP (nr. 109561 din 12.1928); membru SS (nr. 14682 din 29.10.1931). Ofițer SS în comandamentul SS din Graz (01.03.1939-01.04.1941); transferat în lagărul de concentrare Sachsenhausen (din 01.04.1941); adjunct al Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Sachsenhausen (01.04.1941-01.09.1942); comandant al lagărului de concentrare Ravensbrück (01.09.1942-29.04.1945). După încheierea războiului a reușit să se ascundă mai mulți ani în Bavaria sub numele fals de Herbert Pakusch, fiind arestat în cele din urmă la 24.03.1949. A fost judecat de tribunalul militar de la Rastatt, condamnat la moarte și executat la 12.06.1950. SS-Obersturmführer (din 20.04.1939); SS-Hauptsturmführer (din 01.09.1942); SS-Sturmbannführer (din 20.04.1944) (n. edit.)

[65] Potrivit dosarului său de ofițer SS, numirea oficială a lui Rudolf Höss în calitate de comandant al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz s-a făcut la data de 01.11.1940. Vezi BB, SSO Akte Rudolf Höss, fol. 33. Versetzung des SS-Hauptsturmführer Rudolf Höss vom 15.10.1940 (n. edit.).

infestate de paraziți. Din punctul de vedere al igienei, lipsea practic totul. Mi se spusese la Oranienburg, înainte să plec la drum, că nu mă voi putea aștepta la prea mult ajutor și că va trebui să mă bazez pe propriile resurse. În Polonia va trebui să găsesc ceea ce lipsea în Germania de ani întregi!

Este mult mai ușor să construiești un lagăr complet nou decât să reamenajezi o grupare de clădiri și barăci care necesită numeroase modificări structurale. Nici nu sosisem bine la Auschwitz când inspectorul poliției de securitate și serviciilor de securitate de la Breslau mă și întreba deja când îmi poate trimite primele transporturi!

Mi-a fost clar de la bun început că Auschwitz nu poate fi transformat într-un lagăr util decât prin eforturile susținute ale tuturor, de la comandant la deținutul cel mai umil. Dar, pentru a angaja în această sarcină toată mâna de lucru pe care o aveam la dispoziție, trebuia să dau deoparte toate tradițiile și obiceiurile din lagărele de concentrare. Dacă era să obțin efortul maxim de care erau capabili ofițerii și soldații de sub comanda mea, trebuia să le dau un exemplu demn de urmat. Când suna trezirea pentru soldații de rând, trebuia și eu să mă dau jos din pat. Înainte să își înceapă ei ziua de lucru, eu trebuia să o fi început deja pe a mea. Terminam lucrul noaptea târziu. Au fost puține nopți petrecute la Auschwitz când nu mi-au întrerupt somnul tot felul de telefoane urgente.

Dacă voiam să determin deținuții să muncească bine și cu folos, atunci, contrar practicilor universale și obișnuite din lagărele de concentrare, trebuia să fie tratați mai bine. Am presupus că voi reuși să îi cazez în condiții mai bune și să îi hrănesc mai bine decât în celelalte lagăre.

Voiam să abordez diferit aici tot ceea ce mi se părea că nu funcționează cum trebuie în celelalte lagăre. Consideram că astfel voi obține cooperarea voluntară a deținuților la munca de construcție ce trebuia executată. Simțeam și că atunci voi putea stoarce de la ei maximul de efort de care erau capabili.

Aveam încredere nestrămutată în aceste presupuneri. Însă în câteva luni, de fapt încă din primele săptămâni, mi-am dat seama cu amărăciune că toată bunăvoința mea și cele mai bune intenții ale mele vor fi spulberate de nepriceperea și prostia crasă a majorității ofițerilor și soldaților care îmi erau subordonați.

M-am folosit de toate mijloacele posibile să îi fac pe cei care munceau alături de mine să îmi înțeleagă dorințele și intențiile și m-am străduit să îi conving că este singura cale practicabilă de a face pe toată lumea să coopereze fructuos la realizarea sarcinilor ce ni se dăduseră.

Bunele mele intenții au fost în van. De-a lungul anilor, învățăturile lui Eicke, Koch și Loritz pătrunseseră atât de adânc în mințile „veteranilor", devenind practic o parte din ei, încât, pur și simplu, nici cei mai bine intenționați dintre ei nu se puteau comporta altfel decât se obișnuiseră în timpul anilor petrecuți în lagărele de concentrare. „Începătorii" învățau curând de la „veterani", dar, din nefericire, lecțiile pe care le învățau nu erau dintre cele mai bune.

Toate încercările mele de a obține măcar câțiva ofițeri și subofițeri buni și competenți pentru Auschwitz de la Inspectoratul Lagărelor de Concentrare au fost respinse. Glücks pur și simplu nu voia să coopereze cu mine. La fel s-a întâmplat și cu deținuții care erau numiți supraveghetori. Rapportführerul Palitzsch[66]

[66] Gerhard Palitzsch (1913-1944), subofițer SS. Membru NSDAP (nr. 1965727 din 15.03.1933); membru SS (nr. 79466 din 15.03.1933); membru în personalul de pază al lagărelor de concentrare Oranienburg și Lichtenburg (1933-1936); Blockführer și Rapportführer în lagărul de concentrare Sachsenhausen (1936-20.05.1940); transferat în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (din 20.05.1940); Rapportführer în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (20.05.1940-06.1944). A fost acuzat de corupție, relații sexuale cu deținutele etc. Gerhard Palitzsch a fost arestat și condamnat de un tribunal SS inițial la închisoare, fiind în cele din urmă doar degradat și mutat disciplinar la o unitate de reabilitare pe front. A murit în timpul asediului Budapestei la 07.12.1944. SS-Unterscharführer (din 01.09.1937); SS-Scharführer (din 01.09.1938); SS-Hauptscharführer (din 01.09.1941) (n. edit.)

trebuia să găsească treizeci de infractori de profesie care să poată prelua acest rol, care să se priceapă la toate, deoarece RSHA[67] nu mi-a dat deținuți politici la Auschwitz în acest scop.

S-a întors cu treizeci de astfel de oameni, pe care i-a considerat cei mai buni din ceea ce i se oferise la Sachsenhausen. Mai puțin de zece dintre ei se potriveau cu dorințele și intențiile mele. Palitzsch îi alesese în funcție de propriile sale păreri și idei despre cum trebuie tratați deținuții, care îi erau deja întipărite în minte și cu care se obișnuise. Era incapabil să își schimbe comportamentul.

Așa că toată structura pe care urma să clădesc lagărul era defectuoasă de la bun început. Încă din primele zile, lagărul a fost dominat de teoriile care au produs mai târziu cele mai cumplite și mai sinistre consecințe.

În pofida acestor neajunsuri, poate că acești oameni ar fi putut fi controlați și chiar convinși să adopte părerile mele, dacă Schutzhaftlagerführerul[68] și Rapportführerul mi-ar fi urmat instrucțiunile și ar fi ascultat de dorințele mele. Dar fie nu puteau, fie nu voiau, din pricina intelectului limitat, încăpățânării și răutății lor, dar, mai presus de orice, din comoditate. Pentru aceștia, deținuții-cheie care ne fuseseră trimiși erau tocmai potriviți, potriviți, adică, pentru ceea ce-și propuneau ei și pentru atitudinea lor.

Adevăratul șef al lagărului este Schutzhaftlagerführerul. Comandantul își pune amprenta pe formele exterioare ale vieții comunale din lagăr, amprentă ce este mai mult sau mai puțin vizibilă în funcție de energia și entuziasmul pe care le dedică ocupației sale. El impune regulile, are autoritatea finală și poartă răspunderea pentru ce se întâmplă în lagăr. Dar adevăratul stăpân al întregii vieți a deținuților și al organizării interne a comunității acestora

[67] Reichssicherheitshauptamt (RSHA)-Oficiul Central de Siguranță al Reichului, creat la 27.09.1939 (n. edit.).

[68] Dată fiind dimensiunea lagărului, la Auschwitz exista un comandant prim și unul secund. Primii doi, la Auschwitz, erau Karl Fritzsch și Hans Aumeier.

este Schutzhaftlagerführerul sau Rapportführerul, dacă acesta are un caracter mai puternic și este mai inteligent decât superiorul său. Comandantul decide în linii mari cum trebuie administrat lagărul, emite ordine și reglementări privind viața deținuților, după cum consideră de cuviință. Dar felul în care îi sunt executate ordinele depinde în totalitate de ofițerii responsabili efectiv de lagăr. Comandantul este astfel dependent de bunăvoința și inteligența lor.

De aici se poate deduce că, dacă nu are încredere în ei sau îi consideră incapabili, trebuie să le preia îndatoririle. Numai așa poate fi sigur că instrucțiunile și ordinele sale vor fi executate așa cum intenționase. Este destul de dificil pentru un comandant de regiment să se asigure că toate ordinele sale sunt executate corect de către subordonați, mai ales când este vorba de altceva decât de rutină. Cu atât mai greu este pentru comandantul unui lagăr să știe că îi vor fi corect interpretate și executate toate ordinele cu privire la deținuți, ordine care adesea au urmări dintre cele mai serioase! Kapo sunt întotdeauna foarte dificil de controlat. Din motive de prestigiu, dar și de disciplină, comandantul nu îi poate interoga pe deținuți cu privire la comportamentul ofițerilor care îi păzesc: cu excepția cazurilor extreme, când este vorba de o investigație criminală. Până și deținuții, aproape fără excepție, vor spune că nu știu nimic sau vor da răspunsuri evazive, deoarece se vor teme de represalii.

Învățasem destule în această privință din proprie experiență la Dachau și la Sachsenhausen, ca Blockführer sau Rapportführer și Schutzhaftlagerführer. Știu foarte bine cât de ușor este într-un lagăr ca ordinele incomode să fie interpretate greșit în mod intenționat, sau chiar să li se dea un sens complet opus, fără ca autoritatea care a emis ordinul să afle. La Auschwitz am fost curând sigur că așa se întâmpla.

O astfel de situație nu se poate schimba radical decât prin schimbarea imediată a întregului personal din lagăr. Iar

Inspectoratul Lagărelor de Concentrare nu mi-ar fi permis niciodată așa ceva.

Îmi era imposibil să mă asigur că ordinele mele sunt executate în amănunt, fiindcă atunci nu aș mai fi avut timp pentru sarcinile mele principale, construirea unui lagăr funcțional în cel mai scurt timp posibil, și aș fi îndeplinit eu sarcina subordonaților mei.

În această perioadă de început, când lagărul era încă în construcție, ar fi trebuit să îmi petrec tot timpul în lagăr, tocmai din pricina mentalității subordonaților. Dar tocmai în această perioadă am fost silit să fiu aproape tot timpul plecat, din pricina ineficienței majorității oficialilor cu care aveam de-a face.

Pentru a porni lagărul, trebuise deja să negociez cu tot felul de birouri economice și cu autoritățile locale și ale districtului. Intendentul era un cretin și am fost silit să iau asupra mea sarcinile lui și să organizez eu însumi furnizarea de hrană pentru soldați și pentru prizonieri. Indiferent dacă era vorba de pâine sau carne ori cartofi, eu trebuia să mă duc să fac rost. Da, a trebuit efectiv să vizitez fermele din împrejurimi în căutare de paie. Din moment ce nu mă puteam aștepta la ajutor din partea Inspectoratului, trebuia să mă descurc singur cât de bine puteam. Trebuia să „fac rost" de vagoanele și camioanele de care aveam nevoie și să mă asigur că au combustibil. A trebuit să mă duc până la Zakopane și la Rabka[69] să fac rost de oale pentru bucătăria deținuților și până în regiunea sudetă pentru rame de pat și saltele.

Deoarece arhitectul nu primise materialele de care avea urgent nevoie, a trebuit să mă duc cu el să le căutăm. La Berlin se certau încă cine răspunde de construcția lagărului de la Auschwitz, deoarece se stabilise că întregul proiect este problema armatei și fusese predat în grija SS doar pe durata războiului.

[69] Ambele localități se află pe granița dintre Polonia și Slovacia, la peste o sută de kilometri de Auschwitz.

RSHA, comandantul poliției de securitate de la Cracovia și inspectorul poliției de securitate și serviciilor de securitate de la Breslau mă întrebau mereu când pot fi primite în lagăr grupuri chiar și mai numeroase de deținuți.[70]

Însă eu tot nu reușeam să fac rost de o sută de metri de sârmă ghimpată. La depozitul de geniu de la Gleiwitz se găseau mormane întregi. Dar nu puteam lua de acolo fără să primesc întâi autorizație de scoatere din inventarul corpului de geniu de la Berlin. Inspectoratul Lagărelor de Concentrare a refuzat să mă ajute în această privință. Așa că sârma ghimpată de care aveam urgent nevoie a trebuit șterpelită de undeva. Oriunde se găseau fortificații mai vechi de război, ordonam să fie dezasamblate, iar cazematele demolate, pentru a obține oțel. De fiecare dată când găseam construcții care conțineau materiale de care aveam urgent nevoie, pur și simplu ordonam să fie ridicate fără să-mi mai bat capul cu formalitățile. Trebuia să mă descurc.

Mai mult, era în desfășurare evacuarea primei zone a suprafeței pe care urma să se ridice lagărul.[71] Începuse și curățarea celei de-a doua zone. Trebuia să mă gândesc și cum va fi folosit terenul arabil.

La sfârșitul lui noiembrie 1940, a fost trimis primul raport către Reichsführerul SS și a început lărgirea suprafeței lagărului, conform ordinelor.[72] M-am gândit că ridicarea și organizarea lagărului îmi umplu mai mult decât suficient timpul, însă acest raport a pus în

---

[70] Reprezentantul din regiune al RSHA (Oficiul Central de Siguranță al Reichului) era inspectorul poliției de securitate și serviciului de securitate de la Breslau. Comandantul poliției de securitate de la Cracovia, SS-Brigadeführer Bruno Streckenbach, era de asemenea responsabil pentru transportul la Auschwitz al deținuților din toate fostele teritorii poloneze care, în timpul ocupației germane, reprezentau *Général-Gouvernement*.

[71] O suprafață de 40 km² care includea trei sate poloneze, inclusiv Brzezinka (Birkenau).

[72] Vezi Anexa 2.

mișcare un întreg lanț nesfârșit și neîntrerupt de noi sarcini și proiecte.

De la bun început am fost atât de absorbit, pot spune chiar obsedat de sarcina primită, încât fiecare nouă dificultate nu făcea decât să îmi intensifice zelul. Eram hotărât să nu mă las descurajat de nimic. Nu mi-ar fi permis-o mândria. Nu trăiam decât pentru munca mea.

Se înțelege că numeroasele și diversele mele îndatoriri îmi lăsau puțină vreme pentru lagăr și pentru deținuți. A trebuit să îi las cu totul în mâinile unor indivizi precum Fritzsch[73], Maier[74], Seidler[75]

---

[73] Karl Fritzsch (1903-1945), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 261135 din 01.07.1930); membru SS (nr. 7287 din 01.10.1930); ofițer în cadrul Regimentului 1 SS-Cap de Mort „Oberbayern" din lagărul de concentrare Dachau (din 1933); șef al cenzurii poștale în lagărul de concentrare Dachau (09.1939-06.1940); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (14.06.1940-01.02.1942); în această calitate a fost cel care a utilizat pentru prima dată gazul Zyklon B în asasinarea în masă a prizonierilor de război sovietici în vara și toamna anului 1941; Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Flossenbürg (13.02.1942-01.11.1943); comandant al lagărului extern Harzungen din cadrul lagărului de concentrare Dora-Mittelbau (04-11.1944); transferat pe front în noiembrie 1944, a fost ucis în asediul Berlinului la 02.05.1945. SS-Untersturmführer (din 05.04.1934); SS-Obersturmführer (din 15.09.1935); SS-Hauptsturmführer (din 20.04.1941) (n. edit.).

[74] Franz Xaver Maier (1913-1970), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 1075055 din 01.05.1932); membru SS (nr. 69600 din 01.04.1933); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare Dachau (1933-1939); membru în personalul de pază al lagărului de concentrare Buchenwald (01.11.1939-14.06.1940); Schutzhaftlagerführer-adjunct în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (14.06.1940-01.11.1941). A luat parte la asasinarea în masă a prizonierilor de război sovietici în toamna anului 1941; ulterior a fost înlăturat din funcție, fiind acuzat de delapidare. SS-Untersturmführer (din 01.11.1939) (n. edit.).

[75] Fritz Seidler (1907-1945), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 3693999 din 01.11.1935); membru SS (nr. 135387 din 12.03.1933); ofițer SS în cadrul personalului de pază al lagărului de concentrare Sachsenhausen (1936-1941); Schutzhaftlagerführer-adjunct în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (11.1941-10.1942); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Maut-

și Palitzsch, niște indivizi dezgustători din toate punctele de vedere, deși știam bine că nu vor conduce lagărul după intențiile și dorințele mele.

Dar nu puteam să mă dedic decât unei singure sarcini. Fie mă dedicam doar deținuților, fie îmi foloseam întreaga energie pentru construirea și finalizarea lagărului. Ambele sarcini solicitau întreaga mea atenție. Nu era posibil să le abordez pe ambele. Dar datoria mea era, după cum a și rămas, construirea și lărgirea lagărului.

De-a lungul anilor am avut și alte sarcini de executat, dar sarcina principală a rămas aceeași. Toate gândurile și aspirațiile mele au rămas ațintite spre acest țel și orice altceva trecea pe planul al doilea. Trebuia să dirijez întreaga întreprindere de pe această poziție. Prin urmare nu puteam să observ totul decât dintr-o singură perspectivă.

Glücks îmi repeta mereu că cea mai mare greșeală a mea este că încerc să fac totul singur în loc să deleg subordonaților sarcinile și răspunderile. Greșelile pe care ei le-ar face din incompetență ar trebui să le accept și gata. Trebuia să mă împac cu situația. Lucrurile nu puteau decurge întotdeauna după cum voiam.

A refuzat să accepte validitatea argumentelor mele când am obiectat că la Auschwitz mi s-au trimis cei mai nepotriviți Kapo și ofițeri: că nu doar incompetența, ci mai ales nepăsarea și relele lor intenții mă obligau să preiau asupra mea cele mai urgente sarcini.

După el, comandantul trebuia să dirijeze și să controleze întregul lagăr prin telefon, de la birou. Ar trebui să fie de-ajuns să facă din când în când o plimbare prin lagăr. Ce naivitate! Glücks putea afirma una ca asta doar pentru că nu lucrase niciodată într-un

---

hausen-Gusen (10.1942-05.1945); ucis în urma unui schimb de focuri cu unități americane la 06.05.1945. SS-Hauptsturmführer (n. edit.)

lagăr de concentrare. De aceea nu putea înțelege sau aprecia adevăratele mele nevoi.

Incapacitatea superiorului meu de a mă înțelege m-a adus la limita disperării. Mi-am dedicat muncii mele toate abilitățile și voința; trăiam doar pentru ea; însă el vorbea de parcă ar fi fost vorba de un joc sau de un hobby în care mă adâncisem prea tare și nu mă puteam detașa.

Când, ca rezultat al vizitei Reichsführerului SS din martie 1941,[76] mi s-au dat noi sarcini, și mai importante, fără să mi se acorde ajutor în cele mai vitale chestiuni, mi s-au spulberat și ultimele speranțe de a obține subordonați mai buni și mai de încredere.

Trebuia să mă resemnez că voi rămâne cu aceiași oameni, cu care voi continua să mă cert. Aveam câțiva colegi pricepuți și de încredere să mă ajute, dar, din nefericire, nu erau în cele mai importante și mai responsabile poziții. Acum m-am văzut nevoit să le dau mai multe sarcini, ba chiar prea multe, și adesea nu îmi dădeam seama că fac greșeala de a cere prea mult de la ei.

Din pricina neîncrederii generale care mă înconjura, am devenit alt om la Auschwitz. Până atunci fusesem întotdeauna dispus să văd ce e mai bun la semenii mei, mai ales la camarazii mei, până când nu mi se dovedea opusul. Adesea fusesem înșelat de credulitatea mea. Dar la Auschwitz, unde m-am trezit că așa-zișii mei colegi uneltesc pe la spatele meu și unde zilnic mă așteptau noi dezamăgiri, am început să mă schimb. Am devenit neîncrezător

[76] Vezi Anexa 2. Pentru detalii referitoare la vizita efectuată de Heinrich Himmler la 01.03.1941 în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz vezi *Der Dienstkalender Heinrich Himmlers 1941/42*, Im Auftrag der Forschungsstelle für Zeitgeschichte in Hamburg bearbeitet, kommentiert und eingeleitet von Peter Witte, Michael Wildt, Martina Voigt, Dieter Pohl, Peter Klein, Christian Gerlach, Christoph Dieckmann und Andrej Angrick, mit einem Vorwort von Uwe Lohalm und Wolfgang Scheffler, Hamburg, 1999, p. 123. Eintragung vom 01.03.1941 (n. edit.).

și foarte bănuitor și nu mai vedeam decât ce e mai rău în toată lumea. Prin urmare am tratat cu dispreț și am jignit mulți oameni onești și cumsecade. Îmi pierdusem complet încrederea de sine și încrederea în ceilalți.

Simțul camaraderiei, pe care până atunci îl privisem ca pe ceva sfânt, acum mi se părea o farsă, din pricină că mă trădaseră și mă înșelaseră atât de mulți dintre vechii mei camarazi. Orice formă de contact prietenesc mi se părea respingătoare. Refuzam în mod repetat să particip la reuniunile sociale și mă bucuram când găseam un pretext plauzibil să absentez. Camarazii îmi reproșau în mod repetat acest lucru. Până și Glücks m-a mustrat de mai multe ori că la Auschwitz lipsește relația de prietenie și camaraderie care ar fi trebuit să existe între comandant și subordonații săi. Dar eu pur și simplu nu mai eram în stare de așa ceva. Fusesem profund deziluzionat.

M-am retras în sine din ce în ce mai mult. M-am îngrădit, am devenit inabordabil și vizibil mai dur. Familia, în special soția mea, a avut de suferit, deoarece comportamentul meu era adesea intolerabil. Nu mă interesa decât munca, sarcinile mele.

Toate sentimentele umane le-am dat deoparte. Soția mea încerca mereu să mă convingă să nu mai fiu atât de singuratic. Invita pe la noi vechi prieteni din afara lagărului, dar și pe camarazii mei din lagăr, sperând că mă voi putea relaxa în tovărășia lor. Aranja petreceri în afara lagărului cu același scop. Făcea acestea în pofida faptului că nici ei nu îi plăcuse niciodată acest fel de viață socială.

O vreme, eforturile acestea au reușit să mă facă să ies ocazional din izolare, dar noi dezamăgiri mă trimiteau rapid înapoi în spatele peretelui meu de sticlă. Până și cei care nu mă cunoșteau prea bine mă compătimeau. Dar eu nu mai doream să mă schimb, deoarece deziluziile mă transformaseră într-o oarecare măsură într-o ființă nesociabilă.

Se întâmpla adesea, atunci când eram în compania prietenilor pe care îi invitasem chiar eu și care erau prieteni apropiați de-ai

noștri, să devin brusc taciturn și chiar nepoliticos. Singura mea dorință era să mă îndepărtez și să rămân singur și să nu mai văd pe nimeni niciodată. Făceam un efort să îmi vin în fire și încercam cu ajutorul alcoolului să îmi înlătur proasta dispoziție: atunci deveneam vorbăreț și vesel, chiar petrecăreț. Alcoolul, mai mult decât orice altceva, mă putea aduce într-o stare de spirit fericită și mulțumită. Băutura nu m-a făcut niciodată să mă cert cu nimeni. Însă m-a făcut totuși să îmi scape lucruri pe care nu le-aș fi dezvăluit niciodată dacă aș fi fost treaz. N-am băut niciodată singur și nici nu am simțit vreodată nevoia să beau. Niciodată nu m-am îmbătat și nu am consumat alcool în exces. Când simțeam că am băut prea mult, mă retrăgeam discret. Nu s-a pus problema să îmi neglijez îndatoririle din pricina alcoolului. Indiferent cât de târziu mă întorceam acasă, eram mereu gata de lucru a doua zi dimineață, cu mintea limpede. Întotdeauna am pretins ca ofițerii mei să îmi urmeze exemplul. Din motive de disciplină. Nimic nu demoralizează mai mult subordonații decât absența superiorilor la începutul zilei de lucru, după o beție în seara precedentă.

Însă opiniile nu mi-au fost primite prea bine. Nu se supuneau decât pentru că știau că sunt cu ochii pe ei și îl blestemau pe „bătrânul cel ursuz". Dacă voiam să îmi îndeplinesc sarcina cum se cuvine, trebuia să fiu eu locomotiva care să împingă neobosit și neîncetat munca de construcție și care să tragă după ea pe toată lumea, membri SS și deținuți deopotrivă.

Nu numai că trebuia să mă lupt cu toate obstacolele și întârzierile inerente pe timp de război, care îmi încetineau munca de construcție, însă zilnic și chiar oră de oră, trebuia să combat indiferența, nepriceperea și lipsa de cooperare a subordonaților.

Opoziția activă e ceva ce poate fi abordat frontal și rezolvat, dar împotriva rezistenței omul e neputincios; îi scapă din mână, deși poate fi observată peste tot. Trebuia să mân de la spate chiulangiii leneși; cu forța, când nu exista alternativă.

Înainte de război, lagărele de concentrare aveau scop defensiv, dar în timpul războiului, după voința Reichsführerului SS, au preluat un alt rol. Acum serveau în primul rând în scop militar, mai precis în producția de muniție. Cât mai mulți deținuți posibil trebuiau convertiți în muncitori care să producă armament. Fiecare comandant trebuia să își dirijeze lagărul fără milă pentru a îndeplini acest scop.

Intenția Reichsführerului era ca Auschwitz să devină o imensă închisoare/fabrică de armament. Ceea ce a spus în timpul vizitei din martie 1941 arăta limpede acest lucru. Lagărul cu 100 000 de prizonieri de război, lărgirea vechiului lagăr în care să încapă 30 000 de deținuți, alegerea a 10 000 de deținuți care să lucreze în fabrica de cauciuc sintetic, toate acestea demonstrau clar intenția sa. Dar cifrele imaginate erau ceva cu totul nou în istoria lagărelor de concentrare.

La vremea respectivă, un lagăr cu 10 000 de deținuți era ceva imens. Insistența Reichsführerului SS că trebuia grăbită construcția, în pofida dificultăților prezente sau viitoare, multe dintre care erau și aveau să fie aproape de netrecut, mi-a dat de gândit chiar și atunci. Felul în care a respins obiecțiile foarte numeroase ale Gauleiterilor și ale autorităților locale a fost îndeajuns să indice că se petrecea ceva ieșit din comun.

Eram obișnuit cu maniera ofițerilor SS și a Reichsführerului. Dar insistența sa severă și implacabilă ca aceste ordine să fie executate cât de rapid posibil era ceva nou până și pentru el. Chiar și Glücks a remarcat acest lucru. Și eu singur trebuia să răspund de toate. Din nimic, cu nimic, trebuia construit ceva care să depășească orice fusese construit până atunci și încă în cel mai scurt timp; și trebuia să lucrez cu subordonații pe care îi aveam și, dacă era să mă iau după cum stătuseră lucrurile până atunci, nu aveam să primesc ajutor de la autorități.

Dar situația privind forța de muncă? Ce se întâmplase între timp cu lagărul?

Ofițerii din lagăr avuseseră mare grijă să respecte tradiția impusă de Eicke în comportamentul lor față de deținuți. Fritzsch, sosit de la Dachau, Palitzsch de la Sachsenhausen și Maier de la Buchenwald se întrecuseră să inventeze noi „metode" de a trata deținuții, după învățăturile lui Eicke.

Discursurile mele repetate că opiniile lui Eicke pot fi abandonate ca incredibil de desuete, având în vedere noile funcții ale lagărelor de concentrare, au fost cu desăvârșire ignorate. Era imposibil pentru intelectul lor limitat să uite principiile inoculate de Eicke, căci acestea se potriveau de minune cu mentalitatea lor. Toate ordinele și instrucțiunile mele erau „răsucite", dacă nu se conformau cu aceste principii.

Căci nu eu, ci ei răspundeau de lagăr. Ei făceau instructajul celor desemnați Kapo, de la șeful de bloc la ultimul funcționar. Ei îi instruiau pe Blockführeri și le spuneau cum să se comporte cu deținuții. Dar am spus și am scris deja destule pe această temă. Eram neputincios în fața acestei rezistențe pasive.

Numai cei care au funcționat la rândul lor într-un lagăr pot înțelege și crede vorbele mele.

Am descris deja ce influență aveau Kapo asupra celorlalți deținuți. Această influență se putea remarca în special în acest lagăr. Era un factor de importanță decisivă la Auschwitz-Birkenau, unde deținuții nu puteau fi supravegheați direct, deoarece erau prea numeroși. Te-ai fi gândit că o soartă comună și nenorocirile pe care le împărtășeau ar fi dus la un sentiment puternic și nestrămutat de camaraderie și cooperare, dar nu era nici pe departe așa.

Nicăieri nu este atât de evident egoismul ca la închisoare. Iar instinctul de autoapărare face ca acest egoism să se manifeste cu atât mai brutal cu cât sunt mai grele condițiile. Până și cei care în viața de zi cu zi din afara lagărului erau mereu amabili și binevoitori erau în stare, în condițiile dificile din detenție, să își chinuiască fără milă tovarășii, dacă astfel își puteau ușura traiul câtuși de puțin.

Și mai nemilos era comportamentul celor care erau din fire egoiști, reci și chiar cu înclinații criminale și care îi călcau în picioare fără milă pe ceilalți nenorociți, dacă astfel puteau obține pentru ei înșiși chiar și cel mai mărunt avantaj. Pe lângă efectele fizice ale unui asemenea tratament ticălos și demn de dispreț, consecințele psihologice au fost nespus de groaznice pentru acei deținuți a căror sensibilitate nu fusese încă tocită de vicisitudinile vieții din lagăr. Comportamentul soldaților, oricât de brutal, nemeritat și nemilos, nu îi afecta niciodată la fel de mult pe plan psihic ca atitudinea aceasta a tovarășilor lor.

Faptul că erau siliți să privească neajutorați și fără să poată interveni cum îi chinuie Kapo pe tovarășii lor avea un efect zdrobitor asupra psihicului acestor deținuți. Vai deținutului care încerca să intervină, să ia partea celui oprimat! Sistemul de teroare care domina în lagăr era prea puternic ca cineva să poată risca așa ceva.

De ce îi tratează în acest fel deținuții privilegiați și Kapo pe tovarășii care le împărtășesc soarta și suferințele? Pentru că vor să facă o impresie favorabilă asupra gardienilor și supraveghetorilor a căror atitudine o cunosc și ca să arate că sunt potriviți pentru poziția privilegiată pe care au primit-o. Precum și pentru avantajele pe care le obțin astfel și care le ușurează viața în detenție. Dar asemenea avantaje nu se pot obține decât pe seama celorlalți deținuți.

Însă gardienii și supraveghetorii sunt cei care înlesnesc un asemenea comportament. Fie din indiferență, deoarece le e lene să îi pună capăt, fie, fiind ei înșiși josnici și cruzi din fire, îl permit deoarece se delectează cu spectacolul astfel oferit, ba chiar încurajează hărțuirea, deoarece din priveliștea prizonierilor care se chinuiesc unii pe ceilalți obțin o plăcere satanică.

Mulți Kapo nu aveau nevoie de nicio încurajare. Firea lor meschină, brutală și plină de lașitate, precum și tendințele criminale îi făceau să își chinuiască tovarășii fizic și mental, ba chiar să îi ucidă, din pur sadism. În timpul petrecut în închisoare și în lagăr

am avut ocazia să îmi confirm prin observație adevărul acestor cuvinte.

În niciun alt loc nu se poate vedea adevăratul „Adam" atât de bine ca în închisoare. Toate caracteristicile pe care le are sau pretinde că le are un prizonier îi sunt înlăturate, ca tot ce nu face parte din esența sa. Pe termen lung, închisoarea îl obligă să renunțe la toate prefăcătoriile. Rămâne gol, așa cum este el în realitate, bun sau rău.

Cum a afectat viața la comun în lagărul Auschwitz diferitele tipuri de deținut? Pentru germanii din Reich nu a fost o problemă, indiferent din ce categorie făceau parte. Aproape fără excepție aveau poziții „înalte" și le erau astfel satisfăcute toate nevoile fizice. Tot ce nu puteau obține pe căi oficiale, „făceau rost". Această pricepere organizatorică se putea vedea la toți Kapo de rang „înalt", indiferent de categorie sau naționalitate. Succesul nu varia decât în funcție de inteligență, îndrăzneală și scrupule. De oportunitate nu duceau lipsă.

Odată ce a început Acțiunea Evreiască[77], practic nu mai exista nicio limită cu privire la ce se putea obține. Iar Kapo seniori aveau și libertatea de mișcare necesară.

Până la începutul anului 1942, cel mai mare grup de prizonieri era format din polonezi.

Cu toții știau că aveau să rămână în lagăr cel puțin pe durata războiului. Cei mai mulți credeau că Germania va pierde războiul și după Stalingrad toți au devenit convinși de asta. Erau mereu informați de „adevărata poziție" a Germaniei prin posturile de radio străine. Nu era dificil să le prinzi, deoarece erau destule aparate de radio la Auschwitz. Până și la mine în casă se ascultau. Mai mult, aveau numeroase ocazii să trimită și să primească pe

[77] Referire la „soluția finală a chestiunii evreiești", respectiv exterminarea sistematică a populației evreiești din Europa ocupată/controlată de cel de-Al Treilea Reich (n. edit.).

ascuns scrisori prin intermediul muncitorilor civili, ba chiar al soldaților SS. Aveau astfel multe surse din care să primească vești. Nou-sosiții aduceau de asemenea ultimele știri. Deoarece propaganda dușmanului spunea că prăbușirea puterilor Axei e iminentă, deținuții polonezi simțeau în consecință că nu au motiv de disperare. Singura întrebare era: care prizonieri vor avea norocul să supraviețuiască? Această nesiguranță și teamă era cea care făcea ca detenția să fie atât de dificilă din punct de vedere psihologic pentru polonezi. Trăiau mereu cu groaza zilei de mâine. Puteau în orice moment pieri răpuși de o epidemie împotriva căreia condiția lor fizică slăbită nu putea opune rezistență. Puteau fi împușcați sau spânzurați ca ostatici. Puteau fi de asemenea aduși pe nepusă masă în fața curții marțiale în legătură cu implicarea lor în vreo mișcare de rezistență și condamnați la moarte. Puteau fi împușcați în timpul unor represalii. Puteau suferi un accident fatal la muncă, provocat de cineva care avea ciudă pe ei. Puteau muri din pricina maltratării. Și existau multe alte fatalități care le atârnau deasupra capului.

Chestiunea esențială era dacă pot supraviețui din punct de vedere fizic, date fiind regimul alimentar din ce în ce mai precar, aglomerația din barăci, condițiile de igienă care se deteriorau pe zi ce trecea și munca grea ce trebuia efectuată zilnic, indiferent de vreme.

În plus, erau îngrijorați în permanență în privința familiei și aparținătorilor. Oare locuiau încă acolo unde îi lăsaseră? Fuseseră și ei arestați și trimiși la muncă forțată pe undeva? Mai mult, mai erau încă în viață?

Mulți erau ispitiți să fugă pentru a scăpa de asemenea griji. Evadarea nu era dificilă la Auschwitz, unde se găseau nenumărate posibilități de fugă. Pregătirile necesare se puteau face cu ușurință, iar paznicii erau foarte simplu de evitat sau de păcălit. Nu era nevoie decât de puțin curaj și de un dram de noroc. Când un om mizează totul pe o singură mutare, trebuie firește și să ia în calcul că dacă lucrurile se întorc în defavoarea sa s-ar putea să moară.

Dar aceste planuri de evadare duceau întotdeauna la represalii, la arestul familiei sau rudelor și la lichidarea altor zece sau mai mulți tovarăși de suferință.[78] Multor evadați nu le păsa de represalii și erau gata să-și încerce norocul. Odată trecuți de linia santinelelor, populația civilă îi ajuta să înainteze. Restul nu mai reprezenta o problemă. Dacă aveau ghinion, s-a zis cu ei oricum. Într-un fel sau altul, li se sfârșeau necazurile.

Ceilalți prizonieri erau obligați să treacă pe lângă cadavrele evadaților prinși și împușcați, ca să vadă cu toții cum pot sfârși dacă încearcă așa ceva. Mulți erau înspăimântați de acest spectacol și, prin urmare, renunțau.

Dar erau și alții care nu ezitau să încerce, orice-ar fi, sperând că vor fi printre cei nouăzeci la sută norocoși care reușeau.

Ce-o fi fost în mintea deținuților când treceau pe lângă cadavrul unui tovarăș? Dacă le interpretam corect expresia feței, vedeam groaza stârnită de soarta omului, compasiune pentru nenorocos și hotărârea de a se răzbuna când va veni vremea. Am văzut aceeași expresie pe chipul deținuților obligați să asiste la spânzurătoare. Numai că aici erau mai vizibile teroarea și teama că aceeași soartă îi așteaptă și pe ei.

Trebuie să spun câteva cuvinte despre curtea marțială și despre lichidarea ostaticilor, deoarece este vorba exclusiv de prizonierii polonezi. Majoritatea ostaticilor erau în lagăr de multă vreme și faptul că sunt ostatici le era necunoscut atât lor, cât și autorităților lagărului. Apoi, într-o zi, sosea un telex de la serviciile secrete sau de la Reichssicherheitshauptamt care ordona ca prizonierii numiți să fie împușcați sau spânzurați ca ostatici.

---

[78] Chiar Rudolf Höss a ordonat cu o ocazie arestul părinților unui deținut evadat de la Auschwitz. În jurul gâtului le-au fost atârnate pancarte pe care scria că vor rămâne în lagăr până când va fi readus fiul lor. Au fost ordonate și alte represalii și mai crunte în cazul altor evadări, de pildă de către Schutzhaftlagerführer Karl Fritzsch, care aresta la întâmplare mai mulți deținuți, îi încuia în carceră și îi lăsa să moară de foame.

Raportul că execuțiile avuseseră loc trebuia înaintat în câteva ore. Deținuții respectivi erau scoși de la muncă sau scoși din rând la apel și puși în arest. Cei care erau de multă vreme în lagăr știau de obicei ce urmează, sau cel puțin aveau o idee foarte bună.

Ordinul de execuție li se aducea la cunoștință după arest. La început, în 1940 și 1941, erau împușcați de plutonul de execuție. Mai târziu erau fie spânzurați, fie împușcați în ceafă cu un pistol de calibru mic. Cei țintuiți la pat erau lichidați în clădirea spitalului printr-o injecție.

Tribunalul militar de la Katowice trecea pe la Auschwitz o dată la patru sau șase săptămâni și se întrunea în clădirea închisorii. Deținuții acuzați, majoritatea deja internați în lagăr, deși unii erau trimiși doar pentru proces cu puțin timp înainte, erau aduși în fața tribunalului și erau interogați cu ajutorul unui traducător în legătură cu declarațiile și mărturiile pe care le făcuseră. Toți deținuții pe care i-am văzut își recunoșteau fără ezitare toate acțiunile, deschis și hotărât.

Mai ales unele dintre femei își asumau cu curaj răspunderea pentru faptele lor. În majoritatea cazurilor se pronunța sentința cu moartea și era executată pe loc. La fel ca ostaticii, cu toții își primeau sfârșitul cu calm și resemnare, încredințați că se sacrifică pentru patrie. Adesea citeam în ochii lor un fanatism care îmi amintea de martorii lui Iehova condamnați la moarte.

Dar infractorii condamnați de tribunal, oameni care luaseră parte la tâlhării și omoruri, care făcuseră parte din bande de infractori și așa mai departe, se comportau cu totul diferit înainte de moarte. Erau fie nepăsători și morocănoși până în ultimul moment, fie plângeau și cereau îndurare. Tabloul era același ca la execuțiile de la Sachsenhausen: cei care mureau pentru un ideal erau curajoși, demni și calmi, iar antisocialii erau fie stupefiați, fie se zbăteau împotriva destinului.

Deși condițiile de la Auschwitz erau departe de a fi bune, niciunul dintre prizonierii polonezi nu dorea să fie transferat în alt

lagăr. De îndată ce auzeau că urmează să fie mutați, făceau tot ce le stătea în puteri să fie omiși de pe listă și să rămână în lagăr. Când, în 1943, s-a emis un ordin general ca toți polonezii să fie mutați în lagărele din Germania, am fost copleșit de cereri din partea tuturor departamentelor de muncă privind reținerea unor deținuți considerați indispensabili. Nimeni nu se putea lipsi de polonezii săi. Într-un final, transferul a avut loc obligatoriu, fiind mutat un procent fix din numărul de deținuți. N-am auzit niciodată de un prizonier polonez care să ceară din proprie inițiativă să fie mutat în alt lagăr. N-am înțeles niciodată de ce doreau să rămână la Auschwitz.

Deținuții polonezi erau împărțiți în trei grupuri politice, ai căror aderenți luptau sălbatic unii împotriva celorlalți. Cel mai puternic era grupul naționalist șovin. Fiecare grup concura cu celelalte pentru posturile cele mai influente. Când un individ reușea să obțină o poziție importantă în lagăr, aducea pe dată alături de el alți membri ai grupului și îi elimina pe ceilalți din domeniul său. Aceasta se întâmpla adesea prin intrigi josnice. De fapt, îndrăznesc să afirm că multe cazuri mortale de tifos sau alte incidente de acest gen se pot de fapt atribui acestei lupte pentru putere. Am auzit adesea de la medici că această bătălie pentru supremație se ducea cel mai fioros chiar în clădirea spitalului. Aceeași poveste se repeta și la organizarea echipelor de lucru. Acestea două ofereau cele mai influente poziții din întreg lagărul. Cine le controla pe acestea, îi conducea pe ceilalți. Și îi conducea în adevăratul sens al cuvântului, fără jumătăți de măsură. Un deținut care ocupa una dintre aceste poziții importante putea aranja ca prietenii săi să fie postați acolo unde dorea el. De asemenea, putea scăpa de cei pe care îi detesta, sau chiar le putea cauza moartea. La Auschwitz totul era posibil. Aceste lupte politice pentru putere aveau loc nu doar la Auschwitz și în rândul polonezilor, ci în toate lagărele, printre deținuții de toate naționalitățile. Până și comuniștii spanioli de la Mauthausen erau împărțiți în

două grupuri aflate într-un conflict violent. În închisoare și în penitenciar am văzut și eu cum se luptă cele două extreme, stânga și dreapta.

În lagărele de concentrare, aceste animozități erau încurajate activ și susținute de autorități, pentru a împiedica deținuții să formeze o alianță puternică. Nu jucau un rol important doar diferendele politice, ci și dușmăniile dintre diversele categorii de deținuți.

Oricât de puternice ar fi fost autoritățile din lagăr, n-ar fi fost posibil să controleze miile de deținuți fără să se folosească de conflictele dintre ei. Cu cât mai multe dușmănii existau în rândul prizonierilor și cu cât mai feroce era lupta lor pentru putere, cu atât era mai ușor de controlat lagărul. Divide et impera! Această maximă are aceeași importanță, care nu trebuie subestimată, în conducerea unui lagăr de concentrare ca și în politică.

Următorul mare contingent era format din prizonierii de război ruși, care erau puși să construiască lagărul de la Birkenau destinat prizonierilor de război. Aceștia proveneau din lagărul militar de prizonieri de război de la Lamsdorf, din Silezia Superioară, și erau într-o stare de sănătate foarte precară. Ajungeau în lagăr după multe săptămâni de marș forțat. În timpul marșului nu li se dădea aproape deloc de mâncare, iar când opreau erau pur și simplu „scoși la păscut" pe cel mai apropiat câmp, unde li se spunea să mănânce ce găsesc. În lagărul Lamsdorf trebuie să fi fost internați aproximativ 200 000 de prizonieri de război ruși. Lagărul respectiv era pur și simplu o suprafață pătrată de teren pe care se adăposteau cum puteau în colibe de pământ pe care și le construiau singuri. Hrana nu era nici pe departe suficientă și venea la intervale neregulate. Găteau în gropi săpate în pământ. Majoritatea își devorau — nu se poate spune mâncau — porția crudă. Armata nu era pregătită pentru masele de prizonieri capturați în 1941. Organizarea departamentului responsabil de prizonierii de război era prea rigidă și inflexibilă și nu putea improviza cu

rapiditate. Apropo, la fel s-a întâmplat și cu prizonierii germani la încheierea războiului, în mai 1945. Nici Aliații nu puteau face față la așa un număr imens de prizonieri. Aceștia au fost pur și simplu mânați pe o suprafață de teren convenabilă, înconjurată de câteva fire de sârmă ghimpată, și lăsați să se descurce. Au fost tratați la fel cum fuseseră tratați rușii.

Cu acești prizonieri, dintre care unii abia se puteau ține pe picioare, trebuia eu să construiesc lagărul de prizonieri de război de la Birkenau. Reichsführerul SS a ordonat să mi se trimită doar cei mai puternici dintre prizonierii ruși, cei care erau apți pentru munca fizică grea. Ofițerii care îi însoțeau au spus că erau cei mai buni care se găseau la Lamsdorf. Erau dornici să muncească, dar nu puteau, din pricina condiției fizice precare. Îmi amintesc foarte limpede cum le ofeream fără încetare mâncare la sosire, dar în van.[79] Organismul lor slăbit nu mai putea funcționa. Întreaga lor constituție era ireparabil distrusă. Mureau ca muștele, de epuizare sau de cele mai neînsemnate boli la care constituția lor debilitată nu mai putea face față. Am văzut nenumărați ruși murind pur și simplu în timp ce înghițeau rădăcinoase sau cartofi. 5 000 de ruși erau puși aproape zilnic să descarce napi din vagoane. Șinele erau efectiv blocate de mormanele de napi, dar nu era nimic de făcut. Rușii erau pe moarte. Rătăceau de colo-colo, se piteau în vreun colț să înghită ceva comestibil de care făcuseră rost — un mare efort pentru ei, sau căutau un locșor în care să poată muri în pace. Cel mai rău a fost în perioada noroioasă de la începutul și sfârșitul iernii anilor 1941- 1942. Rușii rezistau cât de cât la frig, dar nu la

[79] La începutul lui octombrie 1941 au fost mutați aproximativ 10 000 de prizonieri de război ruși de la Lamsdorf (Stalag VIII B) la Auschwitz. Inițial au fost cazați în nouă blocuri, clădiri de piatră și barăci, la Auschwitz I, separate cu sârmă ghimpată de restul lagărului. În februarie 1942, majoritatea prizonierilor de război ruși au murit de tifos, malnutriție și diverse alte boli. Au rămas în viață aproximativ 1 500, care au fost mutați în noul lagăr construit la Birkenau (Auschwitz II).

umezeală și nu suportau să stea cu hainele mereu jilave. Creștea constant rata mortalității în barăcile de piatră simple, neterminate, construite în grabă în primele zile după înființarea lagărului de la Birkenau. Până și cei care până atunci dăduseră dovadă de oarecare rezistență mureau acum pe capete. Rațiile suplimentare nu ajutau la nimic; înghițeau tot ce prindeau, dar foamea nu li se potolea niciodată.

Pe drumul dintre Auschwitz și Birkenau am văzut odată o coloană de câteva sute de ruși care s-au năpustit brusc spre niște mormane de cartofi pe care le-au zărit dincolo de calea ferată. Soldații au fost luați prin surprindere și nu s-au putut împotrivi. Din fericire, eram de față și am reușit să restabilesc ordinea. Rușii se aruncaseră pe grămezile de cartofi și nu puteau fi îndepărtați. Unii dintre ei au murit călcați în picioare, în timp ce mestecau, cu mâinile pline de cartofi. Copleșiți de cel mai josnic instinct de supraviețuire, nu le mai păsa unul de celălalt și în egoismul lor nu se mai gândeau decât la sine. Nici cazurile de canibalism nu erau rare la Birkenau. Eu însumi am găsit cadavrul unui rus lăsat printre niște mormane de cărămizi, care fusese spintecat pentru a i se scoate ficatul. Se băteau până la moarte pe mâncare. Odată, când treceam pe lângă tabără, am văzut un rus care îi dădea altuia în cap cu o țiglă, ca să îi smulgă o bucată de pâine pe care acesta o mesteca în secret în spatele unei grămezi de bolovani. Eu eram în afara gardului de sârmă ghimpată și până când am găsit o poartă și am ajuns la fața locului victima era moartă, cu capul sfărâmat. N-am mai putut identifica asasinul în mulțimea de ruși care mișuna de colo-colo. Când au fost săpate fundațiile pentru primele complexe de clădiri, adesea au fost găsite cadavre ale rușilor uciși de tovarășii lor, devorate în parte și apoi îndesate într-o groapă săpată în noroi.

Așa se putea explica dispariția misterioasă a multor ruși. Odată, de la fereastra casei mele, am văzut un rus care a târât o găleată cu mâncare în spatele blocului de lângă clădirea de comandă și

s-a apucat să scotocească în ea. Brusc s-a ivit un alt rus de după colț, a ezitat o clipă, apoi s-a aruncat pe cel care căuta în găleată și l-a împins în sârma electrificată, după care s-a făcut nevăzut cu găleata. Și santinela din turnul de pază a văzut scena, dar din unghiul respectiv nu avea cum să tragă în omul care fugise. Am telefonat de îndată Blockführerului de serviciu și am ordonat să fie decuplat curentul electric. Apoi m-am dus personal în lagăr în căutarea ucigașului. Cel care fusese împins în sârmă murise, iar celălalt nu mai era de găsit.

Nu mai erau ființe umane. Deveniseră animale care nu se mai gândeau decât la mâncare. Dintre cei peste 10 000 de prizonieri de război ruși care trebuiau să reprezinte forța de muncă principală pentru construirea lagărului destinat prizonierilor de război de la Birkenau, nu mai rămăseseră în viață în primăvara anului 1942 decât câteva sute.[80]

Cei care au rămas însă erau cei mai buni. Erau muncitori extraordinari și îi foloseam ca echipe mobile de fiecare dată când era de rezolvat ceva rapid. Dar niciodată nu am reușit să mă debarasez de sentimentul că supraviețuitorii scăpaseră pe pielea camarazilor lor, pentru că erau mai feroce și mai lipsiți de scrupule, mai „dârji", general vorbind.

Cred că în vara anului 1942 a avut loc o evadare în masă în rândul rușilor rămași. O mare parte dintre ei au fost împușcați, dar mulți au reușit să scape. Cei care au fost recapturați și-au motivat decizia de a fugi prin teama de gazare, căci li se spusese că urma să fie transferați într-un sector nou construit din lagăr. Au crezut că, de fapt, e vorba de altceva. Dar niciodată nu s-a avut în plan gazarea rușilor. Însă e clar că știau de lichidarea politrucilor

[80] La 1 august 1942 — adică după fuga în masă la care se face referire mai jos — doar 163 de prizonieri de război ruși mai erau înregistrați la Auschwitz. Dintre aceștia, doar 96 au supraviețuit până la sfârșit.

și comisarilor ruși. Se temeau că îi așteaptă aceeași soartă.[81] Așa se dezvoltă și se răspândește psihoza în masă.

Al doilea contingent mai numeros era format din țigani. Cu mult înainte de război, țiganii erau adunați și închiși în lagăre, ca parte a campaniei împotriva antisocialilor. Un departament al poliției de investigații criminale se preocupa exclusiv de supravegherea țiganilor. Se făceau percheziții repetate în taberele lor pentru a da de urma indivizilor care nu erau de fapt țigani, iar aceștia erau trimiși în lagăre de concentrare, pentru vagabondaj sau pentru că erau considerați antisociali. În plus, taberele de țigani erau mereu percheziționate din motive biologice. Reichsführerul SS voia să se asigure că sunt păstrate două mari neamuri țigănești: nu îmi amintesc denumirea lor. După părerea lui, erau descendenții direcți ai rasei indo-germanice și își păstraseră obiceiurile și tradițiile mai mult sau mai puțin pure și intacte. Acum intenționa să îi adune laolaltă pentru cercetare. Trebuiau înregistrați cu precizie și păstrați ca monument istoric. Mai târziu urma să fie aduși și conaționalii lor din restul Europei și avea să li se aloce un teren restrâns pe care să trăiască.

În 1937 și 1938 au fost strânși toți țiganii nomazi în niște zone speciale din vecinătatea marilor orașe, pentru a putea fi mai ușor supravegheați. În 1942, însă, s-a dat ordinul ca toți indivizii de pe teritoriul german care par a fi țigani să fie transportați la Auschwitz, indiferent de sex sau vârstă. Singurele excepții erau cei care fuseseră recunoscuți ca descendenți pur-sânge ai celor două triburi principale. Aceștia urmau să fie stabiliți în districtul Ödenburg de lângă lacul Neusiedl. Cei duși la Auschwitz urmau să rămână acolo într-o secțiune rezervată familiilor, până la sfârșitul războiului.

[81] 300 dintre cei 10 000 de prizonieri de război ruși care au fost duși la Auschwitz au fost găsiți a fi comisari sau comuniști fanatici de către o Comisie Specială a Biroului Gestapo de la Katowice. Aceștia au fost despărțiți de ceilalți și executați.

Dar instrucțiunile privind arestul lor nu au fost redactate cu suficientă atenție. Diversele departamente ale poliției de investigații criminale le-au interpretat după plac, așa încât au fost arestate și persoane care nu aveau cum să facă parte din categoriile stabilite pentru internare.

Au fost arestați mai mulți soldați aflați în permisie de pe front, în pofida decorațiilor și rănilor, doar pentru că tatăl, mama sau bunicul lor fusese țigan sau metis. Printre ei se număra inclusiv un vechi membru de partid, al cărui bunic țigan se stabilise la Leipzig. El însuși avea o afacere prosperă la Leipzig și fusese decorat nu o dată în timpul Primului Război Mondial. Un alt caz a fost al unei studente, membră a conducerii Ligii Tinerelor Fete Germane.[82] Au mai existat și alte cazuri de acest gen. Eu însumi am redactat un raport pentru poliția de investigații criminale. Ca rezultat, se efectuau mereu controale în secțiunea din lagăr unde erau internați țiganii și au avut loc multe eliberări. Însă abia dacă se remarcau în numărul mare al celor rămași.

Nu pot spune câți țigani, inclusiv metiși, erau la Auschwitz. Știu doar că umpleau complet o secțiune de lagăr destinată să cazeze 10 000 de deținuți.[83] Condițiile de la Birkenau erau complet nepotrivite pentru familii. Lipsea totul, chiar dacă nu se intenționa ca țiganii să rămână acolo decât pe durata războiului Era practic imposibil de obținut hrană pentru copii, deși, apelând la Reichsführerul SS, am reușit pentru o vreme să păcălesc serviciul de intendență să îmi trimită alimente pentru cei mici. Însă nu a durat mult, deoarece Ministerul Alimentației a interzis aprovizionarea lagărelor cu alimente pentru copii.

---

[82] Echivalentul feminin al Hitlerjugend, o organizație nazistă pentru tinere.

[83] Lucie Adelsberger, în *Auschwitz Ein Tatsachenbericht*, Berlin, 1956, estimează că în primăvara anului 1943 erau aproximativ 16 000 de romi în lagărul de la Birkenau. Ea afirmă, de asemenea, că aglomerația era cumplită. „Opt sute, o mie sau și mai multe persoane într-un bloc era la ordinea zilei." Barăcile, trebuie amintit, erau proiectate pentru 300 de persoane.

În iulie 1942, Reichsführerul SS a vizitat lagărul.[84] L-am dus să îi arăt secțiunea țiganilor. A inspectat în amănunt totul, a remarcat barăcile supraaglomerate, igiena precară, spitalul suprasolicitat. I-a văzut pe cei care sufereau de boli contagioase și pe copiii afectați de noma,[85] o priveliște care mă făcea mereu să mă cutremur, deoarece îmi amintea de lepră și de leproșii pe care îi văzusem în Palestina — cu trupurile lor atrofiate, slăbite, cu găuri în obraz prin care puteai vedea înăuntru, o descompunere treptată a trupului viu.

A remarcat rata mortalității, care era relativ scăzută comparativ cu restul lagărului. Însă rata mortalității la copii era extraordinar de ridicată. Nu cred că nou-născuții supraviețuiau în general mai mult de câteva săptămâni.

A văzut tot, în amănunt, așa cum era în realitate — și mi-a ordonat să îi lichidez. Cei apți pentru muncă trebuiau întâi separați de restul, la fel ca în cazul evreilor. I-am arătat că deținuții nu sunt neapărat cei destinați internării la Auschwitz. Prin urmare a ordonat ca poliția de investigații criminale să îi sorteze cât de rapid posibil. Până la urmă a durat două săptămâni. Țiganii apți de muncă au fost transferați în alt lagăr. În august 1944 rămăseseră 4 000 de țigani, care au fost duși în camerele de gazare. Până atunci nu bănuiseră ce îi așteaptă. Nu și-au dat seama decât când au început să fie duși, baracă după baracă, la Crematoriul I. Nu a fost ușor să îi închidem în camerele de gazare. Eu însumi nu am fost de față, dar Schwarzhuber[86] mi-a relatat că a fost mai dificil decât

[84] Pentru detalii referitoare la vizita efectuată de Heinrich Himmler la 17-18.07.1942 în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz, precum și măsurile adoptate cu acest prilej vezi *Der Dienstkalender Heinrich Himmlers 1941/42*, p. 491-494. Eintragungen vom 17-18.07.1942 (n. edit.).

[85] O tumoare canceroasă, de obicei fatală, ce apare în special pe față, în urma subnutriției și debilității fizice.

[86] Schwarzhuber a fost prim Schutzhaftlagerführer la Birkenau (Auschwitz II) în 1944.

în cazul tuturor operațiunilor de ucidere a evreilor ce avuseseră loc anterior și în special lui i-a fost greu, deoarece îi cunoștea pe toți personal și se înțelegea bine cu ei. Erau încrezători ca niște copii.[87]

În pofida condițiilor mizere, majoritatea țiganilor, din câte am văzut, nu au fost afectați atât de mult de detenție, doar că nu și-au putut continua viața nomadă. Supraaglomerarea, condițiile precare de igienă și, într-o oarecare măsură, până și lipsa alimentelor erau condiții cu care se obișnuiseră în traiul lor primitiv. Și nici nu considerau tragică boala sau mortalitatea crescută. Aveau efectiv atitudinea unor copii, nestatornici în gânduri și în fapte. Le plăcea jocul, până și în timpul lucrului, pe care nu îl luau niciodată în serios. Până și în cele mai negre vremuri încercau mereu să privească partea bună a lucrurilor. Erau niște optimiști

Niciodată nu am văzut un țigan încruntat, cu ura întipărită pe chip. Dacă intrai în partea lor de lagăr, ieșeau în fugă din barăci să cânte la instrumente, să își pună puradeii să danseze sau să se țină de șotiile lor obișnuite. Exista un loc de joacă imens unde copiii puteau alerga cât doreau și se jucau cu tot soiul de jucării. Când li se vorbea, răspundeau deschis și încrezător și te asaltau cu rugăminți. Întotdeauna am avut impresia că nu înțeleg nimic în legătură cu internarea lor.

Aveau loc încăierări sălbatice între ei. Sângele lor fierbinte și firea agresivă făcea acest lucru inevitabil, dată fiind prezența într-un singur loc a atâtor triburi și clanuri. Membrii fiecărui clan erau foarte uniți și se ajutau între ei. Când au fost selectați cei apți de muncă, separările și dislocările din cadrul clanului au dus la multe scene emoționante și multă tristețe și lacrimi. S-au consolat și s-au înveselit cât de cât când li s-a spus că mai târziu se vor revedea.

[87] Această exterminare în masă a avut loc în noaptea dintre 31 iulie — 1 august, când au fost uciși între 3 500 și 4 000 de romi.

O vreme am ținut țiganii apți de muncă în lagărul principal de la Auschwitz. Se străduiau din răsputeri să vadă ce fac ceilalți membri ai clanului, chiar și de la depărtare. Adesea, după apel, trebuia să-i căutăm pe țiganii cu dor de casă, care se strecuraseră pe furiș înapoi în clan.

De fapt, când eram la Oranienburg, la Inspectoratul Lagărelor de Concentrare, eram adesea abordat de țigani care mă cunoșteau de la Auschwitz și care îmi cereau vești despre alți membri ai clanului lor. Chiar și după ce aceștia fuseseră de multă vreme gazați. Din pricină că erau atât de încrezători, îmi venea foarte greu să le dau un răspuns evaziv.

Deși aveam mereu de lucru cu ei la Auschwitz, erau deținuții mei preferați — dacă se poate spune așa. Niciodată nu rămâneau multă vreme în același post. Se „țigăneau" prea mult, indiferent despre ce ocupație era vorba. Dorința lor supremă era să fie la transport, unde puteau călători în toate părțile, își puteau satisface curiozitatea infinită și aveau ocazia să fure. Au în sânge furtul și vagabondajul și nu pot fi dezvățați. Atitudinea lor morală se deosebește mult de cea a altor oameni. Nu privesc deloc furtul ca pe ceva rău. Nu înțeleg de ce să fie pedepsit. Aici mă refer la majoritatea celor internați, țigani nomazi adevărați, dar și la metișii care ajung să se asemene cu ei. Nu mă refer la cei stabiliți în orașe. Aceștia s-au civilizat deja, deși nu neapărat în maniera cea mai potrivită.

M-ar fi interesat foarte mult să le observ obiceiurile și tradițiile, dacă nu aș fi știut de oroarea care îi aștepta, Ordinul de exterminare, care până la mijlocul anului 1944 nu era cunoscut decât de mine și de medicii de la Auschwitz. Din ordinul Reichsführerului SS, medicii erau obligați să îi elimine pe bolnavi, mai ales pe copii, pe cât de discret se poate. Și erau taman cei care aveau cea mai mare încredere în medici. Cu siguranță nimic nu e mai greu decât să strângi din dinți și să execuți un asemenea ordin, glacial, fără pic de milă.

Ce efect a avut detenția asupra evreilor, care, din 1942, au reprezentat cea mai numeroasă categorie de deținuți de la Auschwitz? Cum se comportau aceștia?

Au existat dintotdeauna evrei în lagărele de concentrare. Îi știam bine încă de la Dachau. Însă atunci evreii aveau încă voie să emigreze în orice țară din lume, cu condiția să primească permis de imigrare. Șederea lor în lagăr era prin urmare temporară și nu depindea decât de banii și cunoștințele pe care le aveau în străinătate. Mulți obțineau viza necesară în câteva săptămâni și erau eliberați. Nu erau obligați să rămână în lagăr decât cei care se făcuseră vinovați de o ofensă rasială,[88] sau care fuseseră deosebit de activi politic în timpul perioadei „sistemului",[89] sau care fuseseră implicați într-un scandal public.

Cei care aveau perspectiva emigrării se străduiau să se asigure că viața în detenție decurgea cât de „lin" posibil. Lucrau cât de sârguincios puteau — majoritatea nu erau obișnuiți cu munca fizică de niciun fel, încercau să nu atragă atenția și își îndeplineau îndatoririle liniștit și constant.

Evreii de la Dachau nu aveau o existență prea ușoară. Trebuiau să lucreze în cariera de pietriș, ceea ce pentru ei era un adevărat chin. Soldații care îi păzeau, sub influența lui Eicke și *Der Stürmer*[90], care era expus peste tot în barăci și popote, îi brutalizau în exces. Erau deja suficient de persecutați și chinuiți pentru „coruperea poporului german", chiar și de către ceilalți deținuți.

---

[88] Referire la relația sexuală cu un non-evreu, faptă considerată infracțiune în Germania nazistă.

[89] Naziștii se refereau la Republica Weimar ca „sistemul".

[90] Referire la săptămânalul nazist de mare tiraj intitulat *Der Stürmer*, publicat de Julius Streicher din 1923 până în februarie 1945. Publicația a jucat un important rol propagandistic pentru regimul nazist și a avut un caracter antisemit vehement, dar obișnuia să publice și pornografie, propagandă anticatolică sau anticapitalistă. Streicher a beneficiat de sprijinul personal al lui Adolf Hitler în activitatea de publicare a ziarului (n. red.).

Când în lagăr s-a instalat un avizier cu *Der Stürmer*, s-a văzut imediat efectul asupra deținuților care până atunci nu fuseseră antisemiți. Evreii, firește, se protejau în stilul lor caracteristic, mituindu-i pe ceilalți deținuți. Aveau cu toții mulți bani la dispoziție și puteau cumpăra ce doreau de la cantină. Așadar nu era deloc dificil pentru ei să găsească deținuți săraci care abia așteptau să presteze servicii în schimbul tutunului, dulciurilor, cârnaților și așa mai departe. În acest fel, puteau aranja să primească de la Kapo sarcini mai ușoare, sau să fie internați de deținuții care lucrau la spital. S-a întâmplat ca un evreu să-i ceară unei infirmiere să-i extragă o unghie de la picior, în schimbul unui pachet de țigări, ca să poată fi internat.

Erau persecutați îndeosebi de membrii rasei lor, de maiștri sau de șefii de cameră. Eschen[91], șeful de bloc, era unul dintre cei mai înrăiți. Avea să se spânzure mai târziu, deoarece se temea să nu fie pedepsit pentru relația homosexuală în care se implicase. Acest șef de bloc se folosea de toate mijloacele, oricât de josnice, să îi terorizeze pe ceilalți deținuți, nu doar fizic, ci mai ales psihic. Nu îi slăbea nicio clipă. Îi ademenea să încalce regulile lagărului, iar apoi îi raporta. Îi ațâța să comită violențe unul împotriva celuilalt, sau să îi atace pe Kapo, numai ca să aibă o scuză să-i raporteze pentru a fi pedepsiți. Însă nu trimitea raportul imediat, ci îl ținea

[91] Heinz Eschen (1909-1938), om politic. Membru al Partidului Comunist German; arestat la 18.02.1933 în urma implicării sale în marșul de protest organizat împotriva național-socialiștilor la 01.02.1933. Condamnat la câteva luni de închisoare, după ispășirea sentinței nu a fost eliberat, fiind încarcerat în lagărul de concentrare Dachau. Prin conduita sa a câștigat atât respectul celorlalți deținuți, cât și al conducerii lagărului, care l-a numit șeful barăcii nr. 6 în care erau închiși deținuții evrei. Spre deosebire de afirmațiile lui Rudolf Höss, Heinz Eschen a avut un comportament exemplar, implicându-se activ pe perioada detenției atât în mișcarea de rezistență antinazistă, cât și în acțiunea de întrajutorare a celorlalți deținuți. Trădat de informatorii conducerii SS, Heinz Eschen a decedat la 30.01.1938 după ce a fost torturat timp de 9 ore (n. edit.).

ca amenințare, pentru a-i putea șantaja. Era „Diavolul" în carne și oase. Arăta un zel dezgustător față de membrii SS, dar era gata de orice act josnic împotriva celorlalți deținuți sau evrei. Am vrut să îl destitui de mai multe ori, dar mi-a fost imposibil. Eicke însuși insista să fie păstrat la post.

Eicke a inventat o pedeapsă colectivă specială pentru evrei. De fiecare dată când în străinătate începea o nouă campanie de propagandă privind atrocitățile din lagărele de concentrare, evreii erau siliți să zacă în pat între o lună și trei luni și nu li se permitea să se dea jos decât la ora mesei sau la apel.

Li se interzicea să își aerisească barăcile, iar ferestrele erau prinse în șuruburi. Era o pedeapsă cruntă, cu efecte psihologice deosebit de severe. Țintuiți la pat atât de multă vreme, deveneau atât de nervoși și de copleșiți încât nu se mai puteau vedea în ochi și nu se mai suportau unul pe altul. Izbucneau prin urmare multe încăierări violente.

Eicke era de părere că autorii campaniilor de propagandă care vorbeau despre atrocitățile din lagăr erau cel mai probabil evreii care emigraseră după internarea la Dachau și de aceea era corect ca evreii rămași să sufere această cumplită pedeapsă colectivă.

În legătură cu aceasta trebuie să declar următoarele. Eu nu eram de acord cu *Der Stürmer*, săptămânalul antisemit al lui Streicher[92], din pricina senzaționalismului dezgustător cu care apela

[92] Julius Streicher (1885-1946), publicist și om politic. A participat la Primul Război Mondial (1914-1918); membru al Deutschsozialistischen Partei-Partidul Socialist German (1920-1921); membru NSDAP (din 1922); întemeietor al organizației NSDAP din Nürnberg (20.10.1922); a participat la puciul nazist din 09.11.1923; întemeietor, proprietar și editor al săptămânalului virulent antisemit *Der Stürmer* (1923-1945); Gauleiter NSDAP al regiunii Mittelfranken (1925-1940); editor al ziarului NSDAP din Nürnberg *Fränkische Tageszeitung* (din 1933); deputat în Reichstag (1932-1945); promotorul unui antisemitism vulgar, Julius Streicher a fost îndepărtat oficial în februarie 1940 de către un „tribunal de onoare al Gauleiterilor" din toate funcțiile deținute în cadrul NSDAP în urma acuzațiilor de corupție și a abuzurilor comise în cursul

la cele mai josnice instincte umane. Îmi displăcea și accentul perpetuu și aproape pornografic pus pe sex. Această publicație a făcut mult rău și, departe de a servi antisemitismului serios, i-a fost nociv. Nu-i de mirare că după pierderea războiului s-a aflat că editorul era evreu și că el a scris cele mai proaste dintre articolele menite să inflameze spiritele.[93]

Ca național-socialist fanatic, eram ferm convins că idealurile noastre vor fi în timp acceptate și vor domina în întreaga lume, adaptate desigur caracteristicilor fiecărei națiuni. Supremația evreilor va fi astfel abolită. Antisemitismul nu era ceva nou. Existase dintotdeauna, în întreaga lume, dar nu a ajuns în centrul atenției decât când a devenit prea evidentă setea de putere a evreilor și când manipulările lor ticăloase au devenit prea grosolane ca publicul larg să le mai înghită.

Dar în opinia mea cauza antisemitismului nu este deloc servită de asemenea persecuții exagerate ca cea care se găsea în *Der Stürmer*. Dacă dorim să combatem evreimea pe plan spiritual, trebuie folosite arme mai bune. Eram încredințat că ideile noastre vor învinge pentru că erau mai bune și mai puternice.

Nu aveam nicio speranță că pedepsele colective ale lui Eicke vor avea vreun efect cât de mic asupra campaniilor din presa străină. Acestea ar fi continuat, chiar dacă ar fi fost împușcați sute sau chiar mii de evrei. Totuși, consideram că e bine să pedepsim evreii care erau în puterea noastră, pentru diseminarea acestei propagande de către cei din neamul lor.

---

procesului de „arianizare", dar, beneficiind de protecția personală a lui Adolf Hitler, a rămas proprietarul și editorul *Der Stürmer* până la sfârșitul războiului. Arestat de unitățile militare SUA la 23.05.1945, a fost judecat și condamnat la moarte de Tribunalul Internațional din Nürnberg, fiind executat la 16.10.1946 (n. edit.).

[93] Nu se știe pe ce se bazează Rudolf Höss când face această afirmație nefondată.

Apoi a urmat „Noaptea de cristal"[94], organizată de Goebbels[95]

[94] Referire la excesele antisemite orchestrate de regimul nazist împotriva populației evreiești din cel de-Al III-lea Reich, îndeosebi în noaptea de 9/10.11.1938 și în următoarele zile, drept represalii la atentatul comis de evreul polonez Herschel Grynszpan la 07.11.1938 asupra diplomatului german Ernst Eduard vom Rath, secretar de legație în cadrul Ambasadei Germaniei la Paris. Excesele — intrate în istorie sub denumirea generică de „Reichskristallnacht" — „Noaptea de cristal din Reich" — au avut loc în perioada 09-13.11.1938 pe întregul teritoriu al Germaniei, urmările pentru populația evreiască fiind devastatoare. Au fost distruse peste 1 400 sinagogi și locașuri de cult, mii de magazine, locuințe și cimitire evreiești. În perioada următoare, peste 30 000 de evrei au fost arestați și internați în lagărele de concentrare naziste, mulți dintre ei fiind asasinați sau decedând din cauza condițiilor grele de detenție. Vezi pe larg Wilfred Mairgünther, *Reichskristallnacht. Hitlers „Kriegserklärung" an die Juden*, Kiel, 1987; Rita Thalmann, Die *Kristallnacht*, Frankfurt am Main, 1987; Kurt Pätzold, *Pogromnacht 1938*, Berlin, 1988; Dieter Obst, *„Reichskristallnacht". Ursachen und Verlauf des antisemitischen Pogroms von November 1938*, Frankfurt am Main-Berlin-Bern-Bruxelles-New York-Oxford-Wien, 1991; Wolf-Arno Kropat, *Reichskristallnacht. Der Judenpogrom vom 7. bis 10. November 1938. Urheber, Täter, Hintergründe. Mit ausgewählten Dokumenten*, Wiesbaden, 1997; Hans-Jürgen Döscher, *„Reichskristallnacht". Die Novemberpogrome 1938*, 3. Auflage, München, 2000; Martin Gilbert, *Kristallnacht. Prelude to Destruction*, London, 2006; Alan E. Steinweis, *Kristallnacht 1938. Ein deutscher Pogrom*, aus dem Englischen übersetzt vom Karin Schuler, Stuttgart, 2011 (n. edit.).

[95] Joseph Goebbels (1897-1945), om politic, lider marcant al Partidului Național-Socialist German. Studii de germanistică, filologie și istorie la universitățile din Bonn, Freiburg im Breisgau, Würzburg, München și Heidelberg (1917-1921); doctorat în Filologie la Universitatea din Heidelberg (1922). Primele contacte cu Partidul Național-Socialist German, la 21.08.1924; membru în conducerea Gau-Regiunea Rheinland-Nord a NSDAP (1925-1926). În urma reorganizării NSDAP de către Adolf Hitler (1925-1926), Joseph Goebbels a devenit un colaborator apropiat al acestuia, fiind răsplătit cu funcții importante inițial în cadrul NSDAP, ulterior, după cucerirea puterii, în cadrul conducerii celui de-Al III-lea Reich. Gauleiter NSDAP al regiunii Berlin-Brandenburg (din 28.10.1926); fondator și editorialist al ziarului de propagandă nazistă *Der Angriff* (din 04.07.1927); deputat în Reichstag (20.05.1928-01.05.1945); Reichspropagandaleiter der NSDAP (din 27.04.1930); președinte al „Reichsverband Deutscher Rundfunkteilnehmer e.V." (din 1932); Reichsminister für Volksaufklärung und Propaganda — ministru al Reichului pentru Propagandă (13.03.1933-01.05.1945); „Generalbevollmächtigten

în noiembrie 1938, când, ca represalii pentru împușcarea lui vom Rath[96] la Paris de către un evreu, au fost distruse toate magazinele evreilor, sau cel puțin le-au fost sparte vitrinele, și au fost incendiate toate sinagogile, iar pompierii împiedicați să stingă focul. „Pentru siguranța lor și pentru a-i salva de mânia poporului", toți evreii care jucau vreun rol în comerțul, industria sau economia țării au fost arestați și duși în lagărele de concentrare ca „evrei aflați în custodie de protecție".

Așa am ajuns să îi cunosc în masă. Până atunci, Sachsenhausen fusese aproape complet lipsit de evrei,[97] dar acum a fost invadat de ei. Până atunci, mita fusese aproape necunoscută la Sachsenhausen. Acum însă s-a răspândit rapid, sub toate formele posibile.

---

für den totalen Kriegseinsatz — împuternicit general pentru războiul total" (din 25.07.1944); desemnat drept cancelar al Reichului în cadrul testamentului redactat de Adolf Hitler, Joseph Goebbels s-a sinucis împreună cu soția sa, Magda Goebbels, după ce și-au otrăvit cei 6 copii (01.05.1945). Antisemit notoriu, a fost unul dintre principalii responsabili pentru teroarea instituită de regimul nazist, pentru distrugerile, suferințele și crimele din cel de-Al Doilea Război Mondial, cât și pentru Holocaust (n. edit.).

[96] Ernst Eduard vom Rath (1909-1938), diplomat de carieră. Studii de Drept la universitățile din Bonn, München și Königsberg (1927-1932); membru NSDAP (din 14.07.1932); membru SA (din 04.1933). A intrat în Ministerul de Externe german (1934); atașat de Legație în cadrul Ministerului de Externe (1934-1935); atașat de legație în cadrul Ambasadei din Paris (1935-1936); atașat de legație în cadrul Consulatului general din Calcutta (1936-1938); atașat de legație (din 18.10.1938 consilier de legație) în cadrul Ambasadei din Paris (13.07-09.11.1938). Asasinat de evreul polonez Herschel Grynszpan drept protest față de tratamentul aplicat de autoritățile naziste populației evreiești din Germania. Atentatul a fost utilizat de conducerea celui de-Al III-lea Reich ca pretext pentru declanșarea unui val de persecuții împotriva evreilor din Reich în perioada 09-13.11.1938-„Reichskristallnacht" — „Noaptea de cristal din Reich" (n. edit.).

[97] Cuvântul din original este *Judenrein*, sau „curățat de evrei", un termen pe care naziștii îl foloseau pentru descrierea zonelor sau orașelor în care fuseseră exterminați toți evreii.

Deținuții „verzi" s-au bucurat de sosirea evreilor fiindcă îi priveau ca pe niște vaci de muls. A trebuit să le confiscăm banii, deoarece altfel ar fi fost imposibil să prevenim haosul din lagăr. Se străduiau să se înșele unul pe altul cu fiecare ocazie. Cu toții încercau să își aranjeze un mic avantaj și, cu aprobarea tacită a Kapo câștigați de partea lor, inventau chiar noi poziții doar pentru a evita să fie puși la muncă. Nu ezitau să scape de alți deținuți prin declarații false împotriva lor, dacă asta le permitea să obțină o poziție avantajoasă. Odată „aranjați", se apucau să îi hărțuiască și să îi persecute fără milă pe cei din neamul lor. Îi întreceau cu mult pe deținuții „verzi" în această privință.

Mulți evrei au fost duși la disperare de acest comportament și pentru a scăpa de alte pedepse „se aruncau în sârma ghimpată" sau încercau să fugă, sperând să fie împușcați, ori se spânzurau. Numeroasele incidente de acest fel îi erau raportate de îndată lui Eicke de către comandant. Eicke nu spunea decât: „Lasă-i să facă ce vor. Evreii n-au decât să se devoreze în liniște unii pe alții."

Trebuie să subliniez aici că nu i-am urât niciodată personal pe evrei. E adevărat că-i priveam ca pe dușmanii națiunii noastre. Dar numai pentru asta nu făceam diferențe între ei și ceilalți deținuți și nici nu-i tratam altfel. Nu făceam niciun fel de distincții. În orice caz, nu sunt în stare să urăsc pe nimeni. Dar știu ce este ura și cum arată. Am văzut-o și am suferit și eu de pe urma ei.

Când Reichsführerul SS a modificat Ordinul de exterminare din 1941, conform căruia trebuiau distruși toți evreii, fără excepție, și a ordonat, în schimb, ca cei apți de muncă să fie separați de ceilalți și angajați în industria de armament, Auschwitzul s-a umplut de evrei. A devenit un loc de colectare a evreilor, depășind în amploare tot ce se știa până atunci.

În vreme ce evreii care fuseseră închiși în anii anteriori se bazau pe faptul că vor fi eliberați la un moment dat și nu erau, așadar, atât de afectați pe plan psihic de vicisitudinile captivității, evreii de la Auschwitz nu mai aveau această speranță. Știau cu toții, până

la unul, că sunt condamnați la moarte și că nu aveau să trăiască decât atâta vreme cât puteau munci.

Majoritatea nici nu sperau să li se îmbunătățească soarta tristă. Erau fataliști. Răbdători și apatici, se supuneau la toată nenorocirea, suferința și teroarea. Deznădejdea cu care își acceptau pieirea iminentă îi făcea cu totul indiferenți, psihologic vorbind, la tot ce îi înconjura. Acest colaps mental accelera echivalentul lui fizic. Nu mai aveau dorința de a trăi, totul le devenise indiferent și sucombau la cel mai mic șoc fizic. Mai devreme sau mai târziu, moartea era inevitabilă. Susțin cu fermitate, pe baza a ceea ce am văzut, că mortalitatea ridicată în rândul evreilor se datorează nu numai muncii grele, cu care majoritatea nu erau obișnuiți, sau subnutriției, aglomerației din barăci și celorlalte dificultăți ale vieții din lagăr, ci în principal și decisiv stării lor sufletești.

Căci rata de mortalitate în rândul evreilor nu era mai mică nici în alte lagăre de concentrare și lagăre de muncă, unde condițiile erau cu mult mai bune. Mureau în număr mult mai mare decât deținuții din celelalte categorii. Am observat acest lucru iar și iar în timpul călătoriilor mele de inspecție când eram DI.[98]

Era și mai evident în cazul evreicelor. Starea lor se deteriora mult mai rapid decât a bărbaților, deși din câte am văzut eu erau în general mai puternice și mai rezistente decât bărbații, atât fizic,

[98] În noiembrie 1943, Rudolf Höss a fost transferat din postul de comandant al lagărului Auschwitz la Biroul Central pentru Economie și Administrație (WVHA) al SS de la Berlin. Inspectoratul Lagărelor de Concentrare era subordonat acestui cvasi-minister din aprilie 1942 și devenise Departamentul D al acestuia. Din 10 noiembrie 1943, Höss a răspuns de secțiunea politică (*Amt DI*) din acest departament. Potrivit dosarului său de ofițer SS, Rudolf Höss a fost transferat în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS la data de 10.11.1943, fiind numit șef al Departamentului politic-Amt DI. Vezi BB, SSO Akte Rudolf Höss, fol. 31. SS-Wirtschafts-Verwaltungshauptamt A V/2/Pers./Ni./Schf. vom 02.05.1944; fol. 41. SS-Wirtschafts-Verwaltungshauptamt AV/2/Pers./Brm./Sb. Personalverfügung vom 22.11.1943 (n. edit.).

cât și mental. Ceea ce am scris mai sus se referă la majoritatea, la masa deținuților evrei.

Cei mai inteligenți, cu tărie sufletească și dorință mai puternică de viață, adică cei proveniți din țările occidentale, reacționau diferit. Aceștia, mai ales dacă erau medici, nu aveau deloc iluzii cu privire la soarta lor. Dar continuau să spere, bazându-se pe o schimbare a împrejurărilor care le-ar fi salvat într-un fel sau altul viața. Se așteptau și ca Germania să piardă războiul, căci nu era dificil să asculte propaganda de la posturile de radio străine.

Pentru ei, cel mai important lucru era să obțină o poziție care să îi separe de masa deținuților și să le dea privilegii speciale, o ocupație care să îi păzească pe cât era posibil de accidentele de muncă, unele mortale, și să le ofere condiții de trai mai bune. Își puneau tot talentul și voința în slujba acestui țel, pentru a-și câștiga existența în acest fel, am putea spune. Cu cât mai puțin primejdioasă era poziția râvnită, cu atât se zbăteau mai abitir să o obțină. Nu se dădeau înapoi de la nimic, deoarece era o luptă pe viață și pe moarte. Făceau absolut orice, în disperarea lor de a se asigura că se eliberează o astfel de poziție, pentru a putea pune mâna pe ea. Victoria era în general a celui mai lipsit de scrupule, bărbat sau femeie. De nenumărate ori mi s-au adus la cunoștință astfel de mașinațiuni în urma cărora era îndepărtat un rival pentru a-i fura poziția.

În lagărele pe care le-am văzut, am ajuns să cunosc bine luptele pentru supremație care se duc între diferitele categorii de deținuți și între diferitele grupări politice, precum și intrigile țesute pentru obținerea de poziții mai înalte. Dar am constatat că am multe de învățat de la evreii de la Auschwitz. „Necesitatea este mama invenției", iar aici nu era vorba de nimic altceva decât de supraviețuire.

Totuși se întâmpla des ca indivizii care puneau mâna pe aceste poziții avantajoase să își piardă brusc din agresivitate, sau să slăbească văzând cu ochii, dacă aflau de moartea unor rude apropiate. Și asta fără nicio altă cauză fizică, cum ar fi boala sau condițiile

precare. Evreii au fost dintotdeauna însufleţiţi de un puternic spirit familial. Moartea unei rude dragi îi face să simtă că nici propriile lor vieţi nu mai merită trăite, drept urmare nici lupta nu mai are sens.

Am văzut însă şi exact contrariul, în timpul exterminărilor în masă, dar voi reveni asupra acestui subiect. Cele de mai sus sunt valabile în special în cazul deţinutelor de toate categoriile.

Dar, de fapt, totul era mai dificil, mai insuportabil şi mai deprimant pentru femei, deoarece condiţiile din secţiunea pentru femei erau incomparabil mai proaste. Era mult mai multă aglomeraţie, iar condiţiile sanitare şi de igienă erau vizibil inferioare. Mai mult, aglomeraţia cumplită, cu toate consecinţele ei, care a existat de la bun început, a făcut ca niciun fel de ordine să nu poată fi stabilită în această secţiune.[99]

Aglomeraţia era cu mult mai mare decât în secţiunea bărbaţilor. Când femeile ajung foarte jos, îşi pierd cu totul umanitatea. Bântuie ca nişte fantome, fără voinţă proprie, şi trebuie împinse efectiv de colo-colo până când îşi dau sufletul pe nesimţite. Aceste cadavre umblătoare erau o privelişte îngrozitoare.

Deţinutele „verzi" erau o categorie specială. Cred că deţinutele transferate de la Ravensbrück la Auschwitz au fost alese „pe sprânceană". Erau mult mai brutale, mai murdare, mai răzbunătoare şi mai depravate decât bărbaţii din categoria respectivă. Cele mai multe erau prostituate care fuseseră condamnate de mai multe

[99] De la jumătatea lui mai 1942, noul lagăr de femei de la Birkenau a fost desemnat ca lagăr principal de detenţie pentru deţinutele germane sau de alte naţionalităţi. În iulie 1942, RSHA a informat toţi ofiţerii superiori de poliţie şi de securitate că toate femeile arestate urmau din acel moment să fie trimise la Auschwitz. În luna septembrie a aceluiaşi an, Himmler a ordonat ca toate evreicele din Lagărul de concentrare Ravensbrück să fie transferate la Auschwitz, iar Ravensbrück să devină *„Judenrein"*. Mai multe deţinute non-evreice de la Ravensbrück fuseseră deja mutate la Auschwitz pentru a deveni Kapo în noul lagăr de femei; acestea erau în principal infractoare şi antisociale.

ori, iar unele erau niște ființe cu adevărat respingătoare. Nu mai este nevoie să spun că aceste femei îngrozitoare și-au satisfăcut toate dorințele ticăloase pe seama deținutelor pe care erau puse să le supravegheze, ceea ce era inevitabil. Când a vizitat Auschwitzul în 1942, Reichsführerul SS a găsit că sunt foarte potrivite să ocupe rolul de Kapo în secțiunea pentru evreice. Puține dintre aceste femei au murit, și toate numai de boală. Nu aveau nici suflet, nici sentimente de vreun fel.

Încă mai văd în fața ochilor baia de sânge de la Budy[100]. Mi se pare incredibil că ființele umane se pot comporta cu asemenea bestialitate. Felul în care deținutele „verzi" le-au bătut pe evreicele franțuzoaice, le-au sfâșiat în bucăți, le-au omorât cu toporul și le-au sugrumat — a fost pur și simplu macabru.[101]

---

[100] Budy era un sat la vreo opt kilometri depărtare de lagărul principal de la Auschwitz, unde a fost staționată o unitate de pedeapsă care executa niște lucrări de drenare lângă Vistula. Această unitate de pedeapsă a fost complet separată de restul lagărului, iar Kapo de ambele sexe, recrutați din rândurile infractorilor, i-au terorizat pe deținuții subordonați.

[101] Evenimentele tragice care s-au petrecut în lagărul de muncă pentru femei de la Budy, aflat la aproximativ 7 km de Oświęcim, și care aparținea de lagărul de concentrare german de la Auschwitz, nu au fost lămurite întru totul nici până în prezent. Multe surse o consideră o răzvrătire, iar Rudolf Höss a denumit acest episod „revolta de la Budy". Unitatea de pedeapsă pentru femei de la Budy a fost înființată în iunie 1942 ca reacție la evadarea de la Auschwitz a unei deținute poloneze. La Budy au fost închise 400 de femei de diverse naționalități. Condițiile de trai au fost deplorabile, iar deținutele silite să îndeplinească munci chinuitoare. Supraveghetoarele unității de pedeapsă erau deținute germane cu trecut de infractoare de drept comun. Acestea, cu sprijinul gardienilor SS, au ucis în bătaie 90 de evreice franțuzoaice, într-o noapte de la începutul lui octombrie 1942, folosindu-se de bâte, topoare și paturi de pușcă — iar unele victime au fost aruncate de la ferestrele din pod. Administrația lagărului a anchetat incidentul, dar nu a descoperit cauza. Comandantul Rudolf Höss a definit masacrul drept o „revoltă instigată de deținute, care s-au folosit de pietre și de bâte cu scopul de a le teroriza pe Kapo și a evada din lagăr." Gardianul SS Pery Broad a declarat că o deținută germană a observat o piatră în mâna unei evreice care se întorcea de la toaletă în dormitor. Broad a considerat că este vorba

Din fericire, nu toate deținutele „verzi" și „negre" erau asemenea brute. Existau și femei capabile, care nutreau un dram de compasiune pentru tovarășele lor de suferință. Dar acestea erau desigur persecutate crunt și neîncetat de celelalte deținute de aceeași culoare cu ele. Iar supraveghetoarele[102] nu înțelegeau acest lucru.

Un contrast binevenit erau martorele lui Iehova, poreclite „cititoare de biblie" sau „șoareci de biblie". Din fericire erau prea puține la număr. În pofida fanatismului lor mai mult sau mai puțin pronunțat, erau la mare căutare. Erau angajate în casele ofițerilor SS cu familii numeroase, la clubul Waffen SS și chiar la popota ofițerilor SS. Dar cele mai multe lucrau în agricultură.

Lucrau la ferma de găini de la Harmense[103], precum și la alte ferme. Nu era nevoie să fie supravegheate sau păzite. Erau sârguincioase și dornice de muncă, deoarece aceasta era voința lui Iehova. Majoritatea erau femei germane între două vârste, dar existau și câteva fete olandeze. Și la mine în casă au lucrat mai mult de trei ani două femei mai în vârstă. Soția mea spunea adesea că nici ea însăși nu s-ar fi putut îngriji de gospodărie mai bine decât aceste două femei. Felul în care îi îngrijeau pe copii, și pe cei mici, și pe cei mari, era de-a dreptul emoționant. Copiii le iubeau de parcă ar fi fost parte din familie. La început ne-am temut să nu încerce să-i salveze pe copii în numele lui Iehova. Dar ne-am înșelat. Nu vorbeau niciodată copiilor despre religie. Foarte surprinzător, dat

---

de o „iluzie isterică". Cu toate acestea, deținuta germană a strigat după ajutor și a acuzat-o pe evreica respectivă că ar fi lovit-o. Imediat, supraveghetoarele și paznicii au început să le măcelărească pe evreicele franțuzoaice. A doua zi, germanii le-au exterminat pe toate femeile rămase în viață după ce au fost rănite în masacru. Au ucis și șase supraveghetoare germane care luaseră parte la incident (cf.. http://auschwitz.org/en/museum/news/the-budy-massacre-a-grim-anniversary,23.html, n. red.).

[102] Echivalentul feminin al gardienilor SS.

[103] Una dintre fermele care au aparținut lagărului de la Auschwitz. A existat și o pescărie la Harmense.

fiind fanatismul lor. Erau și alte femei remarcabile printre ele. Una lucra în casa unui ofițer SS, făcea tot ce trebuia făcut fără să i se spună, dar refuza categoric să îi curețe uniforma, șapca sau hainele ori chiar să pună mâna pe orice obiect legat de armată. Una peste alta, erau mulțumite de soarta lor. Sperau că, dacă suferă în captivitate de dragul lui Iehova, vor primi un loc de cinste în împărăția Sa, în care sperau să fie primite cât de curând.

În mod bizar, li se părea potrivit ca evreii să sufere acum și să moară, deoarece strămoșii lor Îl trădaseră pe Iehova. Întotdeauna îi privisem pe martorii lui Iehova ca pe niște bieți zănatici, care erau cu toate acestea fericiți în felul lor.

Restul deținutelor, poloneze, cehoaice, ucrainence și rusoaice, lucrau în special în agricultură. Astfel, scăpau de înghesuiala și mizeria din lagăr. Le mergea mult mai bine în postul lor de la fermă sau la Raisko[104]. Întotdeauna am găsit că deținuții care lucrau în agricultură și erau cazați departe de lagăr erau cu totul diferiți de ceilalți. Cu siguranță nu erau supuși acelorași presiuni psihologice ca tovarășii lor din lagărele suprapopulate. Altfel nu ar fi fost atât de dornici să execute sarcinile ce li se atribuiau.

Lagărul de femei, supraaglomerat de la bun început, ducea la distrugerea psihicului tuturor deținutelor, ceea ce mai devreme sau mai târziu le deteriora și fizicul. Din toate punctele de vedere și pe întreaga durată a războiului, cele mai rele condiții au existat în lagărul de femei. Până și la început, când era doar o secțiune din lagărul principal. Odată ce au început să sosească transporturile cu evreii din Slovacia, s-a aglomerat cu mult peste limită în câteva zile. Băile și latrinele erau suficiente, în cel mai bun caz, pentru o treime dintre deținutele internate în lagăr.

---

[104] Moșia Raisko a aparținut de Auschwitz și a furnizat produse de fermă pentru SS. Avea o pepinieră condusă de dr. Caesar, care în februarie 1942 a preluat în răspunderea sa toate lucrările agricole executate de deținuții de la Auschwitz.

Pentru stabilirea ordinii în acest mușuroi de furnici ar fi fost nevoie de mai mult decât de cele câteva supraveghetoare care mi-au fost puse la dispoziție de la Ravensbrück. Și trebuie să subliniez încă o dată că nu mi-au fost trimise cele mai bune exemplare.

Aceste supraveghetoare fuseseră răsfățate prea tare la Ravensbrück. Primiseră tot ce voiau pentru a consimți să rămână în lagărul de femei, deoarece se spera că vor putea fi atrase noi recrute, dacă li se oferă condiții excepționale. Condițiile de cazare erau dintre cele mai bune și primeau un salariu pe care nu l-ar fi putut câștiga niciunde altundeva. Și nici munca nu era deosebit de împovărătoare. Pe scurt, Reichsführerul SS și mai ales Pohl[105] insistau ca supraveghetoarele să fie tratate cu toată considerația. Până atunci, condițiile din Ravensbrück fuseseră normale și nu se punea problema de supraaglomerare.

Aceste supraveghetoare au fost transferate la Auschwitz — niciuna nu a venit de bunăvoie — și li s-a dat sarcina de a înființa lagărul de femei, în cele mai dificile condiții posibile. De la bun început, toate au vrut să plece și să revină la confortul și viața ușoară de la Ravensbrück.

---

[105] Oswald Pohl (1892-1951), militar de carieră și ofițer SS. A intrat în Marina Imperială (1912) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918). A demisionat din Marina Militară germană cu gradul de locotenent-comandor (1934). Membru SA (din 1925); membru NSDAP (nr. 30842 din 22.02.1926); membru SS (nr. 147614 din 01.02.1934); șef al administrației din cadrul conducerii superioare SS (din 01.06.1935); șef al Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 01.02.1942). Prin funcția deținută, Oswald Pohl a fost unul dintre principalii responsabili pentru Holocaust. Arestat la 27.05.1946, a fost judecat în cadrul procesului intentat membrilor Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (13.01-03.11.1947), fiind condamnat la moarte pentru crime de război și executat în închisoarea Landsber la 07.06.1951. SS-Brigadeführer (din 01.06.1935); SS-Gruppenführer (din 30.01.1937); SS-Obergruppenführer und General der Waffen SS (din 20.04.1942); Vezi o descriere a lui Oswald Pohl realizată de Rudolf Höss în Anexa 5 (n. edit.).

Șefa din perioada aceea, Frau Langefeld[106], nu era deloc în stare să facă față situației, însă a refuzat să accepte orice fel de sfaturi de la Schutzhaftlagerführer. Din proprie inițiativă, am transferat pur și simplu lagărul de femei în jurisdicția lui, deoarece mi se părea singura metodă de a pune capăt modului haotic în care era administrat. Nu trecea o zi fără să apară o discrepanță în numărul deținutelor de pe rapoartele de prezență. Supraveghetoarele alergau de colo-colo ca niște găini bezmetice și habar nu aveau ce să facă. Cele trei sau patru care erau capabile își pierdeau capul în zăpăceala generală. Supraveghetoarea șefă se considera un fel de comandant independent de lagăr și, prin urmare, nu îi convenea să fie subordonată unui ofițer cu același grad ca al ei. Până la urmă, a trebuit efectiv să anulez ordinul de subordonare. Când Reichsführerul SS a vizitat lagărul, în iulie 1942, i-am raportat toate acestea, în prezența supraveghetoarei șefe, și i-am spus că Frau Langefeld a fost și va rămâne complet incapabilă să comande și să organizeze cum se cuvine lagărul de femei de la Auschwitz. Am cerut să fie din nou trecută în subordinea întâiului Schutzhaftlagerführer.

---

[106] Johanna Langefeld (1900-1974), supraveghetoare șefă în lagărele de concentrare naziste. Membră NSDAP (din 30.09.1937); supraveghetoare (din 01.03.1939 supraveghetoare șefă) în lagărul de concentrare Lichtenburg (01.03.1938-15.04.1939); supraveghetoare șefă în lagărul de concentrare Ravensbrück (15.04.1939-03.1942); supraveghetoare șefă în lagărul de concentrare pentru femei Auschwitz-Birkenau (03-10.1942). Acuzată că a ajutat deținute poloneze, a fost arestată în aprilie 1943 și judecată de tribunalul SS din Breslau, fiind eliberată din lipsa dovezilor. Destituită din funcția deținută în lagărul de concentrare Ravensbrück, s-a retras ulterior la München, unde a lucrat până la sfârșitul războiului în cadrul uzinelor BMW. Arestată de autoritățile de ocupație americane la 20.12.1945, a fost extrădată autorităților poloneze la 23.09.1946. Cu ajutorul unor foste deținute poloneze a reușit să evadeze din închisoarea în care era încarcerată, la 23.12.1946, ascunzându-se ilegal în Polonia până în anul 1957, când s-a reîntors în Germania Federală. Nu a fost niciodată trasă la răspundere pentru rolul ei de supraveghetoare în lagărele de concentrare naziste (n. edit.).

Reichsführerul SS a refuzat categoric asta, în pofida dovezilor izbitoare privind incompetența supraveghetoarei șefe și, de fapt, a supraveghetoarelor în general. Dorea ca lagărul de femei să fie sub comanda unei femei, iar eu trebuia să detașez un ofițer SS ca adjutant. Dar care dintre ofițerii mei va accepta să îi dea ordine o femeie? Toți ofițerii pe care i-am numit pe acest post m-au implorat pe rând să le revoc ordinul de detașare. Când au început să sosească deținute în număr foarte mare, eu însumi am dedicat o parte din timpul meu să ajut la organizarea lagărului de femei.

Astfel, de la bun început, lagărul de femei a fost condus chiar de deținutele înseși. Cu cât creștea numărul acestora, cu atât le era mai dificil supraveghetoarelor să își impună voința, iar autonomia deținutelor a devenit din ce în ce mai evidentă. Deoarece „cele verzi" aveau supremația și deci conduceau lagărul prin viclenie și lipsă de scrupule, ele erau adevăratele stăpâne în lagărul de femei, deși șefa și subordonatele sale erau „roșii". Femeile Kapo erau în majoritate „verzi" sau „negre". Astfel a fost inevitabilă deteriorarea condițiilor din lagăr.

Supraveghetoarele sosite la început erau chiar și așa net superioare celor care au venit mai târziu. În pofida eforturilor de recrutare depuse de organizațiile național-socialiste de femei, foarte puține candidate doreau să se angajeze în lagăre de concentrare și trebuia să se recurgă la transferuri obligatorii.

Fiecare fabrică de armament care primea muncitoare din lagăr trebuia în schimb să trimită o parte din angajatele sale pe post de supraveghetoare. Se înțelege că, dată fiind lipsa de forță de muncă eficientă, aceste firme nu trimiteau muncitoarele cele mai bune. Aceste supraveghetoare erau acum „instruite" timp de câteva săptămâni la Ravensbrück și apoi lăsate să se descurce cum puteau cu deținutele. Din moment ce selecția și transferul se făceau la Ravensbrück, Auschwitz primea din nou ciurucurile. Evident că Ravensbrück le păstra acolo, în noul lagăr pentru femei ce se construia, pe cele mai competente angajate.

Aceasta era situația personalului de supraveghere în lagărul de femei de la Auschwitz.

După cum era și de așteptat, moralul acestor femei era, aproape fără excepție, extrem de scăzut. Multe dintre ele au fost judecate de tribunalul SS pentru furt în legătură cu Acțiunea Rheinhardt.[107] Dar acestea erau doar puținele care au avut ghinionul să fie prinse. În pofida pedepselor crunte, furtul continua, iar supraveghetoarele se foloseau de deținute ca intermediari.

Am să vă dau un exemplu îngrozitor. Una dintre aceste supraveghetoare a decăzut atât de rău încât a avut relații intime cu unii dintre deținuții bărbați, mai ales Kapo „verzi". În schimbul sexului, la care a consimțit bucuroasă, primea bijuterii, aur și alte obiecte de preț. Ca acoperire pentru comportamentul ei nerușinat, s-a încurcat cu un subofițer din unitatea de gardă SS și se folosea de casa acestuia pentru a ascunde prada cu greu câștigată. Acest biet prostănac habar nu avea ce făcea iubita lui și a fost foarte surprins când s-au descoperit aceste comori în casa lui. Supraveghetoarea a fost condamnată de Reichsführerul SS la închisoare pe viață într-un lagăr de concentrare și la de două ori câte douăzeci și cinci de lovituri de bici.

---

[107] „Aktion Reinhardt" este numele codificat al operațiunii de exterminare sistematică a populației evreiești din Guvernământul General, teritoriile ocupate în Polonia de Germania nazistă în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial. În cadrul „Aktion Reinhardt" au fost exterminați în perioada 07.1942-10.1943 aproximativ 1 600 000 — 1 800 000 de evrei și 50 000 de romi din districtele Varșovia, Lublin, Radom, Cracovia, Galizia, în lagărele de exterminare Belzec, Sobibor, Treblinka, Majdanek, Chelmno, Auschwitz. Victimele au fost deposedate de haine, obiectele de valoare, inclusiv plombe de aur sau părul femeilor. Vezi Robert Kuwalek, *Das Vernichtungslager Belzec*, Aus dem Polnischen übersetzt von Steffen Hänschen, Mit einem Vorwort von Ingo Loose, 2. Überarbeitete und erweiterte Auflage, Berlin, 2014; Christian Gerlach, *Der Mord an den europäischen Juden. Ursachen, Ereignisse, Dimensionen*, Aus dem Englischen von Martin Richter, München, 2017, *passim*; Dariusz Libionka, *Die Ermordung der Juden im Generalgouvernement*, Aus dem Polnischen von Steffen Hänschen, Berlin, 2021 (n. edit.).

La fel ca homosexualitatea în cazul bărbaților, în lagărul femeilor a izbucnit o epidemie de lesbianism. Nici cele mai severe măsuri, cum ar fi transferul în unitățile de pedeapsă, nu puteau pune capăt fenomenului. Primeam fără încetare rapoarte privind relații de acest gen între supraveghetoare și deținute. Aceasta în sine arată nivelul supraveghetoarelor.

Evident că nu își luau în serios îndatoririle și majoritatea erau și ineficiente. Doar câteva pedepse se puteau aplica pentru abaterile de la datorie. Arestul în cameră nu era deloc considerat o pedeapsă, deoarece însemna că nu mai trebuie să iasă pe vreme rea. Era necesar ca toate pedepsele să fie mai întâi contrasemnate de inspectorul lagărelor de concentrare sau de Pohl. Pedepsele trebuiau să fie minime. „Neregulile" trebuiau rezolvate prin instrucțiuni și puterea exemplului. Supraveghetoarele știau evident acest lucru și reacționau după cum era de așteptat.

Întotdeauna am nutrit un profund respect față de femei în general. La Auschwitz însă am învățat că trebuie să îmi schimb părerile și că fiecare femeie trebuie cântărită cu grijă înainte de a i se acorda respectul cuvenit. Ceea ce am spus este valabil pentru majoritatea supraveghetoarelor. E adevărat că se găseau printre ele și femei de treabă, respectabile, de încredere, dar erau foarte puține. Nu e nevoie să spun că acestea sufereau cumplit din pricina circumstanțelor și condițiilor de la Auschwitz. Dar nu puteau pleca, postul fiind parte a serviciului militar de război. Multe dintre ele mi se plângeau mie, dar mai ales soției mele. Nu le puteam spune decât să spere că războiul avea să se sfârșească în curând. Era într-adevăr o consolare inadecvată.

Lângă lagărul de femei, cu scopul de a păzi deținutele care munceau în afara lagărului, se găsea unitatea care răspundea de câinii dresați. La Ravensbrück, supraveghetoarele care păzeau deținutele din echipele de lucru care ieșeau din lagăr erau deja însoțite de câini, pentru a reduce numărul de paznici. Aceste supraveghetoare aveau desigur și pistoale, dar Reichsführerul SS

considera că folosirea câinilor va avea un mai pronunțat efect de teroare, deoarece majoritatea femeilor se tem de câini, în vreme ce bărbaților nu le pasă atât de mult de ei.

Din pricina maselor de deținuți de la Auschwitz, paza eficientă a echipelor de lucru era constant o problemă. Nu existau niciodată destui soldați. Lanțul de santinele era util, deoarece se puteau înconjura suprafețele mai mari de lucru. Dar faptul că echipele se mutau mereu de la un loc la altul și mobilitatea în sine a lucrului făceau ca supravegherea să fie imposibilă în cazul muncilor agricole, al săpatului de șanțuri și așa mai departe. Din pricina numărului mic de supraveghetoare, era necesar să existe cât mai mulți câini dresați. Nici măcar cei peste o sută cincizeci de câini pe care îi aveam nu erau îndeajuns. Reichsführerul SS calculase că un câine este echivalentul a doi paznici. Poate că așa și era, cel puțin în cazul echipelor formate din femei, deoarece acestora le este groază de câini.

Unitatea de câini de la Auschwitz includea cele mai uluitoare personaje. Uluitoare în sens negativ. Când au fost căutați voluntari care să fie instruiți să lucreze cu câinii, s-a înscris jumătate din regimentul SS. Își imaginau că munca e mai ușoară și mai puțin monotonă. Deoarece era imposibil să fie acceptați toți voluntarii, companiile au găsit o soluție vicleană și au renunțat la oile negre, ca să scape de ele. N-aveau decât să se ocupe acum alții de aceștia. Majoritatea acestor soldați fuseseră deja pedepsiți pentru diverse nereguli. Dacă ar fi cercetat cu mai mare atenție fișa acestor soldați, comandantul unității de gardă nu i-ar fi trimis niciodată la instrucție.

La centrul experimental de instrucție pentru dresajul de câini de la Oranienburg, unii dintre voluntari au fost trimiși înapoi la unitate înainte măcar să-și fi terminat cursul, deoarece erau cu totul nepotriviți. Când cei care și-au încheiat instrucția au revenit

la Auschwitz, au format o unitate, *Hundestaffel*[108], și nu era greu de văzut ce formațiune splendidă fusese creată. Iar acum venise momentul să fie puși la lucru. Fie se jucau cu câinii, fie căutau un ascunziș și ațipeau, iar câinii îi trezeau când se apropia „inamicul", fie pălăvrăgeau fericiți cu supraveghetoarele sau cu deținutele. Mulți dintre ei aveau relații stabile cu Kapo „verzi". Deoarece câinii nu se foloseau decât în lagărul de femei, nu erau dificil de întreținut aceste relații. Când se plictiseau sau aveau chef de distracție, asmuțeau câinii asupra deținutelor. Dacă erau prinși, dădeau vina pe câine, susțineau că deținuta avusese un comportament care l-a incitat, se prefăceau că s-a pierdut lesa și așa mai departe. Întotdeauna găseau o scuză. În fiecare zi, conform regulamentului, trebuia să continue dresajul câinelui.

Pentru că instruirea unei noi echipe ar fi presupus timp și bătaie de cap, nu puteau fi dați afară decât dacă se făceau vinovați de vreo neregulă gravă, care cădea sub incidența Curții Marțiale SS, sau dacă și-ar fi maltratat ori neglijat animalul. Îngrijitorul canisei, un fost sergent de poliție care lucrase cu câinii mai mult de douăzeci și cinci de ani, era adesea scos din minți când vedea cum își tratează acești soldați câinii. Dar ei știau că nu pot păți nimic și că e puțin probabil să fie efectiv dați afară. Un ofițer mai competent ar fi putut poate să facă ordine în gașca asta. Dar domnul în cauză avea altele mai importante de făcut. Am avut multe necazuri cu Hundestaffel și multe ciocniri cu comandantul regimentului pe tema asta.[109] Nu înțelegeam ce li se cere soldaților, cel puțin nu

[108] Unitatea canină.

[109] Friedrich Hartjenstein (1905-1954), ofițer SS. Studii de Agronomie la Hannover (1922-1926); serviciu militar în Reichswehr (15.12.1926-14.12.1938), fiind trecut în rezervă cu gradul de locotenent (la 14.12.1938); membru SS (nr. 327350 din 05.01.1939); membru în personalul de pază al lagărului de concentrare Wewelsburg (1939-1940); ofițer în cadrul Diviziei 3 Blindată SS „Cap de Mort" (30.05.1940-31.08.1942), unitate cu care a participat la campania militară din Vest și la invazia URSS; transferat în lagărul de concentrare și

din felul în care gândea Glücks. Așa că nu am reușit niciodată să îl conving să mute ofițerii deveniți intolerabili la Auschwitz. S-ar fi evitat multe nenorociri, dacă atitudinea lui Glücks față de mine ar fi fost alta.

Pe măsură ce înainta războiul, Reichsführerul SS insista fără încetare să se facă din ce în ce mai multe economii privind forța de muncă angajată ca pază. Soldații trebuiau înlocuiți cu garduri mobile de sârmă ghimpată, de garduri cu sârmă electrificată ridicată în jurul locurilor permanente de muncă și de un număr din ce în ce mai mare de câini. Dacă un comandant reușea să inventeze o metodă cu adevărat eficientă de reducere a numărului de paznici, era promovat pe loc. Dar nu s-a realizat nimic concret.

Reichsführerul SS își imagina chiar că se pot dresa câinii să dea ocol deținuților și să îi mâne ca pe niște oi, pentru a-i împiedica să fugă. O santinelă cu mai mulți câini se presupunea că poate păzi până la o sută de deținuți, fără niciun fel de probleme. Încercarea a eșuat. Oamenii nu sunt oi. Oricât de bine dresați ar fi fost câinii să recunoască deținuții după uniformă, miros și așa mai departe, și oricât de bine învățau până unde au voie să se îndepărteze deținuții, erau la urma urmei câini și nu puteau

---

exterminare în calitate de comandant al regimentului de gardă SS (01.09.1942-22.11.1943); comandant al lagărului de concentrare și Exterminare Auschwitz-Birkenau (22.11.1943-05.05.1944); comandant al lagărului de concentrare Natzweiler (05.05.1944-27.02.1945); transferat ca instructor la Școala pentru trupele blindate Putlos (27.02-08.03.1945); transferat ca instructor la Școala pentru trupele blindate Bergen (18.03-23.04.1945). Capturat de autoritățile militare americane la 08.05.1945, a fost judecat pentru crime de război în cadrul procesului intentat membrilor lagărului de concentrare Natzweiler (29.05-01.06.1946); condamnat la închisoare pe viață (la 01.06.1946), a fost extrădat în Franța, unde a fost condamnat la moarte de un tribunal militar francez (la 02.07.1954). Mort în închisoare la 20.10.1954, înainte de executarea sentinței. SS-Hauptsturmführer (din 01.03.1940); SS-Sturmbannführer (din 09.11.1941); SS-Obersturmbannführer (din 05.11.1944) (n. edit.).

gândi ca oamenii. Dacă erau ademeniți intenționat într-un loc anume, lăsau un spațiu nepăzit prin care era posibilă evadarea. Câinii nu ajutau nici la împiedicarea evadărilor în masă. Sfâșiau firește câțiva dintre evadați, dar erau și ei măcelăriți împreună cu „ciobanii".

S-a propus chiar ca santinelele din turnurile de pază să fie înlocuite cu câini. Trebuia să li se permită să alerge liber între cele două garduri de sârmă ghimpată care împrejmuiau lagărul sau locul unde munceau echipele mobile și să avertizeze când se apropie un deținut, prevenind astfel fuga prin gard. Însă nici această idee nu s-a dovedit fezabilă. Câinii fie se culcau și adormeau, fie se lăsau păcăliți, fie nu simțeau mirosul, dacă vântul bătea din direcție opusă, fie santinela nu auzea lătratul.

Minarea terenului era o armă cu două tăișuri. Minele trebuiau poziționate cu grijă și câmpul minat trebuia cartografiat cu precizie, căci după maximum trei luni minele se defectau și trebuiau înlocuite. Era de asemenea necesar ca uneori să se traverseze terenul minat, iar deținuții aveau astfel ocazia să observe cărările unde nu se plasaseră mine. Globocnik[110] a folosit

[110] Odilo Globocnik (1904-1945), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 442939 din 01.03.1931); membru SS (nr. 292776 din 01.09.1934); arestat în repetate rânduri pentru activitate politică ilegală în Austria (1933, 1934, 1935, 1936); secretar de Stat în guvernul marionetă condus de Arthur Seyß-Inquart (15.03.1938-30.03.1939); deputat în Reichstag (din 10.04.1938); Gauleiter al Vienei (24.05.1938-30.01.1939); demis în urma acuzațiilor de delapidare și afaceri oneroase la 30.01.1939; comandant al Poliției și SS în districtul Lublin (09.11.1939-13.09.1943); în această calitate a fost însărcinat de Heinrich Himmler cu organizarea operațiunii de exterminare a populației evreiești din Guvernământul General, nume codificat „Aktion Reinhardt"; responsabil pentru lagărele de exterminare Sobibor, Belzec și Treblinka; comandant al Poliției și SS în zona operativă a coastei Adriaticii (13.09.1943-08.05.1945); arestat de un comando britanic la 31.05.1945, s-a sinucis în aceeași zi, după primul interogatoriu. SS-Oberführer (din 27.07.1938); SS-Brigadeführer (din 09.11.1939); SS-Gruppenführer (din 09.11.1942); Vezi o descriere a lui Odilo Globocnik realizată de Rudolf Höss în Anexa 7 (n. edit.).

mine în acest fel în centrele sale de exterminare. Dar în pofida terenurilor minate amenajate cu mare grijă la Sobibor, evreii au aflat pe unde se poate trece printre mine și au reușit să organizeze o evadare în masă în cursul căreia au fost uciși aproape toți soldații.[111]

Nici instalațiile și nici animalele nu pot înlocui inteligența umană. Până și gardul dublu electrificat poate fi neutralizat pe vreme uscată cu câteva unelte simple, dacă ai suficient sânge rece și puțină ingeniozitate. S-a și întâmplat frecvent. De asemenea, uneori santinelele din afara gardului se apropiau prea mult de acesta și își plăteau neatenția cu viața.

Am mai vorbit despre ce consideram eu că este principala mea sarcină; și anume să construiesc prin toate mijloacele un lagăr SS în perimetrul Auschwitz. Uneori, în perioadele de liniște, îmi imaginam că se întrevede sfârșitul lucrărilor de construcție, după numeroasele planuri și proiecte concepute pentru Auschwitz de către Reichsführerul SS, dar mereu soseau noi planuri care necesitau acțiuni urgente.

Graba permanentă în care trăiam, cauzată de cererile Reichsführerului SS, de dificultățile războiului, de problemele zilnice care se iveau în lagăr și mai presus de toate de șuvoiul constant de deținuți internați în toate secțiunile lagărului, nu îmi dădea timp pentru altceva decât pentru lucru. Mă concentram exclusiv pe sarcinile mele.

Astfel hărțuit de împrejurări, îmi revărsam enervarea îndoit pe toți subordonații mei, indiferent dacă era vorba de SS, de civili, de oficiali, de reprezentanții firmelor sau de deținuți. Nu aveam decât un singur scop: să grăbesc totul și pe toată lumea, în hotărârea mea de a îmbunătăți condițiile, astfel încât să pot îndeplini

[111] Referire la evadarea în masă a deținuților evrei din lagărul de exterminare Sobibor la 14.10.1943, în cursul căreia 11 ofițeri SS au fost uciși de deținuți (n. edit.).

măsurile stabilite. Reichsführerul SS cerea tuturor să își facă datoria și să se sacrifice fără ezitare în acest scop. Fiecare german trebuia să se dedice trup și suflet, ca să putem câștiga războiul.

Conform voinței Reichsführerului SS, lagărele de concentrare urmau să devină uzine de armament. Tot restul trebuia subordonat acestui scop. Orice alte considerații trebuiau date deoparte. Cuvintele lui arătau limpede că erau pe plan secundar condițiile insuportabile din lagăre. Pe primul loc era armamentul, și toate obstacolele trebuiau înlăturate. Nu îndrăzneam să îmi permit să fiu de altă opinie. Trebuia să devin mai dur, mai nepăsător și mai nemilos în atitudinea mea față de nevoile deținuților. Le vedeam foarte bine, adesea mult prea bine, dar știam că nu pot să cedez. Nu îndrăzneam să mă las pradă sentimentelor. Totul trebuia sacrificat pentru un singur țel, câștigarea războiului. Așa îmi priveam munca în zilele acelea. Nu puteam fi pe front, deci trebuia să fac totul să îi susțin din țară pe cei care luptau. Acum văd că oricât m-aș fi străduit tot nu aș fi putut contribui decisiv la victorie. Dar la vremea respectivă eram convins că vom învinge și știam că nu trebuie să mă dau în lături de la nimic pentru atingerea acestui scop.

Prin decizia Reichsführerului SS, Auschwitz a devenit cel mai mare centru de exterminare umană din toate timpurile. Când în vara anului 1941 mi-a dat chiar el personal ordinul să pregătesc la Auschwitz instalații unde se pot efectua exterminări în masă și să mă ocup personal de acestea, nu aveam nici cea mai mică idee de magnitudinea sau de consecințele lor. Era cu siguranță un ordin extraordinar și monstruos. Însă motivele din spatele exterminării mi se păreau justificate. Nu m-am gândit la ele atunci: mi se dăduse un ordin și trebuia să îl execut. Nu îmi permiteam să apreciez dacă această exterminare în masă a evreilor era necesară sau nu, deoarece îmi lipsea perspectiva.

Dacă Führerul însuși dăduse ordinul pentru „soluția finală a problemei evreiești", atunci, ca național-socialist veteran și cu atât

mai mult ca ofițer SS, nici nu se punea problema să îi discutăm meritele. „Führerul ordonă, noi executăm" nu a fost niciodată o frază goală sau un slogan. Era de o seriozitate cruntă.

De când am fost arestat mi s-a spus în mod repetat că aș fi putut să refuz să execut ordinul, ba chiar că aș fi putut să îl asasinez pe Himmler. Nu cred că printre miile de ofițeri SS se găsea vreunul capabil de un asemenea gând. Era cu totul imposibil. Cu siguranță, mulți ofițeri SS bombăneau sau se plângeau de asprimea unora dintre ordinele primite de la Reichsführerul SS, dar le executau de fiecare dată.

Multe dintre ordinele Reichsführerului SS erau profund jignitoare pentru mulți dintre ofițerii SS, dar sunt ferm încredințat că niciunul dintre ei nu ar fi îndrăznit să ridice mâna împotriva lui și de fapt nici nu i-ar fi trecut prin cap așa ceva. Ca Reichsführer SS, persoana lui era intangibilă. Ordinele sale, emise în numele Führerului, erau sacre. Nu se accepta nicio evaluare, nicio obiecție, nicio interpretare. Se executau fără milă, fără să se țină seama de consecințe, chiar dacă ar fi implicat moartea ofițerului însuși, cum s-a întâmplat nu o dată în timpul războiului.

Nu degeaba se dădea în timpul instrucției, ca exemplu demn de urmat de către SS, devotamentul japonezilor care se sacrifică pentru patrie și pentru împărat, care era un fel de zeu pentru ei. Instrucția SS nu se compară cu un curs universitar prin care studenții trec ca gâsca prin apă. Dimpotrivă, învățămintele se întipăreau adânc, iar Reichsführerul SS știa la ce să se aștepte din partea oamenilor săi.

Dar cei din exterior pur și simplu nu pot înțelege că nu exista niciun ofițer SS care să refuze vreun ordin venit de la Reichsführerul SS, cu atât mai puțin să plănuiască să îl ucidă din pricina vreunui ordin macabru. Ceea ce ordona Führerul, în cazul nostru secundul său, Reichsführerul SS, era întotdeauna drept. Anglia cea democrată are și ea un concept național de bază: „Țara mea,

la bine și la rău!" pe care îl respectă orice englez mândru de naționalitatea sa.

Înainte să înceapă exterminarea în masă a evreilor, între 1941 și 1942 au fost lichidați politrucii și comisarii politici din aproape toate lagărele de concentrare. Conform unui ordin secret emis de Hitler, acești politruci și comisari politici ruși au fost identificați și scoși din toate lagărele de prizonieri de război de către detașamente speciale Gestapo.[112] Cei identificați au fost transferați la cel mai apropiat lagăr de concentrare pentru lichidare. S-a comunicat că aceste măsuri se iau deoarece rușii ucid toți soldații germani care sunt membri de partid sau aparțin unor departamente speciale al NSDAP, mai ales membrii SS, dar și pentru că oficialilor politici ai Armatei Roșii li se ordonase ca, dacă sunt luați prizonieri, să creeze tot felul de probleme în lagărele de prizonieri de război și de muncă forțată și să comită acte de sabotaj dacă aveau ocazia. Oficialii politici ai Armatei Roșii identificați printre prizonieri au fost aduși la Auschwitz pentru lichidare. Primele transporturi, mai puțin numeroase, au fost executate prin împușcare.

Când eram odată plecat în interes de serviciu, locțiitorul meu, Schutzhaftlagerführer Fritzsch, a experimentat pentru prima oară uciderea prin gazare. S-a folosit de o soluție de acid prusic, numit Zyklon B[113], folosită în lagăr ca insecticid și din care aveam mereu

---

[112] Referire la ordinele din 13.05.1941, respectiv 06.06.1941. Vezi Bundesarchiv-Militärarchiv Freiburg im Breisgau, BMF, RW 4 — Oberkommando der Wehrmacht — /577, fol. 72-74. Erlaß über die Ausübung der Kriegsgerichtsbarkeit im Gebiet „Barbarossa" und über besondere Maßnahmen der Truppe vom 13.05.1941, gez. Wilhelm Keitel; RW 4 — Oberkommando der Wehrmacht — /578, fol. 42-44. Richtlinien für die Behandlung politischer Kommissare vom 06.06.1941-„Kommissarbefehl"; Pentru analiza genezei și aplicării sinistrului „Kommissarbefehl" și crimele de război comise de Wehrmacht în URSS vezi Felix Römer, *Der Kommissarbefehl. Wehrmacht und NS-Verbrechen an der Ostfront 1941/42*, Paderborn-München-Wien-Zürich, 2008, *passim.* (n. edit.).

[113] O pudră cristalină.

cantități suficiente. La întoarcere, Fritzsch mi-a raportat ce făcuse, iar gazul a fost folosit și în cazul următorului transport.

Gazarea avea loc în celulele de detenție din Blocul 11. Protejat de masca de gaze, am urmărit și eu procedeul. În celulele înghesuite, moartea survenea îndată ce se arunca înăuntru Zyklon B. Un țipăt scurt, aproape înăbușit, și totul se sfârșea. În aceste prime experimente, nu mi-am dat seama foarte bine ce se petrece, poate pentru că eram atât de impresionat de întreaga procedură. Îmi amintesc mai bine gazarea a nouă sute de ruși care a avut loc curând după aceea, în vechiul crematoriu, deoarece era prea complicată folosirea Blocului 11 în acest scop. În timp ce prizonierii erau coborâți din tren, în tavanul de beton al crematoriului s-au făcut găuri. Rușilor li s-a ordonat să se dezbrace în anticameră; apoi au intrat liniștiți în crematoriu, deoarece li s-a spus că urmează să fie despăducheați. Întregul transport a încăput în crematoriu, la limită. Apoi au fost sigilate ușile, iar gazul a fost eliminat prin găurile din tavan. Nu știu cât a durat această execuție. La început s-a auzit un murmur. Când s-a aruncat gazul, câțiva au strigat „Gaz!", apoi au urmat niște urlete cumplite, când prizonierii au încercat să doboare ușile și să scape. Dar ambele uși au rezistat asaltului. Au fost deschise după câteva ore, pentru aerisire. Atunci am văzut pentru prima dată o masă de cadavre gazate.

M-a făcut să mă simt prost și m-am cutremurat, deși îmi imaginasem că moartea prin gazare va fi mai cumplită decât era în realitate. Întotdeauna m-am gândit că victimele vor fi chinuite de o senzație teribilă de sufocare. Dar nu se vedeau urme ale convulsiilor pe niciun cadavru. Medicii mi-au explicat că acidul prusic are efect paralizant asupra plămânilor, iar acțiunea este atât de rapidă și de puternică încât moartea precedă convulsiile, de aici diferența față de efectele monoxidului de carbon sau ale deficienței de oxigen.

Uciderea acestor prizonieri de război ruși nu m-a tulburat prea mult la vremea respectivă. Ordinul se dăduse, iar eu trebuia să îl execut. Trebuie să recunosc chiar că m-am simțit ușurat, deoarece urma să înceapă în curând exterminarea în masă a evreilor și la vremea respectivă nici [Adolf] Eichmann[114] și nici eu nu prea știam cum să punem în practică această ucidere în masă. Trebuia să folosim gaz, dar nu știam nici ce gaz și nici cum să procedăm. Acum aveam gazul și stabiliserăm o procedură. Mă cutremura ideea de a pune în practică exterminările prin împușcare, când mă gândeam la mulțimea de condamnați, printre care

[114] Adolf Eichmann (1906-1962), ofițer SS de origine austriacă. După încercarea eșuată de a studia ingineria mecanică a fost pentru scurt timp comis voiajor. Membru NSDAP (nr. 889895 din 04.1932); membru SS (nr. 45326 din 11.1932)); refugiat în Germania după interzicerea NSDAP în Austria, a fost transferat în staful administrativ al lagărului de concentrare Dachau. În 1934, Eichman a luat decizia de a face carieră în cadrul SS și a solicitat transferul în SD. După Anschluß-ul Austriei în 1938, Eichmann a ajutat la organizarea forțelor SS din Viena și a fost desemnat să formeze Oficiul Central pentru Emigrarea Evreilor. La începutul celui de-Al Doilea Război Mondial, autoritatea oficiului condus de Eichmann s-a extins asupra teritoriului întregului Reich, el fiind transferat în 1940 de la SD la Gestapo. În cadrul Departamentului IV/Gestapo a fost însărcinat cu conducerea referatului „IV B 4-Judenangelegenheiten". În această calitate a participat la conferința de la Wannsee (20.01.1942), fiind însărcinat de Reinhard Heydrich cu dirijarea transporturilor cu evrei deportați în lagărele morții din Polonia. În următorii doi ani, Eichmann și-a îndeplinit cu mult zel „atribuțiile", fiind responsabil pentru moartea a peste 6 milioane de evrei. După ocuparea Ungariei de către trupele germane, în martie 1944, a fost trimis la Budapesta unde a coordonat deportarea evreilor din această țară în lagărele morții. După încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial s-a refugiat în Argentina, unde a lucrat în următorii 15 ani ca inginer hidrolog, respectiv crescător de iepuri, sub numele de Ricardo Klement. Descoperit, a fost răpit de Mossad în mai 1960. Judecat la Ierusalim, a fost condamnat la moarte prin spânzurătoare și executat la 01.06.1962. SS-Hauptsturmführer SS (din 1939); SS-Sturmbannführer SS (din 1940); SS-Obersturmbannführer (din 1941). Vezi o descriere a lui Adolf Eichmann făcută de Rudolf Höss în Anexa 3 (n. edit.).

femei și copii. Împușcarea ostaticilor și execuțiile de grup ordonate de Reichsführerul SS sau de RSHA îmi fuseseră îndeajuns. Astfel încât am fost ușurat să mă gândesc că vom fi scutiți de aceste băi de sânge și că victimele vor fi cruțate de suferință până în ultima clipă. Tocmai acest lucru îmi provocase cele mai mari îngrijorări când Eichmann mi-a descris cum au fost secerați evreii de către *Einsatzkommandos*[115] înarmați cu mitraliere și pistoale automate. Se spune că au avut loc multe scene macabre, muribunzi care încercau să fugă, răniți și, mai ales, femei și copii primind lovitura de grație. Mulți soldați din aceste *Einsatzkommandos,* nemaiputând îndura să se mânjească de sânge, își luaseră viața. Unii înnebuniseră. Majoritatea membrilor acestor Kommandos recurgeau la băutură înainte să îndeplinească aceste ordine cumplite. După descrierea lui Höfle[116], soldații din centrele

[115] Referire la unitățile mobile de exterminare aflate în subordinea Oficiului Central de Siguranță al Reichului (RSHA), sinistrele detașamente mobile de exterminare ale SD-Einsatzgruppen der Sicherheitspolizei und des SD, ce au „operat" pe teritoriul sovietic în spatele grupurilor de armate germane. Vezi Helmut Krausnick, Hans-Heinrich Wilhelm, *Die Truppe des Weltanschauungskrieges. Die Einsatzgruppen der Sicherheitspolizei und des SD 1938-1942*, Stuttgart, 1981; *Die Einsatzgruppen in der besetzten Sowjetunion 1941/42. Die Tätigkeits und Lageberichte des Chefs der Sicherheitspolizei und des SD*, herausgegeben und eingeleitet von Peter Klein, 1997; Andrej Angrick, *Besatzungspolitik und Massenmord. Die Einsatzgruppe D in der südlichen Sowjetunion 1941-1943*, Hamburg, 2003; Klaus-Michael Mallmann, Andrej Angrick, Jürgen Matthäus, Martin Cüppers (Hrsg.), *Die «Ereignismeldungen UdSSR» 1941. Dokumente der Einsatzgruppen in der Sowjetunion I*, Darmstadt 2011; Klaus-Michael Mallmann, Andrej Angrick, Jürgen Matthäus, Martin Cüppers (Hrsg.), *Deutsche Besatzungsherrschaft in der UdSSR 1941-1945. Dokumente der Einsatzgruppen in der Sowjetunion II*, Darmstadt 2013; Klaus-Michael Mallmann, Andrej Angrick, Jürgen Matthäus, Martin Cüppers (Hrsg.), *Deutsche Berichte aus dem Osten 1942/1943. Dokumente der Einsatzgruppen in der Sowjetunion III*, Darmstadt 2014 (n. edit.).

[116] Hermann Höfle (1911-1962), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 6341873 din 01.05.1938); membru SS (nr. 307469 din 01.08.1933); întemnițat în închisoarea din Salzburg pentru activitate politică ilegală (25.05.1935-01.01.1936);

de exterminare ale lui Globocnik[117] consumau cantități incredibile de alcool.

În primăvara anului 1942 au sosit din Silezia Superioară primele transporturi de evrei, pentru a fi exterminați.[118] Au fost duși de pe peron în „căsuță" — Buncărul I — unde s-a ridicat mai târziu Auschwitz II.[119] Transportul a fost supravegheat de [Hans] Aumeier[120] și [Gerhard] Palitzsch și de către unii dintre Blockführeri.

---

participant la campania militară din Polonia; comandant al apărării etnicilor germani din Nowy Sącz/Neu Sandez (10.12.1939-01.09.1940); transferat la Lublin în Statul Major al comandantului Poliției și SS Lublin-Odilo Globocnik (din 01.09.1940); comandant al lagărului de muncă forțată „Buggraben" (din 01.11.1940); referent pentru „chestiunea evreiască" al lui Odilo Globocnik, acesta din urmă fiind însărcinat de Heinrich Himmler, la 13.10.1941, cu conducerea „Aktion Reinhardt" — exterminarea evreilor din Guvernământul General; în această calitate, Hermann Höfle a răspuns de coordonarea acțiunii de exterminare a evreilor cu autoritățile civile din Guvernământul General, evacuarea ghetourilor, organizarea transporturilor de evrei către lagărele de exterminare și valorificarea obiectelor personale ale victimelor; implicat direct în evacuarea evreilor din ghetourile din Varșovia, Mielec, Lublin, Rzeszow și transportarea acestora în lagărele de exterminare; transferat în cadrul lagărului de concentrare Sachsenhausen (din 15.02.1944); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Sachsenhausen (08-17.03.1944); transferat în cadrul Departamentului Central SS din cadrul conducerii SS (din 13.06.1944); capturat de un comando britanic la 31.05.1945, a fost predat justiției austriece în august 1947, fiind eliberat la 30.10.1947. Întrucât la 09.07.1948 Polonia a solicitat extrădarea sa, Höfle s-a refugiat în Italia, iar din 1951 în Germania Federală. În 1961 a fost arestat, dar s-a sinucis cu puțin timp înainte de începerea procesului său, în închisoarea Poliției din Viena (la 21.08.1962). SS-Sturmbannführer (din 1942) (n. edit.).

[117] Vezi Anexa 7.

[118] Unul dintre primele, dacă nu chiar primul transport de acest fel a fost un transport de evrei de la Beuthen, pe 15 februarie 1942.

[119] Vezi Anexa I.

[120] Hans Aumeier (1906-1948), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 164755 din 01.12.1929); membru SS (nr. 2700 din 01.08.1929); comandant de companie în cadrul Batalionului de gardă SS „Oberbayern" al lagărului de concentrare Dachau (1934-1936); membru al Regimentului de gardă 4 SS Cap de Mort „Ostfriesland" al lagărului de concentrare Esterwegen (04-12.1936); comandant

Au stat de vorbă cu evreii despre tot felul de lucruri, i-au întrebat ce calificări și ce ocupații au, spre a-i induce în eroare. La sosirea la „căsuță", li s-a spus să se dezbrace. La început au intrat liniștiți în încăperile unde li s-a spus că vor fi dezinfectați. Dar unii dintre ei erau speriați și vorbeau de moarte prin sufocare și de anihilare. S-a stârnit curând un fel de panică. Imediat, toți evreii rămași încă afară au fost împinși cu forța în camere, iar ușile au fost încuiate. La transporturile următoare au fost aleși de la început indivizii care păreau să fie dispuși să facă probleme, și puși sub supraveghere atentă. La primul semn de neliniște, răzvrătiții erau duși pe neobservate în spatele clădirii și împușcați cu un pistol cu calibru mic, ca să nu fie auzită împușcătura de către ceilalți. Prezența și calmul celor din *Sonderkommando*[121] servea să îi potolească pe cei care erau îngrijorați sau care bănuiau ce îi aștepta. Ca să îi liniștească și mai mult, câțiva deținuți din *Sonderkommando* îi însoțeau în camere și rămâneau cu ei până în ultima clipă, iar un soldat SS rămânea în prag până la sfârșit. Era foarte important ca sosirea și

---

de companie în cadrul Regimentului de gardă 2 SS Cap de Mort „Elbe" al lagărului de concentrare Lichtenburg, respectiv comandant de companie în cadrul Regimentului de gardă 3 SS Cap de Mort „Thüringen" al lagărului de concentrare Buchenwald (12.1936-08.1938); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Flossenbürg (08.1938-01.02.1942); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (01.02.1942-16.08.1943); transferat disciplinar în funcția de comandant al lagărului de concentrare Vaivara din Estonia (08.1943-08.1944); comandant al lagărului de concentrare Kaufering (11.1944-01.1945); comandant al lagărului de concentrare Grini din Norvegia (01-05.1945). Arestat de armata britanică în Norvegia la 11.06.1945, a fost ulterior extrădat în Polonia, fiind condamnat la moarte pentru crime de război (la 22.12.1947) și executat (la 24.01.1948). SS-Obersturmführer (din 25.09.1935); SS-Hauptsturmführer (din 11.09.1938); SS-Sturmbannführer (din 09.11.1944) (n. edit.).

[121] *Sonderkommandos*, unități speciale formate din deținuți evrei ce aveau sarcina de a pregăti asasinarea deportaților, jefuirea lor și, ulterior, incinerarea cadavrelor în crematorii. Membrii *Sonderkommandos* erau lichidați de SS și înlocuiți cu regularitate cu noi deținuți (n. edit.).

dezbrăcarea să aibă loc într-o atmosferă de calm. Cei care nu voiau să se dezbrace erau ajutați de tovarășii lor care se dezbrăcaseră deja, sau de cei din *Sonderkommando*.

Cei refractari erau calmați și încurajați să se dezbrace. Deținuții din *Sonderkommando* se asigurau și că victimele se dezbracă repede, astfel încât să nu aibă mult timp la dispoziție pentru a se întreba ce-i așteaptă.

Ajutorul nemijlocit oferit de *Sonderkommando,* ai cărui membri îi încurajau pe nou-veniți să se dezbrace și îi conduceau în camerele de gazare, era absolut remarcabil. Nu am auzit și nici nu am observat ca vreunul dintre aceștia să le dea celor ce urmau să fie gazați cel mai mic indiciu cu privire la soarta lor. Dimpotrivă, făceau tot ce le stătea în puteri să îi înșele și mai ales să îi liniștească pe cei bănuitori. Deși aceștia refuzau să îi creadă pe soldații SS, aveau deplină încredere în cei de același neam cu ei, astfel încât aceste *Sonderkommandos* erau mereu formate din evrei veniți chiar din regiunile din care proveneau victimele acțiunii respective.

Le vorbeau despre viața din lagăr, iar nou-sosiții se interesau de prietenii sau rudele care sosiseră cu alte transporturi. Era interesant să asculți ce minciuni convingătoare le debitau cei din *Sonderkommando* și să vezi cu ce gesturi emfatice le însoțesc.

Multe dintre femei își ascundeau bebelușii în mormanele de haine. Membrii *Sonderkommando* aveau mare grijă să verifice și o linișteau pe femeie până se hotăra să ia copilul cu ea. Femeile se temeau că dezinfectantul ar putea fi toxic pentru copiii mai mici, de aceea încercau să îi ascundă. Copiii mici plângeau de obicei, speriați că sunt puși să se dezbrace în felul acesta neobișnuit, dar când îi liniștea mamele lor sau cei din *Sonderkommando*, se calmau și intrau în camerele de gazare, jucându-se sau glumind unii cu alții și ducându-și în mână jucăriile.

Am observat că femeile care bănuiau sau ghiciseră ce avea să se întâmple găseau totuși curajul să glumească cu copiii și să îi încurajeze, în pofida terorii ce li se citea în ochi. O femeie m-a

abordat când trecea pe lângă mine și, arătând către cei patru copii ai ei care îi ajutau cu bărbăție pe cei mai mici să înainteze pe terenul denivelat, mi-a șoptit:

— Cum vă lasă inima să ucideți niște copii atât de drăgălași și de frumoși? Nu aveți pic de îndurare?

Un bătrân care trecea pe lângă mine mi-a șuierat:

— Germania va plăti un preț amarnic pentru acest masacru al evreilor.

Ochii îi ardeau de ură în timp ce spunea aceste cuvinte. Însă a intrat cu calm în camera de gazare, fără să se preocupe de ceilalți.

Mi-a atras atenția în special o femeie tânără, care alerga cu râvnă de colo-colo și îi ajuta pe copiii cei mai mici și pe femeile mai în vârstă să se dezbrace. În timpul selecției avea doi copii mici alături de ea și am remarcat-o imediat din pricina agitației și înfățișării sale. Nu arăta deloc ca o evreică. Acum copiii nu mai erau cu ea. A așteptat până la sfârșit și le-a ajutat pe femeile care încă nu se dezbrăcaseră și care aveau mai mulți copii cu ele, îmbărbătându-le și liniștind copiii. A însoțit ultimii intrați în camera de gazare. În prag, a spus:

— Am știut tot timpul că suntem aduși la Auschwitz să fim gazați. La selecție nu am vrut să fiu pusă cu cei apți de muncă, fiindcă voiam să îi ajut pe copii. Voiam să trec și eu prin asta, știind ce mă așteaptă. Sper că va fi rapid. Cu bine!

Din când în când, femeile începeau să țipe deznădăjduite în timp ce se dezbrăcau, sau își smulgeau părul din cap ori răcneau ca niște apucate. Acestea erau imediat conduse în spatele clădirii și împușcate în ceafă cu un pistol de calibru mic.

Uneori se întâmpla ca, atunci când cei din *Sonderkommando* părăseau camera de gazare, femeile să își dea brusc seama de ce se întâmplă și să se apuce să ne blesteme în toate chipurile.

Îmi amintesc și de o femeie care a încercat să îi arunce pe copiii ei afară din camera de gazare, tocmai când se închidea ușa. Plângând, ne-a strigat:

— Măcar lăsați-i să trăiască pe scumpii mei copii.

Au fost și alte scene emoționante, care i-au zguduit profund pe cei care au asistat la ele.

În primăvara anului 1942, sute de bărbați și femei în putere au fost duși la moarte în camerele de gazare, fără să bănuiască ce îi așteaptă, sub pomii îmbobociți din livada „căsuței". Această imagine a morții alături de viață mă bântuie până și azi.

Procesul de selecție, care avea loc pe peroane, era și el plin de incidente. Despărțirea familiilor și separarea bărbaților de femei și copii provocau multă agitație și răspândeau neliniște în întregul transport. Neliniștea creștea odată cu separarea celor apți de muncă de ceilalți. Familiile insistau să rămână împreună cu orice preț. Cei care fuseseră selectați alergau înapoi la rude. Mamele cu copii încercau să se alăture soților, iar bătrânii încercau să îi găsească pe copiii care fuseseră selectați pentru muncă și care fuseseră duși de lângă ei.

Adesea confuzia era atât de mare încât trebuia luat totul de la început. Spațiul restrâns nu permitea o organizare mai bună. Toate încercările de a calma mulțimea agitată erau de prisos. Adesea era nevoie de forță pentru a restabili ordinea.

După cum am mai spus deja de multe ori, evreii țin foarte mult la familie. Nu vor cu niciun preț să se despartă unii de alții. Însă am remarcat și că le lipsește solidaritatea. Ai fi zis că în asemenea împrejurări s-ar fi ajutat și s-ar fi protejat inevitabil unii pe alții. Dar nu, dimpotrivă. Am văzut și am auzit adesea de evrei, mai ales din Europa de Vest, care dezvăluiau adresele altor evrei care erau încă în ascunzătoare.

O femeie care era deja în camera de gazare a strigat unui subofițer adresa unei familii de evrei. Un bărbat care, după îmbrăcăminte și maniere părea de familie bună, mi-a dat, chiar în timp ce se dezbrăca, o bucată de hârtie cu o listă de adrese ale unor familii din Olanda care ascundeau evrei. Nu știu ce îi făcea pe

evrei să ne dea aceste informații. Oare din răzbunare personală, sau erau invidioși că ceilalți rămâneau în viață?

Și atitudinea celor din *Sonderkommando* era ciudată. Cu toții știau bine că, odată încheiată acțiunea, și ei vor suferi aceeași soartă cu miile de evrei la a căror distrugere contribuiau atât de însemnat. Dar mă uluia de fiecare dată sârguința cu care își executau îndatoririle. Nu numai că nu le dezvăluiau victimelor ce le așteaptă și le ajutau politicos să se dezbrace, ci erau pregătiți să se folosească de violență în cazul celor care se împotriveau. Sau, când trebuia înlăturat vreun răzvrătit și ținut să fie împușcat, îl scoteau afară în așa fel încât victima nu îl vedea niciodată pe subofițerul care aștepta pregătit să tragă și care putea astfel să-i așeze țeava revolverului pe ceafă fără ca acela să-și dea seama. La fel și cu bolnavii și invalizii care nu puteau fi duși în camerele de gazare. Și executau toate aceste sarcini cu atâta nepăsare de parcă ei înșiși ar fi fost exterminatorii.

Apoi erau scoase cadavrele din camerele de gazare, li se extrăgeau dinții de aur și li se tăia părul și erau târâte până la gropile de incinerare sau la crematoriu. Apoi trebuia întreținut focul din gropi, înlăturată grăsimea în exces și mormanul de cadavre trebuia întors de pe o parte pe alta pentru a ațâța focul. Executau toate aceste sarcini cu nepăsare, fără să se emoționeze, de parcă ar fi fost o zi de lucru ca oricare alta. În timp ce târau cadavrele, mâncau sau fumau. Nu se opreau din mâncat nici măcar când executau sarcina macabră de a incinera cadavrele ce zăcuseră mai mult timp în gropile comune.

De multe ori se întâmpla ca cei din *Sonderkommando* să-și găsească rudele apropiate printre cadavre, ba chiar printre cei vii care intrau în camerele de gazare. Erau evident afectați, dar nu a avut loc niciodată vreun incident.

Eu însumi am asistat la un caz. În timp ce erau cărate cadavrele de la camera de gazare la groapa de incinerare, un om din *Sonderkommando* s-a oprit brusc și a rămas împietrit timp de o clipă.

Apoi a continuat să scoată cadavrul împreună cu ceilalți. L-am întrebat pe Kapo ce se întâmplase. Mi-a explicat că era cadavrul soției omului. L-am urmărit o vreme, dar nu am mai remarcat nimic ieșit din comun la comportamentul său. A continuat să târască leșurile, ca și până atunci. Când am revenit puțin mai târziu, ședea și mânca alături de ceilalți, de parcă nu se întâmplase nimic. Oare chiar își putea ascunde sentimentele atât de bine, sau se abrutizase într-atât încât nici nu-i mai păsa?

Unde găseau evreii din *Sonderkommando* puterea de a-și executa sarcinile macabre zi și noapte? Sperau oare că printr-un capriciu al norocului vor scăpa în ultimul moment din ghearele morții? Sau își pierduseră umanitatea în urma ororilor zilnice și nu mai erau în stare nici măcar să își pună capăt vieții și să scape astfel de această „existență"?

I-am urmărit foarte atent, cu siguranță, dar nu am reușit niciodată să le interpretez comportamentul.[122] Felul în care trăiau și mureau evreii a rămas o enigmă pe care nu am putut niciodată să o deslușesc. Toate aceste experiențe și incidente pe care le-am descris se pot multiplica de oricâte ori. Sunt doar câteva fragmente extrase din vasta operațiune a exterminării, o ferestruică ce permite să privești înăuntru.

Această exterminare în masă, cu tot ce presupunea, nu i-a lăsat nepăsători pe cei care au participat la ea. Cu foarte puține excepții, aproape toți cei care au fost detașați să efectueze această „muncă" monstruoasă, acest „serviciu" și care, ca mine, au cugetat asupra situației, au fost puternic marcați de aceste evenimente.

Mulți dintre soldații implicați mă abordau când îmi făceam turul prin clădirile de exterminare și îmi mărturiseau neliniștile

[122] Trebuie amintit aici că, în vara anului 1944, detașamentul special evreiesc a încercat să evadeze printr-un atac armat, cu ajutorul altor deținuți din lagărul de femei, din depozitele numite „Canada" etc. Însă tentativa a eșuat. Au fost uciși patru sute cincizeci și cinci de deținuți și patru subofițeri SS în timpul acestei revolte armate.

și impresiile, în speranța că le voi putea spulbera. Am fost întrebat iar și iar în decursul acestor conversații: este necesar să procedăm așa? Este necesar să ucidem sute de mii de femei și copii? Iar eu, care în sinea mea mă întrebasem de nenumărate ori exact același lucru, nu puteam decât să le minimalizez temerile și să încerc să îi consolez cu răspunsul că totul se făcea la ordinele lui Hitler. Trebuia să le spun că exterminarea evreimii este inevitabilă pentru ca Germania și posteritatea să scape pe veci de acești adversari perseverenți.

Nu exista niciun dubiu în mintea niciunuia dintre noi că ordinul lui Hitler trebuia executat, indiferent de împrejurări, și că era datoria SS să îl pună în aplicare. Însă eram cu toții chinuiți de îndoieli secrete. Eu însumi nu îndrăzneam să le recunosc. Pentru a-mi convinge subordonații să își execute datoria, era esențial din punct de vedere psihologic ca eu însumi să par convins de necesitatea acestui ordin crunt și macabru.

Toți erau cu ochii pe mine. Observau impresia pe care o produceau asupra mea scenele de genul acelora descrise mai sus și reacțiile mele. Se discuta fiecare vorbă pe care o spuneam despre asta. Trebuia să mă controlez foarte bine, să nu las să se vadă îndoielile și tristețea pe care le resimțeam. Trebuia să par rece și indiferent în fața unor evenimente care ar fi frânt inima oricui posedă sentimente umane. Nici măcar nu puteam să întorc ochii când îmi era teamă, ca să nu mă las copleșit de sentimente. Trebuia să privesc indiferent în timp ce mamele intrau în camerele de gazare cu copiii care râdeau sau plângeau.

S-a întâmplat odată ca doi copii mici să fie atât de absorbiți de joc încât nu voiau cu niciun chip să o lase pe mama lor să îi ia de acolo. Nici măcar evreilor din *Sonderkommando* nu le venea să ia în brațe copiii. N-am să uit niciodată privirea rugătoare din ochii mamei care își dăduse fără îndoială seama ce îi așteaptă. Ceilalți erau deja în camerele de gazare și deveneau neliniștiți, așa că trebuia să fac ceva. Cu toții se uitau la mine. Am făcut un semn

din cap tânărului subofițer de serviciu, iar acesta a luat în brațe copiii care se zbăteau și țipau și i-a dus în camera de gazare, însoțit de mama care plângea de ți se rupea inima să o vezi. Îmi era atât de milă, încât îmi doream să dispar de pe fața pământului: însă nu aveam voie să arăt nici cea mai mică urmă de emoție.

Trebuia să asist la toate. Trebuia să urmăresc, oră după oră, ziua și noaptea, înlăturarea și incinerarea cadavrelor, extragerea dinților, tăierea părului, întreaga procedură macabră și interminabilă. Trebuia să rămân ore întregi în duhoarea cumplită ce se revărsa când se deschideau gropile comune ca să fie scoase și incinerate cadavrele. Trebuia să mă uit prin vizor în camerele de gazare și să urmăresc procesul morții în sine, la cererea doctorilor.

A trebuit să fac toate acestea deoarece eu eram cel de la care căuta toată lumea îndrumare, deoarece trebuia să le arăt că nu mă mulțumeam doar să emit ordinul și să fac regulamentul, ci eram pregătit eu însumi să fiu de față la toate sarcinile pe care le dădeam subordonaților.

Reichsführerul SS trimitea la Auschwitz diverși șefi de partid și ofițeri SS ca să vadă cu ochii lor acțiunea de exterminare a evreilor. Erau cu toții adânc impresionați de ce vedeau. Unii care până atunci susținuseră nemijlocit necesitatea exterminării rămâneau muți când vedeau cu ochii lor „soluția finală la problema evreiască". Am fost întrebat de mai multe ori cum rezistăm eu și colegii mei să asistăm la aceste operațiuni, cum de suportăm.

Răspunsul meu era invariabil că hotărârea de oțel cu care trebuie executate ordinele lui Hitler nu se poate obține decât prin înăbușirea tuturor sentimentelor omenești. Fiecare în parte dintre acești domni declara că se bucură că nu i s-a încredințat lui această sarcină.

Nici măcar [Rudolf] Mildner[123] și Eichmann, care erau deosebit de duri, nu își doreau să facă schimb cu mine. Era o poziție

[123] Rudolf Mildner (1902-?), jurist și ofițer SS. A intrat voluntar în armata austro-ungară (1916) și a participat la Primul Război Mondial (1916-1918). Studii de

pentru care nu mă invidia nimeni. Am avut multe discuții detaliate cu Eichmann privind toate aspectele legate de „soluția finală la problema evreiască", fără să îmi mărturisesc vreodată neliniștea lăuntrică. Am încercat în toate felurile să descopăr ce credea cu adevărat Eichmann despre această „soluție".

Da, în toate felurile. Însă până și atunci când eram doar noi doi și băuserăm mult, astfel încât era foarte expansiv, arăta că e obsedat complet de ideea de a distruge toți evreii pe care poate pune mâna, până la ultimul. Fără milă, cu sânge rece, trebuia să înfăptuim această exterminare cât de repede posibil. Orice compromis, până și cel mai mărunt, ar fi plătit scump mai târziu.

Confruntat cu această hotărâre de nestrămutat, mă vedeam silit să îmi ascund cât de bine puteam orice sentimente omenești. De fapt, trebuie să mărturisesc sincer că, după aceste conversații cu Eichmann, aproape că ajungeam să consider că îl trădez pe Führer dacă nutresc asemenea sentimente.

Nu aveam scăpare din această dilemă. Trebuia să continui cu procesul de exterminare. Trebuia să continui cu această ucidere în masă și să o privesc cu răceală, fără să țin seama de îndoielile care mă măcinau. Trebuia să asist la toate acțiunile cu o indiferență

Drept la Universitatea din Innsbruck; doctor în Drept al aceleiași universități (1934); membru NSDAP (nr. 614080 din 10.11.1931); membru SS (nr. 275741 din 1935); șef adjunct al Gestapo în Linz (03.1938-08.1939); șef al Gestapo în Salzburg (08-12.1939); șef al Gestapo în Chemnitz (12.1939-03.1941); șef al Gestapo în Katowice/Kattowitz (03.1941-19.09.1943); comandant al Poliției de Siguranță și SD în Copenhaga (19.09.1943-01.1944); inspector al Poliției de Siguranță și SD în Kassel (01-03.1944); șef al referatului IV A5 — însărcinări speciale din cadrul Oficiului Central de Siguranță al Reichului-RSHA (03-06.1944); șef al Gestapo în Viena (06-12.1944); comandant al Poliției de Siguranță și SD în Viena (12.1944-04.1945). Arestat de autoritățile de ocupație americane la 30.05.1945, a depus mărturie împotriva fostului șef al RSHA, Ernst Kaltenbrunner, în cadrul procesului de la Nürnberg; eliberat în 1949 a dispărut, toate încercările ulterioare întreprinse în vederea arestării și judecării sale pentru crime de război s-au soldat cu un eșec. SS-Standartenführer (din 09.09.1943) (n. edit.).

rece. Până și incidentele mărunte, pe care alții poate nu le băgau în seamă, îmi rămâneau întipărite în minte. La Auschwitz chiar că nu aveam de ce să mă plâng de plictiseală.

Dacă mă afecta profund vreun incident, nu mă simțeam în stare să mă întorc acasă și să dau ochii cu familia. Mă suiam în șa și călăream până ce uitam de scena cea teribilă. Adesea, noaptea, mă duceam în grajd și căutam consolare printre animalele mele dragi. Se întâmpla uneori, când eram acasă, ca gândurile să îmi zboare la incidentele din timpul exterminării. Atunci trebuia să ies. Când îi vedeam pe copiii mei cum se joacă fericiți sau cum se bucură soția mea de cel mai mic copil al nostru, mă bătea gândul: cât va mai dura fericirea noastră? Soția nu înțelegea de ce sunt atât de trist și presupunea că m-a enervat ceva la serviciu.

Când stăteam noaptea pe peron sau lângă camerele de gazare ori lângă focuri, îmi venea fără să vreau în minte imaginea soției și copiilor mei, fără însă să îmi permit să fac legătura între ei și privelișteа din fața ochilor.

La fel păteau toți bărbații însurați care lucrau la crematoriu sau la gropile de incinerare. Când vedeau cum intră femeile și copiii în camerele de gazare, își aminteau fără să vrea de familiile lor.

Nu am mai fost fericit la Auschwitz odată ce au început exterminările. Devenisem nemulțumit de mine însumi. În plus, eram oricum îngrijorat de progresul principalei mele sarcini de construcție, care nu părea să mai aibă sfârșit, și de neîncrederea în colegii mei.

Apoi refuzul superiorilor mei de a mă înțelege sau de a mă asculta măcar. Nu era în niciun caz o stare de fapt fericită sau de dorit. Însă toată lumea de la Auschwitz considera viața comandantului drept minunată.

Familia mea cu siguranță avea tot ce și-ar fi putut dori. Orice dorință a familiei sau copiilor mei era satisfăcută pe dată. Copiii duceau o viață liberă și neîngrădită. Grădina soției mele era un

paradis de flori. Deținuții nu scăpau nicio ocazie de a face vreun serviciu soției sau copiilor mei, pentru a se face remarcați.

Niciun fost deținut nu poate spune că a fost vreodată maltratat în vreun fel la mine acasă. Cea mai mare plăcere a soției mele ar fi fost să ofere cadouri tuturor deținuților care veneau în contact cu gospodăria noastră.

Copiii îmi cereau mereu țigări pe care să le dăruiască deținuților. Țineau mult în special la cei care munceau în grădina noastră. Întreaga mea familie iubea mult agricultura și mai ales animalele. În fiecare duminică îi duceam la plimbare pe câmp, vizitam grajdurile și în niciun caz nu puteam ocoli câinii. Cei doi cai ai noștri și mânzul erau adorați. Copiii aveau mereu animale în grădină, mici viețuitoare pe care le primeau în dar de la deținuți. Țestoase, jderi, pisici, șopârle: întotdeauna era ceva nou și interesant de văzut acolo. Vara se bălăceau în piscina amenajată în grădină, sau în Sola[124]. Dar cea mai mare bucurie a lor era când îi însoțea Tati. Însă el avea prea puțin timp pentru asemenea plăceri copilărești. Astăzi regret profund că nu am dedicat mai mult timp familiei. Întotdeauna am simțit că trebuie să fiu la datorie tot timpul. Acest sentiment exagerat al datoriei mi-a făcut mereu viața mai dificilă decât ar fi trebuit să fie. Soția mi-o reproșa iar și iar și îmi spunea: „Nu ar trebui să te gândești tot timpul la serviciu, ci la familie." Însă ce știa soția mea despre ceea ce mă preocupa pe mine? Nu i s-a spus niciodată.

Când, la sugestia lui Pohl, Auschwitz a fost împărțit în două, mi s-a oferit să aleg între a comanda Sachsenhausen sau să devin șeful DI.[125] Era ceva cu totul excepțional ca Pohl să permită vreunui ofițer să își aleagă poziția. Mi-a dat timp de gândire douăzeci

[124] Râul Sola, care se varsă în Vistula la câțiva kilometri la nord de Auschwitz, forma limita estică a lagărului.

[125] Predecesorul lui Rudolf Höss la Departamentul DI din WVHA a fost Arthur Liebehenschel. Acesta a devenit comandantul lagărului Auschwitz I. De fapt, s-a dovedit a fi un comandant mult mai puțin crud și brutal decât Höss.

și patru de ore. A fost de fapt un gest de apreciere, o recompensă, din punctul lui de vedere, pentru sarcina ce mi se dăduse la Auschwitz.[126]

La început nu mi-a convenit să plec, deoarece mă implicasem profund în conducerea lagărului, ca urmare a tuturor greutăților și problemelor și a multitudinii de sarcini dificile care mi se dăduseră acolo. Dar până la urmă m-am bucurat să las totul în urmă.

În niciun caz nu îmi doream un alt lagăr. Îmi ajunsese pentru toată viața, după nouă ani petrecuți în lagăre de concentrare, dintre care trei și jumătate la Auschwitz. Așa că am ales poziția de șef al DI. Nu aveam ce face. Nu mi se permitea să plec pe front. Reichsführerul SS îmi interzisese de două ori, cu fermitate, acest lucru. Nu îmi plăcea nici ideea de a lucra în birou, dar Pohl mă asigurase că pot organiza departamentul după cum cred de cuviință.

Când mi-am preluat postul, la 1 decembrie 1943, Glücks mi-a dat de asemenea mână liberă. Glücks nu era mulțumit de numirea mea, fiindcă nu îi convenea ca tocmai eu să lucrez atât de îndeaproape cu el. Însă s-a supus inevitabilului, deoarece era dorința lui Pohl. Dacă nu alegeam să îmi consider postul drept unul în care puteam sta degeaba, sarcina mea era să asist comandanții, iar

[126] În urma unei inspecții efectuate în Guvernământul General în luna mai 1943, șeful Departamentului Personal din conducerea superioară SS, SS-Gruppenführer Maximilian von Herff, l-a caracterizat în felul următor pe Rudolf Höss: „Înfățișare militară bună, sportiv, călăreț, știe să se comporte adecvat în orice situație, calm și simplu, dar totuși precis și obiectiv. Nu scoate în evidență propria persoană, ci lasă realizările sale să vorbească pentru el. Höss este nu numai un bun comandant de lagăr, ci a avut un rol inovator cu noile sale idei și noile sale metode de educare în sistemul lagărelor de concentrare. El este un bun organizator și bun agricultor și un pionier german exemplar pentru spațiul estic. Höss este foarte potrivit pentru a fi utilizat în funcții de conducere în domeniul lagărelor de concentrare. Punctul său forte este practica". BB, SSO Akte Rudolf Höss, fol. 40. Abschrift der Beurteilungsnotiz anlässlich der Dienstreise des SS-Gruppenführers Maximilian von Herff durch das Generalgouvernement im Mai 1943 (n. edit.).

eu știam foarte bine ce înseamnă rolul meu pentru ei. De fapt, intenționam ca activitățile DI să fie tocmai contrariul a ceea ce fuseseră până atunci.

În primul rând, doream să rămân în contact permanent și apropiat cu lagărele și să mă conving cu ochii mei de dificultățile și nemulțumirile de acolo prin vizite personale, pentru a putea fi îndreptățit să pun presiune pe superiorii mei privind măsurile ce puteau fi luate sau care erau necesare.

În noul meu birou, puteam acum, mulțumită arhivei de documente, ordine și corespondență, să urmăresc progresul tuturor lagărelor de la inspectoratul lui Eicke și până în prezent și să îmi fac o imagine completă.

Erau multe lagăre de care nu știam absolut nimic. Întreaga corespondență dintre Inspectoratul Lagărelor de Concentrare și lagărele însele, cu excepția distribuției forței de muncă sau aspectelor legate de sănătate sau administrative, era arhivată în birourile DI. Astfel, era posibil să îți faci o impresie generală. Dar nu mai mult. Ceea ce se petrecea efectiv în lagăre, cum arătau, nu se găsea în documente sau în arhive. Nu se putea descoperi decât dacă vizitai lagărul și țineai ochii deschiși. Și asta intenționam să fac.

Am călătorit mult în interes de serviciu. De obicei la cererea lui Pohl, deoarece mă considera un expert în ceea ce se întâmpla în interiorul lagărelor. Astfel am văzut realitatea din lagăre, defectele și neajunsurile ascunse. Maurer[127] de la DII era locțiitorul lui

[127] Gerhard Maurer (1907-1953), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 387103 din 12.1930); membru SS (nr. 12129 din 08.1931); administrator al lagărului de antrenament SS Dachau (1934-1939); membru al Statului Major economic și administrarea bugetului în cadrul Statului Major personal al Reichsführerului SS Heinrich Himmler (din 08.1939); șef al departamentului pentru utilizarea forței de muncă a deținuților din lagărele de concentrare-Amt DII în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 03.1942); șef adjunct al Inspektion der Konzentrationslager-Inspectoratul Lagărelor de Concentrare (din 11.1943). Arestat în martie 1947, a fost ulterior extrădat în Polonia, fiind judecat și condamnat la moarte pentru

Glücks, deci practic inspectorul însuși, așa că împreună am reușit să îndreptăm multe rele. Dar în 1944 era deja prea târziu pentru schimbări drastice. Lagărele deveneau din ce în ce mai aglomerate, cu toate consecințele inerente.

E adevărat că zeci de mii de evrei au fost transferați de la Auschwitz pentru a lucra la noul proiect de armament, dar era ca o trecere din lac în puț. Ridicate în mare grabă și în condiții incredibil de dificile, clădirile, construite de oficiali exact după principiile din manuale, erau o priveliște mizerabilă din toate punctele de vedere. În plus, deținuții erau siliți să muncească din greu, deși rațiile deveneau din ce în ce mai mici. Deținuții ar fi fost scutiți de multă suferință dacă ar fi fost duși direct în camerele de gazare de la Auschwitz. Mureau curând, fără vreo contribuție semnificativă la cauza războiului și adesea fără să fi muncit aproape nimic.

Am compus nenumărate rapoarte pe această temă, dar era prea puternică presiunea din partea Reichsführerului SS („mai mulți prizonieri pentru armament"). Se îmbăta cu ideea că numărul de prizonieri puși la lucru creștea săptămânal. Și nu se mai uita la rata mortalității. În alți ani îl înfuriase mereu rata mortalității. Acum nu mai spunea nimic.

Dacă la Auschwitz s-ar fi urmat sfatul meu repetat de a nu selecta decât evreii cei mai sănătoși și mai viguroși, atunci lagărul ar fi produs o forță de muncă utilă cu adevărat, una care ar fi rezistat mai mult, deși ar fi fost numeric mai redusă. Așa, cifrele de pe hârtii erau mari, dar pentru a obține o imagine corectă ar fi trebuit scăzut un procent substanțial. Lagărele erau supraaglomerate de bolnavi care consumau mâncarea celor sănătoși și le ocupau spațiul de cazare, fără să lucreze nimic, iar prezența lor îi

---

crime de război la Varșovia (1951) și executat la Cracovia la 02.04.1953. SS-Sturmbannführer (din 08.1939); SS-Obersturmbannführer (din 20.04.1942); SS-Standartenführer (din 20.04.1944). Vezi o descriere a lui Gerhard Maurer realizată de Rudolf Höss în Anexa 6 (n. edit.).

împiedica să muncească pe mulți dintre cei apți de muncă. Nu era nevoie de o riglă de calcul pentru a vedea rezultatul final. Dar am spus deja destule despre asta și am scris un raport detaliat în descrierile diverselor persoane implicate.[128]

Postul meu mă punea acum în contact direct cu RSHA. Am ajuns să cunosc toți oficialii influenți din toate departamentele responsabile de lagărele de concentrare. Însă părerile difereau de la birou la birou. Am făcut deja o descriere amănunțită a șefului Amt IV[129], dar nu am fost niciodată în stare să îi descopăr adevăratele opinii, deoarece se ascundea în spatele Reichsführerului SS.

Subsecțiunea IVb (Detenție de protecție)[130] era încă împotmolită în rutina veche, de dinainte de război. Se consuma multă energie pentru a duce o luptă cu hârtii și prea puțină pentru necesitățile reale ale războiului adevărat. Mulți oficiali din această subsecțiune ar fi trebuit dați afară din post.

După părerea mea, a fost o greșeală la începutul războiului arestul oficialilor care până atunci fuseseră împotriva regimului. Nu a făcut decât să înmulțească dușmanii statului. Aceia care erau considerați nedemni de încredere ar fi putut fi arestați mult mai devreme, deoarece a fost suficient timp în anii de pace. Dar subsecțiunea de detenție de protecție era legată de rapoartele birourilor care o controlau.

Am avut multe probleme cu această subsecțiune, în pofida faptului că mă înțelegeam bine cu șeful ei. Era foarte dificil de

[128] Vezi Anexele 2-9.

[129] Referire la SS-Gruppenführer Heinrich Müller.

[130] Rudolf Höss, destul de inexplicabil, este confuz în legătură cu organizația în care lucra. După o organigramă a Biroului Central de Securitate din 1 octombrie 1943, nu exista subsecțiunea (Referat) IVb. Exista un Departament (*Amtsgruppe*) IVb al Biroului Central de Securitate, care avea patru subsecțiuni, dintre care primele trei se ocupau de catolicism, protestantism, secte și francmasonerie, iar a patra (Eichmann) răspundea de tot ce ținea de evrei. O subsecțiune administrativă specială pentru probleme de detenție de protecție făcea parte din Departamentul IVc, sub Berndorff, și se numea subsecțiunea IV C2.

comunicat cu subsecțiunea care răspundea de teritoriile vestice și nordice, inclusiv de deținuții speciali din zonele respective, deoarece aceste teritorii îl interesau direct pe Reichsführerul SS. Era nevoie de prudență deosebită. Deținuții primeau un tratament special și erau angajați în munci mai ușoare etc.

Subsecțiunea care răspundea de teritoriile estice îmi cauza mai puține probleme. Deținuții din est, pe lângă evrei, formau majoritatea în toate lagărele. Astfel încât ei reprezentau forța de muncă principală în programul de armament.

Ordinele de execuție veneau nonstop. Astăzi văd mai clar lucrurile. Cererile mele de ajutor pentru a remedia deficiențele de la Auschwitz prin oprirea transporturilor erau ignorate de RSHA deoarece nu voiau să arate niciun fel de considerație față de polonezi. Nu conta decât îndeplinirea acțiunilor poliției de securitate. Ce se întâmpla după aceea cu deținuții nu mai conta pentru RSHA, deoarece Reichsführerului SS nu-i păsa.

În subsecțiunea care răspundea de evrei, controlată de Eichmann și Günther[131], nu existau niciun fel de îndoieli cu privire la obiectivele acesteia. După ordinele date de Reichsführerul SS în vara anului 1941, toți evreii trebuiau exterminați. RSHA a ridicat cele mai puternice obiecții când Reichsführerul SS, la sugestia lui Pohl, a ordonat selecția evreilor apți de muncă.

---

[131] Rolf Günther (1913-1945), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 472421 din 01.01.1931); membru SS (nr. 290130 din 01.07.1937). În Gestapo (din 1935); referent în cadrul Zentralstelle für jüdische Auswanderung din Viena (din 07.1938); referent în cadrul referatului IV B4b condus de Adolf Eichmann în cadrul Oficiului Central de Siguranță al Reichului (RSHA) fiind și reprezentantul permanent al acestuia (1941-1944). În această calitate s-a implicat activ în aplicarea „soluției finale a chestiunii evreiești", participând la conferința organizată în acest scop de Adolf Eichmann la 27.10.1942. Luat prizonier de autoritățile americane, s-a sinucis în captivitate în august 1945. SS-Hauptsturmführer (din 01.07.1937); SS-Sturmbannführer (din 20.04.1941) (n. edit.).

RSHA a fost întotdeauna în favoarea exterminării complete a tuturor evreilor și vedea în înființarea fiecărui nou lagăr și în alegerea fiecărui nou contingent de evrei pentru muncă primejdia apariției unor împrejurări care le-ar putea facilita eliberarea, astfel încât să rămână în viață. Niciun departament nu avea un interes mai pronunțat pentru ridicarea ratei mortalității evreilor decât subsecțiunea evreiască a RSHA.

Pe de altă parte, Pohl fusese autorizat de Reichsführerul SS să facă rost de cât mai mulți deținuți pentru industria de armament. Prin urmare, insista mereu să fie trimis numărul maxim de deținuți, ceea ce însemna că din transporturile destinate exterminării trebuiau scoși cât mai mulți evrei apți de muncă. El sublinia și importanța menținerii în viață a acestei forțe de muncă, deși fără prea mare succes.

RSHA și WVHA erau astfel în contradicție. Însă Pohl părea să aibă câștig de cauză, deoarece era susținut de Reichsführerul SS care, obligat de promisiunile făcute Führerului, cerea fără încetare să fie transportați cât mai mulți deținuți în fabricile de armament. Pe de altă parte, Reichsführerul SS dorea și nimicirea cât mai multor evrei.

Începând cu 1941, când Pohl a preluat lagărele de concentrare, acestea au fost incluse în programul de armament al Reichsführerului SS. Când situația războiului s-a înrăutățit, insistența Reichsführerului SS de a se trimite forță de muncă din rândul deținuților a devenit și mai neîndurătoare. Majoritatea deținuților proveneau din est, iar mai târziu au fost aduși evreii. Erau efectiv sacrificați în cadrul programului de armament.

Lagărele de concentrare erau material de discordie între RSHA și WVHA. RSHA aducea deținuți pentru a fi uciși. Nu prea conta dacă acest obiectiv era îndeplinit pe loc, prin execuție sau prin gazare, ori mai încet, prin boli cauzate de condițiile cumplite din lagărele de concentrare, care erau lăsate intenționat să se deterioreze. WVHA voia ca deținuții să fie păstrați pentru industria de

armament. Însă, din moment ce Pohl se lăsa indus în eroare de cererile neîncetate ale Reichsführerului SS de a trimite din ce în ce mai mulți muncitori, făcea neintenționat jocul RSHA. Deoarece, din pricina insistenței sale ca aceste cereri să fie îndeplinite, mii de deținuți mureau pentru că, fiind în număr prea mare, duceau practic lipsă de toate necesitățile de bază ale vieții. Am ghicit la vremea respectivă ce se petrecea, dar nu îmi venea să cred.

Dar astăzi văd lucrurile mai clar. Am descris acum contextul în întregul său, umbrele întunecate din spatele lagărelor de concentrare. Astfel, lagărele de concentrare erau preschimbate intenționat, deși uneori neintenționat, în centre de exterminare pe scară foarte mare.

RSHA a emis comandanților o serie de rapoarte privind lagărele de concentrare rusești. Acestea conțineau descrieri amănunțite ale condițiilor și organizării acestora, oferite de foști prizonieri evadați. Se punea mare accent pe faptul că rușii, prin folosirea masivă a muncii forțate, nimiciseră popoare întregi. De exemplu, dacă în timpul construirii unui canal piereau toți deținuții dintr-un lagăr, se găseau mii de culaci sau de răzvrătiți care să le ia locul și să piară în timp la rândul lor.

Oare scopul acestor rapoarte era să îi obișnuiască treptat pe comandanți cu ce avea să le fie sarcina? Sau să îi facă insensibili la condițiile din propriile lagăre, care se înrăutățeau pe zi ce trecea?

Ca DI, una dintre sarcinile mele obișnuite era să fac anchete neplăcute în diversele lagăre de concentrare, dar mai ales în cele de muncă. De cele mai multe ori, pentru comandant nu era deloc plăcut. Eu eram responsabil și de schimbările de personal, cum am procedat la Bergen-Belsen. Până atunci, Inspectoratul Lagărelor de Concentrare nu băgase deloc în seamă acest lagăr. Era folosit de RSHA mai ales pentru evreii așa-zis „delicați" și nu era considerat decât un lagăr de tranzit temporar. Comandantul,

Sturmbannführer Haas[132], un bărbat morocănos și taciturn, conducea locul după plac. Fusese chiar și la Sachsenhausen o vreme, în 1939, ca Schutzhaftlagerführer, dar provenea din Allgemeine SS și nu prea știa multe despre lagărele de concentrare.

Nu a încercat câtuși de puțin să îmbunătățească starea clădirilor sau condițiile cumplite de igienă de la Bergen-Belsen, un fost lagăr de prizonieri de război preluat de la armată. A trebuit schimbat din funcție în toamna anului 1944 deoarece neglijase lagărul și era afemeiat, iar eu a trebuit să mă deplasez acolo și să îl instalez în locul lui pe Kramer[133], care fusese comandant la Auschwitz

---

[132] Adolf Haas (1893-?), ofițer SS. A intrat în Marina Imperială (la 01.10.1913) și a participat la Primul Război Mondial, fiind luat prizonier de japonezi (1914-1919); eliberat din prizonieratul japonez s-a reîntors în Germania (12.1919). Membru NSDAP (nr. 760610 din 01.12.1931); membru SS (nr. 28943 din 01.04.1932); participant activ la excesele comise împotriva populației evreiești în orașele Mogendorf și Hachenburg în „Noaptea de cristal" (09/10.11.1938); transferat în cadrul Inspectoratului pentru Lagărele de Concentrare (din 01.03.1940); Schutzhaftlagerführer în cadrul lagărului de concentrare Sachsenhausen (01.03-01.06.1940); comandant al lagărului de concentrare Niederhagen (14.06.1940-30.04.1943); comandant al lagărului de concentrare Bergen-Belsen (30.04.1943-02.12.1944); demis în urma acuzațiilor de corupție și relații sexuale cu soțiile altor membri SS, Adolf Haas a fost mutat disciplinar la comanda Batalionului 18 SS grenadieri blindați (din 20.12.1944); dat dispărut după 01.05.1945, fiind declarat mort de tribunalul din Hachenburg la 18.08.1950. SS-Obersturmführer (din 01.06.1940); SS-Hauptsturmführer (din 20.04.1941); SS-Sturmbannführer (din 09.11.1943) (n. edit.).

[133] Josef Kramer (1906-1945), ofițer SS. În 1940 a fost timp de cinci luni adjutantul lui Höss la Auschwitz. Membru NSDAP (nr. 753597 din 01.12.1931); membru SS (nr. 32217 din 20.06.1932); transferat în cadrul organizației de întrajutorare a SS-SS-Hilfswerk din lagărul de concentrare Dachau (din 1934); copist în cadrul comandaturii lagărului de concentrare Esterwegen (11.1934-06.1936); copist în cadrul comandaturii lagărului de concentrare Dachau (06.1936-06.1937); adjutant și șef al biroului poștal în cadrul lagărului de concentrare Sachsenhausen (06.1937-08.1938); adjutant al comandantului lagărului de concentrare Mauthausen (08.1938-05.1940); adjutant al comandantului lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (05-11.1940); Schutzhaftlagerführer și ulterior comandant al lagărului de concentrare

II. Lagărul era dezolant. Barăcile, depozitele, ba chiar și locuințele soldaților erau complet neglijate. Condițiile sanitare erau mult mai rele decât la Auschwitz.

La sfârșitul lui 1944 nu mai erau posibile lucrări de construcție, deși am reușit să obțin un arhitect foarte bun de la Kammler[134]. Nu mai puteam decât să peticesc și să improvizez. În pofida tuturor eforturilor, Kramer nu a reușit să neutralizeze efectele neglijenței lui Haas. Astfel, când a fost evacuat Auschwitz și o mare parte dintre prizonieri au fost transferați la Bergen-Belsen, lagărul s-a umplut brusc până la refuz și s-a ivit o situație pe care până și eu, obișnuit cum eram cu Auschwitz, nu o puteam descrie decât ca sinistră. Kramer era cu desăvârșire neputincios. Până și Pohl a

---

Natzweiler-Struthof (04.1941-05.1944); comandant al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz-Birkenau (08.05-25.11.1944); comandant al lagărului de concentrare Bergen-Belsen (02.12.1944-17.04.1945). Arestat de autoritățile militare britanice la 17.04.1945, Josef Kramer — „bestia din Bergen-Belsen" cum a fost denumit de deținuți — a fost judecat pentru crime de război de un tribunal militar britanic, condamnat la moarte (la 17.11.1945) și executat la 13.12.1945. SS-Untersturmführer (din 20.04.1937); SS-Obersturmführer (din 30.01.1939); SS-Hauptsturmführer (din 21,06.1942) (n. edit.).

[134] Hans Kammler (1901-1945), ofițer SS. Membru al Freikorps Roßbach (23.05-31.07.1919); studii de inginerie la universitățile tehnice din München și Danzig (1919-1923); doctorat în Inginerie (29.11.1932) al Universității Tehnice din Hannover; membru NSDAP (nr. 1011855 din 01.03.1932); membru SS (nr. 113619 din 20.05.1933); referent în cadrul Ministerului pentru Aprovizionare și Agricultură (din 10.10.1933); referent pentru construcții în cadrul Ministerului pentru Transporturi Aeriene (din 01.06.1936); transferat în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 01.08.1940); șef al Departamentului Central Buget și Construcții din conducerea superioară SS (din 01.06.1941); șef al Departamentului Construcții-Amtsgruppe C (Bauwesen) din cadrul Departamentului Central Buget și Construcții din conducerea superioară SS (din 02.1942); în această calitate a supervizat planurile de construcție ale lagărelor de concentrare, inclusiv ale camerelor de gazare și crematoriilor, fiind considerat un „tehnocrat al exterminării". S-a sinucis la 09.05.1945. SS-Brigadeführer (din 20.04.1942); SS-Gruppenführer (din 30.01.1944); SS-Obergruppenführer (din 01.03.1945) (n. edit.).

fost șocat când a văzut condițiile, în timpul turului fulger al lagărelor de concentrare ordonat de Reichsführerul SS. A rechiziționat de îndată o unitate învecinată a armatei ca măcar să fie loc să respiri, dar condițiile nu s-au îmbunătățit. Abia dacă era apă, iar canalizarea se revărsa pur și simplu în terenul învecinat. Tifosul era pretutindeni. A fost începută imediat construcția de colibe de chirpici, pentru a caza mai mulți deținuți.[135]

Dar a fost prea puțin și prea târziu. La câteva săptămâni după vizita noastră, au început să sosească deținuții de la Mittelbau[136],

---

[135] Bergen-Belsen a fost înființat în primăvara anului 1943 ca lagăr de concentrare pentru evreii privilegiați, adică evreii „de schimb", persoane de naționalitate britanică sau americană ori cetățeni ai unor puteri neutre, precum și evrei despre care se considera că ar avea valoare în negocieri. Până spre sfârșitul anului 1944, numărul de evrei de la Bergen-Belsen nu a depășit niciodată 15 000, iar la vremea respectivă condițiile din lagăr erau relativ acceptabile, în orice caz mult mai suportabile decât în alte lagăre. Dar în iarna dintre 1944-1945, Bergen-Belsen a devenit un lagăr de primire pentru deținuții bolnavi. În timpul evacuării lagărelor situate în est și vest, Auschwitz, Sachsenhausen, Natzweiler etc., a început să sosească la Bergen-Belsen un șuvoi interminabil de deținuți, majoritatea bolnavi, până când populația lagărului ajunsese să numere în jur de 50 000 de oameni. Condițiile erau abominabile și mureau câte 250 sau 300 de persoane pe zi. Lagărul a fost eliberat de britanici pe 15 aprilie 1945.

[136] Vizita amintită a avut loc în martie 1945. „Mittelbau" a fost numele pe care l-a primit în vara anului 1943 complexul de lagăre de muncă, fabrici subterane etc., controlate de Compania Mittelwerke și situat în Munții Harz, în principal lângă Salza. Se produceau mai ales arme de tip V (Vergeltungswaffen, „arme de represalii"), iar în producție era angajat un număr foarte mare de deținuți, în principal aduși de la lagărul de concentrare Buchenwald. Acest complex de lagăre era denumit și Dora, iar condițiile de locuit și de muncă de acolo, până și în 1943, erau catastrofale. Pe 28 octombrie 1944, majoritatea deținuților angajați în această zonă erau concentrați într-un singur lagăr numit Dora și care adăpostea atunci vreo 24 000 de persoane, alți 8 000 de deținuți care continuau să locuiască în lagărele de muncă fiind acum controlați de la Dora. În primăvara anului 1945, la Dora, sau Mittelbau, se găseau 50 000 de deținuți, în pofida unei mortalități deosebit de ridicate. Când, în aprilie 1945, trupele americane s-au apropiat de sudul Munților Harz, Himmler a ordonat ca toți deținuții din Dora să fie gazați în instalațiile subterane. O serie de accidente au

așa că nu e de mirare că britanicii nu au mai găsit decât morți, muribunzi și bolnavi și abia o mână de deținuți sănătoși într-un lagăr unde condițiile erau inimaginabil de dezgustătoare.

Războiul, și, mai ales, războiul aerian, a produs un efect cumulativ asupra tuturor lagărelor. Fiecare nouă criză care apărea ducea la înrăutățirea condițiilor. Construirea de lagăre de muncă asociate proiectelor importante de armament — întotdeauna executată în grabă — suferea în mod deosebit în urma crizelor și dislocărilor de acest gen.

Luptele aeriene și atacurile cu bombe asupra fabricilor de armament au cauzat nenumărate decese în rândul deținuților. Deși Aliații nu atacau lagărele de concentrare ca atare, adică locul de detenție, deținuții lucrau în toate fabricile importante de armament. Astfel, împărtășeau soarta populației civile.

De la începutul intensificării ofensivei aeriene din 1944, nu trecea nicio zi fără să se primească din toate lagărele rapoarte privind victimele rezultate din raidurile aeriene. Nu pot estima numărul total, dar trebuie să fi fost vorba de multe mii. Eu însumi am supraviețuit multor atacuri, și nu protejat în „buncărul eroului". Fabricile unde lucrau deținuți au suferit atacuri de o ferocitate nemaivăzută. Am văzut cum se comportau deținuții, cum tremurau și mureau împreună cu paznicii în aceleași adăposturi improvizate și cum săreau în ajutorul paznicilor răniți.

În timpul unor asemenea raiduri, nu se mai ținea cont de nimic altceva. Nu mai erau paznici și prizonieri, ci ființe umane care încercau să scape de bombardamentul neîncetat. Eu însumi am scăpat teafăr, deși adesea tulburat, din multe raiduri. Am văzut cum ploua cu bombe asupra Hamburgului și Dresdei și adesea asupra Berlinului. Am scăpat o dată de moarte sigură în timpul unui accident la Viena. În timpul călătoriilor în interes de serviciu,

---

făcut ca ordinul să nu mai fie executat și în final deținuții au fost evacuați, la mijlocul lui aprilie, la Bergen-Belsen.

trenul în care mă aflam a suferit adesea atacuri la joasă înălțime. Sediile WVHA și RSHA au fost lovite de bombe în repetate rânduri, dar au fost întotdeauna reparate. Nici Müller, nici Pohl nu se lăsau dați afară din birou. Linia întâi a frontului se mutase în Germania, sau cel puțin în orașele mai mari. Numărul total de vieți pierdute în urma războiului nu se poate cu siguranță calcula cu precizie. În estimarea mea trebuie să fie vorba de mai multe milioane de oameni.[137] Numărul de victime nu se comunica niciodată și se păstra strict secret.

Mi se reproșează mereu că nu am refuzat să execut Ordinul de exterminare, această ucidere înfiorătoare a femeilor și copiilor. Mi-am dat deja răspunsul la Nürnberg: ce ar fi pățit un comandor care ar fi refuzat să ordone un raid aerian asupra unui oraș în care știa cu certitudine că nu se află nicio fabrică de armament, nicio uzină a cărei producție să fie folosită pentru cauza războiului și niciun fel de instalații militare? Un atac despre care ar fi știut fără nicio urmă de îndoială că va ucide în principal femei și copii? Ar fi fost indubitabil judecat de curtea marțială. Mi se spune că nu este același lucru. Dar în opinia mea este exact același lucru. Eram soldat și ofițer, precum comandorul din exemplul meu. Unii spun că Waffen-SS nu era o organizație militară, ci un fel de miliție de partid. Însă eram soldați la fel cum erau și membrii celorlalte trei servicii armate.

Aceste raiduri aeriene neîncetate erau greu de suportat de populația civilă, mai ales de către femei. Copiii au fost evacuați în zone îndepărtate, departe de pericolul raidurilor aeriene. Efectul nu era doar fizic — întreaga viață din orașele mari a fost dată peste cap, ci și în mare parte psihologic.

---

[137] Biroul Federal German de Statistică a estimat (1956) că, în întreaga Germanie, totalul civililor uciși în urma atacurilor aeriene din timpul războiului se ridică la 410 000.

Dacă observai cu atenție chipurile și comportamentul oamenilor din adăposturile antiaeriene sau din pivnițele caselor vedeai cum crește agitația și teama de moarte pe măsură ce se apropia atacul și bombele se auzeau din ce în ce mai aproape. Cum se agățau unii de alții, soțiile în brațele soților, în vreme ce clădiri întregi se zguduiau și începeau să se prăbușească.

Până și berlinezii, care nu se lasă ușor bătuți, ajunseseră la capătul puterilor. Zi după zi și noapte după noapte aveau nervii întinși la maximum în pivnițele și adăposturile lor. Acest război al nervilor, acest atac psihologic, nu ar mai fi putut fi suportat multă vreme de poporul german.

Am descris suficient de amănunțit activitățile Departamentului DI, Inspectoratului Lagărelor de Concentrare, în descrierea șefilor de departament și a diverșilor oficiali.[138] Nu mai am ce adăuga la aceste portrete.

Oare ar fi fost organizate altfel lagărele de concentrare sub un alt inspector? Probabil că nu. Căci nimeni, oricâtă energie și tărie de caracter ar fi avut, nu ar fi putut face față condițiilor create de război și nimeni nu s-ar fi putut opune voinței inflexibile a Reichsführerului SS. Niciun ofițer SS nu ar fi îndrăznit să acționeze împotriva intențiilor Reichsführerului SS, sau să le ocolească. Până și când se construiau lagărele de concentrare, înființate de un om cu caracter atât de puternic precum Eicke, vocea Reichsführerului SS era mereu adevărata putere de decizie din spatele lui.

Lagărele de concentrare au devenit ce au devenit în timpul războiului și numai și numai pentru că aceasta a fost intenția Reichsführerului SS. El a emis directivele către RSHA și numai el avea această autoritate. RSHA nu avea decât rol executant. Sunt încredințat că nicio acțiune importantă pe scară largă efectuată de serviciile secrete nu a avut loc fără încuviințarea Reichsführerului SS. În majoritatea cazurilor el a fost cel care a propus și a

[138] Vezi Anexele 8 și 9.

instigat aceste acțiuni. Întregul SS era o unealtă de care se folosea Heinrich Himmler, Reichsführer SS, pentru a-și impune voința. Faptul că din 1944 a trebuit să concureze cu o forță mai puternică decât a lui, și anume războiul, nu afectează cu nimic adevărul acestei afirmații.

În timpul tururilor oficiale pe care le-am efectuat prin fabricile de armament, mi-am făcut o imagine despre producția noastră de armament. Am văzut și am auzit de la directori multe chestiuni care m-au uluit. Mai ales în industria de aviație. De la Maurer, care adesea avea de-a face cu Ministerul de Armament, am auzit de întârzieri care nu puteau fi recuperate, de eșecuri pe scară largă, de greșeli de planificare ce au necesitat luni de zile până au putut fi rezolvate. Cunosc cazuri când personaje importante din industria de armament au fost trimise la închisoare sau chiar executate din pricina eșecului. Aceste lucruri mi-au dat mult de gândit.

Deși liderii noștri vorbeau mereu despre noi invenții și noi arme, acestea nu produceau niciun fel de efecte vizibile în performanțele de pe front. În pofida noilor avioane de luptă, continua să se simtă din ce în ce mai pronunțat efectul ofensivelor aeriene inamice. Nu aveam decât câteva zeci de escadroane pe care să le trimitem împotriva atacurilor neîncetate care erau duse de până la două mii cinci sute de avioane de bombardament.

Noile noastre arme erau în producție și chiar fuseseră testate în acțiune. Dar pentru a câștiga războiul, trebuia creat un nou sistem de producție de armament. Dacă o fabrică începea în mare viteză producția în masă a unui produs finit, era curând făcută una cu pământul în doar câteva minute. Transferul în subteran al fabricilor care produceau arme „decisive" era planificat cel mai devreme pentru 1946. Nici măcar atunci nu avea să fie realizat mare lucru, deoarece furnizarea de materii prime și transportul produsului finit aveau să fie în continuare expuse atacurilor forțelor aeriene inamice.

Cel mai bun exemplu este dat de manufactura armelor de tip V la Mittelbau. Bombardierele au distrus întreaga șosea până la o distanță de câțiva kilometri de atelierele ascunse în munți. Luni de zile de muncă chinuitoare au fost astfel zădărnicite. Giganticele V1S și V2S erau astfel imobilizate în subteran. Nici nu se puneau bine șine temporare că erau de îndată distruse.

La sfârșitul lui 1944 se întâmpla același lucru peste tot. Frontul de est se „retrăgea" constant, iar soldații germani din est își pierduseră curajul. Și frontul de vest era silit să se retragă. Însă Führerul insista că trebuie să ne menținem poziția cu orice preț. Goebbels vorbea și scria despre miracole. Germania va învinge!

În ceea ce mă privește, aveam grave îndoieli că vom putea câștiga războiul. Văzusem și auzisem prea multe. Cu siguranță nu puteam câștiga în acest fel. Dar nu îndrăzneam să mă îndoiesc de victoria noastră finală. Era obligatoriu să cred în ea. Deși bunul simț îmi spunea clar ca bună ziua că vom pierde. Inima mea era alături de Führer și de idealurile sale, căci acelea trebuiau să dăinuie.

Soția mă întreba adesea în primăvara anului 1945, când toată lumea vedea că se apropie sfârșitul: „Cum vom putea oare câștiga războiul? Avem într-adevăr o armă decisivă în rezervă?" Cu inima grea, nu puteam să îi spun decât să aibă încredere, căci nu îndrăzneam să îi spun ceea ce știam. Nu puteam discuta cu nimeni ce știam, ce văzusem și ce auzisem. Sunt convins că Pohl și Maurer, care aveau și mai multe informații decât mine, îmi împărtășeau temerile. Dar nimeni nu îndrăznea să abordeze subiectul. Nu doar pentru că le era teamă să nu fie acuzați că subminează moralul, ci și pentru că nimeni nu voia să creadă ceea ce știau că este adevărat. Era imposibil ca lumea noastră să piară. Trebuia neapărat să câștigăm.

Cu toții munceam cu o hotărâre cruntă, de parcă victoria ar fi depins de eforturile noastre. Iar când s-a prăbușit frontul Oder în aprilie, ne-am dedicat toate eforturile să obligăm deținuții să muncească la capacitate maximă în fabricile de armament care ne

rămăseseră. Ne foloseam de toate mijloacele posibile. Ne gândeam chiar să preschimbăm în ateliere de urgență lagărele noastre primitive. Orice om din sfera noastră care își neglija sarcinile pe motiv că nu mai contează era aspru pedepsit. Din această cauză Maurer și-a trimis la curtea marțială un adjutant, deși Berlinul era deja încercuit și ne pregăteam de retragere.

De multe ori am scris despre evacuarea haotică a lagărelor de concentrare. Scenele pe care le-am văzut și care erau rezultatul ordinului de evacuare m-au impresionat atât de mult încât nu le voi uita niciodată.

Când Pohl nu a mai primit rapoarte de la Baer[139] în timpul evacuării lagărului Auschwitz, m-a trimis în mare grabă în Silezia

---

[139] Richard Baer (1911-1963), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 454991 din 01.02.1931); membru SS (nr. 44225 din 01.07.1932); membru al personalului de pază SS al lagărului de concentrare Dachau (19.04.1933-20.12.1934); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare Columbia-Haus din Berlin (20.12.1934-31.03.1935); transferat în cadrul 2 SS-Totenkopfstandarte „Brandenburg" (din 1936); membru al personalului de pază al lagărului de concentrare Sachsenhausen (1937-03.1938); transferat în cadrul 3 SS-Totenkopfstandarte „Thüringen" (la 01.03.1938); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare Buchenwald (01.03-11.09.1938); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare Neuengamme (12.1938-05.1940); transferat în cadrul Diviziei a 3-a Blindate SS „Totenkopf" (05.1940), a luat parte cu această unitate la campania militară din Vest, ulterior la operațiunea „Barbarossa"; rănit pe Frontul de Est la 17.11.1941, a fost transferat în lagărul de concentrare Neuengamme (12.1941); adjutant al comandantului lagărului de concentrare Neuengamme (01.07-13.11.1942); adjutant al șefului Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS, Oswald Pohl (13.11.1942-15.05.1944); comandant al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (15.05.1944-01.1945); comandant al lagărului de concentrare Mittelbau-Dora (01.02-04.1945). După încheierea războiului s-a ascuns și a lucrat în Germania Federală sub nume fals, fiind arestat abia la 20.12.1960. Acuzat de crime de război, a încetat din viață înainte de începerea procesului său (la 17.06.1963). SS-Obersturmführer (din 09.11.1940); SS-Hauptsturmführer (din 09.11.1942); SS-Sturmbannführer (din 21.06.1944) (n. edit.).

să fac ordine. L-am găsit pe Baer la Gross-Rosen[140], unde făcea pregătirile pentru primirea deținuților. Habar nu avea pe unde se află aceștia. Planul inițial trebuise abandonat din pricina înaintării rușilor către sud. Mi-am continuat de îndată drumul, sperând că a fost executat ordinul de a distruge toate obiectivele însemnate. Dar nu am ajuns decât până la Oder, lângă Ratibor, deoarece pe celălalt mal se instala deja avangarda de tancuri rusești.

Pe toate șoselele și drumeagurile din Silezia Superioară, la vest de Oder, întâlneam acum coloane de deținuți care mergeau împleticit prin zăpada groasă. Nu aveau de mâncare. Majoritatea subofițerilor care însoțeau aceste coloane de cadavre ce abia se mai târau habar nu aveau unde să le ducă. Nu știau decât că destinația finală este Gross-Rosen. Dar cum să ajungă acolo era un mister. Din proprie inițiativă, rechiziționau alimente din satele pe unde treceau, se odihneau câteva ore, apoi își continuau marșul forțat. Nu aveau nicio șansă să se adăpostească peste noapte în hambare sau în școli, deoarece acestea erau pline ochi de refugiați. Era ușor de urmărit o astfel de coloană nenorocită, deoarece la fiecare câțiva metri găseai cadavre de deținuți care se prăbușiseră sau fuseseră împușcați. Am direcționat toate coloanele pe care le-am întâlnit să o ia către vest, înspre regiunea sudetă, ca să evite aglomerarea incredibil de haotică de lângă Neisse. Am dat ordine stricte celor responsabili să nu mai împuște deținuții care nu mai erau în stare să meargă, ci să îi predea în sate membrilor *Volkssturm*[141]. În prima

[140] Gross-Rosen, lângă Schweidnitz (Świdnica) în Silezia Inferioară, era lagăr de concentrare din mai 1941. În 1944 acolo erau în jur de 12 000 de deținuți. Gross-Rosen, cu numeroasele lagăre subordonate împrăștiate în Silezia Inferioară, Saxonia de Est și regiunea sudetă, trebuia să primească deținuții de la Auschwitz conform planului de evacuare. Însă deja pe 21 martie și Gross-Rosen a trebuit evacuat și mutat la Reichenau în Boemia, unde a fost în final eliberat pe 5 aprilie 1945.

[141] Der Deutsche Volkssturm — miliție populară înființată de regimul nazist la 25.09.1944 în scopul apărării teritoriului celui de-Al III-lea Reich. Volkssturm cuprindea toți bărbații în stare să poarte o armă, cu vârsta între 18 și 60 de

noapte, pe șoseaua de lângă Leobschütz, întâlneam constant cadavrele deținuților care tocmai fuseseră împușcați și care deci încă sângerau. Odată, când am oprit mașina lângă un cadavru, am auzit focuri de revolver foarte aproape. Am alergat în direcția aceea și am văzut un soldat care tocmai atunci oprise motocicleta și împușca un deținut care se sprijinea de un copac. Am strigat la el și l-am întrebat ce crede că face și ce îi făcuse deținutul. Mi-a râs impertinent în față și m-a întrebat ce aveam de gând să fac în privința asta. Am scos pistolul și l-am împușcat pe loc. Era sergent major în Forțele Aeriene.

Din când în când, întâlneam și ofițeri de la Auschwitz care reușiseră cumva să pună mâna pe un vehicul și îi postam la intersecții pentru a intercepta aceste coloane rătăcitoare de deținuți și a le îndruma către vest, dacă se putea cu trenul. Am văzut basculante de cărbune umplute cu cadavre înghețate, trenuri pline de deținuți care fuseseră garate pe o linie moartă, fără provizii și fără adăpost. Apoi mai erau și grupuri de deținuți, adesea neînsoțite, care evadaseră sau ai căror paznici dispăruseră pur și simplu. Și ei se îndreptau pașnic către vest. Am întâlnit și prizonieri de război britanici care făceau același lucru: erau hotărâți să nu cadă în niciun caz în mâna rușilor. Am văzut soldați SS și deținuți îngrămădiți unii în alții pe vehiculele refugiaților. Am întâlnit coloane întregi de muncitori constructori și țărani. Nimeni nu știa unde încearcă să ajungă. Gross-Rosen era destinația finală a tuturor. Era zăpadă mare și era foarte frig. Drumurile erau blocate de coloanele armatei și forțelor aeriene și de mulțimile de refugiați. Poleiul provoca multe accidente.

Lângă șosea erau nu numai deținuți morți, ci și refugiați, femei și copii. Înainte de intrarea într-un sat am văzut o femeie care

---

ani — cu excepția contingentelor militare active. Vezi David K. Yelton, *Hitler's Volkssturm. The Nazi Militia and the Fall of Germany 1944-1945*, Lawrence, Kansas, 2002 (n. edit.).

stătea pe un butuc cu copilul în brațe și îi cânta și îl legăna. Copilul era mort de multă vreme, iar femeia înnebunise. Multe femei se chinuiau să înainteze prin zăpadă cu cărucioare pentru copii încărcate de bagaje. Nu aveau decât un singur țel, să ajungă cât mai departe și să nu fie prinse de ruși.

Gross-Rosen era plin până la refuz. Schmauser[142] ordonase deja să fie evacuat. Am călătorit până la Breslau să îi spun ce se întâmplă și să îl rog să oprească evacuarea. Mi-a arătat mesajul venit prin telegraf de la Reichsführerul SS, care îl făcea direct responsabil pentru executarea ordinului de a nu lăsa niciun deținut sănătos să rămână în niciunul dintre lagărele aflate în subordinea sa.

La gara din Gross-Rosen toate transporturile care soseau erau imediat trimise mai departe. Nu puteau primi mâncare decât cele mai puțin numeroase. Nici la Gross-Rosen nu mai erau alimente. În vagoanele deschise zăceau cadavrele soldaților SS alături de cele ale deținuților. Cei care rămăseseră în viață ședeau pe ele și își ronțăiau bucata de pâine. Scene îngrozitoare, care mai bine să nici nu fie descrise.

Am asistat la evacuarea lagărelor Sachsenhausen și Ravensbrück. Scenele erau aceleași. Din fericire se încălzise și era vreme uscată, așa că măcar coloanele puteau dormi sub cerul liber. Dar după

[142] Ernst-Heinrich Schmauser (1890-1945), ofițer SS. A intrat voluntar în armată (03.1912) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918); trecut în rezervă cu gradul de căpitan (02.1919); membru NSDAP (nr. 215704 din 01.03.1930); membru SS (nr. 3359 din 14.10.1930); deputat NSDAP în Reichstag (07-11.1932, 1933-1945); comandant al sectorului SS sud cu sediul în München (07.1933-04.1936); comandant al sectorului SS Main cu sediul în Nürnberg (01.04.1936-20.05.1941); comandant al SS și Poliției în Breslau/Wroclaw (20.05.1941-10.02.1945); dispărut în apropierea orașului Breslau la 10.02.1945. SS-Brigadeführer (din 03.07.1933); SS-Gruppenführer (din 15.09.1935); SS-Obergruppenführer (din 20.04.1937). În calitate de lider al districtului de sud-est (Silezia), precum și de șef al SS și al poliției din aceeași regiune a executat ordinele lui Himmler privind evacuarea lagărului Auschwitz și a celor din Silezia (n. edit.).

două-trei zile nu mai era de mâncare. Crucea Roșie distribuia pachete cu alimente. Nu mai era mâncare nici în satele prin care treceau de săptămâni în șir coloane lungi de refugiați. În plus, exista amenințarea constantă a atacurilor la joasă înălțime ale avioanelor care bombardau sistematic toate drumurile.

Am încercat până în ultima clipă să fac puțină ordine în acest haos. Dar degeaba. Noi înșine trebuia să fugim. De la sfârșitul anului 1944 familia mea locuia în apropiere de Ravensbrück. Așadar am putut să îi iau cu mine chiar când s-a mutat Inspectoratul Lagărelor de Concentrare. Ne-am dus mai întâi la Darss[143], apoi, după două zile, la Schleswig-Holstein, conform ordinelor Reichsführerului SS. Ce planuri avea cu noi, ce ordine avea să ne mai dea, nici nu ne puteam imagina. Trebuia să am grijă și de Frau Eicke, de fiica și copiii ei, precum și de alte familii, să mă asigur că nu sunt capturați de dușman. Fuga a fost o experiență cumplită. Călătoream pe timp de noapte, fără lumini, pe drumuri pline de vehicule care mergeau bară la bară. Trebuia să mă asigur fără încetare că nu se rătăcește vreun camion, deoarece răspundeam de toată coloana. Glücks și Maurer au luat-o pe alt drum, prin Warnemünde. La Rostock s-au stricat două dintre camioanele mari, cu aparatele de radio, și până când să fie reparate au fost prinse de tancurile inamice. Zile întregi am fugit de la un pâlc de copaci la altul, deoarece avioanele inamicului, care zburau foarte jos, trăgeau cu mitraliera asupra acestei căi principale de retragere.

La Wismar, Keitel[144] însuși stătea în stradă și aresta dezertorii fugiți de pe front. Pe drum, la o fermă, am aflat că Führerul e mort.

---

[143] Peninsulă din Marea Baltică, la vest de Rügen.

[144] Wilhelm Keitel (1882-1946), militar de carieră. A intrat în armată (14.10.1901) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918). După încheierea primei conflagrații mondiale este preluat în cadrul Reichswehr; profesor de tactică la Școala de Cavalerie din Hannover (1920-1922); ofițer în cadrul Regimentului 6 Artilerie (1922-1925); ofițer în cadrul Truppenamt al Ministerului pentru Reichswehr (01.02.1925-01.11.1927); ofițer în cadrul

Când am auzit, pe soția mea și pe mine ne-a izbit același gând: acum și noi trebuie să murim! Odată Führerul mort, murise și lumea noastră. Mai avea sens să trăim? Aveam să fim urmăriți și persecutați indiferent unde ne duceam. Voiam să ne otrăvim. Făcusem deja rost de otravă pentru soția mea, în caz că ea și copiii erau prinși de vii de rușii care ar fi avansat neașteptat de repede.

Însă am renunțat, pentru copii. De dragul lor voiam să ne asumăm tot ce avea să urmeze. Dar ar fi trebuit totuși să ne sinucidem. Acum regret. Am fi fost scutiți de multă suferință, mai ales soția și copiii mei. Cât mai trebuie să sufere? Eram legați cu lanțuri de lumea aceea și ar fi trebuit să dispărem cu ea.

După ce a fugit, Frau Thomsen[145], care fusese guvernanta copiilor noștri la Auschwitz, s-a dus la mama ei la St Michaelisdonn în Holstein. Mi-am dus acum familia acolo. Nu aveam idee unde trebuie să ne ducem noi, Inspectoratul Lagărelor de Concentrare. L-am luat cu mine pe băiatul cel mai mare, deoarece voia să rămână alături de mine. Atunci încă mai speram că vom avea un rol activ în ultimul teritoriu german neocupat, în ultimele ceasuri.

Ne-am înfățișat pentru ultima oară la Flensburg, unde se retrăsese Reichsführerul SS cu alți membri ai guvernului. Nu se mai punea problema de luptă. Acum cu toții se gândeau cum să scape. N-am să uit ultima întâlnire cu Reichsführerul SS. Era numai un

---

Regimentului 6 Artilerie (01.11.1927-01.10.1929); ofițer în cadrul Ministerului pentru Reichswehr (01.10.1929-01.10.1933); comandant al Artileriei și comandant adjunct al Diviziei 3 Infanterie (01.10.1933-01.10.1034); comandant al garnizoanei Bremen (01.10.1934-01.10.1935); șef al Departamentului Wehrmacht din cadrul Ministerului de Război (01.10.1935-04.02.1938); șef al Înaltului Comandament al Wehrmachtului (04.02.1938-08.05.1945); arestat la 13.05.1945, a fost judecat pentru crime de război și condamnat la moarte de Tribunalul Internațional de la Nürnberg (la 01.10.1946), fiind executat la 16.10.1946. General de Artilerie (din 01.08.1937); general-colonel (din 01.11.1938); feldmareșal (din 19.07.1940) (n. edit.).

[145] Käthe Thomsen, născută Wede, guvernanta copiilor lui Rudolf Höss (n. edit.).

zâmbet, foarte bine dispus; deşi lumea, lumea noastră, ni se surpase sub picioare. A spus: „Ei, domnilor, ne-a sunat ceasul. Ştiţi ce aveţi de făcut." Credeam că înţeleg ce vrea să spună, deoarece vorbele se potriveau cu ce predica de ani de zile membrilor SS. Să ne sacrificăm pentru ideal! Dar apoi ne-a dat ultimul ordin: să ne ascundem în armată! Acestea au fost cuvintele de rămas bun ale omului pe care îl respectasem atât de mult, în care avusesem încredere absolută, ale cărui ordine şi instrucţiuni fuseseră ca o evanghelie pentru mine.

Maurer şi cu mine ne-am privit muţi de uimire. Aveam acelaşi gând. Eram amândoi naziştişi ofiţeri SS veterani şi idealurile ni se întipăriseră în suflet. Dacă am fi fost singuri, poate că am fi comis un act de disperare. Dar trebuia să avem grijă de şefii de departament, de ofiţerii şi soldaţii care ne erau subordonaţi şi de bietele noastre familii.

Glücks era pe jumătate mort. L-am transportat la spitalul marinei sub un alt nume. Gebhardt[146] a luat în grija sa femeile şi copiii

[146] Karl Gebhardt (1897-1948), medic chirurg şi ofiţer SS. A intrat voluntar în armată (1916) şi a participat la Primul Război Mondial (1916-1918). Studii de Medicină la Universitatea din München (1919-1922); doctor în Medicină al aceleiaşi universităţi (1924); membru al „Freikorps Oberland" împreună cu Heinrich Himmler şi Sepp Dietrich (din 1919); participant la puciul nazist eşuat din 09.11.1923; medic în clinica de chirurgie din München (1923-1933); şef al Institutului de medicină pentru exerciţii fizice din Berlin-Charlottenburg şi şef al Departamentului de medicină al Academiei Reichului pentru exerciţii fizice (1933-1945); membru NSDAP (nr. 1723317 din 01.05.1933); membru SS (nr. 265894 din 1935); medic-şef al Clinicii de tuberculoză din Hohenlychen (din 01.11.1933); profesor de ortopedie la Universitatea din Berlin (din 1936); profesor de medicină sportivă la Universitatea din Berlin (din 1937); adjunct al preşedintelui Crucii Roşii Germane (din 01.01.1937); medic personal al Reichsführerului SS Heinrich Himmler (din 20.04.1938); preşedinte al Crucii Roşii Germane (09.05-20.05.1945); a fost prieten din copilărie şi principalul consilier al lui Heinrich Himmler în chestiuni medicale, fiind implicat inclusiv în experimentele medicale desfăşurate pe deţinuţi din lagărele de concentrare naziste. Ca şef al Institutului de Medicină Hohenlychen de la Brandenburg,

cu intenția de a-i duce în Danemarca. Restul angajaților au primit hârtii false, care să le permită să dispară în rândurile marinei. Eu însumi, ca ajutor de șef de echipaj, sub numele Franz Lang, urma să mă prezint pe insula Sylt, la Școala de Telecomunicații a Forțelor Navale. L-am trimis pe fiul meu înapoi la soția mea, împreună cu șoferul și mașina. Deoarece știam câte ceva despre marină, am reușit să nu ies în evidență. Nu prea era mare lucru de făcut, așa că aveam timp să cuget la cele ce se petrecuseră.

Din întâmplare, am auzit într-o zi la radio de arestul lui Himmler și de sinuciderea sa[147]. Și eu aveam capsula cu otravă mereu la mine. Dar m-am hotărât să aștept să văd cum decurg lucrurile.

Școala de Telecomunicații s-a mutat în zona de ocupație dintre Canalul Kiel și Schlei. Britanicii i-au mutat pe membrii SS din zona lor în școală și i-au concentrat în insulele frizone. Astfel că eram foarte aproape de familia mea, pe care o vedeam des. Băiatul cel mare mă vizita o dată la câteva zile. Din moment ce declarasem că sunt de profesie fermier, am fost în curând eliberat. Am trecut prin toate punctele de control britanice fără nicio problemă și am fost trimis de oficiul de muncă la o fermă de lângă Flensburg. Îmi plăcea acolo și eram complet independent, deoarece fermierul era încă prizonierul americanilor. Am lucrat acolo opt luni. Cu ajutorul fratelui soției, care lucra la Flensburg, țineam legătura cu ea.

---

care a devenit ulterior spital SS, a fost unul dintre membrii de prim-rang ai lumii medicale din Germania nazistă. Arestat de autoritățile militare britanice la 21.05.1945, a fost judecat în „procesul medicilor" din Nürnberg (09.12.1946-20.08.1947), condamnat la moarte pentru crime de război, genocid și crime împotriva umanității (la 20.08.1947), fiind executat la 02.06.1948. SS-Oberführer (din 20.04.1938); SS-Brigadeführer (din 01.10.1940); SS-Gruppenführer (din 30.01.1943) (n. edit.).

[147] Heinrich Himmler a fost luat prizonier la Zeven de trupele britanice la 21.05.1945 și s-a sinucis cu o capsulă de cianură la 23.05.1945, fiind înmormântat într-o locație necunoscută, în apropierea orașului Lüneburg (n. edit.).

Am aflat de la cumnatul meu că sunt căutat de poliția militară britanică. Am auzit și că îmi țin sub urmărire familia și că le-au percheziționat casa de mai multe ori.

Am fost arestat pe 11 martie 1946. Capsula cu otravă mi se spărsese cu două zile mai devreme. Când m-am trezit, am crezut la început că am fost atacat de hoți, deoarece la vremea respectivă aveau loc multe tâlhării. Așa au reușit să mă aresteze. Am fost maltratat de poliția militară. Am fost dus la Heide, unde am fost închis în același loc din care mă eliberaseră britanicii cu opt luni înainte.

La primul interogatoriu, m-au bătut ca să mă facă să mărturisesc. Nu știu ce au scris în declarație, deși am semnat-o.[148] N-am rezistat la bici și la alcool. Biciul era al meu, ajunsese întâmplător în bagajul soției mele. Abia dacă mi-am atins calul cu el, în niciun caz deținuții. Însă unul dintre cei care m-au interogat era convins că mă foloseam mereu de el să biciuiesc deținuții.

După câteva zile, am fost dus la Minden, principalul centru de interogare din zona britanică. Acolo am fost iarăși brutalizat de procurorul englez, un maior. Condițiile din închisoare se potriveau cu comportamentul său.

După trei săptămâni, spre surprinderea mea, am fost bărbierit și tuns și mi s-a permis să fac baie. De când fusesem arestat și până atunci nu mi se dăduseră jos niciodată cătușele. A doua zi am fost dus cu camionul la Nürnberg, împreună cu un prizonier de război care fusese adus de la Londra ca martor al apărării în procesul lui Fritsche[149]. Închisoarea în care am fost pus de Tribunalul Militar

[148] Un document dactilografiat, de opt pagini, pe care Höss l-a semnat la 2.30 noaptea, pe 14 martie 1946. Nu diferă substanțial de ce a spus sau a scris mai târziu la Nürnberg sau la Cracovia.

[149] Hans Fritsche (1900-1953), jurnalist, comentator de radio și apropiat al lui Goebbels. A participat la Primul Război Mondial (1918); studii nefinalizate de Filologie, Istorie și Filosofie la Universitățile Greifswald și Berlin (1919-1922); redactor la agenția de presă *Telegraphen-Union* condus de Alfred Hugenberg

Internațional era ca un sejur de odihnă comparativ cu ce suferisem până atunci. Am fost cazat în aceeași clădire cu principalii acuzați și îi vedeam zilnic în drum spre tribunal. Aproape în fiecare zi eram vizitați de reprezentanți ai Națiunilor Aliate. Se atrăgea mereu atenția asupra mea ca asupra unui animal deosebit de interesant.

Am fost adus la Nürnberg deoarece avocatul lui Kaltenbrunner[150] solicitase prezența mea ca martor al apărării. Niciodată

(1924-1932); șef al agenției de presă *Drahtlosen Dienst* al guvernului Franz von Papen (din 09.1932); membru NSDAP (nr. 2637146 din 01.05.1933); șef al departamentului de știri din cadrul departamentului de presă din Ministerul Propagandei condus de Joseph Goebbels (1933-1945); adjunct și ulterior șef al departamentului „presă germană" din Ministerul Propagandei (1938-1942); șef al departamentului radio din Ministerul Propagandei, respectiv „împuternicit general pentru organizarea politică a radioului din Germania Mare" (1942-1945); în calitate de funcționar guvernamental cu cel mai înalt rang rămas în capitală a semnat declarația de capitulare a Berlinului la 02.05.1945; predat de autoritățile sovietice Tribunalului Internațional de la Nürnberg, a fost judecat pentru crime de război, fiind achitat la 30.09.1946. A fost arestat din nou de autoritățile germane și judecat în cadrul unui proces ce a avut loc tot la Nürnberg, fiind acuzat de incitări antisemite, dezinformarea populației germane cu știri false. A fost condamnat la 9 ani închisoare, fiind însă eliberat în urma unei amnistii în septembrie 1950 (n. edit.)

[150] Ernst Kaltenbrunner (1903-1946), avocat, om politic și funcționar austriac, respectiv ofițer SS. Licențiat în Drept la Universitatea din Graz (1923-1926); doctor în Drept al aceleiași universități (1926); membru al Burschenschaft Arminia Graz (din 1921); grefier in Linz și Salzburg (1926-1928); avocat în cadrul unei celebre case de avocatură din Linz (1928-1932); membru al Heimwehrului austriac (din 1929); membru NSDAP (nr. 300179 din 18.10.1930); membru SS (nr. 13039 din 31.08.1931); avocat în biroul de avocatură al tatălui său (din 1932); membru al Statului Major SS Dunărea (23.01.1932-15.06.1934); consilier juridic în cadrul sectorului VIII SS-Linz (15.06.1934-12.03.1940), în această calitate a oferit consultanță juridică gratuită naziștilor judecați de tribunalele austriece; după puciul eșuat din iulie 1934 Ernst Kaltenbrunner a fost arestat sub acuzația de înaltă trădare și condamnat la 10 luni închisoare; concomitent i se retrage licența de practicare a avocaturii (1934-1935); șef al sectorului VIII SS-Linz (din 1935); secretar de Stat pentru Siguranță Publică în guvernul marionetă condus de Arthur Seyß-Inquart (13.03.1938-30.04.1939); deputat în Reichstag (13.03.1938-08.05.1945); șef al sectorului SS-Dunăre (21.03.1938-

nu am reușit să înțeleg și nici acum nu înțeleg cum aș fi putut eu să contribui la achitarea lui Kaltenbrunner. Deși condițiile din închisoare erau bune din toate punctele de vedere — citeam când aveam timp și ni se pusese la dispoziție o bibliotecă bogată, interogatoriile erau foarte neplăcute, nu atât fizic, ci mai ales din pricina efectului psihologic. Nu prea pot să condamn interogatorii — erau cu toții evrei. Din punct de vedere psihologic am fost aproape făcut bucățele. Voiau să știe totul. Și aceste interogatorii au fost făcute tot de evrei. Mi-au dat clar de înțeles ce soartă mă așteaptă.

Pe 25 mai, din întâmplare chiar cu ocazia aniversării căsătoriei, am fost dus cu von Burgsdorff[151] și Bühler[152] la aerodrom și acolo

---

30.01.1943); comandant al SS și Poliției Dunăre (11.09.1938-30.01.1943); șef al Oficiului Central de Siguranță al Reichului-RSHA (30.01.1943-08.05.1945); arestat la 12.05.1945, a fost predat Tribunalului Internațional de la Nürnberg; judecat și condamnat la moarte pentru crime de război și crime împotriva umanității la 01.10.1946, fiind executat la 16.10.1946. SS-Brigadeführer (din 12.03.1938); SS-Gruppenführer (din 11.09.1938); SS-Obergruppenführer (din 21.06.1943) (n. edit.).

[151] Curt von Burgsdorff (1886-1962), jurist. Studii de Drept la Universitățile din Grenoble, Freiburg și Leipzig; doctor în Drept (1914); a participat la Primul Război Mondial (1914-1918); director al băilor Bad Elster (1921-1928); guvernator în Löbau (1928-1933); șef al districtului Leipzig (din 03.1933); membru NSDAP (din 01.05.1933); director ministerial și șef al Departamentului 1 în cadrul Ministerului de Interne al landului Saxonia (1933-1937); șef de departament în cadrul guvernământului Vienei (1938-1939); subsecretar de Stat în cadrul Protectoratului Boemiei și Moraviei (20.04.1939-15.03.1942); mobilizat pe Frontul de Est cu gradul de maior în rezervă (15.03.1942-01.12.1943); guvernator al districtului Cracovia (din 01.12.1943); arestat de autoritățile militare americane în iunie 1945, a depus mărturie în cadrul procesului criminalilor de război de la Nürnberg în calitate de martor al acuzatului Hans Frank; extrădat în mai 1946 în Polonia, a fost judecat pentru crime de război și condamnat la 3 ani închisoare (la 06.12.1948), fiind eliberat în iulie 1949. Reîntors în Germania Federală și-a desfășurat ulterior activitatea în calitate de administrator al Academiei Evanghelice Tutzing (n. edit.).

[152] Josef Bühler (1904-1948), jurist. Studii de Drept la universitățile din München, Kiel, Erlangen și Berlin; doctor în Drept (1932); avocat în cadrul

am fost predați ofițerilor polonezi. Am zburat cu un avion american până la Varșovia, via Berlin. Deși am fost tratați politicos pe timpul călătoriei, mă temeam de ce e mai rău când îmi aminteam de experiențele din zona de ocupație britanică și de poveștile pe care le auzisem despre cum sunt tratați oamenii în est. În plus, expresiile și gesturile spectatorilor care așteptau la aerodrom nu erau tocmai promițătoare. La închisoare au venit imediat la mine câțiva oficiali și mi-au arătat numerele tatuate la Auschwitz. Nu înțelegeam ce spun, dar era clar că nu îmi urează bun venit. Însă nu am fost bătut. Detenția a fost foarte severă și eram complet izolat. Eram interogat frecvent. Am fost ținut acolo nouă săptămâni. Timpul trecea greu și nu avea ce să îmi distragă atenția, fiindcă nu mi se permitea să citesc sau să scriu.

Pe 30 iulie am fost dus la Cracovia împreună cu alți șapte germani. A trebuit să așteptăm o vreme la gară până a venit mașina. S-a strâns o mulțime destul de mare care a început să ne înjure. L-au recunoscut îndată pe Göth[153]. Dacă nu ar fi sosit curând

---

biroului de avocatură al lui Hans Frank din München (1930-1932); membru NSDAP (din 01.04.1933); consilier juridic în cadrul Ministerului de Justiție al landului Bavaria (1932-1934); consilier juridic în cadrul Ministerului de Justiție (1934-1935); procuror șef în cadrul Tribunalului din München (1935-1938); șef al biroului ministerial al lui Hans Frank (1938-1939); șef de departament în cadrul Guvernământului General (din 11.1939); secretar de Stat în cadrul Guvernământului General (03.1940-01.1945); arestat de autoritățile militare americane la 30.05.1945, a depus mărturie în cadrul procesului criminalilor de război de la Nürnberg în calitate de martor al acuzatului Hans Frank; extrădat în mai 1946 în Polonia, a fost judecat pentru crime de război de Tribunalul Suprem, fiind condamnat la moarte la 10.07.1948 și executat la 21.08.1948 (n. edit.).

[153] Amon Göth (1908-1946), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 510764 din 13.05.1931); membru SS (nr. 43673 din 1931); mutat la München (1937), s-a reîntors la Viena după Anschluss; a intrat voluntar în Waffen-SS (03.1940); administrator în cadrul biroului Volksdeutsche Mittelstelle din Katowice (1940-1942); referent pentru chestiunile evreiești în cadrul Statului Major al generalului SS Odilo Globocnik (1942-1944), calitate în care a fost implicat,

mașina, ar fi început să arunce cu pietre în noi. În primele câteva săptămâni am fost tratați destul de bine, dar apoi atitudinea supraveghetorilor deținuți s-a schimbat subit, peste noapte. Din comportamentul și schimburile de cuvinte dintre ei, pe care nu le înțelegeam, dar ghiceam totuși ce vor să spună, mi-am dat seama că vor să mă „lichideze". Nu mi se dădea decât o bucățică de pâine și abia o lingură de supă limpede. Nu mi se mai dădea o a doua porție, deși rămânea mereu mâncare pe care o împărțeau între deținuții din celulele alăturate. Dacă un oficial voia să îmi descuie ușa, era fluierat imediat să se îndepărteze. Aici am ajuns să cunosc puterea deținuților cu autoritate asupra camarazilor lor. Ei conduceau totul. Mi-au oferit dovezi irefutabile pentru afirmațiile mele privind puterea imensă și adesea diabolică pe care o au deținuții numiți în poziții oficiale asupra diferitelor categorii de gardieni.

Dacă nu ar fi intervenit procuratura, aș fi fost terminat, nu doar ucis, ci și nimicit din punct de vedere psihologic. Ajunsesem aproape la capătul puterilor. Nu se punea problema de slăbiciune și isterie. Pot suporta multe și am primit multe lovituri de-a lungul vieții. Tortura mentală la care m-au supus cei trei diavoli a fost prea mult pentru mine. Și nu eram singurul astfel persecutat. Și unii dintre deținuții polonezi erau maltratați la fel. Însă au plecat de mult și acum domnește o liniște binevenită. Trebuie să recunosc

---

printre altele, în lichidarea ghetoului din Cracovia și s-a remarcat prin sadismul său; comandant al lagărului de muncă (din 10.01.1944 lagărul de concentrare) Plaszów (11.02.1943-13.09.1944); arestat de Gestapo la 13.09.1944 sub acuzația de însușire a obiectelor de valoare ale deținuților, Amon Göth a fost inițial eliberat pe cauțiune; rearestat la 27.02.1945 și trimis ulterior la 27.04.1945 într-o unitate de artilerie antiaeriană. Arestat de autoritățile militare americane în mai 1945, a fost extrădat în Polonia împreună cu Rudolf Höss la 25.05.1946. Judecat de Tribunalul Suprem pentru genocid, a fost condamnat la moarte la 05.09.1946 și executat la Cracovia la 13.09.1946. SS-Untersturmführer (din 09.11.1941); SS-Hauptsturmführer (din 28.07.1943) (n. edit.).

că nu m-am așteptat să fiu tratat cu atâta omenie și considerație în arestul polonezilor, după intervenția procuraturii.

Ce cred astăzi despre Al Treilea Reich? Ce cred despre Himmler și SS, despre lagărele de concentrare și despre serviciile secrete? Cum mă simt după tot ceea s-a făcut, și la care am participat și eu?

Rămân, ca întotdeauna, un național-socialist convins în ceea ce privește atitudinea față de viață. Când ai rămas credincios unui ideal și unei atitudini timp de aproape douăzeci și cinci de ani, ai fost educat cu acest crez și ești legat trup și suflet de el, nu poți pur și simplu să îl dai deoparte pentru că reprezentanții acestuia, statul național-socialist și liderii săi, și-au utilizat puterile în scop nefast sau chiar criminal, și din pricina acestui eșec, acestei greșeli întreaga ta lume s-a prăbușit, iar poporul german este sortit să trăiască decenii întregi în suferință. Eu cel puțin nu pot.

Din documentele publicate și din procesele de la Nürnberg, văd că liderii celui de-Al Treilea Reich, din pricina politicii lor de forță, sunt vinovați de izbucnirea acestui război de amploare și de toate consecințele sale. Văd că liderii, prin propagandă excepțional de eficace și terorism fără limite, au reușit să facă în așa fel încât poporul german, docil și supus, să accepte, cu foarte puține excepții, să meargă în direcția în care a fost condus, fără un cuvânt de protest.

După mine, expansiunea necesară pentru obținerea de teritoriu pentru poporul german ar fi putut fi realizată prin mijloace pașnice. Însă sunt încredințat că războaiele nu pot fi împiedicate și că vor avea loc și altele în viitor.

Pentru a disimula o politică de forță este necesară utilizarea propagandei, astfel încât să poată părea acceptabilă distorsionarea ingenioasă a faptelor, politicilor și măsurilor luate de conducătorii statului. Terorismul trebuie folosit de la bun început pentru a înăbuși orice îndoială și opoziție. După părerea mea, adevărații adversari pot fi învinși prin oferirea unei alternative mai bune.

Himmler a fost în adevăratul sens al cuvântului un reprezentant al principiului conducătorului suprem. Fiecare german trebuia să se subordoneze orbește și fără crâcnire liderilor statului, care erau singurii capabili să înțeleagă adevăratele nevoi ale oamenilor și să îi îndrume pe calea cea bună. Oricine nu se supunea acestui principiu trebuia eliminat din viața publică. Cu acest scop în fața ochilor, Himmler a antrenat și a format SS și a creat lagărele de concentrare, poliția germană și RSHA.

După Himmler, Germania era singurul stat din Europa care avea voie să-și exercite supremația. Toate celelalte țări erau inferioare. Rasele nordice trebuiau tratate favorabil, cu scopul de a le încorpora în Germania. Rasele estice trebuiau divizate, pentru a le reduce importanța și a le transforma în sclavi. Lagărele de concentrare de dinainte de război trebuiau să fie niște locuri în care să fie închiși adversarii statului, pentru a fi segregați de ceilalți. Faptul că au devenit și centre de reeducare pentru antisocialii de tot soiul și că prin asta au adus servicii valoroase patriei a fost o consecință a procesului de purificare.

Tot așa, erau necesare și pentru războiul de prevenire a ilegalităților. Când a izbucnit războiul, au fost transformate în centre de exterminare, prin mijloace directe sau indirecte, a acelor elemente din țările cucerite care continuau să se opună cuceritorilor și opresorilor.

Mi-am exprimat în mod repetat atitudinea privind „dușmanii statului". Dar exterminarea acelor elemente de populație care rămăseseră ostile a fost în orice caz o greșeală. Dacă popoarele din teritoriile ocupate ar fi fost tratate cu omenie și bun-simț, mișcările de rezistență ar fi putut fi nimicite. Atunci ar fi rămas puțini adversari.

Văd acum și că exterminarea evreilor a fost fundamental greșită. Tocmai din pricina acestor exterminări în masă, Germania și-a atras ura întregii lumi. În niciun caz nu a servit cauzei antisemitismului, ci dimpotrivă, a adus evreii mai aproape de obiectivul

lor suprem. RSHA nu era decât executantul, brațul lung al lui Himmler, șeful poliției. RSHA și lagărele de concentrare erau doar uneltele folosite pentru a executa dorințele lui Himmler, sau intențiile lui Adolf Hitler, după caz.

În aceste pagini, precum și în descrierea principalelor persoane implicate,[154] am explicat suficient de amănunțit cum au fost posibile ororile din lagărele de concentrare. În ceea ce mă privește, eu nu am sancționat niciodată pe nimeni. Nu am maltratat niciun prizonier, cu atât mai puțin nu am ucis pe nimeni. Și nici nu am tolerat un asemenea comportament la subordonații mei.

Când, în decursul anchetei, a trebuit să ascult descrierile torturilor cumplite care au avut loc la Auschwitz și în alte lagăre, mi-a înghețat sângele în vine. Știam foarte bine că deținuții de la Auschwitz erau maltratați de SS, de angajații lor civili și, nu în ultimul rând, de ceilalți deținuți. M-am folosit de toate mijloacele pe care le aveam la îndemână pentru a pune capăt acestor obiceiuri. Dar nu am putut. Comandanții din celelalte lagăre, care aveau o părere similară cu a mea, dar ale căror lagăre erau mult mai mici și mult mai ușor de supravegheat, se aflau într-o poziție la fel de neputincioasă.

Nimic nu poate prevala asupra răutății, ticăloșiei și brutalității gardianului ca individ, cu excepția supravegherii personale constante. Și cu cât paznicii și supraveghetorii acestora sunt mai înrăiți, cu atât chinuiesc mai mult deținuții. Adevărul acestor cuvinte mi s-a confirmat din plin în detenția mea de acum.

În zona de ocupație britanică am avut destule ocazii să studiez îndeaproape cele trei categorii de gardieni. La Nürnberg era imposibil să fii brutalizat de un gardian anume, deoarece acolo toți deținuții erau supravegheați permanent de ofițerii de serviciu. Chiar și când am schimbat avionul la Berlin nu am suferit decât din cauza răutății străinilor întâlniți întâmplător la toaletă.

[154] Vezi Anexele 3-9.

În închisoarea de la Varşovia, care, din câte am putut să observ din celula mea strâmtă, era condusă pe principii stricte şi exacte, exista un supraveghetor, unul singur, care, de îndată ce îşi începea tura, alerga din celulă în celulă, acolo unde erau germanii, şi se apuca să îi bată de-a valma. Pe lângă von Burgsdorff, care a fost pălmuit de mai multe ori, fiecare german i-a simţit puterea pumnilor. Era un tânăr de vreo optsprezece sau douăzeci de ani, ai cărui ochi străluceau de o ură fanatică. Spunea că e evreu polonez, deşi nu arăta. În orice caz nu se mai sătura să ne lovească. Activităţile sale nu erau întrerupte decât de semnalele colegilor care îl avertizau de sosirea vreunui străin. Sunt sigur că niciunul dintre oficialii de rang înalt sau guvernatorul închisorii nu erau de acord cu comportamentul său. Uneori vreunul dintre oficialii care mă vizitau mă întrebau cum sunt tratat, dar nu suflam o vorbă, deoarece era singurul care se comporta astfel. Ceilalţi supraveghetori erau mai mult sau mai puţin severi şi neprietenoşi, dar niciunul nu s-a atins de mine.

Aşa că se poate vedea că până şi într-o închisoare mică guvernatorul este incapabil să prevină astfel de comportamente; darămite într-un lagăr de concentrare de dimensiunea celui de la Auschwitz!

Eu cu siguranţă am fost sever. Adesea, dacă mă gândesc, poate prea sever. Dezgustat de abaterile şi abuzurile pe care le descopeream, poate că am spus multe vorbe aspre, pe care ar fi trebuit să le ţin pentru mine. Dar nu am fost niciodată crud şi nici nu am maltratat pe nimeni, nici măcar când eram mânios. S-au întâmplat multe la Auschwitz în numele meu, sub autoritatea şi ordinele mele, despre care nu ştiam şi pe care nu le-am permis. Dar toate acestea s-au întâmplat la Auschwitz, drept care sunt răspunzător. Deoarece regulamentul lagărului spune: comandantul este *pe deplin* responsabil pentru *tot* ce se petrece în sfera sa de competenţă.

Viaţa mea se apropie acum de sfârşit. Am povestit aici tot ce a fost însemnat în viaţa aceasta, tot ceea ce m-a impresionat mai puternic şi care m-a afectat cel mai profund. Este adevărul, aşa

cum l-am văzut și l-am trăit. Am omis multe lucruri nerelevante și am uitat multe, iar altele nu mi le mai amintesc foarte clar.

Nu sunt scriitor și niciodată nu am fost foarte priceput la scris. Sunt sigur că m-am repetat de multe ori și poate că nu m-am exprimat uneori destul de limpede.

Îmi lipsește și calmul și echilibrul mental necesare pentru o sarcină de acest fel. Am scris ce mi-a trecut prin minte, adesea nu în ordine, dar nu am inventat nimic. M-am descris așa cum am fost și cum sunt.

Am dus o viață plină și variată. Mi-am urmat steaua acolo unde m-a condus. Viața mi-a dat multe lovituri dure și crunte, dar întotdeauna am reușit să merg mai departe. Nu m-am dat bătut niciodată.

De când am revenit din războiul în care am plecat băietan și din care m-am întors bărbat, am avut două lumini care m-au ghidat: patria și, mai târziu, familia. Patriotismul meu de nezdruncinat m-a condus în NSDAP și în SS.

Priveam atitudinea național-socialistă față de lume drept singura potrivită pentru poporul german. Consideram că SS este singurul care promovează energic această atitudine și că numai SS este capabil să readucă poporul german pe calea corectă.

În al doilea rând, îmi ador familia. Erau ancora mea. Gândurile mele se învârteau mereu în jurul viitorului lor și speram să avem o fermă care să devină căminul nostru permanent. În copiii noștri, și eu, și soția mea vedeam țelul suprem al vieții. Să îi creștem astfel încât să își poată juca rolul în viață și să le oferim un cămin stabil a fost singura noastră îndatorire în viață.

Astfel că acum mă gândesc în principal la familie. Ce se va alege de ei? Această nesiguranță privind soarta familiei este cea care face ca detenția să fie atât de greu de suportat. M-am considerat pierdut de la bun început și nu mă mai interesează ce se va întâmpla cu mine, ci doar cu soția și copiii mei, căci ce se va întâmpla cu ei?

Soarta mi-a jucat feste ciudate. De câte ori n-am scăpat de moarte ca prin urechile acului! În timpul Primului Război Mondial, sau în Freikorps, în timpul accidentelor de muncă, în accidentul de pe autostradă din 1941, când am intrat într-un camion neiluminat și totuși am reușit, în fracțiunea de secundă pe care am avut-o la dispoziție, să smucesc volanul pentru ca impactul să fie într-o parte, astfel încât toți trei am scăpat doar cu niște zgârieturi și vânătăi, deși capota mașinii arăta ca o armonică. Apoi accidentul de călărie din 1942, când am fost azvârlit pe o stâncă, iar armăsarul greu a căzut peste mine și mi s-au rupt coastele. Ca să nu mai vorbim de raidurile aeriene, când iar și iar părea că nu mai am nicio șansă să scap viu. Și totuși am reușit să supraviețuiesc de fiecare dată. Și am mai avut un accident de mașină, chiar înainte de evacuarea lagărului Ravensbrück. Toată lumea m-a crezut mort și părea imposibil să îmi revin, și totuși mi-am revenit.

Apoi capsula de otravă care s-a spart chiar înainte să fiu arestat.

De fiecare dată a intervenit soarta și mi-a salvat viața, ca să pot să fiu executat în așa manieră rușinoasă.

Cât îi invidiez pe camarazii care au avut parte de o moarte de soldat.

Fără să știu, am fost o rotiță din marea mașină de exterminare creată de cel de-Al Treilea Reich. Mașina a fost făcută bucăți, motorul e distrus, iar acum a venit rândul meu să fiu nimicit.

Lumea o cere.

***

Nu aș fi putut niciodată să fac această mărturisire a celor mai secrete gânduri și sentimente, dacă nu aș fi fost abordat cu o omenie și o înțelegere care m-au dezarmat și pe care nu îndrăznisem să le anticipez.

Datorită acestei înțelegeri compătimitoare, am încercat să contribui pe potriva puterilor mele la clarificarea unor chestiuni care păreau de neînțeles.

Dar dacă ceea ce am scris va fi folosit vreodată la ceva, rog ca toate pasajele care se referă la soția și la familia mea, precum și toate sentimentele mele tandre și toate îndoielile secrete să nu fie făcute publice.

Publicul să continue să mă privească drept fiara însetată de sânge, sadicul și criminalul în masă; căci oamenii nu și-ar putea niciodată imagina comandantul lagărului Auschwitz în orice altă lumină.

Nu ar putea înțelege niciodată că și el avea inimă și nu era un monstru.

Acest manuscris conține 114 pagini. L-am scris din proprie inițiativă și fără să fiu silit.

Cracovia. Februarie 1947
Rudolf Höss

ANEXE

ANEXA 1

Soluția finală la problema evreiască în lagărul de concentrare Auschwitz

În vara anului 1941, nu îmi amintesc data exactă, am fost chemat pe neașteptate la Reichsführerul SS printr-un mesaj trimis direct de adjutant. Contrar obiceiului, Himmler m-a primit fără ca adjutantul să fie prezent și mi-a spus următoarele:

„Führerul a ordonat ca problema evreiască să fie soluționată odată și pentru totdeauna, și noi, SS, trebuie să executăm acest ordin.

Centrele de exterminare existente în est nu pot îndeplini acțiunile pe scară largă ce sunt prevăzute. De aceea, am ales Auschwitzul pentru acest scop, nu numai pentru poziția sa bună în privința comunicațiilor, ci și pentru că zona poate fi ușor izolată și camuflată. La început m-am gândit să trimit un ofițer SS de grad înalt, dar apoi m-am răzgândit, ca să evit dificultățile privind formularea ordinului. Am decis acum să îți încredințez ție această sarcină. Este dificilă și oneroasă și necesită devotament total, în pofida dificultăților ce se pot ivi. Vei afla mai multe detalii de la Sturmbannführer Eichmann de la RSHA, care te va vizita în viitorul apropiat.

Departamentele vizate vor fi anunțate de mine în timp util. Vei trata acest ordin ca strict secret, chiar și față de superiori. După

ce vorbești cu Eichmann, îmi vei trimite imediat planurile instalațiilor care urmează să fie folosite.

Evreii sunt dușmanii dintotdeauna ai poporului german și trebuie eradicați. Fiecare evreu pe care punem mâna trebuie nimicit acum, în timpul războiului, fără excepție. Dacă nu putem nimici acum baza biologică a evreimii, evreii vor distruge într-o zi poporul german."

După primirea acestor instrucțiuni grave, am revenit de îndată la Auschwitz, fără să raportez nimic superiorului meu de la Oranienburg. Curând după aceea, Eichmann a venit la Auschwitz și mi-a descris planurile operațiunilor, în funcție de țările vizate. Nu îmi amintesc exact ordinea în care aveau să aibă loc. Întâi venea partea estică a Sileziei Superioare și teritoriile poloneze învecinate, aflate sub ocupație germană, apoi, în funcție de situație, urmau simultan evreii din Germania și Cehoslovacia, și în final evreii din vest: din Franța, Belgia și Olanda. Mi-a spus și numărul aproximativ de transporturi la care să mă aștept, dar nu îmi mai amintesc.

Am discutat toate modalitățile de a pune în practică exterminarea. Nu se putea face decât prin gazare, deoarece ar fi fost imposibilă execuția prin împușcare a maselor de oameni care urmau să sosească și ar fi fost o povară cumplită pentru soldații SS care ar fi trebuit să execute ordinul, mai ales fiindcă victimele aveau să fie inclusiv femei și copii.

Eichmann mi-a spus de o metodă de ucidere prin gaze de eșapament de la camioane, folosită deja în est. Dar nici aceasta nu se putea aplica în cazul transporturilor de mase întregi de oameni care aveau să fie aduse la Auschwitz. Dușurile cu monoxid de carbon, cum se făcea cu unii pacienți mentali în Reich, ar necesita prea multe clădiri și nu era sigur că se poate obține cantitatea necesară de gaz pentru atât de mulți oameni. Problema a rămas nerezolvată. Eichmann s-a hotărât să încerce să găsească un gaz ușor de obținut care să nu necesite instalații prea complicate pentru utilizare și urma să mă țină la curent. Am inspectat zona

pentru a alege un loc potrivit. Am decis să alegem o casă țărănească din colțul nord-vestic a ceea ce a devenit mai târziu al treilea sector de construcție de la Birkenau. Era izolată și ascunsă de pâlcuri de copaci și de garduri vii și nu era nici departe de calea ferată. Cadavrele puteau fi așezate în șanțuri adânci, săpate în poienile din apropiere. La vremea respectivă nu ne gândiserăm încă să le incinerăm. Am calculat că, după ce izolăm încăperea pe care o aveam la dispoziție, vom putea ucide aproximativ 800 de persoane simultan, cu un gaz potrivit. Aceste cifre s-au confirmat mai târziu în practică.

Eichmann nu mi-a putut confirma cu exactitate data la care va începe operațiunea, deoarece toate erau încă în faza de pregătire, iar Reichsführerul SS nu dăduse încă ordinele necesare. Eichmann a revenit la Berlin să îi raporteze Reichsführerului SS conversația noastră.

Peste câteva zile, am trimis Reichsführerului SS, prin ștafetă, un plan detaliat al locației și descrierea instalației. Nu am primit niciodată confirmare de primire sau vreo apreciere a raportului. Eichmann mi-a spus mai târziu că Reichsführerul SS este de acord cu propunerile mele.

La sfârșitul lui noiembrie, a avut loc o conferință în biroul lui Eichmann de la Berlin, la care a participat tot departamentul responsabil de evrei și la care am fost chemat și eu. Reprezentanții lui Eichmann din țările respective au raportat stadiul în care se afla operațiunea și dificultățile întâmpinate în executare, de exemplu cazarea prizonierilor, alocarea de trenuri pentru transporturi și planificarea orarului etc. Nu am putut afla când avea să înceapă, iar Eichmann nu descoperise încă un gaz potrivit.

În toamna anului 1941, a fost emis un ordin secret care ordona Gestapoului să selecteze politrucii, comisarii și alți oficiali politici ruși din lagărele cu prizonieri de război și să îi transfere către cel mai apropiat lagăr în vederea lichidării. La Auschwitz soseau mereu grupuri mici de astfel de prizonieri care erau împușcați în cariera

de pietriș de lângă clădirile Monopoly[155] sau în curtea Blocului II. Când am fost plecat în interes de serviciu, reprezentantul meu, Hauptsturmführer Fritsch, din proprie inițiativă, s-a folosit de gaz pentru uciderea prizonierilor de război ruși. A înghesuit toți rușii în celulele de detenție de la subsol și, protejat de o mască de gaze, a împrăștiat Zyklon B în celule, omorând victimele pe loc.

Gazul Zyklon B era furnizat de compania Tesch & Stabenow[156] și se folosea constant la Auschwitz ca pesticid, drept pentru care existau permanent stocuri suficiente de astfel de cutii de gaz. La început, acest gaz toxic pe bază de acid prusic nu fusese manipulat decât de angajații Tesch & Stabenow, cu măsuri de precauție foarte stricte, dar mai târziu au fost instruiți de către reprezentanții firmei unii dintre membrii serviciului medical, iar apoi activitățile de dezinsecție și dezinfecție au fost efectuate de către aceștia.

În timpul următoarei vizite a lui Eichmann i-am relatat despre această utilizare a Zyklon B și am decis să ne folosim de el pentru

[155] Clădiri din lagărul principal, unde erau depozitate articole de îmbrăcăminte și echipament pentru soldații SS.

[156] Tesch & Stabenow, cunoscut și sub acronimul „Testa", firmă germană specializată în producerea de substanțe de dezinsecție. Firma Tesch & Stabenow Internationale Gesellschaft für Schädlingsbekämpfung m.b.h. a fost înființată la Hamburg în 1924 de Bruno Tesch și Paul Stabenow. În 1925 Tesch & Stabenow a obținut de la firma Degesch G.m.b.h din Frankfurt am Main dreptul de monopol în vederea comercializării și utilizării la est de Elba a produsului de dezinsecție Zyklon B. În 1927, Paul Stabenow a părăsit firma, acțiunile fiind deținute în proporție de 45% de Bruno Tesch, respectiv de 55% de firma Degesch. Din 1942, Bruno Tesch a devenit proprietarul unic al firmei Tesch. Firma a livrat, începând cu anul 1941, Zyklon B lagărelor de concentrare naziste Auschwitz, Majdanek, Sachsenhausen, Ravensbrück, Stutthof, Neuengamme, Groß Rose și Dachau. La 03.09.1945 Bruno Tesch, procuristul Karl Weinbacher și Joachim Drosihn au fost arestați de autoritățile militare britanice, toți trei fiind judecați pentru crime de război de către un tribunal militar britanic, între 01-08.03.1946. Ei au fost acuzați de faptul că au știut că insecticidul Zyklon B livrat lagărelor de concentrare naziste a fost utilizat la exterminarea în masă a deținuților. Bruno Tesch și Karl Weinbacher au fost condamnați la moarte și executați la 16.05.1946 (n. edit.).

operațiunea de exterminare în masă. Uciderea cu Zyklon B a prizonierilor de război ruși aduși la Auschwitz a continuat, dar nu în Blocul II, deoarece după gazare trebuia aerisită întreaga clădire timp de cel puțin două zile.

Morga crematoriului de lângă clădirea spitalului a fost deci preschimbată în cameră de gazare, după ce ușa a fost izolată și tavanul perforat, pentru ca gazul să poată fi evacuat. Însă nu îmi amintesc decât de un singur transport de nouă sute de prizonieri ruși care au fost gazați acolo și îmi amintesc că a durat mai multe zile să le incinerăm cadavrele. Rușii nu au fost gazați în casa țărănească transformată în vederea exterminării evreilor.

Nu știu la ce dată a început exterminarea evreilor. Probabil în septembrie 1941, dar se poate să fi început de fapt în ianuarie 1942. Evreii din Silezia Superioară au fost primii pe care trebuia să îi eliminăm. Acești evrei au fost arestați de unitatea de poliție de la Katowice și transportați în grupuri cu trenul până pe o linie moartă în partea vestică a liniei de cale ferată Auschwitz-Dziedzice, unde au fost dați jos din vagoane. Din câte îmi amintesc, grupurile nu depășeau o mie de deținuți.

Pe peron, evreii erau preluați de către un detașament trimis de lagăr, condus de Schutzhaftlagerführer, și erau separați în două grupe care erau apoi duse pe rând la buncăr, cum se numea clădirea de exterminare. Bagajul rămânea pe peron, de unde era dus la depozitul de sortare poreclit Canada[157] dintre DAW[158] și atelierul de cherestea.

---

[157] În lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz obiectele de valoare, precum și cele personale ale deținuților erau păstrate în barăcile denumite de către deținuți „Canada", întrucât aceștia din urmă asociau obiectele de valoare jefuite — considerate drept simbol al „avuției" — cu statul Canada. Jargonul utilizat de deținuți a fost preluat inclusiv de personalul SS al lagărului (n. edit.).

[158] După ridicarea lagărului Auschwitz, Uzina Germană de Armament (DAW) a construit o fabrică în interiorul lagărului unde erau angajați până la 2 500 de deținuți.

Evreii erau obligați să se dezbrace lângă buncăr, după ce li se spunea că intră în camere (cum erau numite) pentru a fi dezinfectați. Toate camerele, erau cinci, erau umplute în același timp, apoi ușile rezistente la gaz erau închise cu șuruburi, iar conținutul canistrelor cu gaz era eliminat în camere prin niște orificii speciale. După jumătate de oră ușile erau deschise (fiecare cameră avea două uși), cadavrele erau scoase și duse la gropi în niște mici vagoane care mergeau pe șine.

Hainele victimelor erau duse cu camionul la depozitul de sortare. Întreaga operațiune, inclusiv ajutorul acordat în timpul dezbrăcării, umplerea buncărului, golirea buncărului, înlăturarea cadavrelor, precum și pregătirea și umplerea gropilor comune, era efectuată de membrii unui detașament special de evrei, care erau cazați separat și care, conform ordinelor lui Eichmann, erau ei înșiși lichidați după fiecare acțiune.

În timp ce se acționa asupra primelor transporturi, a sosit Eichmann cu un ordin de la Reichsführerul SS care cerea să fie scoși dinții de aur ai cadavrelor și să fie tăiat părul femeilor. Și aceste operațiuni erau efectuate tot de detașamentul special.

Procesul de exterminare era la vremea respectivă executat sub supravegherea Schutzhaftlagerführerului sau Rapportführerului. Cei care erau prea bolnavi să intre în camerele de gazare erau împușcați în ceafă cu o armă de calibru mic.

Trebuia să fie de față și un medic SS. Personalul instruit în folosirea gazului (SDG) era însărcinat cu evacuarea lui în camerele de gazare.

În primăvara anului 1942, acțiunile erau relativ restrânse, dar în timpul verii au început să vină transporturi în număr mare și a trebuit să construim o altă clădire de exterminare. A fost aleasă și pregătită casa de fermă aflată la vest de locul destinat construcției crematoriilor III și IV. S-au ridicat două barăci lângă Buncărul I și trei lângă Buncărul II, în care se dezbrăcau victimele. Buncărul II era mai mare și încăpeau în el aproximativ 1 200 de oameni.

În timpul verii anului 1942, cadavrele erau încă așezate în gropile comune. Spre sfârșitul verii, însă, am început să le incinerăm; la început pe ruguri de lemn pe care încăpeau în jur de 2 000 de cadavre, iar mai târziu în gropi, împreună cu cadavrele dezgropate. În primele zile se vărsau reziduuri petroliere peste cadavre, dar mai târziu s-a folosit metanol. Cadavrele erau arse în gropi, zi și noapte, încontinuu.

La sfârșitul lui noiembrie, fuseseră golite toate gropile comune. Numărul de cadavre din gropi se ridica la 107 000. Printre acestea se numărau nu doar transporturile de evrei gazați până la începutul procesului de incinerare, ci și cadavrele deținuților care au murit la Auschwitz în iarna 1941-1942 când crematoriul de lângă clădirea spitalului a fost multă vreme defect, precum și toți deținuții morți în lagărul Birkenau.

În timpul acestei vizite din vara anului 1942, Reichsführerul SS a urmărit toate detaliile întregului proces de exterminare, de la coborârea din tren a deținuților la golirea Buncărului II. La vremea respectivă, cadavrele încă nu erau incinerate. Nu a criticat nimic, și nici nu a comentat nimic. Gauleiter Bracht[159] și Obergruppenführer Schmauser erau cu el.[160]

---

[159] Fritz Bracht (1899-1945), Gauleiter NSDAP. A intrat voluntar în armată (1917) și a participat la Primul Război Mondial (1917-1918); membru NSDAP (nr. 77890 din 01.04.1927); membru SA (din 01.04.1927); deputat NSDAP în Parlamentul landului Prusia (24.04.1932-14.10.1933); deputat NSDAP în Reichstag (12.11.1933-08.05.1945); Gauleiter adjunct (din 27.04.1940 Gauleiter) al provinciei Silezia (01.05.1935-27.01.1941); Gauleiter al provinciei Silezia superioară (27.01.1941-24.01.1945). S-a sinucis la 09.05.1945. SA-Brigadeführer (din 20.04.1938); SA-Gruppenführer (din 30.01.1941); SA-Obergruppenfüher (din 20.04.1944) (n. edit.).

[160] Vizita efectuată de Heinrich Himmler în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz a avut loc în data de 17-18.07.1942. Vezi în acest sens *Der Dienstkalender Heinrich Himmlers 1941/42*, p. 491-494. Eintragungen vom 17-18.07.1942 (n. edit.).

Curând după vizita Reichsführerului SS, a sosit de la biroul lui Eichmann Standartenführerul Blobel[161] cu un ordin din partea Reichsführerului SS să fie dezgropate și incinerate toate cadavrele din gropile comune. În plus, cenușa trebuia împrăștiată în așa fel încât numărul exact de cadavre incinerate să nu poată fi estimat niciodată.

Blobel experimentase deja cu diverse metode de incinerare la Kulmhof, iar Eichmann îi ordonase să îmi arate instalația de care se folosise. Hössler[162] și cu mine ne-am dus la Kulmhof într-o

[161] Paul Blobel (1894-1951), ofițer SS. A intrat în armată ca voluntar (10.08.1914) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918); studii de Arhitectură (1912-1913, 1919-1920); membru NSDAP (nr. 844662 din 01.12.1931); membru SS (nr. 29100 din 01.01.1932); membru SD (din 07.01.1934); membru al sectorului SD Vest (din 01.06.1935); transferat în Oficiul Central de Siguranță al Reichului-RSHA (din 05.1941); comandant al Sonderkommando 4a din cadrul Einsatzgruppe C (22.06.1941-13.01.1942), calitate în care a condus masacrul de la Babi Jar (29-30.09.1941), unde au fost asasinați 33 771 de evrei; transferat disciplinar la Berlin (din 01.1942); comandant al Sonderkommando 1005 (06.1943-06.1944), unitate specială ce avea misiunea de a șterge urmele asasinatelor în masă comise de SS (și nu numai) prin dezgroparea și arderea trupurilor victimelor asasinate; transferat în cadrul Poliției de Siguranță și al SD din Styria (din 06.1944); comandant al Einsatzgruppe cu misiuni speciale „Iltis" (din 26.09.1944); arestat de autoritățile militare americane în mai 1945; judecat pentru crime de război în cadrul procesului membrilor Einsatzgruppe din Nürnberg (25.07.1947-10.04.1948); condamnat la moarte (la 10.04.1948), a fost executat în închisoarea Landsberg la 07.06.1951. SS-Sturmbannführer (din 30.01.1938); SS-Obersturmbannführer (din 20.04.1939); SS-Standartenführer (din 30.01.1941) (n. edit.).

[162] Franz Hössler (1906-1945), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 1374713 din 01.11.1932); membru SS (nr. 41940 din 25.07.1932); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare Dachau (1933-1940); membru în personalul SS al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (din 06.1940); Schutzhaftlagerführer în lagărul de femei Auschwitz-Birkenau (27.08.1943-15.03.1944); comandant al lagărului de concentrare Neckaretz (15.03-15.05.1944); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (06.1944-01.1945); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Dora-Mittelbau (01-08.04.1945); membru în personalul SS al lagărului de

vizită de inspecție. Blobel construise diverse cuptoare improvizate, alimentate cu lemn și reziduuri petroliere. Încercase și să distrugă cadavrele cu explozive, dar distrugerea era incompletă. Cenușa era împrăștiată pe terenurile învecinate, după ce era măcinată mai întâi într-o moară de oase.

Standartenführerul Blobel fusese autorizat să identifice și să șteargă urma tuturor gropilor comune din districtele estice. Departamentului său i s-a dat numărul de cod „1005"[163]. Munca era efectuată de un detașament special de evrei care erau împușcați după ce se încheia fiecare secțiune a operațiunii. La Auschwitz soseau mereu solicitări de a trimite evrei pentru departamentul „1005".

În timpul vizitei pe care am făcut-o la Kulmhof, mi s-a arătat și instalația de exterminare construită din camioane, care ucidea prin intermediul gazului de eșapament de la motor. Ofițerul responsabil a spus însă că metoda nu este deloc eficientă, deoarece densitatea gazului variază considerabil și este adesea insuficientă pentru a fi letală.

---

concentrare Bergen-Belsen (04.1945); arestat de o unitate a armatei britanice la 15.04.1945, a fost judecat pentru crime de război de un tribunal militar britanic din Lüneburg, condamnat la moarte (la 15.11.1945) și executat la 13.12.1945. SS-Hauptscharführer (din 20.04.1942); SS-Untersturmführer (din 21.06.1942); SS-Obersturmführer (din 20.04.1944) (n. edit.).

[163] Referire la „Sonderaktion 1005", numele codificat al operațiunii secrete coordonate de SS-Standartenführerul Paul Blobel, ce a urmărit ștergerea urmelor asasinatelor în masă comise de SS în lagărele de exterminare Kulmhof, Belzec, Sobibor și Treblinka, respectiv de către sinistrele detașamente de exterminare în masă — Einsatzgruppen — în teritoriile ocupate din URSS, prin dezgroparea și arderea trupurilor victimelor asasinate. În acest sens, Paul Blobel a înființat în iunie 1943, în lagărul de muncă forțată Lemberg-Janowska, unitatea specială „Sonderkommando 1005" formată din deținuți evrei ce urma să efectueze operațiuni de dezgropare și ardere a victimelor. Vezi Andrej Angrick, *«Aktion 1005» — Spurenbeseitigung von NS-Massenverbrechen 1942-1945. Eine «geheime Reichssache» im Spannungsfeld von Kriegswende und Propaganda*, Band I-II, Göttingen, 2018 (n. edit.).

Câte cadavre erau în gropile comune de la Kulmhof și câte fuseseră deja incinerate, nu am reușit să îmi dau seama. Standartenführerul Blobel știa exact numărul de gropi comune din districtele estice, dar i se ordonase să păstreze secretul.

La început, toți evreii trimiși la Auschwitz de departamentul lui Eichmann trebuiau exterminați fără excepție, conform ordinelor Reichsführerului SS. Era valabil inclusiv pentru evreii din Silezia Superioară, dar la sosirea primelor transporturi de evrei din Germania, s-a dat ordin ca cei apți de muncă, bărbați sau femei, să fie separați și folosiți pentru producția de război. Aceasta s-a întâmplat înainte de construirea lagărului de femei, deoarece nevoia pentru un astfel de lagăr a rezultat chiar din acest ordin.

În urma dezvoltării pe scară din ce în ce mai largă a fabricilor de armament din lagărele de concentrare și a folosirii de deținuți și în fabricile din afara lagărelor a rezultat o criză de deținuți, deși până atunci comandanții din vechile lagăre din Reich adesea erau nevoiți să caute posibilități de angajare pentru a ține ocupați toți deținuții.

Evreii însă nu trebuiau puși la muncă decât în cadrul lagărului Auschwitz. Auschwitz-Birkenau trebuia să devină un lagăr exclusiv de evrei, iar deținuții de alte naționalități urma să fie transferați în alte lagăre. Acest ordin nu a mai ajuns să fie executat complet, iar mai târziu evreii au fost folosiți și în fabricile de armament din afara lagărului, din pricina lipsei de forță de muncă.

Selecția evreilor apți de muncă trebuia să fie făcută de medicii SS. Dar s-a întâmplat de multe ori ca ofițerii din lagăr sau chiar departamentul de forță de muncă să aleagă deținuții fără cunoștința sau aprobarea mea. Prin urmare, existau mereu conflicte între medicii SS și ofițerii din departamentul de forță de muncă. Divergențele dintre ofițerii din Auschwitz erau provocate și alimentate de interpretarea contradictorie a ordinului Reichsführerului SS de către autoritățile de la Berlin. Interesul RSHA (Müller și Eichmann) era, din motive de securitate, să fie uciși cât mai

mulți evrei. Reichsartz SS, care elabora regulile de selecție, considera că doar evreii cu adevărat apți de muncă trebuie selectați și folosiți. Cei slabi și bătrâni sau cei care erau doar relativ robuști aveau să fie curând incapabili să mai muncească, ceea ce va duce la deteriorarea stării generale de sănătate și la presiuni inutile asupra spitalelor, necesitând creșterea personalului medical și furnizarea, fără nici un rost, de medicamente, fiindcă oricum evreii aveau să fie până la urmă omorâți.

WVHA (Pohl și Maurer) urmărea obținerea de forță de muncă în număr cât mai mare pentru industria de armament, indiferent dacă muncitorii deveneau mai târziu inapți să muncească. Acest conflict de interese era accentuat de cererile sosite din partea Ministerului de Armament și Organizației Todt care insistau să primească din ce în ce mai mulți deținuți. Reichsführerul SS le promitea mereu cifre care nu puteau fi îndeplinite. Standartenführerul Maurer (șeful Departamentului DII) era în postura dificilă de a nu putea îndeplini decât parțial cererile insistente din partea departamentelor amintite mai sus și, în consecință, solicita mereu departamentului de forță de muncă să îi trimită un număr cât mai mare de muncitori. Era imposibil să se obțină din partea Reichsführerului SS o decizie fermă în acest sens.

Eu însumi eram de părere că doar evreii cu adevărat puternici și sănătoși trebuie selectați pentru muncă. Procesul de sortare se făcea după cum urmează. Vagoanele erau descărcate unul după altul. După ce își așezau jos bagajele, evreii trebuiau să treacă prin fața unui medic SS care decidea dacă sunt sănătoși. Cei considerați apți de muncă erau imediat duși în lagăr, în grupuri mici.

În medie, aproximativ douăzeci și cinci sau treizeci la sută dintr-un transport era găsit apt pentru muncă, dar acest procent varia considerabil. De exemplu, în cazul evreilor din Grecia proporția era de doar cincisprezece la sută, dar deținuții din unele transporturi din Slovacia au fost considerați apți de muncă în

proporție de sută la sută. Evreii care erau medici sau funcționari erau fără excepție duși în lagăr.

A devenit clar, după primele incinerări în aer liber, că nu se va putea continua așa pe termen lung. Pe vreme rea sau când bătea un vânt puternic, duhoarea cadavrelor arse era împrăștiată pe o distanță de mai mulți kilometri și toată populația dimprejur a început să vorbească despre arderea evreilor, în pofida contrapropagandei oficiale. E adevărat că toți membrii SS detașați pentru exterminare primiseră ordin să nu sufle o vorbă, dar, după cum s-a văzut mai târziu din documentele legale ale SS, nu se întâmpla tocmai așa. Nici măcar cea mai severă pedeapsă nu-i putea ține în frâu pe bârfitori.

Mai mult, serviciile de protecție antiaeriană au protestat împotriva focurilor care se vedeau noaptea de la distanțe mari. Însă incinerările trebuiau totuși să continue, inclusiv pe timp de noapte, altfel ar fi fost refuzată primirea de noi transporturi. Planificarea fiecărei operațiuni în parte, fixată în cadrul unei conferințe a Ministerului Comunicațiilor, trebuia respectată cu strictețe pentru a evita, din rațiuni militare, producerea de blocaje și aglomerări pe căile ferate folosite. Toate acestea au dus la planificarea și construirea rapidă a două mari crematorii, iar în 1943 a două instalații mai mici. Era în plan încă una, cu mult mai mare decât celelalte, dar nu a fost terminată niciodată, deoarece în toamna anului 1944 Reichsführerul SS a pus brusc capăt exterminării evreilor.

Cele două mari crematorii, I și II, au fost ridicate în iarna 1942-1943 și inaugurate în primăvara anului 1943. Existau cinci cuptoare cu trei retorte care puteau incinera aproximativ 2 000 de cadavre în mai puțin de douăzeci și patru de ore. Din pricina dificultăților tehnice nu le-a putut fi crescută capacitatea. Toate încercările au avariat serios instalația ba chiar au scos-o din funcțiune de câteva ori. Crematoriile I și II aveau în subteran camere pentru dezbrăcare și gazare în care aerul putea fi complet schimbat. Cadavrele

erau urcate în cuptoarele de la etaj cu liftul. Camerele de gazare aveau capacitatea de aproximativ 3 000 de oameni, dar nu s-a atins niciodată capacitatea maximă, deoarece niciun transport nu era atât de numeros.

Cele două crematorii mai mici, III și IV, puteau incinera, după calculele efectuate de firma de construcții Topf[164] de la Erfurt, 1 500 de cadavre în douăzeci și patru de ore. Din pricina crizei de materiale din timpul războiului, constructorii au fost siliți să economisească la construirea acestor două crematorii, așadar acestea au fost construite fără subsol, iar cuptoarele erau mai puțin solide. A devenit în curând evident că aceste două cuptoare cu patru retorte sunt prea puțin robuste pentru a funcționa la standardele cerute. Numărul III s-a defectat complet după scurt timp și apoi nu a mai fost folosit. Numărul IV trebuia mereu închis, deoarece după patru sau șase săptămâni de ardere constantă se ardeau cuptoarele sau coșurile. Cadavrele gazate erau de obicei arse în gropi săpate în spatele crematoriului IV.

Structura provizorie numărul I a fost demolată când a început lucrul la secțiunea III din Birkenau.

Crematoriul II, numit mai târziu Buncărul V, a fost folosit până la sfârșit și era rezervă pentru când se defectau crematoriile I-IV. Când soseau mai multe transporturi decât de obicei, se efectua gazarea în numărul V pentru transporturile sosite pe timp de zi și în numerele I și IV pentru cele sosite pe timp de noapte.

---

[164] Firma J.A. Topf & Söhne, înființată de Johann Andreas Topf la Erfurt în 1878, a devenit în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial principalul furnizor de cuptoare de incinerare pentru crematoriile din lagărele de concentrare și exterminare naziste. Firma a livrat, de asemenea, instalații de aerisire pentru camerele de gazare din lagărele de concentrare și exterminare naziste. După încheierea războiului, proprietarii firmei, Ludwig Topf (1903-1945) și Ernst-Wolfgang Topf (1904-1979) au avut destine diferite. În timp ce Ludwig Topf s-a sinucis pentru a nu fi arestat și tras la răspundere de autoritățile de ocupație sovietice, fratele său, Ernst-Wolfgang Topf, a fost inițial cercetat pentru crime de război, dar cercetările procuraturii vest-germane au încetat în 1951 (n. edit.).

Capacitatea numărului V a fost practic nelimitată, atâta vreme cât au fost permise incinerările pe timp de noapte. Din pricina atacurilor inamice, după 1944 au fost interzise incinerările pe timp de noapte. Cel mai mare număr de oameni gazați și incinerați în douăzeci și patru de ore a fost de peste 9 000. Această cifră a fost atinsă în vara anului 1944, în timpul acțiunii din Ungaria,[165] când s-au folosit toate instalațiile, în afară de numărul III. În ziua aceea, din cauza întârzierilor de pe calea ferată, au sosit cinci transporturi

[165] Referire la aplicarea „soluției finale" în Ungaria. După ocuparea militară a Ungariei de către trupele germane, la 19.03.1944 — operațiunea „Margarethe I" — autoritățile maghiare în colaborare cu cele germane au trecut la planificarea și anihilarea sistematică a comunității evreiești din Ungaria. Mai mult, colaborarea „armonioasă" germano-maghiară pe tărâmul implementării măsurilor antisemite a făcut posibilă încheierea într-un timp record a ghetoizării și deportării evreilor din Ungaria. Spre deosebire de Al III-lea Reich și de teritoriile aflate sub controlul/ocupația sa, unde aplicarea „soluției finale" a necesitat ani, în Ungaria a fost nevoie doar de 112 zile. Adoptarea actelor normative cu caracter antisemit și ghetoizarea s-au realizat în doar 56 de zile. Deși dispoziția oficială a guvernului cu privire la ghetoizarea evreilor a fost publicată doar pe 28 aprilie 1944, concentrarea evreilor maghiari în ghetou a început practic pe 16 aprilie — după unele surse chiar pe 15 aprilie — și s-a încheiat, în linii mari, în următoarele șase săptămâni, cu excepția capitalei Budapesta și a regiunii învecinate. Deportarea în masă a evreilor maghiari a debutat în 15 mai 1944 și s-a încheiat, practic, în următoarele 56 de zile. „Eficiența" mecanismului de exterminare maghiaro-german a avut ca rezultat stabilirea unui adevărat „record" în materie: potrivit estimărilor autorităților maghiare au fost deportați în trenurile morții un număr de 450 000 de evrei. 97% dintre cei deportați au ajuns la Auschwitz-Birkenau, iar ¾ și-au găsit aici sfârșitul. Vezi *Vádirat a nácizmus ellen. Dokumentumok a magyarországi zsidóüldözés történetéhez. I. 1944 március 19-1944 május 15. A német megszállástól a deportálás megkezdéséig*, Szerkesztette: Benoschofsky Ilona-Karsai Elek, Budapest, 1958, documentul nr. 106/b, p. 241-244; documentul nr. 106/c, p. 244-248; Vezi și Randolph L. *Braham, A népirtás politikája. A Holocaust Magyarországon*, vol. I, 2. bővitett és átdolgozott kiadás, Budapest, 1997; Karsai László, *Holokauszt*, Budapest, 2001; Christian Gerlach, Götz Aly, *Az utolsó fejezet. Reálpolitika, ideológia és a magyar zsidók legyilkolása 1944/1945*, Budapest, 2005; Kádár Gábor, Vági Zoltán, *Hullarablás. A magyar zsidók gazdasági megsemmisitése*, Budapest, 2005 (n. edit.).

în loc de trei, ca de obicei, iar vagoanele erau mai aglomerate ca alte dăți.

Crematoriile au fost ridicate la capătul celor două străzi principale din lagărul Birkenau, în primul rând pentru a nu crește suprafața lagărului, și deci pentru a evita necesitatea altor măsuri de precauție, și în al doilea rând pentru a nu fi prea departe de lagăr, deoarece se avea în plan ca, după încheierea acțiunilor de exterminare, camerele de dezbrăcare și gazare să fie transformate în băi.

Construcțiile urmau să fie ascunse vederii de un zid sau de garduri vii. Din lipsă de material, nu s-a mai făcut acest lucru. Ca măsură temporară, clădirile de exterminare erau acoperite cu plasă de camuflaj.

Cele trei linii de cale ferată dintre sectoarele de construcție I și II de la Birkenau trebuiau reconstruite ca gară și acoperite, iar liniile trebuiau extinse până la crematoriile III și IV, astfel încât descărcarea să fie de asemenea ascunsă de ochi neautorizați. Din nou, criza de materiale nu a permis îndeplinirea planului.

Din pricina insistențelor din ce în ce mai mari ale Reichsführerului SS privind folosirea de deținuți în industria de armament, Obergrupppenführer Pohl s-a văzut nevoit să recurgă la evreii care nu mai erau apți de muncă. S-a dat ordin ca, dacă aceștia se pot pune pe picioare în șase săptămâni, să primească îngrijire și hrană specială. Până atunci, toți evreii care nu mai erau apți de muncă erau gazați cu transportul următor, sau uciși cu injecție, dacă tocmai erau internați la infirmerie. În ceea ce privește Auschwitz-Birkenau, ordinul era de-a dreptul o bătaie de joc. Lipsea totul. Nu erau practic niciun fel de medicamente. În privința cazării, nu era loc nici măcar pentru cei cu adevărat bolnavi. Mâncarea era insuficientă și în fiecare lună Ministerul Alimentației reducea și mai mult cantitatea de alimente furnizată. Dar protestele ar fi fost inutile. Ordinul trebuia pus cumva în practică. Nu se mai putea evita supraaglomerarea în rândurile deținuților sănătoși.

Standardul de sănătate a scăzut astfel considerabil și bolile se răspândeau incontrolabil. Ca rezultat al acestui ordin, a crescut brusc mortalitatea și s-au deteriorat extraordinar de mult condițiile. Nu cred că s-a vindecat nici măcar un singur evreu bolnav pentru a putea reveni la muncă în industria de armament.

În interogatoriile precedente, am aproximat la două milioane și jumătate numărul de evrei exterminați la Auschwitz. Această cifră provine de la Eichmann care i-a dat-o superiorului meu, Gruppenführer Glücks, când i s-a ordonat să întocmească un raport pentru Reichsführerul SS, cu puțin înaintea încercuirii Berlinului. Eichmann și adjunctul său permanent Günther erau singurii care aveau informațiile necesare după care să calculeze numărul total de evrei uciși. Conform ordinelor date de Reichsführerul SS, după fiecare acțiune însemnată de la Auschwitz trebuiau arse toate dovezile care puteau permite calcularea numărului de victime.

Ca șef al Departamentului DI am distrus personal toate documentele de acest fel din biroul meu. Ceilalți șefi de departament făceau la fel. După Eichmann, și Reichsführerul SS și RSHA au pus să fie distruse toate documentele din posesia lor.

Informațiile cerute nu s-ar putea găsi decât în informațiile sale personale. E posibil ca, din pricina neglijenței vreunui departament, să fi rămas intacte câteva documente izolate, telexuri sau telegrame, dar nu pot oferi suficiente informații pentru un calcul precis. Eu însumi nu am știut niciodată numărul total și nu am nimic care să mă ajute să fac o estimare. Nu îmi amintesc decât cifrele acțiunilor mai mari, care mi-au fost spuse de Eichmann sau de adjuncții săi.

Din Silezia Superioară și teritoriile poloneze de sub ocupație germană...	250 000
Germania și Theresienstadt	100 000
Olanda	95 000

Belgia	20 000
Franța	110 000
Grecia	65 000
Ungaria	400 000
Slovacia	90 000

Nu-mi mai amintesc cifrele pentru acțiunile mai mărunte, însă erau nesemnificative prin comparație cu cele de mai sus.

Consider totalul de două milioane și jumătate exagerat. Până și Auschwitz era limitat în privința posibilităților de nimicire.[166] Cifrele date de foști deținuți sunt imaginare și nefondate.

„Acțiunea Reinhardt" a fost numele de cod dat colectării, sortării și utilizării obiectelor rămase în urma exterminării transporturilor de evrei. Orice membru al SS care își însușea proprietățile evreilor era pedepsit cu moartea, conform ordinului Reichsführerului SS. Au fost confiscate obiecte în valoare de multe milioane de lire sterline. Nenumărate obiecte au fost furate de membrii SS și de poliție, precum și de deținuți, de angajații civili și de personalul de la transportul feroviar. Multe dintre acestea rămân în continuare ascunse și îngropate în zona Auschwitz-Birkenau.

Când evreii erau coborâți din tren la sosire, bagajul rămânea pe peron până când erau duși toți evreii în clădirile de exterminare sau în lagăr. În primele zile, tot bagajul era adus de un detașament de transport la depozitul de sortare, Canada I, unde era sortat și dezinfectat. Și hainele celor gazați în buncărele I și II sau crematoriile I-IV erau aduse tot acolo.

Deja în 1942 Canada I nu mai putea face față cantității de obiecte aduse. Deși se adăugau mereu noi barăci și magazii, iar

---

[166] Rudolf Höss contrazice afirmațiile sale anterioare în care estima că aproximativ 2 500 000 de evrei au fost asasinați la Auschwitz. Potrivit datelor oferite de Muzeul și Memorialul Auschwitz numărul celor asasinați în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz este de aproximativ 1 100 000, din care aproximativ 1 000 000 de evrei (n. edit.).

deținuții erau puși să muncească zi și noapte, deși se mărea mereu numărul de deținuți angajați și se încărcau zilnic camioane întregi (adesea până la douăzeci de camioane) cu obiectele selectate, grămezile de bagaje nesortate creșteau mereu. Astfel încât, în 1942, a început construirea depozitului Canada II, la capătul vestic al sectorului de construcție II de la Birkenau. A început și ridicarea clădirilor de exterminare și a unei băi pentru nou-sosiți. Treizeci de barăci nou construite au fost imediat umplute la capacitate maximă, iar între ele se înălțau mormane de obiecte nesortate. În pofida măririi echipelor de muncă, era imposibil să se încheie sortarea în timpul acțiunii respective, care dura de obicei între patru și șase săptămâni. Numai în intervalele mai lungi era posibilă restabilirea ordinii, în oarecare măsură.

Hainele și încălțările erau examinate pentru a identifica eventuale obiecte de valoare ascunse (deși nu foarte amănunțit, dată fiind cantitatea imensă care trebuia parcursă), iar apoi depozitate sau predate lagărului pentru a fi împărțite între deținuți, după nevoi. Mai târziu au fost trimise și în alte lagăre. O parte însemnată a fost trimisă către organizații de caritate pentru refugiați și mai târziu pentru victimele raidurilor aeriene. Principalele uzine de muniții primeau și ele cantități considerabile, pentru lucrătorii străini.

Păturile și saltelele etc., erau de asemenea trimise organizațiilor de caritate. Dacă era nevoie în lagăr de ele, erau păstrate pentru completarea inventarului, iar mai târziu au fost trimise și în alte lagăre. Obiectele de valoare erau preluate de o secțiune specială a comandamentului lagărului și sortate de experți. O procedură similară avea loc în cazul banilor.

Bijuteriile erau de obicei de mare valoare, mai ales dacă proprietarii evrei proveneau din vest: pietre prețioase care valorau mii de lire sterline, ceasuri neprețuite de aur și platină încrustate cu diamante, inele, cercei și coliere rare. Au fost găsite bancnote din toate țările, în valoare de mii de lire sterline. Câteodată se

găseau chiar mii de lire, mai ales în dolari, asupra unui singur individ. Se foloseau de absolut toate ascunzătorile posibile din haine și bagaje.

Când se sfârșea procesul de sortare asociat cu o operațiune pe scară largă, banii și obiectele de valoare erau împachetate în cufere și duse cu camionul la sediul WVHA de la Berlin și apoi la Reichsbank, unde un departament special se ocupa exclusiv de obiectele confiscate de la evrei în timpul acțiunilor de exterminare. Eichmann mi-a spus odată că bijuteriile și hârtiile de valoare erau vândute în Elveția și că întreaga piață de bijuterii din Elveția era dominată de aceste vânzări. Ceasurile obișnuite erau trimise cu miile la Sachsenhausen. Se ridicase acolo un atelier de ceasornicărie imens, unde erau angajați sute de prizonieri, administrat direct de Departamentul II (Maurer). Ceasurile erau sortate și reparate în atelier, majoritatea fiind apoi distribuite în rândurile soldaților SS și ai armatei de pe linia frontului.

Aurul din dinți era topit și turnat în lingouri de dentiștii din spitalul SS și trimis lunar către departamentul medical. Se găseau și pietre prețioase de mare valoare ascunse în dinții extrași. Părul femeilor era trimis către o firmă din Bavaria pentru a fi folosit în producția de război. Hainele deteriorate erau trimise pentru refolosirea materialelor, iar încălțările care nu se mai puteau folosi erau desfăcute în bucăți, refăcute dacă era posibil, iar resturile de piele erau măcinate.

Comorile aduse de evrei cauzau dificultăți inevitabile în lagăr. Era demoralizator pentru membrii SS, care nu aveau mereu tăria de caracter necesară pentru a rezista ispitei de a se servi din aceste obiecte de valoare la care aveau acces ușor. Nici măcar pedeapsa cu moartea sau cu închisoarea nu îi putea descuraja.

Sosirea acestor evrei cu bogățiile lor oferea celorlalți deținuți oportunități la care nici nu visaseră. Majoritatea evadărilor care s-au petrecut au avut probabil legătură cu aceste împrejurări. Cu ajutorul banilor, ceasurilor sau inelelor etc. obținute cu ușurință,

se putea aranja orice cu soldații SS sau cu muncitorii civili. Alcoolul, tutunul, alimentele, documentele false, armele sau munițiile erau la ordinea zilei. La Birkenau, bărbații mituiau supraveghetoarele de la lagărul femeilor pentru a avea acces noaptea la deținute. Aceste incidente afectau evident disciplina în întregul lagăr. Cei care aveau obiecte de preț puteau aranja să primească munci mai ușoare și cumpărau favoarea Kapo sau a șefilor de bloc, ba chiar aranjau să fie internați în spital unde mâncarea era cea mai bună. Nici printr-o supraveghere mai atentă nu s-a putut schimba nimic. Aurul evreilor a fost o catastrofă pentru lagăr.

Pe lângă Auschwitz, au existat, din câte știu, următoarele centre de exterminare pentru evrei:

Kulmhof, lângă Litzmannstadt	... gaze de eșapament
Treblinka, pe Bug	... idem
Sobibor, lângă Lublin	... idem
Belzec, lângă Lemberg	... idem
Lublin (Majdanek)	... Zyklon B

Eu însumi nu am fost decât la Kulmhof și Treblinka. Kulmhof fusese închis, dar la Treblinka am văzut întreaga operațiune. Aici erau mai multe camere, în care încăpeau câteva sute de oameni, construite chiar lângă calea ferată. Evreii intrau direct în camerele de gazare fără să se dezbrace, de pe un peron care era construit la același nivel cu podeaua vagoanelor. Lângă camerele de gazare fusese amenajată o cameră cu motoare, echipată cu diverse motoare luate de pe camioane și tancuri. Se porneau motoarele, iar gazele de eșapament pătrundeau prin niște conducte în camerele de gazare unde ucideau oamenii dinăuntru. Procesul continua timp de o jumătate de oră, până când în camere domnea tăcerea. După o oră camerele de gazare erau deschise, iar cadavrele erau scoase, dezbrăcate și incinerate pe un cadru construit din șine de tren.

Pentru ardere se foloseau lemne, iar peste cadavre se turnau din când în când reziduuri petroliere. În timpul vizitei mele, toți cei care fuseseră gazați erau morți. Dar mi s-a spus că performanța motoarelor nu era mereu uniformă, astfel încât gazele de eșapament uneori nu erau destul de toxice pentru a ucide pe toată lumea din camere. Mulți erau doar inconștienți și trebuia să fie împușcați. Am auzit aceeași poveste și la Kulmhof, iar Eichmann mi-a spus că și în alte locuri exista aceeași problemă. Iar la Kulmhof evreii spărgeau uneori peretele vagonului încercând să fugă.

S-a constatat că formula pe bază de acid prusic numită Zyklon B provoacă moartea mult mai rapid și mai sigur, mai ales dacă încăperile sunt uscate și ermetice, iar oamenii sunt înghesuiți înăuntru în număr mare, și cu condiția să se fi amenajat un număr cât mai mare de orificii pentru introducerea gazului. În ceea ce privește Auschwitz, nu am auzit niciodată să fi fost găsit cineva în viață după deschiderea camerelor de gazare la jumătate de oră după administrarea gazului.

Procesul de exterminare de la Auschwitz avea loc în felul următor:

Evreii selectați pentru gazare erau duși cât mai discret posibil la crematorii, bărbații separat de femei. În camera în care se dezbrăcau, niște deținuți din detașamentul special, aduși pentru acest scop, le spuneau pe limba lor că vor fi îmbăiați și despăducheați, că trebuie să își așeze ordonat hainele și să își amintească unde le-au pus ca să le găsească repede după despăduchere. Deținuții din detașamentul special erau direct interesați să se asigure că operațiunea se desfășura rapid și fără incidente. După ce se dezbrăcau, evreii intrau în camerele de gazare, unde se amenajaseră dușuri și conducte de apă pentru a imita cât mai realist o baie.

Femeile intrau primele, cu copiii, urmate de bărbații care erau întotdeauna mai puțini la număr. Această parte a operațiunii se desfășura aproape întotdeauna fără probleme, deoarece deținuții din detașamentul special îi calmau pe cei care trădau neliniște sau care poate își ghiciseră soarta. Ca precauție suplimentară, acești

deținuți din detașamentul special, împreună cu un soldat SS, rămâneau în cameră până în ultimul moment.

Apoi ușa era încuiată rapid și gazul evacuat imediat de către cei de la dezinfectare prin orificiile de ventilație din tavanele camerelor de gazare, pe un puț care ducea la podea. Procedura era gândită în așa fel încât gazul să se distribuie cât mai rapid. Se putea observa prin vizor că cei care stăteau mai aproape de orificiile prin care pătrundea gazul mureau pe loc. Aproximativ o treime mureau imediat. Restul se împleticeau, țipau și se zbăteau să respire. Țipătul se transforma însă curând în horcăit și în câteva minute se lăsa tăcerea. După douăzeci de minute cel mult nu se mai vedea nicio mișcare. Timpul necesar pentru ca gazul să își facă efectul varia în funcție de condițiile meteorologice, dacă era umed sau uscat, frig sau cald. Depindea și de calitatea gazului, care nu era constantă, și de compoziția transporturilor, de proporția de evrei sănătoși, de bătrâni și bolnavi sau de copii. Victimele își pierdeau cunoștința după câteva minute, în funcție de cât de aproape se aflau de orificiul prin care pătrundea gazul. Cei care țipau și cei care erau bătrâni, bolnavi sau slăbiți, precum și copiii mici mureau mai repede decât cei sănătoși și tineri.

Ușa era deschisă la jumătate de oră după împrăștierea gazului și erau pornite ventilatoarele. Începea imediat înlăturarea cadavrelor. Acestea nu prezentau semne de convulsii, decolorări sau alte modificări. Numai după ce erau lăsate în același loc mai mult timp, adică după câteva ore, apăreau obișnuitele lividități pe partea pe care zăcuseră. Defecarea involuntară era de asemenea rară. Nu se remarcau niciun fel de leziuni. Fețele nu erau distorsionate.

Detașamentul special începea acum să scoată dinții de aur și să taie părul femeilor. După aceasta, cadavrele erau urcate cu liftul și așezate în fața cuptoarelor, care fuseseră între timp aprinse. În funcție de mărimea cadavrelor, puteau fi puse într-o retortă până la trei cadavre deodată. Timpul necesar pentru incinerare

depindea și de aceasta, dar în general dura douăzeci de minute. După cum am mai afirmat, crematoriile I și II puteau incinera până la 2 000 de cadavre în douăzeci și patru de ore, dar un număr mai mare nu era posibil fără deteriorarea instalațiilor. Crematoriile III și IV ar fi trebuit să poată incinera 1 500 de cadavre în douăzeci și patru de ore, dar din câte știu nu s-a atins niciodată acest număr.

În perioada în care focurile ardeau constant, fără întrerupere, cenușa cădea printre gratii și era mereu înlăturată și măcinată, apoi dusă cu camionul la Vistula, unde se dizolva în apă și era imediat *dusă de curent*. La fel se proceda și cu cenușa scoasă din gropile de incinerare de lângă buncărul II și crematoriul IV. Procesul de exterminare din buncărele I și II era identic cu cel din crematorii, însă efectul condițiilor meteorologice era mai puternic resimțit.

Toate activitățile legate de procesul de exterminare erau efectuate de detașamente speciale de evrei. Aceștia își îndeplineau impasibili îndatoririle macabre. Principalul lor scop era să termine cât mai repede treaba ca să poată avea mai mult timp în care să scotocească prin hainele victimelor gazate în căutare de țigări sau de ceva de mâncare. Deși li se dădea mâncare din belșug și aveau și alte avantaje, îi vedeai adesea cum cu o mână târăsc un cadavru în timp ce rontăie ceva ce țin în cealaltă mână. Nu se opreau din mâncat nici când dezgropau și ardeau cadavrele din gropile comune. Nu îi afecta nici măcar incinerarea rudelor apropiate.

Când m-am dus la Budapesta, în vara anului 1943, și l-am vizitat pe Eichmann, mi-a spus ce alte acțiuni sunt planificate în legătură cu evreii. În perioada respectivă, puțin peste 200 000 de evrei din Ucraina Carpatică erau ținuți acolo, într-o fabrică de cărămidă, în așteptarea transportului către Auschwitz. Eichmann se aștepta să mai sosească din Ungaria, după estimările poliției maghiare care efectua arestările, încă 300 000 de evrei. Arestul și transportul ar fi

trebuit să se încheie în 1943, dar din pricina dificultăților politice ale guvernului ungar, termenul era mereu amânat.

Armata ungară, în special, sau mai bine zis ofițerii de rang înalt se opuneau extrădării acestor persoane și le-au oferit majorității bărbaților evrei refugiu în companiile de muncă ale diviziilor de pe front, ținându-i astfel departe de ghearele poliției. Când, în toamna anului 1944, a început o acțiune chiar în Budapesta, singurii bărbați evrei rămași erau bătrânii și bolnavii. În total, nu cred că din Ungaria au fost transportați mai mult de jumătate de milion de evrei.

A doua țară pe listă era România. După rapoartele reprezentanților săi de la București, Eichmann se aștepta să primească aproximativ 400 000 de evrei de acolo. Negocierile cu autoritățile române se întrevedeau însă a fi dificile.[167] Elementele antisemite

[167] Deși ofensiva germană din 1941 a fost oprită în fața Moscovei, factorii decizionali din Germania și România, deopotrivă, au nutrit convingerea că anul 1942 avea să aducă victoria finală pe Frontul de Est. Desfășurarea inițială a campaniei din vara anului 1942 a părut să îndreptățească aceste previziuni optimiste, mai ales că în prima fază a operațiunii „Blau" mașina de război germană a înaintat implacabil spre est, fără a întâmpina o rezistență serioasă din partea Armatei Roșii. Prin urmare, influențați de victoriile obținute de Wehrmacht și convinși că Germania câștigase partida — cel puțin pe Frontul de Răsărit — mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu au abandonat linia politică promovată până la acea dată față de evreii din Vechiul Regat, Transilvania de Sud și Banat și au decis să utilizeze contextul favorabil pentru a reglementa, odată pentru totdeauna, chestiunea evreiască în România, prin deportarea acestora în lagărele naziste din Guvernământul General. Astfel se explică acordul dat de regimul antonescian în vara anului 1942 ca evreii din Vechiul Regat să fie deportați în lagărele morții din Polonia, începând cu evreii din județele Arad, Timiș și Turda. Deși planurile de deportare au fost elaborate încă din luna septembrie 1942, în cele din urmă deportarea nu a mai avut loc, ca urmare a intervențiilor interne și externe pe lângă guvernul antonescian, respectiv în urma înfrângerilor suferite de Wehrmacht pe diferitele teatre de operațiuni militare, îndeosebi în bătălia de la Stalingrad. Vezi Ottmar Traşcă, *Relațiile politice și militare româno-germane. Septembrie 1940-august 1944*, Cluj-Napoca, 2013, p. 594 și următoarele (n. edit.).

doreau ca exterminarea evreilor să aibă loc la ei în țară. Existaseră deja revolte antievreiești însemnate și mai mulți evrei au fost răpiți, azvârliți în râpe izolate din Carpați și uciși. O parte a guvernului dorea însă să transporte în Germania evreii de care voiau să scape.

Urma Bulgaria, cu aproximativ două milioane și jumătate de evrei.[168] Autoritățile de acolo erau de acord cu transportul, dar doreau să vadă cum se vor termina negocierile cu România.

În plus, Mussolini[169] se pare că promisese extrădarea evreilor din Italia și a celor din teritoriul grecesc aflat sub ocupație italiană, dar nici măcar nu se făcuse o estimare a numărului acestora. Vaticanul și familia regală, așadar toți adversarii politici ai lui Mussolini, voiau să prevină cu orice preț predarea acestor evrei. Eichmann nu se aștepta să îi primească.

---

[168] Cifra oferită de Rudolf Höss este mult exagerată. În realitate, numărul evreilor aflați pe teritoriul Bulgariei în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial a fost de aproximativ 60 000 (n. edit.).

[169] Benito Mussolini „Ducele" (1883-1945), jurnalist și om politic italian, lider al Partidului Național Fascist. Jurnalist (din 1903); membru în Partidul Socialist Italian (1911-1914); participant la Primul Război Mondial, fiind rănit grav în urma exploziei unei grenade; ulterior i-a denunțat pe socialiști, devenind partizan al naționaliștilor. Fondator al „Fasci di Combattiment" (martie 1919), ce avea să devină ulterior Partidul Fascist; numit președinte al Consiliului de Miniștri în urma „marșului asupra Romei" (31.10.1922-25.07.1943), din 1925 practic dictatorul Italiei. A fost, alături de Adolf Hitler, unul din principalii responsabili pentru declanșarea celui de-Al Doilea Război Mondial. Debarcat de la putere la 24.07.1943, a fost arestat în ziua următoare din ordinul regelui Victor Emmanuel III, fiind închis la Gran Sasso. Eliberat la 12.09.1943 de unități speciale germane, Benito Mussolini a fost plasat ulterior în fruntea statului-marionetă Republica Socială Italiană, cu sediul la Salò, cunoscut și sub numele de Republica de la Salò. La sfârșitul războiului, a încercat să se refugieze împreună cu trupele germane aflate în retragere, dar a fost recunoscut și capturat de partizanii comuniști italieni la 27.04.1945. Executat împreună cu amanta sa, Clara Petacci, în ziua următoare, trupul său și al altor lideri fasciști au fost expuse public într-o piață din Milano la 29.04.1945 (n. edit.).

Mai rămânea Spania. Reprezentanții Germaniei au abordat persoanele din cercurile influente privind exterminarea evreilor. Dar Franco[170] și adepții săi erau împotrivă. Eichmann nu spera să poată aranja extrădarea.

Cursul războiului a spulberat aceste planuri și a salvat viața a milioane de evrei.

Rudolf Höss,
Cracovia,
noiembrie 1946

[170] Francisco Franco (1892-1975), militar de carieră și dictator al Spaniei. A intrat în armată cu gradul de cadet (la 29.08.1907). Comandant al Regimentului 3 Infanterie (01.03.1917-27.09.1920); comandant al Batalionului 1 în cadrul Legiunii Spaniole (27.09.1920-08.06.1923); comandant al Legiunii Spaniole (08.06.1923-11.02.1926); comandant al Brigăzii 1 Infanterie (29.04.1926-08.01.1928); director al Academiei Militare (08.01.1928-30.06.1931); comandant al Brigăzii 15 Infanterie (05.02.1932-29.03.1934); guvernator și comandant al forțelor din insulele Baleare (29.03.1934-15.02.1935); comandant al forțelor militare din Maroc (15.02-19.05.1935); șef al Marelui Stat Major (19.05.1935-23.02.1936); guvernator și comandant al forțelor militare din insulele Canare (23.02-25.07.1936); comandant al forțelor armate din Maroc și sudul Spaniei (26.07-27.08.1936); comandant al forțelor militare din Maroc și al Corpului Expediționar (27.08-30.09.1936); comandant al forțelor armate spaniole (din 30.09.1936); șef al guvernului (din 30.09.1936). În urma războiului civil din Spania (17.07.1936-01.04.1939), Franco a devenit practic dictatorul Spaniei până la moartea sa survenită la 20.11.1975. General de brigadă (din 31.01.1926); general de Divizie (din 29.03.1934); Generalissim (din 30.09.1936) (n. edit.).

ANEXA 2

Întrevederile mele cu Himmler

Îl cunoșteam pe Reichsführerul SS, Heinrich Himmler, deși nu prea bine, încă din anii 1921 și 1922 când, în calitate de curier al Freikorps din care făceam parte, am avut mult de-a face cu Ludendorff[171]. Generalul Ludendorff era protectorul și mintea din

[171] Erich Ludendorff (1865-1937), militar de carieră. A intrat în armată cu gradul de locotenent (1882); stagiu în Marele Stat Major (189-1893); ofițer brevetat de Stat Major (din 1894); ofițer de Stat Major Ib în Statul Major al Corpului de Armată IV (1896-1898); comandant de companie în cadrul Regimentului 61 Infanterie (1898-1901); ofițer de Stat Major Ia în Statul Major al Diviziei 9 Infanterie (1901-1902); ofițer de Stat Major Ia în Statul Major al Corpului V Armată (1902-1904); șef de secție în cadrul Departamentului 2-Mobilizare al Marelui Stat Major (1904-1908); șef al Departamentului 2 Mobilizare al Marelui Stat Major (1908-1912); comandant al Regimentului 39 Pușcași (1912-1914); comandant al Brigăzii de Infanterie 85 (04-08.1914); șef de Stat Major al Armatei a 8-a germane (1914-1915); șef de Stat Major al Comandantului suprem de pe Frontul de Est (1915-1916); adjunct al șefului de Stat Major al Comandamentului Suprem al Armatei (1916-1918); demis la 26.10.1918, Erich Ludendorff s-a refugiat ulterior pentru o scurtă perioadă în Suedia. După reîntoarcerea în Germania (1919), Erich Ludendorff a devenit una din personalitățile marcante ale forțelor naționaliste și șovine din Germania, un adversar declarat al Republicii de la Weimar: Implicat în puciul nazist eșuat din München (09.11.1923), a fost judecat pentru înaltă trădare în 1924 și achitat; deputat al Partidului Național-Socialist al Libertății în Reichstag (1924-1928); candidat la alegerile pentru președinția Republicii de la Weimar (29.03.1925), a obținut doar 1,1% din voturi; ulterior relațiile cu NSDAP

umbră a tuturor mișcărilor naționaliste, cu organizațiile lor militare sau semi-militare deghizate, care erau interzise prin tratatul de pace. Himmler era și el membru al Freikorps din Bavaria și l-am cunoscut în casa lui Ludendorff.

Mai târziu, în 1930, la o adunare a Atamanen din Saxonia (Himmler aparținea de asociație ca Gauführer al Bavariei), l-am cunoscut mai îndeaproape...

În 1940, Himmler a sosit pe neașteptate în lagărul de concentrare Sachsenhausen. Chiar înainte să ajungă la postul de pază, a întâlnit un detașament de deținuți care au trecut indiferenți pe lângă el, trăgând un cărucior. Nici santinela și nici deținuții nu l-au recunoscut pe Reichsführerul SS care stătea în mașină și deci nu și-au descoperit capetele pentru onor. Himmler a trecut pe lângă postul de pază și s-a dus drept în lagărul propriu-zis. Eu tocmai intram (eram Schutzhaftlagerführer la vremea respectivă) și i-am putut da de îndată raportul. Era foarte iritat și prima sa întrebare, după un salut scurt, a fost: „Unde e comandantul?" După o vreme s-a ivit comandantul, Sturmbannführer Eisfeld[172], dar între timp Himmler intrase deja în lagăr și striga furios că el, Himmler, era obișnuit cu alt fel de disciplină în lagărele de concentrare și că se pare că deținuții nu mai erau învățați să salute.

---

s-au înrăutățit continuu, ajungându-se la o ruptură totală. General-maior (din 22.04.1914); General de Infanterie (din 29.08.1916) (n. edit.).

[172] Walter Eisfeld (1905-1940), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 4802 din 15.05.1925); membru SS (nr. 1996 din 01.10.1929); comandant al 26 SS-Standarte „Paul Berck" în Halle (1933-1936); comandant al 7 SS-Standarte „Fritz Schelege" în Plauen (1936-1938); transferat în cadrul personalului SS din lagărul de concentrare Dachau (din 15.06.1938); Schutzhaftlagerführer în lagărul de concentrare Sachsenhausen (1938-1939); comandant al lagărului de concentrare Sachsenhausen (10.1939-01.1940); comandant al lagărului de concentrare Neuengamme (05.01-03.04.1940). SS-Untersturmführer (din 20.04.1934); SS-Hauptsturmführer (din 20.04.1935); SS-Sturmbannführer (din 10.09.1936) (n. edit.).

A refuzat să asculte explicațiile comandantului și nu a mai stat de vorbă cu el. A inspectat sumar blocul de detenție, unde fuseseră plasați niște deținuți speciali, apoi a plecat imediat. Peste două zile Eisfeld a fost dat afară din postul de comandant al Sachsenhausen, iar Oberführer Loritz (fost comandant la Dachau și apoi lider regional în Allgemeine SS la Klagenfurt) a fost rechemat în serviciul de lagăr pentru a-l înlocui. Himmler îl înlăturase pe Loritz de la Dachau pentru că era prea brutal cu deținuții și pentru că nu se preocupa suficient de bunul mers al lagărului.

În 1942 Loritz a fost dat afară din nou, din același motiv, de data aceasta de la Sachsenhausen, la sugestia lui Pohl...

Întrevederile mele personale cu Himmler ca membru al SS au fost următoarele:

În iunie 1934, în decursul unei inspecții a SS din Pomerania, Himmler m-a întrebat dacă aș dori să mă înrolez în serviciul activ SS într-un lagăr de concentrare. Nu am acceptat decât după ce m-am sfătuit îndelung cu soția mea (deoarece noi voiam să ne stabilim la o fermă), fiindcă doream să reintru în serviciul activ. Pe 1 decembrie 1934 am fost chemat la Dachau de inspectorul lagărelor de concentrare, Eicke.

În 1936 Himmler a organizat o mare inspecție a întregii organizații SS, inclusiv a lagărului de concentrare de la Dachau, la care au fost prezenți toți Gauleiterii, Reichsleiterii și Gruppenführerii SS și SA. La vremea aceea eram Rapportführer și îl înlocuiam pe Schutzhaftlagerführer care era absent. Himmler era foarte bine dispus deoarece inspecția decursese perfect. Lagărul de concentrare de la Dachau mergea bine la vremea respectivă. Deținuții aveau hrană suficientă, erau curați, bine îmbrăcați, iar condițiile de cazare erau bune. Majoritatea munceau în ateliere și numărul bolnavilor era nesemnificativ. Efectivul de 2 500 era cazat în barăci de cărămidă. Instalațiile sanitare erau arhisuficiente. Era destulă apă. Lenjeria de corp se schimba o dată pe săptămână, iar cea de pat o dată pe lună. Un sfert din efectiv erau deținuți politici

și două treimi infractori de profesie, antisociali, condamnați la muncă forțată, homosexuali și cam 200 de evrei.

În timpul inspecției, Himmler și Bormann[173] mi-au vorbit, m-au întrebat dacă sunt mulțumit de post și s-au interesat de familia mea. După scurt timp am fost promovat Untersturmführer.

În timpul inspecției, Himmler, după obicei, a ales câțiva deținuți și i-a întrebat, de față cu ceilalți vizitatori, de ce au fost închiși. Câțiva lideri comuniști au recunoscut sincer că sunt și vor continua să rămână comuniști. Unii infractori de profesie însă au minimalizat cât au putut lista de pedepse și a trebuit să li se împrospăteze memoria prin cercetarea rapidă a dosarului. Aceste discuții erau tipice pentru vizitele lui Himmler și am asistat de mai multe ori la ele. Himmler îi pedepsea pe cei care mințiseră, punându-i la muncă duminica...

Următoarea mea întâlnire cu Himmler a avut loc în vara anului 1938 în lagărul de concentrare Sachsenhausen. Ministrul de Interne, Dr. Frick[174], era pentru prima oară în inspecție într-un

---

[173] Martin Bormann (1900-1945), om politic. A intrat voluntar în armată (1918) și a participat la Primul Război Mondial (1918-1919); condamnat pentru complicitate la uciderea lui Walther Kadow (1923) la un an închisoare (la 27.03.1924); membru NSDAP (nr. 60508 din 1927); șef de Stat Major al locțiitorului „Führerului" (1933-1941); Reichsleiter NSDAP (1933-1945); deputat NSDAP în Reichstag (13.11.1932-08.05.1945); șef al cancelariei NSDAP (1941-1945); secretar al lui Adolf Hitler (din 12.04.1943); în această calitate a fost implicat în persecuția evreilor și în crimele de război comise de cel de-Al III-lea Reich. S-a sinucis la 02.05.1945. A fost judecat și condamnat la moarte în contumacie pentru crime de război și crime împotriva umanității de către Tribunalul Internațional de la Nürnberg (la 01.10.1946) (n. edit.).

[174] Wilhelm Frick (1877-1946), jurist și om politic. Studii de Drept la Universitățile din München, Göttingen, Berlin și Heidelberg (1896-1900); doctor în Drept al Universității din Heidelberg (1901); șef al Poliției politice din München (din 1919); șef al Poliției criminalistice din München (din 1923); participant la puciul nazist eșuat din 09.11.1923; judecat pentru înaltă trădare, a fost condamnat la 15 luni închisoare (1924), din care a executat doar 5 luni; deputat al Partidului Național-Socialist al Libertății în Reichstag (1924-1928); membru

lagăr de concentrare. Era însoțit de diverși oficiali cu rang înalt din administrație și cu șefii de poliție ai marilor orașe. Era prezent și Himmler, care îi prezenta organizarea.

La vremea respectivă eram adjutantul comandantului și în timpul inspecției am stat alături de Himmler și l-am putut observa îndeaproape. Era foarte bine dispus și evident satisfăcut că le poate în sfârșit arăta ministrului de Interne și oficialilor săi unul dintre faimoasele lagăre de concentrare secrete. Era bombardat cu întrebări la care răspundea calm și amabil, deși adesea sarcastic. Dădea răspunsuri evazive, dar și mai binevoitoare la întrebări incomode precum cele legate de efectivul deținuților și așa mai departe (numărul total al deținuților din lagărele de concentrare era ținut secret, conform ordinelor Reichsführerului SS).

În lagărul Sachsenhausen cred că erau la vremea respectivă internați în jur de 4 000 de deținuți, majoritatea infractori de profesie, care stăteau în barăci de lemn bine construite, împărțite în dormitoare și camere de zi. Mâncarea era bună și suficientă, după cum recunoșteau deținuții. Aveau haine destule și mereu curate, deoarece în lagăr fusese instalată o spălătorie modernă.

Clădirea spitalului și cabinetele medicale erau exemplare. Numărul de bolnavi era mic. În afară de clădirea închisorii, unde, la fel ca în toate lagărele, niciun vizitator nu avea acces, deoarece era ocupată mai ales de deținuții speciali ai RSHA, au fost deschise spre inspecție toate clădirile și întreaga organizare a lagărului. E sigur că nimic nu a rămas ascuns de ochii critici ai oficialilor cu experiență din guvern și poliție. Frick s-a arătat foarte interesat și

---

NSDAP (nr. 10 din 01.09.1925); deputat NSDAP în Reichstag (1928-1945); ministru de Interne în guvernul landului Thuringia (23.01.1930-01.04.1931); ministru de Interne (30.01.1933-20.08.1943); protector al Reichului pentru Boemia și Moravia (20.08.1943-05.05.1945); arestat în 1945, a fost deferit Tribunalului Internațional de la Nürnberg; judecat și condamnat la moarte pentru crime împotriva păcii, crime de război și crime împotriva umanității (la 01.10.1946), fiind executat la 16.10.1946 (n. edit.).

a declarat la masă că îi e rușine să spună că abia acum, în 1938, vede pentru prima oară un lagăr de concentrare. Inspectorul lagărelor de concentrare, Eicke, a făcut o descriere a celorlalte lagăre și a caracteristicilor lor.

Deși nu prea era timp de pierdut și era mereu înconjurat de curioși care puneau întrebări, Himmler a găsit totuși ocazia să îmi vorbească personal și să se intereseze în special de familia mea. Nu omitea niciodată acest gest și dădea impresia că nu e doar pură politețe.

Am descris deja următoarea întâlnire, din ianuarie 1940. Acesta a fost incidentul cu deținuții care nu au salutat.

În noiembrie 1940 i-am făcut primul raport verbal lui Himmler privind Auschwitz în prezența lui Sturmbannführer Vogel[175] de la Departamentul WV al WVHA. Am făcut un raport detaliat și am enumerat cu franchețe toate lipsurile care provocau nemulțumire la vremea respectivă, dar care erau nimica toată față de condițiile catastrofale din anii ce aveau să vină. Nu s-a referit aproape deloc la raport, ci mi-a spus doar că este răspunderea mea de comandant să obțin ajutor, dar cum anume, asta mă privește. În plus, era război și trebuiau improvizate multe; și nici în lagărul de concentrare nu puteau rămâne aceleași condiții ca pe timp de pace.

---

[175] Heinrich Vogel (1901-1958), inginer agricol și ofițer SS. Studii de Agronomie la Universitatea din Berlin (1922-1926); expert în creșterea animalelor în cadrul Ministerului Aprovizionării și Agriculturii din landul Prusia (din 1929), ulterior consilier pentru agricultură în cadrul Ministerului Aprovizionării; membru NSDAP (nr. 5787047 din 01.05.1937); membru SS (nr. 259958 din 01.11.1933); șef al Institutului de Cercetare pentru Aprovizionare și Hrană al SS din Berlin (din 01.1939); ofițer SS în Statul Major personal al lui Heinrich Himmler (din 02.1939) și șef de departament în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație; șeful Departamentului Agricultură, Silvicultură și Piscicultură în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 03.1942). SS-Obersturmbannführer (din 30.01.1942) (n. edit.).

Soldatul din linia întâi trebuia și el să renunțe la multe, atunci de ce nu și deținuții?

Temerile mele cu privire la izbucnirea de epidemii de la condițiile sanitare improprii, pe care le-am exprimat în mod repetat, nu au primit decât următorul răspuns scurt: „Ești prea pesimist."

Nu l-a interesat decât discuția despre planul de construcție, când i-am arătat pe hartă ideile mele. Atitudinea i s-a schimbat brusc. A început să vorbească animat despre noi planuri, mi-a dat mai multe instrucțiuni și și-a notat tot ce urma să fie făcut pe terenul respectiv.

Auschwitz urma să devină principala stație de cercetare agricolă din teritoriile estice. Ni se deschideau oportunități pe care nu le avuseserăm niciodată până atunci în Germania. Era suficientă forță de muncă. Toate cercetările esențiale din domeniul agriculturii urmau să fie făcute acolo. Aveau să fie construite laboratoare imense și pepiniere. Urmau să se efectueze cercetări privind selecția animalelor de reproducere. Vogel avea să ia de îndată măsuri să adune o echipă de specialiști; se vor construi pescării și se va drena terenul, iar construirea unui baraj pe Vistula va ridica probleme față de care lipsurile din lagăr pe care le descrisesem vor pieri ca însemnătate. La următoarea vizită la Auschwitz voia să vadă totul cu ochii lui. A continuat să discute absorbit despre toate amănuntele proiectului agricol până când adjutantul de serviciu a trebuit să îi atragă atenția că îl așteaptă de mult timp un oficial important.

Interesul lui Himmler pentru Auschwitz a fost într-adevăr stimulat, dar nu s-a îndreptat către remedierea condițiilor improprii sau către prevenirea lor, ci a avut drept consecință înrăutățirea acestora, din pricina refuzului lui de a le recunoaște existența.

Prietenul meu Vogel a fost încântat de proiectul îndrăzneț al laboratoarelor de cercetare agricolă. Și eu, ca fermier. Dar în calitate de comandant al lagărului vedeam cum se spulberă toate planurile mele de a face din Auschwitz un loc curat și sănătos.

Numai anunțata sa intenție de a vizita lagărul cât de curând mi-a mai dat o vagă speranță. Mă gândeam că, dacă vine în inspecție, se va simți nevoit să îndrepte deficiențele și problemele cele mai evidente.

Între timp am continuat să construiesc și să „improvizez" încercând să evit relele cele mai mari. Nu am avut prea mare succes, deoarece nu puteam ține pasul cu expansiunea rapidă a lagărului și cu creșterea constantă a numărului de deținuți. Abia se ridica o clădire destinată pentru cel mult 200 de oameni, că la peron sosea un transport cu o mie sau chiar mai mulți. Protestele trimise inspectorului lagărelor de concentrare sau RSHA ori șefului poliției de la Cracovia nu aveau niciun rezultat. „Acțiunile ordonate de Reichsführerul SS trebuie îndeplinite", era răspunsul pe care îl primeam permanent.

În sfârșit, pe 1 martie 1941, Himmler însuși a sosit la Auschwitz. Era însoțit de Gauleiter Bracht, de președinții administrativi, de ofițerii SS și de poliție ai Sileziei, de directori de la IG Farben Industrie[176] și de inspectorul lagărelor de concentrare, Glücks. Acesta din urmă sosise primul și m-a avertizat în mod repetat să nu îl supăr pe Reichsführerul SS cu rapoarte dezagreabile! Iar

[176] Interessengemeinschaft Farbenindustrie AG, prescurtat I.G. Farben, cu sediul în Frankfurt am Main, a fost creat în 1925 prin asocierea a opt firme germane, respectiv AGFA, BASF, Bayer, Cassella, Chemische Fabrik Griesheim-Elektron, Chemische Fabrik vormals Weiler Ter Meer, Hoechst și Chemische Fabrik Kalle. În perioada regimului nazist, I.G. Farben a devenit, inclusiv prin „arianizarea" unor firme concurente deținute de evrei, cel mai mare concern din Europa și cea mai mare uzină de produse chimice din lume. După încheierea războiului, Comisia Aliată de Control a confiscat, la 20.09.1945, întreaga avere a I.G. Farben. Administrația militară sovietică a plasat sub controlul său uzinele I.G.Farben aflate în teritoriile ocupate de URSS, ulterior acestea fiind predate RDG spre administrare, în timp ce în zonele de ocupație americană, britanică și franceză proprietatea I.G. Farben a fost divizată. După crearea Republicii Federale Germane, guvernul vest-german a decis în 1951 continuarea activității firmei sub același nume (n. edit.).

eu nu aveam nimic de spus care să nu fie dezagreabil. Cu ajutorul hărților și al planurilor i-am explicat lui Himmler caracteristicile zonei ce urma să fie ocupată și extensiile care fuseseră făcute și i-am descris situația din prezent. Nu puteam, firește, să îi descriu, în prezența tuturor acelor străini, lipsurile care mă nemulțumeau atât de tare. Totuși, în timpul turului pe care l-am făcut mai târziu în împrejurimi, când eram singur în mașină cu Himmler și Schmauser, am profitat de ocazie și i-am relatat totul sincer și în amănunt. Dar nu a avut efectul scontat. Nici măcar când am trecut prin lagăr și i-am atras atenția, indirect, asupra celor mai cumplite neajunsuri, cum ar fi suprapopularea, lipsa apei și așa mai departe, abia dacă mă asculta. Când l-am rugat insistent să nu îmi trimită alți deținuți, m-a întrerupt cu asprime. Nu mă puteam aștepta la niciun fel de ajutor din partea lui. Dimpotrivă, când eram în cantina din clădirea spitalului, a început să discute foarte serios noile sarcini pe care le avea pentru Auschwitz.

Și anume construirea unui lagăr de prizonieri de război pentru 100 000 de deținuți. Himmler vorbise deja despre asta în timpul turului și îmi indicase aproximativ locul. Gauleiter a ridicat niște obiecții, iar președintele administrativ a încercat să îl facă să renunțe, din pricina lipsei apei și a potențialelor dificultăți legate de canalizare. Himmler a trecut zâmbind peste aceste proteste: „Domnilor, se va construi. Motivele mele pentru a-l construi sunt mai importante decât obiecțiile dumneavoastră. IG Farben Industrie va primi zece mii de deținuți, în funcție de necesități și de progresul făcut la construirea lagărului. Lagărul de concentrare Auschwitz trebuie extins, ca pe timp de pace să poată găzdui 30 000 de deținuți. Intenționez să transfer aici ramuri importante ale industriei de armament. Spațiul pentru aceasta trebuie păstrat neocupat. În plus, aici vor fi stațiile de cercetare agricolă și fermele!" Și toate acestea trebuiau construite în pofida crizei de materiale de construcție din Silezia Superioară. Gauleiter i-a atras atenția

lui Himmler asupra acestei probleme, dar a primit următorul răspuns: „Pentru ce a rechiziționat SS fabrica de cărămizi și cea de ciment? Va trebui să fie făcute mai productive, iar dacă nu, lagărul de concentrare va trebui să își înființeze propriile unități de producție!

Problema sursei de apă și a canalizării sunt detalii tehnice pe care trebuie să le rezolve specialiștii, dar nu pot fi considerate argumente împotrivă. Vor trebui folosite toate mijloacele pentru a accelera construcția. Va trebui să improvizați cât de mult posibil, iar epidemiile vor trebui înăbușite fără milă!

Transporturile de deținuți către lagăr nu pot, însă, din principiu, să fie sistate. Acțiunile pe care poliția de securitate are ordin de la mine să le execute trebuie să continue. Nu mă interesează dificultățile lagărului Auschwitz." Apoi, întorcându-se spre mine, a spus: „Te descurci cum poți."

Puțin înainte de plecare, Himmler a găsit timp să îmi viziteze familia și mi-a dat instrucțiuni să îmi măresc casa pentru a putea fi folosită ca reședință oficială. A fost din nou binedispus și vorbăreț, în pofida asprimii și iritării cu care îmi vorbise ceva mai înainte.

Glücks a fost șocat că am îndrăznit să mă împotrivesc în mod repetat directivelor venite de la Reichsführerul SS. Nici el nu mă putea ajuta. Și nici nu a reușit să îmi ofere sprijin prin transfer de personal sau altele. Nu avea ofițeri mai buni și nu putea cere de la alți comandanți de lagăr să renunțe la cei mai buni oameni în schimbul unora mai puțin capabili. „O să vezi că nu va fi chiar așa de greu și o să te descurci", au fost cuvintele cu care s-a încheiat întrevederea cu superiorul meu...

În vara anului 1941, Himmler m-a convocat la Berlin să mă informeze despre ordinul fatidic care prevedea exterminarea evreilor din aproape toate zonele Europei și în urma căruia Auschwitz a devenit cel mai mare abator uman din istoria omenirii...

Următoarea mea întrevedere cu Himmler a avut loc în vara anului 1942 când a vizitat pentru a doua și ultima oară lagărul Auschwitz. Inspecția a durat două zile, iar Himmler a cercetat totul în mare detaliu. Erau prezenți, printre alții, Gauleiter Bracht, Obergruppenführer Schmauser și Kammler.

După sosirea în lagăr, ne-am dus la popota ofițerilor SS unde a trebuit să prezint organizarea lagărului cu ajutorul hărților. Apoi ne-am dus în biroul arhitecților, unde Kammler a scos niște proiecte și machete cu ajutorul cărora să prezinte lucrările de construcție propuse sau cele care erau deja începute, dar nu a trecut în tăcere peste dificultățile care puteau îngreuna sau chiar împiedica total realizarea acestor planuri. Himmler a ascultat cu atenție, s-a interesat cu privire la câteva detalii tehnice și a aprobat planul în mare, dar nu i-a păsat de dificultățile pe care Kammler i le-a adus la cunoștință în mod repetat. Întâi a inspectat zonele agricole și lucrările de reabilitare, construirea barajului, laboratoarele de cercetare agricolă de la Raisko, centrele pentru creșterea selectivă a animalelor și pepinierele. Apoi a vizitat Birkenau, inclusiv lagărul în care erau internați rușii, sectorul țiganilor și unul dintre sectoarele evreiești. S-a urcat în turnul de pază de la poartă și a cerut să i se indice diverse zone din lagăr și i s-a arătat până unde se va extinde lagărul. A văzut deținuții la lucru, a inspectat barăcile și bucătăriile deținuților, precum și spitalul. Îi atrăgeam mereu atenția asupra neajunsurilor din lagăr și le-a văzut și el. A văzut victimele emaciate ale bolilor (ale căror cauze au fost explicate fără menajamente de medici), a văzut spitalul aglomerat, a aflat de rata de mortalitate a copiilor din lagărul de țigani și a văzut acolo copiii care sufereau de boala groaznică numită Noma[177]. A văzut barăcile supraaglomerate,

[177] Boala Noma este provocată de o bacterie care pătrunde în corp și atacă fața unei persoane, provocând cangrenă și apoi decesul acesteia. Bacteria pătrunde inițial în gură și de acolo „se hrănește" cu mușchii feței, având ca semne particulare

latrinele și băile primitive și insuficiente. Doctorii i-au spus despre numărul mare de bolnavi și de morți și, mai ales, i-au explicat cauzele. I s-a lămurit totul cât mai exact și a văzut totul exact așa cum era, dar a rămas tăcut. M-a dus înapoi la Birkenau, furios că mă tot plângeam de condițiile mizerabile din lagăr, și a spus: „Nu mai vreau să aud de dificultăți! Un ofițer SS nu admite dificultățile; când apar, sarcina sa este să le înlăture pe dată prin propriile eforturi! *Cum anume* e treaba ta și nu a mea!" Kammler și Bischoff[178] au primit cam același răspuns.

După inspecția de la Birkenau, a urmărit procesul de exterminare a unui transport de evrei, care tocmai sosise. A stat puțin și a urmărit și selecția evreilor apți de muncă, fără să ridice vreo obiecție. Nu a făcut nicio remarcă privind procesul exterminării și a rămas tăcut până la capăt. A observat tot timpul, discret, reacția ofițerilor participanți, inclusiv a mea.

îngălbenirea dinților și ieșirea în relief a oaselor fălcilor. De asemenea, bacteria poate ataca zona organelor genitale. Regăsită frecvent în zone din Africa și Asia, această bacterie apare pe fondul unor condiții de trai lipsite de igienă și al folosirii apei potabile contaminate. În Europa și pe continentul american, această boală a apărut în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, în rândul deținuților din închisorile și lagărele insalubre (n. red.).

[178] Heinrich Bischoff (1904-1964), subofițer SS. Membru NSDAP (din 1931); membru SS (din 1931); concentrat în cadrul trupelor SS-„Cap de Mort" și transferat în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (din 07.1942); membru în personalul de pază SS al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (1942-04.1943); Blockführer în lagărul de concentrare extern Golleschau (din 04.1943) și lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz-Birkenau (din 06.1943); Blockführer în lagărul de concentrare extern Eintrachthütte (din 09.1943); Blockführer în lagărul de concentrare extern Jawischowitz (din 12.1944), poreclit și „călăul din Jawischowitz". Luat prizonier de armata americană în mai 1945, a fost eliberat în iulie același an; arestat la 21.07.1959 în contextul cercetărilor întreprinse de Procuratura vest-germană pentru primul „proces Auschwitz", a fost eliberat la 27.11.1959; fiind grav bolnav, procesul său a fost suspendat la 13.03.1964, iar la scurt timp după aceea a încetat din viață. SS-Unterscharführer (n. edit.).

Apoi s-a dus să vadă fabrica de cauciuc sintetic. A inspectat clădirile cu aceeași grijă cu care a cercetat deținuții și munca lor. S-a interesat de sănătatea acestor deținuți. Kammler l-a auzit spunând apoi: „Vă plângeți de dificultăți, dar uitați ce a făcut într-un an IG Farben Industrie, în aceleași condiții!" Nu a amintit de norma de lucru, de oportunitățile mai favorabile, de miile de lucrători calificați (aproximativ 30 000 la vremea respectivă) pe care îi avea la dispoziție IG Farben Industrie. Himmler s-a interesat de capacitatea de muncă a deținuților și a primit răspunsuri evazive din partea IG Farben Industrie. Așadar, mi-a spus mie să le cresc neapărat eficiența! Cum anume, din nou, mă privea, în pofida faptului că tocmai îi auzise pe Gauleiter și pe reprezentantul IG Farben Industrie care spuneau că în scurt timp va trebui să reducă rația de alimente pentru deținuți și cu toate că văzuse și el cu ochii lui condițiile în care trăiau deținuții.

De la fabrica de cauciuc sintetic ne-am dus la instalația de gaze de canalizare, unde se oprise lucrul din pricina imposibilității de a obține materialele necesare. Era unul dintre cele mai rele locuri din lagăr, care afecta pe toată lumea. Apele reziduale din lagărul principal se vărsau fără niciun fel de epurare direct în Sola. Populația era mereu expusă la pericolul infectării, din pricina bolilor care circulau fără încetare în lagăr. Gauleiter a descris situația foarte clar și a cerut fără menajamente ajutor. „Kammler se va dedica rezolvării problemei", a fost răspunsul lui Himmler. L-a interesat mult mai mult plantația de cocsagâz (cauciuc natural) pe care a vizitat-o după aceea.

Himmler a preferat întotdeauna să audă părțile bune și nu cele rele. Era norocos și de invidiat ofițerul SS care nu avea decât lucruri bune de raportat, sau care avea măiestria de a le prezenta și pe cele rele într-o lumină bună!

În seara primei zile de inspecție s-a organizat o masă la care au participat toți vizitatorii și ofițerii din conducerea lagărului.

Înainte de masă, Himmler a cerut să-i fie prezentată toată lumea. Dacă îi plăcea un om, îl întreba de familie și de munca sa. În timpul mesei m-a întrebat de ofițerii pe care îi remarcase.

Am profitat de ocazie să îi spun de problemele pe care le aveam cu subordonații și că mulți ofițeri nu erau potriviți într-un lagăr de concentrare sau în poziții de comandă. L-am implorat să îmi trimită niște înlocuitori și să crească numărul gardienilor. „Ai să fii uluit, mi-a spus, cu ce oameni imposibili te vei mulțumi până la urmă! Am nevoie de fiecare ofițer și de fiecare soldat capabil să lupte în linia întâi. Din aceleași motive nu pot crește nici numărul gardienilor. Va trebui să născocești niște mijloace tehnice de a face economie de personal. Folosește mai mulți câini în acest scop. Îi voi spune crescătorului meu de câini să te caute în câteva zile și să te învețe noua metodă de a folosi câini în loc de paznici. Numărul evadaților de la Auschwitz este neobișnuit de mare și fără precedent într-un lagăr de concentrare. Aprob dinainte toate mijloacele, repet, toate, de a preveni alte evadări. Boala evadării, care s-a transformat într-o adevărată epidemie la Auschwitz, trebuie eradicată!"

După cină, Gauleiterul ne-a invitat pe Reichsführerul SS, pe Schmauser, pe Kammler, pe Caesar[179] și pe mine la casa lui de

[179] Joachim Caesar (1901-1974), agronom și ofițer SS. Studii de Agronomie la Universitatea din Halle (1919-1922); doctor în Agronomie (1927) al aceleiași universități. Membru NSDAP (nr. 626589 din 01.09.1931); membru SS (nr. 74704 din 27.06.1933); referent rasial în cadrul sectorului SS Nord (din 1934); șef al Departamentului instruire din cadrul Oficiului Central pentru Rasă și Colonizare din cadrul conducerii superioare SS-RuSHA (din 02.1937); inspector pentru instruirea ideologică în cadrul Oficiului Central pentru Rasă și Colonizare din cadrul conducerii superioare SS-RuSHA (din 10.1939); mobilizat în cadrul Waffen-SS (05-10.1940); participant la ceremonia de deschidere din Frankfurt am Main a „Institutului pentru cercetarea chestiunii evreiești" înființat de Alfred Rosenberg (26.03.1941), împuternicit pentru chestiuni agricole speciale în Departamentul Central pentru Economie și Administrație din cadrul conducerii superioare SS (din 02.1942); șef al

lângă Katowice. Himmler urma să rămână acolo peste noapte, deoarece a doua zi dimineață avea de discutat cu Gauleiter niște probleme importante privind evidența populației și refugiații. Himmler a invitat-o și pe soția mea la casa Gauleiterului.

Deși în timpul zilei Himmler fusese adesea prost dispus și mânios și chiar de-a dreptul neprietenos, seara, în cerc restrâns, a devenit alt om. Era foarte bine dispus, volubil și foarte curtenitor mai ales cu doamnele, cu soția Gauleiterului și cu soția mea. A conversat pe tot felul de subiecte. A discutat despre educația copiilor, despre clădiri noi, despre cărți și filme. A vorbit despre experiențele sale cu diviziile SS de pe front și despre vizitele de pe front în care l-a însoțit pe Führer. A evitat în mod intenționat să facă referire la treburile zilnice sau la cele legate de serviciu și a ignorat tentativele Gauleiterului de-a aduce vorba despre ele.

Oaspeții au plecat foarte târziu. Nu s-a băut prea mult alcool. Himmler, care abia dacă se atingea de alcool, a băut câteva pahare de vin roșu și a fumat, ceea ce iarăși era neobișnuit pentru el. Toată lumea a fost vrăjită de veselia și volubilitatea lui. Niciodată nu îl mai văzusem astfel.

A doua zi l-am luat pe el și pe Schmauser de la casa Gauleiterului și am continuat inspecția. A văzut lagărul principal, bucătăriile, lagărul de femei (care atunci se întindea de la primul rând al blocului de lângă clădirea administrației până la blocul 11), atelierele, grajdurile, Canada și DAW, măcelăria și brutăria,

---

fermei agricole din cadrul lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (din 12.03.1942); expert SS în grupa „administrație agricolă" în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (21.06.1942-21.06.1944). Arestat de armata SUA în aprilie 1945, a fost eliberat în ianuarie 1949, fără a fi tras la răspundere pentru rolul său în cadrul lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz. SS-Obersturmbannführer (din 01.07.1937); SS-Standartenführer (din 30.01.1938); SS-Oberführer (din 30.01.1939) (n. edit.).

atelierul de cherestea și depozitul de echipamente pentru soldați. A inspectat totul cu grijă, a cercetat îndeaproape deținuții și s-a interesat foarte exact despre diferitele tipuri de detenție și efectivele implicate.

A refuzat să fie ghidat și a cerut să i se arate ba una, ba alta. În lagărul de femei a văzut înghesuiala din barăci, latrinele insuficiente, lipsa apei și a cerut ofițerului gestionar să îi arate stocurile de haine. A văzut lipsurile pretutindeni. I s-a explicat în detaliu sistemul de rații și porțiile suplimentare alocate celor care executau munci grele.

În lagărul de femei a asistat la biciuirea unei deținute (o prostituată care fura mereu tot ce prindea) pentru a observa efectele. Înainte de biciuirea unei femei trebuia întotdeauna cerută permisiunea lui Himmler. I-au fost arătate niște femei care fuseseră închise pentru infracțiuni neînsemnate și pe acestea le-a eliberat. A stat de vorbă cu câteva martore ale lui Iehova și a discutat cu ele despre credința lor fanatică.

După inspecție, a ținut o conferință finală în biroul meu și, în prezența lui Schmauser, mi s-a adresat, mai mult sau mai puțin, cu următoarele cuvinte:

„Am inspectat în amănunt Auschwitz. Am văzut totul și am remarcat destule deficiențe și lipsuri și am auzit destule și de la tine despre ele. Însă nu pot face nimic în acest sens. Va trebui să te descurci cum poți. Suntem în război și trebuie să ne gândim în termeni specifici războiului. Acțiunile pe care am ordonat poliției de securitate să le execute nu vor înceta sub nicio formă și în niciun caz din pricina lipsei de locuri în lagăr, sau a altor neajunsuri pe care mi le-ai arătat. Programul lui Eichmann va continua să fie pus în practică și se va intensifica lună de lună. Va trebui să te asiguri că la Birkenau lucrările de construcție înaintează cu repeziciune. Țiganii trebuie nimiciți. Evreii care nu sunt apți de muncă trebuie și ei uciși fără milă. În curând, lagărele de muncă de la

fabricile de armament vor absorbi primul mare contingent de evrei apți de muncă, ceea ce-ți va permite să respiri puțin.

La Auschwitz se vor construi și fabrici de armament, așa că pregătește-te pentru asta. Kammler îți va oferi ajutor privind construirea acestora. Experimentele agricole trebuie continuate intensiv, deoarece rezultatele sunt așteptate urgent.

Am văzut rezultatele muncii tale și sunt satisfăcut și îți mulțumesc pentru serviciu. Te promovez la rangul de Obersturmbannführer!"

Așa s-a încheiat marea inspecție a lui Himmler la Auschwitz. A văzut totul și știa care vor fi rezultatele finale. Oare remarca sa, „nici măcar eu nu te pot ajuta", a fost intenționată?

După conferința din birou, l-am dus în vizită la mine și i-am arătat cum e mobilată casa, ceea ce l-a interesat foarte mult, și apoi s-a conversat cu însuflețire cu soția și copiii mei. L-am însoțit la aerodrom unde și-a luat scurt rămas bun de la mine și s-a întors la Berlin...

Pe 3 mai 1945 l-am văzut pentru ultima oară pe Himmler. Cine mai rămăsese din personalul Inspectoratului Lagărelor de Concentrare îl urmase pe Himmler la Flensburg, conform ordinelor. Glücks, Maurer și cu mine ne-am dus așadar acolo. Himmler tocmai avusese o conferință cu membrii rămași în viață ai guvernului. Era teafăr, sănătos și foarte bine dispus. M-a întâmpinat și ne-a dat imediat următorul ordin: „Glücks și Höss să se deghizeze ca subofițeri din armată și să treacă frontiera în Danemarca, de parcă s-ar fi pierdut de unitate, iar apoi să se ascundă în armată. Maurer și cine a mai rămas din personalul Inspectoratului Lagărelor de Concentrare să dispară de asemenea în armată. Pentru orice altceva vă adresați lui Standartenführer Hintz[180], președintele poliției de la Flensburg." A dat mâna cu fiecare dintre noi. Eram liberi să plecăm!

[180] Persoana amintită în text nu a putut fi identificată (n. edit.).

La vremea respectivă era însoțit de profesorul Gebhardt și de Schellenberg[181] de la RSHA. La fel ca Gebhardt, Glücks spunea că Himmler intenționa să se refugieze în Suedia.

[181] Walter Schellenberg (1910-1952), ofițer SS. Studii de Medicină și Drept la Universitatea din Bonn (1929-1933); membru NSDAP (nr. 4504508 din 01.04.1933), respectiv membru SS (nr. 124817 din 01.03.1933). A activat în cadrul SD-Hauptamt (din vara anului 1934); șef al Departamentului Spionageabwehr în cadrul Oficiului Central de Siguranță al Reichului-RSHA (din 1939); șef al Departamentului VI-Auslandsnachrichtendienst din RSHA (din 1941). A anihilat rețeaua Rote Kapelle și l-a arestat personal pe amiralul Wilhelm Canaris în iulie 1944. În mai 1945 a fost trimis de amiralul Karl Dönitz în Suedia pentru a trata cu aliații. A fost arestat de aliați în iunie 1945; a depus mărturie în cadrul procesului de la Nürnberg. Condamnat în 1949 la 6 ani închisoare, a fost eliberat din motive de sănătate în decembrie 1950. În perioada postbelică a colaborat cu CIA. SS-Standartenführer (din 21.06.1942); SS-Oberführer (din 21.06.1943); SS-Brigadeführer (din 21.06.1944) (n. edit.).

ANEXA 3

Eichmann
SS Obersturmbannführer Adolf Eichmann a fost șeful departamentului responsabil de evrei IV B 4 din RSHA

Eichmann provenea din Linz și deci i-a fost apropiat lui Kaltenbrunner în timpul activităților ilegale desfășurate de SS în Austria. După ocupație a trecut la SD și apoi la Gestapo. În final, i s-a alăturat lui Müller în secțiunea IV a RSHA.

Eichmann se preocupa de problema evreilor încă din tinerețe și citise enorm pe această temă. A locuit multă vreme în Palestina, pentru a afla mai multe despre sioniști și despre statul evreiesc aflat în dezvoltare. Eichmann știa toate locurile unde se stabiliseră evreii și aproximativ în ce număr, ceea ce nici evreii înșiși nu știau. Cunoștea de asemenea obiceiurile și tradițiile evreilor ortodocși, precum și opiniile evreilor integrați în societățile occidentale. Datorită cunoștințelor sale extinse a fost făcut șef al departamentului care se ocupa de evrei.

Eu însumi am ajuns să îl cunosc după ce am primit de la Reichsführerul SS ordinul de exterminare a evreilor, când m-a vizitat la Auschwitz să stabilim detaliile exacte ale procesului de exterminare.

Eichmann avea treizeci și ceva de ani și era un om vivace, activ, mereu plin de energie. Punea în permanență la cale noi planuri și era tot timpul în căutare de inovații și îmbunătățiri. Nu putea

sta locului. Era obsedat de chestiunea evreiască și de ordinul care dădea soluția finală.

Eichmann trebuia să raporteze constant Reichsführerului SS, în persoană, stadiul în care se afla pregătirea și desfășurarea fiecărei acțiuni în parte. Era singura persoană care știa exact cifrele. Păstra aproape totul în memorie. Notițele sale constau în doar câteva hârtii pe care le purta mereu la el, pe care erau înscrise niște semne pe care numai el le putea descifra. Nici măcar reprezentantul său permanent de la Berlin, Günther, nu putea întotdeauna oferi informații detaliate. Eichmann era mereu plecat cu probleme de serviciu și foarte rar putea fi găsit la biroul de la Berlin.

Pregătirile pentru o anume acțiune împotriva evreilor erau făcute de subordonații lui Eichmann postați în țările respective, care cunoșteau astfel destul de bine țara și puteau face preparativele inițiale. Wisliceny[182], de exemplu, se ocupa de Slovacia, Grecia, România, Bulgaria și Ungaria. Negocierile cu guvernele și cu țările

[182] Dieter Wisliceny (1911-1948), ofițer SS. În 1930 a obținut diploma de bacalaureat și a început studiile superioare (medicină sau istorie) pe care a fost nevoit să le întrerupă din cauza lipsei mijloacelor financiare. În 1930-1931 a fost practicant în cadrul unei firme de construcții în Breslau, între anii 1931-1933 șomer. Membru NSDAP (nr. 672774 din 01.09.1931); membru SA (01.09.1931-14.07.1934); membru SS (nr. 107216 din 15.07.1934); șef al referatului II-112 din SD (1937). Din august 1940 a îndeplinit funcția de consilier pentru chestiunile evreiești (Judenberater) în cadrul Legației germane din Bratislava, calitate în care ia parte la planificarea și punerea în practică a deportării evreilor din Slovacia. Este transferat la Salonic în vederea organizării și executării deportării evreilor din Grecia (06.02.1943-19.03.1944), iar după ocuparea militară de către Reich a Ungariei a făcut parte din comandoul special Eichmann participând la elaborarea și transpunerea în practică a planurilor de deportare a evreilor din Ungaria în lagărele morții din Polonia (din 19.03.1944). Luat prizonier de armata SUA la 12.05.1945, a depus mărturie în cadrul procesului intentat criminalilor de război de la Nürnberg, fiind însă acuzat la rândul său de comiterea de crime de război în Cehoslovacia. A fost extrădat în Cehoslovacia, judecat și condamnat la moarte pentru crime de război, fiind executat în Bratislava la 04.05.1948. SS-Hauptsturmführer (din 1940) (n. edit.).

implicate erau duse de reprezentanții diplomației germane, în majoritatea cazurilor de delegați trimiși special de la Ministerul de Externe.

Guvernele care acceptau extrădarea evreilor numeau un departament care să organizeze arestul și predarea acestora. Eichmann discuta apoi detaliile transportului direct cu acest departament și îi instruia cu privire la desfășurarea arestului. În Ungaria, de exemplu, acțiunea a fost executată de Ministerul Afacerilor Interne și de poliție. Eichmann și colegii săi au supervizat operațiunea și interveneau dacă lucrurile încetineau sau erau prost făcute. Subordonații lui Eichmann asigurau și garniturile de tren și aranjau orarul cu Ministerul Transporturilor.

La ordinele lui Pohl, am făcut trei vizite la Budapesta pentru a obține o estimare a numărului evreilor apți de muncă la care să ne așteptăm. Așa am avut ocazia să urmăresc metodele de negociere ale lui Eichmann cu departamentele din guvernul ungar și cu armata ungară. Abordarea sa era foarte fermă și directă, dar putea fi și amabil și curtenitor, și era plăcut și bine primit peste tot. Acest lucru era confirmat de nenumăratele invitații primite de la șefii acestor departamente. Numai armata ungară nu se bucura de vizitele lui Eichmann. Armata sabota predarea evreilor de fiecare dată când avea ocazia, însă în așa fel încât guvernul ungar nu putea interveni. Majoritatea populației maghiare, mai ales din estul Ungariei, nu vedea evreii cu ochi buni și nu cred că în 1944, în regiunea respectivă, au scăpat de arest prea mulți evrei. Cei care au scăpat au avut norocul să fugă peste Carpați în România.

Eichmann era absolut convins că dacă distruge baza biologică a evreimii din Est prin exterminare totală, evreimea nu-și va putea reveni niciodată. Evreii asimilați din Occident, inclusiv din America, nu vor putea, după el, și nici nu vor dori, să compenseze această pierdere imensă de sânge și deci generațiile următoare vor fi nesemnificative. Era mereu întărit în această opinie de eforturile permanente ale liderului evreilor maghiari, un sionist fanatic, de

a-l convinge pe Eichmann să nu includă în transporturi evreii cu familii numeroase. Eichmann a avut multe discuții lungi cu acest lider sionist pe toate problemele legate de evrei. Mai mult, a fost surprins să afle că acesta cunoștea la zi situația de la Auschwitz și numărul de transporturi, precum și procesele de selecție și de exterminare. Erau ținute sub observație și călătoriile lui Eichmann și întrevederile cu autoritățile din diverse țări. Liderul evreilor de la Budapesta îi putea spune lui Eichmann exact unde fusese în ultimele săptămâni și cu cine negociase.

Eichmann era obsedat de misiunea sa și convins că această acțiune de exterminare era necesară pentru a salva poporul german de viitoare intenții distructive ale evreilor. Așa își privea el sarcina și își dedica toată energia pentru îndeplinirea planurilor de exterminare pe care le făcuse Reichsführerul SS.

Eichmann se opunea hotărât selectării evreilor apți de muncă din transporturi. Considera că pune în pericol „soluția finală", din pricina riscului de evadare în masă sau a altor oportunități care ar putea permite evreilor să supraviețuiască. După părerea lui trebuia ucis fiecare evreu care putea fi prins și acțiunile respective trebuiau duse la capăt cât de repede posibil, deoarece nu se putea anticipa rezultatul final al războiului. Deja în 1943 se îndoia de victoria finală a Germaniei și considera că sfârșitul va fi unul neconcludent...

ANEXA 4

Müller

SS Gruppenführer și general-locotenent de poliție, Müller a fost șeful Departamentului IV din RSHA, șef adjunct al Poliției de Securitate și SD

Müller a fost ofițer în Primul Război Mondial, iar mai târziu s-a alăturat poliției bavareze. După ce Hitler a preluat puterea, a fost transferat la poliția politică bavareză sub [Werner] Best, care l-a instalat în biroul Poliției Secrete de Stat de la Berlin. A ajuns rapid să ocupe o poziție însemnată în această organizație, sub Heydrich, și a devenit în final chiar șeful Gestapoului.

Dorința lui Müller fusese de a face carieră în poliție. Nu a devenit membru de partid decât după schimbarea regimului, iar în SS nu s-a înrolat decât relativ târziu. Cunoștințele sale de specialist în metodele polițienești (fusese mereu activ la datorie) și talentul său în domeniu i-au fost foarte utile ca șef al Gestapoului. A jucat un rol decisiv în organizarea acestuia.

Din principiu, lui Müller îi plăcea să rămână în fundal, deoarece nu dorea să fie asociat cu niciun fel de operațiuni sau acțiuni. Însă el a fost cel care a organizat toate acțiunile mari și însemnate ale poliției de securitate și el le-a planificat execuția. După plecarea lui Heydrich, a devenit principalul om în RSHA. Kaltenbrunner era doar șeful și nu se preocupa decât de SD.

Müller era întotdeauna bine informat privind evenimentele politice majore din Reich. Avea mulți prieteni de încredere în diverse poziții oficiale, mai ales în sfera economică, cu care ținea legătura prin terți. Era un maestru al operațiunilor de culise.

Müller nu vizitase lagărele de concentrare decât de câteva ori și nu le inspectase niciodată pe toate. Însă era mereu ținut la curent în privința lor și nu degeaba șeful departamentului politic din toate lagărele era ofițer de poliție.

Eicke și Müller se înțelegeau foarte bine încă de pe când Eicke era comandant la Dachau, iar Müller lucra în cadrul poliției politice bavareze.

Era imposibil să îți dai seama care sunt opiniile personale ale lui Müller privind deținuții din lagărele de concentrare. Toate afirmațiile sale pe această temă începeau așa: „Reichsführerul SS dorește", sau „Reichsführerul SS ordonă". Propriul său punct de vedere nu putea fi descoperit.

Ca adjutant la Sachsenhausen și comandant la Auschwitz și, îndeosebi mai târziu, ca șef al Departamentului DI, am avut foarte des de-a face cu el. Dar niciodată nu l-am auzit spunând: „Decid... ordon... vreau." Întotdeauna se ascundea în spatele Reichsführerului SS sau al șefului poliției de securitate și SD, deși inițiații știau că vocea lui este cea care decide și că Reichsführerul SS sau Kaltenbrunner depind complet de el în toate chestiunile care privesc deținuții. El decidea ce numiri să se facă și cine să fie dat afară și tot el avea ultimul cuvânt privind execuțiile, cel puțin cele care cădeau în sfera de decizie a RSHA: adică în cazurile mai importante îi prezenta ordinul de execuție spre semnare Reichsführerului SS.

Cunoștea foarte bine chestiunea delicată și cu implicații extinse a deținuților speciali. Cunoștea detaliile exacte ale acestor numeroși deținuți, unde sunt închiși și ce slăbiciuni au.

Müller avea o versatilitate și o tenacitate extraordinare. Rareori pleca în interes de serviciu și putea fi găsit oricând, zi și noapte, duminica și în zilele de sărbători, fie la birou, fie acasă.

Avea doi adjutanți și doi funcționari pe care îi ținea la lucru alternativ și ziua, și noaptea.

Răspundea prompt la fiecare solicitare, în principal prin Reichsführerul SS, „deoarece trebuie neapărat obținută întâi decizia Reichsführerului SS!"

Știam de la Eichmann și Günther, care au avut mult mai mult de-a face cu el, că Müller era cel care controla cele mai importante aspecte ale acțiunilor împotriva evreilor, deși în rest îi dădea mână liberă lui Eichmann.

După cum am spus, era bine informat privind lagărele de concentrare și cunoștea foarte exact organizarea lagărului Auschwitz, deși nu fusese niciodată acolo. Cunoștea fiecare amănunt legat de Birkenau, de crematorii, de efectivul de deținuți sau de rata mortalității, cu o exactitate care adesea mă uluia.

Solicitările mele personale de a încetini ritmul acțiunilor până se remediază lipsurile din lagăre au fost zadarnice, deoarece întotdeauna se ascundea în spatele ordinului strict al Reichsführerului SS că „acțiunile pe care le-am ordonat trebuie executate fără milă". Am încercat tot ce am putut să îl influențez, dar degeaba, deși în alte privințe reușeam să îl conving, acolo unde alții nu izbândeau, mai ales mai târziu, când eram la DI și se baza mult pe judecata mea. Acum știu că nu voiau să amelioreze condițiile la Auschwitz pentru ca efectele acțiunilor să fie intensificate prin indiferența lor.

Müller se poate să fi avut puterea să pună capăt acțiunilor, sau să le încetinească ritmul, și poate că ar fi putut să îl convingă pe Reichsführerul SS în această privință. Dar nu a făcut-o, deși știa exact care vor fi rezultatele, deoarece era contrar intențiilor lor. Așa văd eu lucrurile acum, deși la vremea respectivă nu înțelegeam atitudinea RSHA.

Müller îmi spunea adesea: „Reichsführerul SS consideră că eliberarea deținuților politici pe timp de război trebuie refuzată din motive de securitate. Cererile de eliberare trebuie deci reduse

la minimum și transmise doar în cazuri excepționale." „Reichsführerul SS a ordonat ca niciun deținut de naționalitate străină să nu fie eliberat, din principiu, pe toată durata războiului." „Reichsführerul SS dorește ca, până și în cazul celor mai mărunte acțiuni de sabotaj comise de deținuții de naționalitate străină, să fie cerută pedeapsa cu moartea, pentru a da un exemplu celorlalți."

Dacă ne luăm după ce am spus mai sus, nu e greu de ghicit cine era în spatele acestor ordine și dorințe.

Una peste alta, se poate spune că RSHA, sau cel puțin partea executivă și toate acțiunile sale, era chiar Müller.

Ca persoană, Müller era foarte politicos, îndatoritor și prietenos. Nu își dădea deloc importanță, dar era imposibil să te apropii de el sau să comunici cu el pe plan personal. Acest lucru mi-a fost confirmat de mai multe ori de către colegii lui care lucrau alături de el de mai mulți ani.

Müller a fost organizatorul și executantul necruțător al tuturor măsurilor pe care le-a considerat necesare Reichsführerul SS pentru siguranța Reichului.

ANEXA 5

Pohl
L-am cunoscut pe SS Obergruppenführer Oswald Pohl, șef al WVHA, cu ocazia numirii mele la Dachau pe 1 decembrie 1934

Pohl provenea din Kiel și a fost intendent în marină. Era membru veteran al partidului și aparținea de forțele navale ale SA. Reichsführerul SS l-a înlăturat de acolo în 1934 și l-a instalat ca șef administrativ al SS.

Deși biroul său nu a jucat decât un rol neînsemnat sub conducerea predecesorilor săi, Pohl a reușit în scurtă vreme să devină indispensabil pentru Reichsführerul SS și să facă în așa fel încât biroul său să devină atotputernic și de temut pentru toată lumea. De exemplu, auditorii săi, pe care îi selecta el însuși, care aveau susținerea sa și nu răspundeau decât față de el, erau spaima tuturor șefilor de departament. Metodele lui Pohl au introdus însă ordinea și corectitudinea în administrarea SS și au dus la eliminarea oricărui oficial din administrație pe care îl considera neglijent sau iresponsabil.

Sub predecesorii lui Pohl, ofițerii de grad înalt aveau un grad mare de independență în ceea ce privește finanțele și își cam făceau de cap. Pohl l-a convins pe Reichsführerul SS să emită un ordin conform căruia toate plățile efectuate de Allgemeine SS necesită aprobare și vor fi auditate de el. A stârnit multă dușmănie și iritare,

dar, cu energia sa caracteristică, Pohl a reușit să își impună voința și, ca rezultat, a obținut o influență enormă asupra treburilor tuturor unităților SS. Până și cei mai încăpățânați și mai agresivi dintre ofițerii SS de grad înalt, precum Sepp Dietrich[183] și Eicke, au fost nevoiți să devină mai economi și să îi ceară aprobarea lui Pohl când aveau nevoie de bani pentru cheltuieli extrabugetare.

Fiecare unitate SS avea un buget anual calculat cu exactitate, în care trebuia să se încadreze cu scrupulozitate. Copoii lui Pohl, auditorii, scoteau la lumină fiecare bănuț care depășea bugetul sau care rămăsese necheltuit.

Principalul obiectiv al lui Pohl a fost însă, de la bun început, ca SS să devină independent din punct de vedere financiar față de stat și față de partid, prin propriile afaceri, garantându-i astfel Reichsführerului SS libertatea necesară de acțiune. Era o sarcină cu un obiectiv important, pe care Pohl era încredințat că o poate duce la bun sfârșit și căreia își dedica toate eforturile. El era spiritul din spatele tuturor afacerilor SS, precum uzinele de armament (DAW), fabrica de porțelan (Allach), carierele de piatră, fabricile de ciment,

[183] Josef (Sepp) Dietrich (1892-1966), ofițer SS. A intrat voluntar în armată (1914) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918); sergent major în cadrul Poliției landului Bavaria (1920-1924); participant la puciul nazist eșuat din 09.11.1923; membru NSDAP (nr. 89015 din 01.05.1928); membru SS (nr. 1177 din 05.05.1928); deputat NSDAP în Reichstag (1930-1945); „însoțitor personal" al lui Adolf Hitler, responsabil de protecția acestuia din urmă (din 17.03.1933); implicat în „Noaptea cuțitelor lungi" (30.06.1934); comandant al „Leibstandarte SS Adolf Hitler" — din 12.1942 Divizia 1 Blindată SS „Leibstandarte SS Adolf Hitler" — (din 09.1933), unitate care a fost implicată inclusiv în crime de război; comandant al Armatei a 6-a Blindate SS (09.1944-09.05.1945). Luat prizonier de armata SUA la 09.05.1945, a fost judecat și condamnat la închisoare pe viață pentru crimele de război comise de unitatea comandată de el la Malmedy (la 16.07.1946); a fost amnistiat și eliberat în 1955; rearestat în 1957, a fost condamnat pentru rolul său în „Noaptea cuțitelor lungi" la 18 luni închisoare (la 14.05.1957); eliberat înainte de termen în februarie 1959. SS-Gruppenführer (din 18.12.1931); SS-Obergruppenführer (din 01.07.1934); SS-Oberstgruppenführer (din 20.04.1942) (n. edit.).

cărămidă și clincher din cadrul companiei de materiale de construcții (DEST) și fabricile de textile. Mai era complexul de producție WIII care includea fabricile de pâine, abatoarele, magazinele alimentare și cantinele, numeroasele stațiuni balneoclimaterice, întreprinderile agricole și forestiere, tipografiile și editurile, care deja reprezentau o considerabilă putere economică. Însă nu erau decât începutul.

Pohl își făcuse deja planuri pentru niște întreprinderi industriale de mare anvergură, care să umbrească până și IG Farben Industrie. Pohl avea totodată și energia necesară pentru a duce la bun sfârșit aceste planuri.

Reichsführerul SS avea nevoie de sume enorme de bani doar pentru centrele de cercetare și experimentare, iar Pohl întotdeauna îi făcuse rost de sumele necesare. Reichsführerul SS era foarte generos când venea vorba de cheltuieli excepționale, iar Pohl finanța tot. Nu-i era greu, deoarece afacerile SS, în pofida investițiilor mari de capital, produceau un profit imens.

Waffen SS, lagărele de concentrare, RSHA, poliția și mai târziu și alte departamente erau finanțate de stat. Discuțiile bugetare erau conduse în numele lui Pohl de către Gruppenführer Frank[184], asistent fidel și factotum al său.

---

[184] August Frank (1898-1984), ofițer SS. A intrat voluntar în armată (1916) și a participat la Primul Război Mondial (1916-1918); membru NSDAP (nr. 1471185 din 01.02.1933); membru SS (nr. 56169 din 08.04.1932); ofițer în cadrul Statului Major personal al lui Heinrich Himmler (din 04.1933); șef al administrației lagărului de concentrare Dachau (03.1933-04.1934); ofițer în cadrul Departamentului Administrație din conducerea superioară SS (din 04.1934); adjunct al șefului departamentului, Oswald Pohl (din 02.1938); șeful Departamentului Administrativ din cadrul Departamentului Central pentru buget și construcții din conducerea superioară SS (din 04.1939); șef al Departamentului A-Administrația Trupelor din Departamentul Central pentru Economie și Administrație din cadrul conducerii superioare SS (din 02.1942) și concomitent adjunct al lui Oswald Pohl; în această calitate, August Frank a fost direct implicat în valorificarea avutului evreilor asasinați în Holocaust;

Negocierile cu Ministerul de Finanțe pentru buget erau adevărate tururi de forță, deoarece fără banii de la stat nu se putea forma nicio nouă companie a Waffen SS. Frank era abil și tenace și reușea să obțină tot ce dorea, adesea după negocieri ce durau săptămâni în șir. Fusese instruit de Pohl și avea susținerea acestuia. Mai târziu, Frank a reorganizat administrarea întregii poliții, care devenise complet fosilizată. După atentatul asupra Führerului, Frank a devenit șef administrativ al armatei. Pohl era în fundal și dădea instrucțiuni.

În primii ani după schimbarea de regim, conducerea și administrarea SS aveau sediul la München. În aceeași perioadă, Pohl locuia la Dachau, în vecinătatea lagărului. Prin urmare, a intrat în contact cu lagărul de concentrare și cu deținuții de la bun început și deci a reușit să înțeleagă foarte bine ce nevoi există. Pentru că era atât de interesat de construirea de unități industriale în lagărul de concentrare Dachau, petrecea mult timp în lagăr, iar duminica îi plăcea să inspecteze toată zona. Evita intenționat să intre în sectorul unde locuiau deținuții, ca să nu îi ofere inspectorului lagărelor de concentrare, Eicke, niciun motiv de a se plânge Reichsführerului SS. Pohl și Eicke erau personalități puternice aflate într-un permanent conflict care izbucnea adesea în certuri violente. Aveau păreri opuse privind aproape toate aspectele care

---

transferat în Statul Major al generalului SS Hans Jüttner (din 18.08.1944) și însărcinat de Adolf Hitler după atentatul eșuat din 20.07.1944 cu restructurarea administrației Armatei de uscat germane; șef ad Departamentului Economic-Administrativ al SS, respectiv al Departamentului Administrativ al Armatei de uscat germane (11.1944-08.05.1945), calitate în care a fost responsabil de aprovizionarea Wehrmachtului. Arestat de autoritățile militare americane la 17.12.1945, a fost judecat în cadrul procesului intentat foștilor membri ai Departamentului Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 13.01.1947); condamnat la închisoare pe viață pentru crime de război, crime împotriva umanității și apartenența la o organizație criminală (la 03.11.1947); eliberat la 07.05.1954. SS-Brigadeführer (din 20.04.1940); SS-Gruppenführer (din 27.09.1943); SS-Obergruppenführer (din 09.11.1944) (n. edit.).

intrau în competența lor. Așa se întâmpla cu problema condițiilor pentru deținuți, în măsura în care îl priveau pe Pohl, de exemplu, barăcile în care locuiau, alimentația, îmbrăcămintea și folosirea lor ca forță de muncă. În toți anii în care l-am cunoscut pe Pohl, a avut mereu aceeași abordare privind deținuții. Considera că un deținut căruia i se oferea o locuință confortabilă și care era suficient de bine hrănit și îmbrăcat va munci sârguincios din proprie inițiativă, iar pedepsele nu vor fi necesare decât în ultimă instanță.

Pohl a ordonat înființarea unei grădini cu plante medicinale la Dachau. Pohl credea cu entuziasm în reforma dietei alimentare. În această grădină se cultivau mirodenii și plante medicinale de toate felurile, cu scopul de a dezobișnui poporul german de condimentele de pe alte meleaguri, care erau un pericol pentru sănătate, precum și de medicamentele sintetice, și de a-i obișnui cu folosirea mirodeniilor germane inofensive și aromate și a plantelor medicinale care sunt un remediu natural pentru tot soiul de suferințe trupești. Folosirea acestor mirodenii a devenit obligatorie pentru SS și poliție. Mai târziu, în timpul războiului, aproape întreaga armată primea mirodenii de la Dachau. Pohl profita de vizitele la grădină pentru a discuta cu deținuții despre motivul arestului și despre viața lor din lagăr. În acest fel era mereu la curent cu ce se petrecea în lagărul de concentrare Dachau. Până și în ultimii ani vizita aproape lunar grădina de plante medicinale și stătea acolo când era la München sau când avea afaceri de rezolvat în zonă.

Pohl susținea întotdeauna cererile de eliberare ale deținuților pe care îi cunoștea și despre care considera că fuseseră închiși pe nedrept sau când considera nejustificată lungimea sentinței. Astfel că exista o ostilitate ireconciliabilă între el și Eicke, RSHA și mai târziu Kaltenbrunner. Pohl nu se temea niciodată să depună o plângere și, în cazurile cele mai grave, se ducea chiar la Reichsführerul SS, ceea ce altfel evita să facă. Dar nu prea avea succes,

deoarece în privința eliberărilor Reichsführerul SS era din principiu de acord cu părerea RSHA.

În 1941, lagărele de concentrare au fost încorporate în departamentul D al WVHA și puse sub autoritatea lui Pohl.

Prin contactele sale din întreprinderile în care lucrau deținuți, prin șefii acestor întreprinderi, prin inspectorul temporar Maurer, precum și prin șefii grupurilor de departament și ai departamentelor A, B, C și W, Pohl era ținut la curent în privința tuturor lagărelor.

După ce a preluat lagărele de concentrare, Pohl a început de îndată să le reformeze după ideile sale. În primul rând, a dat afară câțiva comandanți de lagăr, fie pentru că au refuzat să pună în practică noile instrucțiuni date de Pohl, fie pentru că, așa cum s-a întâmplat în cazul lui Loritz, nu mai erau (după părerea lui Pohl) potriviți pentru a servi într-un lagăr de concentrare.

Principalele cereri ale lui Pohl erau: tratamentul omenos al deținuților, eliminarea maltratării arbitrare a deținuților de către gradele inferioare din SS, îmbunătățirea alimentației, haine călduroase pentru iarnă, condiții bune de locuit și îmbunătățirea condițiilor sanitare. Toate aceste îmbunătățiri au fost propuse cu scopul ca deținuții să fie apți pentru munca ce erau siliți să o facă!

Pohl umbla mereu în inspecție în lagărele de concentrare și în multe dintre lagărele de muncă. Vedea lipsurile și încerca de câte ori putea să le remedieze. Dacă descoperea undeva că un ofițer era vinovat, îl pedepsea fără milă, fără să îi pese de persoana sau poziția lui. Inspecțiile erau de obicei neanunțate și foarte amănunțite. Nu permitea să fie condus, ci insista să vadă totul cu ochii lui. Indiferent la oră, la oamenii din jur, la mâncare, alerga dintr-un loc în altul. Avea o memorie extraordinară. Cifre pe care le auzea o singură dată îi rămâneau întipărite în minte. Întotdeauna căuta să vadă dacă s-au remediat aspectele pe care le criticase într-o vizită precedentă.

După Dachau, cea mai mare atenție o acorda lagărului Auschwitz. A cheltuit multă energie în legătură cu construirea și dezvoltarea lagărului. Kammler îmi spunea adesea că, la Berlin, Pohl începea fiecare conferință pe tema construcțiilor cu întrebări despre stadiul construcțiilor de la Auschwitz. Departamentul SS pentru materii prime avea un dosar voluminos plin de solicitări, note și scrisori furioase din partea lui Pohl pe tema Auschwitz. Cred că eram singurul ofițer SS căruia i se dăduse în alb autoritatea să procure orice era necesar pentru Auschwitz.

Mai târziu, când eram la DI, mă bătea mereu la cap în legătură cu deficiențele pe care le întâlnise în lagărele de concentrare și în cele de muncă și pe care nu reușise să le rezolve și cerea ca vinovații să fie descoperiți și cele mai rele abuzuri rectificate. Dar atâta vreme cât atitudinea de bază a lui Himmler rămânea neschimbată, orice încercare de a îmbunătăți condițiile era sortită din start eșecului.

Oricine se dovedea a fi foarte eficient putea veni oricând la Pohl cu vreo solicitare, fiindcă i se dădea tot ce cerea. Pohl era foarte capricios și adesea trecea de la o extremă la alta. Nu era prudent să îl contrazici când era prost dispus, fiindcă îți întorcea spatele. Dar când era bine dispus, i se puteau spune și lucrurile cele mai dezagreabile și mai neplăcute, că nu le lua în nume de rău. Nu era ușor să lucrezi cu el și alături de el multă vreme, iar adjutanții săi erau mereu schimbați, adesea cu totul pe neașteptate.

Lui Pohl îi plăcea să își arate poziția și puterea. Uniforma sa era intenționat simplă și nu purta decorații, deși Himmler îl obliga să își pună Crucea Germană și Crucea Cavalerului de Merit de Război, cu care a fost decorat mai târziu.

În pofida vârstei (avea peste cincizeci de ani), era foarte ager și activ și extraordinar de rezistent. Să îl însoțești în călătorie de serviciu nu era deloc ușor.

Comportamentul lui Pohl față de Reichsführer era ciudat. Făcea totul prin Himmler. Toate scrisorile și toate telexurile le trimitea

în numele lui Himmler, însă Pohl nu se ducea la el în persoană decât dacă era chemat.

Pentru Pohl, orice dorință a Reichsführerului SS, și nu erau puține, era un ordin. Nu am auzit vreodată ca Pohl să-l fi criticat pe Himmler sau măcar să-și fi exprimat dezaprobarea față de un ordin. Un ordin al Reichsführerului era ceva stabilit și fix și trebuia executat cu exactitate. Și nu îi plăcea nici să existe vreo discuție privind interpretarea sau impracticabilitatea acestor ordine, care erau adesea foarte obscure. Mai ales în ceea ce-i privește pe Kammler și Glücks, ambii foarte vorbăreți; îi mustra adesea în această privință, deși în general Pohl le permitea multe.

În pofida personalității sale puternice, Pohl era cel mai binevoitor și mai obedient executant al dorințelor și planurilor Reichsführerului SS, Heinrich Himmler.

ANEXA 6

Maurer
SS Standartenführer Gerhard Maurer era șeful Departamentului DII din WVHA

Era om de afaceri și membru veteran de partid și al SS. Provenea din Saxonia. Înainte de 1933 avusese o poziție bună de contabil în unitatea SS din regiunea sa.

În 1934 a preluat un post administrativ în SS la München și Pohl l-a adus în departamentul de audit. Priceperea sa ca auditor fusese deja remarcată de Pohl și a fost inclus în nou-înființatul Birou Administrativ Central care se ocupa de întreprinderile comerciale ale SS, peste care Pohl l-a făcut mai târziu inspector.

Maurer a ajuns astfel să cunoască lagărele de concentrare și s-a interesat mai ales de problemele legate de folosirea deținuților ca forță de muncă în industrie. A identificat slăbiciunile comandanților și Schutzhaftlagerführerilor și a remarcat atitudinea lor negativă față de aceste planuri industriale. Majoritatea acestor comandanți și adjuncți mai în vârstă considerau că deținuții angajați în întreprinderile comerciale erau prea bine tratați și că șefii acestora aflau prea multe de la deținuți despre ceea ce se petrecea în lagăre. Le puneau mereu bețe în roate directorilor firmelor implicate. De exemplu, mutau brusc la muncă forțată în afara lagărului oamenii calificați, sau îi reținеau în lagăr, sau trimiteau deținuți care nu erau deloc apți de muncă.

Maurer a tăiat din rădăcină aceste urzeli, prin multe rapoarte pe care Pohl le-a găsit foarte utile. La propunerea lui Maurer și pentru a evita aceste intrigi nedemne, Pohl a oferit comandanților de lagăr postul de director al întreprinderilor comerciale înființate în lagăr. Primeau un salariu lunar considerabil, în funcție de mărimea unității de producție, iar mai târziu și un procent din profit. Prin urmare, comandanții au început să dea atenție acestor industrii, iar subordonații lor au fost nevoiți să se conformeze.

Însă Maurer a fost cel care l-a convins pe Pohl să înființeze un sistem de bonusuri. Mai târziu, în 1944, Maurer a întocmit, la cererea lui Pohl, reglementările privind plata deținuților, care stabileau ca fiecare deținut să primească un salariu în funcție de munca depusă. Însă această reglementare nu a fost niciodată pusă în practică.

Curând după încorporarea Inspectoratului Lagărelor de Concentrare în WVHA, Maurer a devenit șeful Departamentului DII, care se ocupa de folosirea deținuților ca forță de muncă. Maurer s-a apucat să organizeze metodic acest departament. A instalat un ofițer în fiecare lagăr, care îi raporta direct și era bine instruit privind sarcina sa de a procura forță de muncă pentru industriile de război. Acest ofițer trebuia și să țină un registru cu meseriile sau profesiile tuturor deținuților și să aibă mare grijă ca fiecare deținut să fie angajat pe potriva aptitudinilor sale. Majoritatea Schutzhaftlagerführerilor, Rapportführerilor și ofițerilor supraveghetori încercau să saboteze activitatea ofițerului trimis de WVHA, deoarece voiau să controleze doar ei munca deținuților. La început au avut loc multe conflicte, dar Maurer intervenea dur de fiecare dată când afla de astfel de incidente.

Maurer era un om energic, numai ochi și urechi. Dacă era ceva în neregulă în lagăr își dădea pe dată seama și fie îi aducea la cunoștință comandantului, fie îi raporta lui Pohl. Pohl avea încredere desăvârșită în Maurer. Când Glücks voia să îi ascundă ceva neplăcut lui Pohl, Maurer îi spunea neîntârziat.

După plecarea lui Liebehenschel[185], Maurer a devenit adjunctul lui Glücks. Astfel, Pohl i-a făcut practic cadou inspectoratul lui Maurer. Glücks i-a încredințat treptat toate problemele importante lui Maurer. Era inspector doar cu numele.

Îl cunoșteam deja pe Maurer când eram la Dachau și Sachsenhausen, dar am ajuns să ne cunoaștem mai bine când am devenit comandant la Auschwitz. Ne înțelegeam bine și lucram eficient împreună. Reușeam să aduc multe la cunoștința lui Pohl prin Maurer, ceea ce fusese imposibil prin Glücks. Împărtășeam aceleași opinii privind aproape toate aspectele legate de deținuți și de conducerea lagărelor. Numai pe problema selectării evreilor apți de muncă nu cădeam de acord. Maurer voia să angajeze cât mai mulți evrei posibil, până și pe cei care nu ar fi putut munci decât foarte puțină vreme, iar eu voiam să fie aleși doar cei mai apți și mai puternici, din motivele pe care le-am relatat de multe ori. Nu reușeam niciodată să ajungem la un numitor comun și, deși

[185] Arthur Liebehenschel (1901-1948), ofițer SS. Membru Freikorps „Graf Dohna" (01.04-08.1919); serviciu militar în Reichswehr (04.10.1919-03.10.1931), fiind trecut în rezervă cu gradul de plutonier major; membru NSDAP (nr. 932766 din 01.02.1932); membru SS (nr. 39254 din 01.11.1931); adjutant al comandantului lagărului de concentrare Columbia-Haus din Berlin și al comandantului lagărului de concentrare Lichtenburg (04.08.1934-05.07.1937); șef de departament în cadrul Statului Major al comandantului unităților SS „Cap de Mort" (05.07.1937-01.05.1940); șef de Stat Major al Inspectoratului Lagărelor de Concentrare (05.01-01.06.1940); ofițer în cadrul Inspectoratului Lagărelor de Concentrare (01.06.1942-03.03.1942); șef al Departamentului DI în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (16.03.1942-10.11.1943); comandant al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (10.11.1943-08.05.1944); comandant al lagărului de concentrare Majdanek (19.05-15.08.1944); în Statul Major al Comandantului SS și Poliției din Triest (25.08.1944-08.05.1945). Arestat de autoritățile militare americane în mai 1945, a fost extrădat în Polonia la 27.11.1946. Judecat și condamnat la moarte pentru crime de război de către Tribunalul Suprem la 22.12.1947, a fost executat la 24.01.1948. SS-Hauptsturmführer (din 09.11.1934); SS-Sturmbannführer (din 12.09.1937); SS-Obersturmbannführer (din 30.01.1941) (n. edit.).

rezultatele atitudinii lui Maurer au devenit destul de evidente mai târziu, a refuzat să le înțeleagă semnificația.

Maurer urmărise dezvoltarea lagărului Auschwitz de la început și îi arătasem toate deficiențele cu ocazia fiecărei vizite. Le-a văzut și singur. Le-a raportat pe toate lui Pohl, care era atunci inspector al întreprinderilor industriale, dar nu a avut niciun efect.

Maurer întotdeauna a fost de părere că deținuții trebuie bine tratați. În timpul inspecțiilor din fabrici stătea adesea de vorbă cu deținuții despre condițiile de locuit, despre hrană și despre felul în care sunt tratați. Însă de multe ori le făcea mai mult rău deținuților în loc să îi ajute, căci Kapo trăgeau cu urechea.

Maurer s-a angajat cu o energie extraordinară în principala sa sarcină, de a face rost de forță de muncă pentru industria de armament. Călătorea peste tot, inspecta înființarea vreunei fabrici, sau stadiul vreunui proiect, sau rezolva conflictele dintre directorii fabricilor și ofițerii supraveghetori ai deținuților, sau asculta nemulțumirile angajatorilor legate de munca deținuților ori de felul în care erau tratați deținuții. Erau sute de probleme care așteptau să fie rezolvate de el. Era mereu presat de Ministerul Armamentului și Producției de Război și de Organizația Todt să furnizeze din ce în ce mai mulți deținuți, iar din partea Auschwitz de plângerile eterne privind numărul mult prea mare de transporturi. Maurer era ocupat până peste cap. Dar nu era niciodată prea mult pentru el și, în pofida caracterului său energic, își păstra întotdeauna calmul.

Ca rezultat al solicitărilor sale permanente de a fi transferat pe front și la propunerea lui Kammler, i s-a dat postul de comisar al diviziei de servicii speciale a lui Kammler din ianuarie până la mijlocul lui aprilie 1945; apoi divizia a devenit corp de artilerie.

Maurer avea înțelegere pentru tot ce ținea de deținuți, deși nu îi privea decât ca pe o potențială forță de muncă. Refuza să accepte că selecția sau reținerea unui număr prea mare de evrei pentru

muncă avea ca rezultat direct deteriorarea condițiilor de la Auschwitz, urmată de o deteriorare similară în toate celelalte lagăre. Însă era indubitabil așa.

ANEXA 7

Globocnik
SS Gruppenführer Globocnik era șeful SS și al Poliției Lublin

Curând după începutul campaniei din Rusia, Reichsführerul SS a ordonat ridicarea unui lagăr de concentrare la Lublin. Inspectorul lagărelor de concentrare, Glücks, a preluat de la Globocnik terenul ales în acest scop, împreună cu cele necesare pentru înființarea lagărului, și l-a instalat comandant pe Koch (care până atunci fusese comandant la Buchenwald). Globocnik a promis atunci să îi trimită lui Glücks cantități enorme de pături, cearșafuri și încălțări, precum și ustensile de gătit, instrumente chirurgicale și medicamente care să fie folosite în lagărul de concentrare. Până la urmă, Glücks a venit la Auschwitz și m-a autorizat să mă duc la Lublin și să aleg ce am nevoie. L-am vizitat la sosire pe Globocnik, însoțit de ofițerul administrativ, Wagner[186]. După multă alergătură, am reușit să adunăm destule materiale care să ne fie de folos la Auschwitz. Nu îmi amintesc acum exact ce anume, dar

[186] Rudolf Wagner (1913-1943), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 812393 din 1931); membru SS (nr. 104377 din 01.11.1932); șef al administrației lagărului de concentrare Dachau (1934-1939); transferat în cadrul Diviziei 3 Blindate SS „Cap de Mort" (10.11.1939-01.10.1940), a luat parte cu această unitate la campania militară din Vest; șef al administrației lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz (01.10.1940-15.07.1942); transferat în cadrul Diviziei 3 Blindate SS „Cap de Mort" (15.07.1942-15.03.1943); mort pe Frontul de Est la 15.03.1943; SS-Hauptsturmführer (n. edit.).

știu că erau niște aparate și instrumente medicale și medicamente. În orice caz, prada era neînsemnată comparativ cu ce ne promisese Globocnik. Erau obiecte rechiziționate din zona Lublinului care fuseseră îngrămădite talmeș-balmeș în clădirea unei fabrici.

În timpul acestei tranzacții am ajuns să îl cunosc pe Globocnik. Își dădea mare importanță, fiind împuternicit de Reichsführerul SS să înființeze posturi de poliție fortificate în teritoriile ocupate. Își făcea niște planuri fantastice, să întindă un lanț de asemenea posturi până la Urali. Nu vedea nicio dificultate în acest sens și nu voia să asculte obiecțiile. Voia să nimicească evreii până la ultimul în zona respectivă, cu excepția celor de care avea nevoie pentru construirea posturilor „sale" de poliție. A propus colectarea bunurilor evreilor într-un centru special pentru a fi folosite de către SS. Vorbea despre toate acestea în dialectul său vienez cu atâta nonșalanță, așezat în fața șemineului într-o seară, de parcă ar fi fost vorba de o aventură nevinovată. Am fost de-a dreptul șocat de Globocnik care, după relatările lui Glücks, se presupunea că ar fi extrem de competent și ținut în mare respect de Reichsführerul SS.

Primele mele impresii s-au dovedit a fi corecte. Globocnik era un înfumurat care își băga nasul peste tot, al cărui scop principal era să se pună pe el însuși în prim-plan și să își descrie planurile nerealiste de parcă ar fi fost deja puse în practică măcar în parte. El și numai el putea înfăptui lucrurile așa cum trebuia, indiferent dacă era vorba de exterminarea evreilor, de evacuarea polonezilor sau de utilizarea bunurilor confiscate. Era în stare să îi înșire lui Himmler cele mai fantastice născociri. Acesta îl credea și îl ținea în funcție, deși devenise insuportabil și era atacat din toate părțile de SD, de guvernatorul general și de guvernatorul de district.

Nu știu ce a dus la concedierea sa în final. A părăsit Lublinul și s-a dus la Triest ca ofițer SS de grad înalt și ofițer de poliție. Nu știu nimic din ce a făcut acolo.

A doua ocazie cu care am avut de-a face cu el a fost la Lublin în primăvara anului 1943. Existase o dispută între noi privind niște mașinării și unelte pe care ordonase ca reprezentanța locală a DAW (care îi era subordonată la vremea respectivă) să o transfere celei de la Auschwitz. Descrisese niște rable străvechi ca fiind utilaje moderne și folosise aceeași descriere și în raportul către Pohl.

Din moment ce dăduse personal ordin pentru aceste înșelăciuni, nu era prea mândru de ele, dar s-a prefăcut că nu contează, nu a comentat nimic și mi-a dat cinci utilaje într-adevăr moderne de care era urgentă nevoie la unitățile DAW de la Auschwitz.

Ofițerul meu administrativ, Möckel[187], trebuia să regleze conturile cu departamentul său, care îl anunțase pe Pohl că echipamentele promise fie nu fuseseră livrate, fie fuseseră livrate doar parțial, în cantitate neglijabilă. S-a promis livrarea pe scară largă, dar nu s-a întâmplat nimic.

La vremea respectivă a sosit la Lublin șeful biroului de personal SS, Obergruppenführer von Herff[188], pentru a cunoaște ofițerii

---

[187] Karl Möckel (1901-1948), ofițer SS. Membru NSDAP (nr. 22293 din 26.11.1925); membru SS (nr. 908 din 24.12.1926); ofițer SS în Departamentul Administrativ al SS (din 01.10.1933); ofițer în Statul Major personal al lui Heinrich Himmler (din 11.1935); șef al Serviciului Audit în cadrul trupelor SS și al Departamentului Principal din conducerea superioară SS (11.1933-04.1939); șef de departament în Departamentul Principal pentru Economie și Administrație (din 20.04.1939); șef al Departamentului WIII-Întreprinderi de Aprovizionare în Departamentul Central SS pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS (din 02.1942); șef al administrației în lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz (20.04.1943-01.1945); transferat în Statul Major al Comandantului Poliției și SS în Zona Operativă Coasta Adriaticii (01-05.1945). Capturat de autoritățile militare americane în mai 1945, a fost ulterior extrădat în Polonia. Condamnat la moarte pentru crime de război de Tribunalul Suprem (la 22.12.1947), a fost executat la Cracovia în 24.01.1948. SS-Obersturmbannführer (din 20.04.1936); SS-Standartenführer (din 30.01.1937); SS-Oberführer (din 20.04.1939) (n. edit.).

[188] Maximilian von Herff (1893-1945), militar de carieră și ofițer SS. A intrat în armată (1914) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918); după

din departamentul lui Globocnik. Globocnik a profitat de ocazie să îi arate întreprinderile sale model. Pentru început l-a îndemnat să inspecteze cantitățile impresionante de obiecte confiscate de la evrei, depozitate în fosta fabrică de avioane, precum și atelierele „sale" evreiești, care produceau niște produse absolut execrabile, de la perii la prești. Felul său de a face lucrurile nu se putea descrie decât ca ostentativ. Evreii de acolo, care organizaseră de fapt totul, îi păcăliseră efectiv pe Globocnik și pe ofițerii săi. Își creaseră cât mai multe poziții de supraveghetori și își încheiau propriile afaceri. Acest lucru mi s-a confirmat mai târziu de adjutantul lui Globocnik, Höfle...

După cum era de așteptat, privea lagărul de concentrare de la Lublin drept lagărul „său". Emitea ordine și instrucțiuni către comandanți care le contraziceau complet pe cele date de Inspectoratul Lagărelor de Concentrare sau de Pohl. Prin urmare, se iscau mereu conflicte. Globocnik însă reușea mereu să îl îmbrobodească pe Reichsführerul SS pentru că îi reamintea ce poziție specială are Lublin. Nu prea îi păsa de instrucțiunile sosite de la RSHA. Organiza execuții după plac. Construia lagăre de muncă pentru deținuți unde voia el, fără să îi pese câtuși de puțin de Pohl sau de DII, deoarece le considera lagărele „lui" și deținuții „lui". La fel considera că Sobibor, Belczek și Treblinka sunt centrele „lui" de exterminare.

---

război este preluat în Reichswehr; ofițer în Regimentul 18 Cavalerie (1926-1928); ofițer în Regimentul 15 Infanterie (1928-1935); ofițer în Statul Major al Corpului VIII Armată (16.03.1935-03.01.1939); adjutant în Statul Major al Corpului XVII Armată (03.01.1939-11.11.1940); comandant al Regimentului 15 Pușcași (11.11.1940-01.12.1941); preluat în Waffen-SS (din 01.12.1941); membru SS (nr. 405894 retroactiv din 01.10.1939); șef al Departamentului Personal din conducerea superioară SS (20.04.1942-08.05.1945). Luat prizonier de armata britanică în mai 1945, a murit în lagărul de prizonieri Grizedale Hall la 06.09.1945. SS-Brigadeführer (din 20.04.1942); SS-Gruppenführer (din 30.01.1943); SS-Obergruppenführer (din 20.04.1944) (n. edit.).

Eichmann, care îl cunoștea pe Globocnik de pe vremea activităților ilegale ale SS de dinaintea invaziei Austriei, era foarte deranjat de acesta. În vreme ce eu îl tot rugam pe Eichmann să nu îmi mai trimită atât de multe transporturi de evrei la Auschwitz, Globocnik repeta că nu primește destule. Voia să fie pe primul loc cu exterminările „lui" și cu colecția „lui" de obiecte de preț.

Consilierul său pe problema exterminărilor era SA Oberführer Oldenburg[189], de la cancelaria Führerului, care înainte de război inventase metode de lichidare a pacienților cu tulburări mentale.

Dintre centrele de exterminare ale lui Globocnik, am văzut Treblinka în decursul aceluiași tur de inspecție. Lagărul de instrucție de la Trawniki era de asemenea creația lui Globocnik. Voia să formeze o unitate separată de paznici ruși și obținuse aprobarea Reichsführerului SS.

După cum era de așteptat, acești paznici, numiți polițiști, nu prezentau deloc încredere. Mi s-a trimis și mie o companie la Auschwitz. După scurt timp, cincisprezece dintre ei au fugit cu toate armele și muniția pe care au putut pune mâna, iar în timpul urmăririi au tras în urmăritori și au ucis trei ofițeri. Au fost capturați toți, cu excepția a trei care au reușit să scape. Compania a fost de îndată desființată și oamenii distribuiți prin diferite zone ale lagărului.

Adjutantul său, Höfle, a venit la Oranienburg în 1944 și ar fi trebuit să ocupe poziția de Schutzhaftlagerführer. În pofida lipsei de ofițeri potriviți, până și Glücks i-a refuzat postul. Învățase prea multe de la Globocnik. De la Höfle am aflat câte ceva despre Globocnik și mașinațiile sale.

Globocnik voia să înființeze o importantă așezare germană în teritoriul „său". În acest scop, a ales zona din jurul orașului Zamość. I-a promis Reichsführerului SS că va muta 50 000 de coloniști germani în decurs de un an, ca model pentru marile așezări ce se

[189] Persoana amintită în text nu a putut fi identificată (n. edit.).

intenționa a fi înființate mai târziu în teritoriile îndepărtate din est. Voia să strângă vitele și utilajele necesare pentru aceasta în cel mai scurt timp posibil. Dar districtul ales de el era ocupat de țărani polonezi. Astfel încât s-a apucat de îndată să îi evacueze. Nu îi păsa câtuși de puțin unde se vor duce și a lăsat aceasta pe seama EWZ[190] sau RSHA sau BDS de la Cracovia. Principala sa grijă era să pregătească zona pentru sosirea celor 50 000 de coloniști. După descrierile lui Höfle, proiectul lui Globocnik trebuie să fi fost o catastrofă. Mai mult, nici măcar coloniștii germani nu erau deloc mulțumiți. Nu li se îndepliniseră speranțele și trudeau din greu în condiții neobișnuite, așteptând în zadar ajutorul lui Globocnik.

În vara anului 1943, Globocnik a vizitat Auschwitz la ordinul lui Himmler pentru a inspecta crematoriile și metodele de exterminare. Însă nu a fost deloc impresionat. Propriile sale instalații acționau mult mai rapid și a început să recite cifre pentru a sublinia rata zilnică de exterminare (de exemplu, îmi amintesc că spunea că la Sobibor sosesc zilnic *cinci* trenuri) și cantitatea enormă de bunuri confiscate. Exagera fără jenă de câte ori avea ocazia. Întotdeauna am avut impresia că el chiar crede ce spune. Știam de la Eichmann că, din motive tehnice legate de mersul trenurilor, nu pot ajunge la Sobibor decât două trenuri pe zi.

După încorporarea Austriei, Globocnik a devenit Gauleiter la Viena. A făcut atâtea neghiobii însă, încât a trebuit înlăturat curând.

În realitate, ca persoană, era plin de bune intenții și, după mine, minciunile sale izvorau din înfumurarea și aerele sale. Dacă a reușit sau nu să profite personal de haosul în care a transformat acțiunea Reinhardt la Lublin, nu știu, dar nu m-aș mira. Ofițerii și oamenii din „teritoriul său" cu siguranță și-au burdușit buzunarele.

---

[190] Einwandererzentralstelle (EWZ), instituție creată în octombrie 1939 de regimul nazist, ce se ocupa de colonizarea și naturalizarea etnicilor germani strămutați în teritoriile ocupate în Polonia (n. edit.).

Tribunalele speciale SS erau ocupate până peste cap și au fost pronunțate mai multe sentințe cu moartea.

Devenise aproape o manie a lui Globocnik să rechiziționeze și să utilizeze tot ce prindea. Voia să îi poată trimite Reichsführerului SS sume enorme de bani și să îl întreacă până și pe Pohl cu „afacerile sale". Era complet lipsit de scrupule și nici măcar nu își punea problema dacă are dreptul să confiște bunurile respective sau nu. Această atitudine îi influența firește și pe subordonații săi și, deoarece nu îi controla aproape deloc, mulți rechiziționau pe cont propriu și făceau afaceri prospere sau pur și simplu furau tot ce le venea la îndemână.

Subordonații lui Globocnik erau o adunătură de ticăloși. Însă au reușit să se facă indispensabili și să îi câștige favoarea, ceea ce nu a fost greu, dacă ne gândim cât de puțin cunoștea oamenii. Când trebuiau mușamalizate tâlhăriile comise de ei, Globocnik îi ajuta, atât din bunăvoință, cât și pentru a-și ascunde propriile intrigi.

Reichsführerul SS îl credea pe cuvânt că în zona sa domnește prosperitatea și o ordine exemplară.

ANEXA 8

Eicke
Primul inspector al lagărelor de concentrare a fost SS Obergruppenführer Theodor Eicke

Poate fi considerat fondatorul tuturor lagărelor de concentrare, cu excepția Dachau. Tot el le-a conceput forma și organizarea.

Eicke provenea din Renania și, în timpul Primului Război Mondial, a luptat pe toate fronturile și a fost de mai multe ori rănit și decorat. După ocuparea Renaniei, a jucat un rol însemnat în cadrul mișcării de rezistență împotriva francezilor. A fost condamnat la moarte în contumacie de către un tribunal militar francez și a rămas în Italia până în 1928. Când a revenit acasă, s-a înscris în NSDAP și a devenit membru SS.

În 1933, Reichsführerul SS l-a scos din Allgemeine SS și l-a făcut colonel și comandant la Dachau, unde doi dintre predecesorii săi fuseseră deja concediați pentru incompetență. Eicke a început pe loc reorganizarea lagărului după propriile idei.

Eicke era un nazist inflexibil, de modă veche. Toate acțiunile sale izvorau din convingerea că național socialismul a făcut multe sacrificii și a purtat o bătălie îndelungată până să ajungă la putere și că această putere trebuie acum folosită împotriva tuturor dușmanilor noului stat. Din acest punct de vedere privea el lagărele de concentrare.

În opinia sa, deținuții erau dușmanii statului, care trebuiau tratați fără milă și distruși dacă se împotriveau. Sădea aceeași atitudine în mintea ofițerilor și soldaților de sub comanda lui. Când și-a preluat postul de comandant, majoritatea soldaților, precum și ofițerii din posturile mai importante proveneau din rândurile poliției bavareze. Eicke ura poliția cu înverșunare, mai ales pe cea regională, pentru că le făcuse viața grea naziștilor în primii ani de după înființarea organizației. În scurt timp a înlocuit toți polițiștii (în afară de doi, pe care i-a adus în SS) cu soldați SS și i-a izgonit pe „laponesten", cum li se spunea în argoul din lagăr.

Deținuții erau brutalizați și biciuiți la cea mai mică abatere. Pedepsele corporale aveau loc în prezența efectivului de soldați (trebuiau să fie prezente cel puțin două companii) cu scopul de a-i călí. Recruții în special erau siliți să asiste în mod regulat la aceste acțiuni.

La vremea respectivă, deținuții erau aproape exclusiv deținuți politici, din partidul comunist bavarez, din partidul social-democrat și din partidul popular bavarez.

Instrucțiunile lui Eicke au fost de la început până la sfârșit aceleași: în spatele sârmei ghimpate se ascunde dușmanul, care urmărește tot ce faceți, pentru a se putea folosi de slăbiciunile voastre. Nu vă lăsați păcăliți, arătați-le colții. Oricine dă dovadă de un dram de compasiune față de acești dușmani ai statului trebuie să dispară din rândurile noastre. Soldații mei trebuie să fie duri și pregătiți pentru orice și nu e loc printre noi pentru cei slabi.

Însă Eicke nu tolera ca soldații să inițieze propriile acțiuni de pedeapsă. Deținuții trebuiau tratați dur, dar corect și pedepsiți numai când ordona el. A organizat supravegherea lagărului propriu-zis ca să îl poată ține sub control.

A construit treptat întregul lagăr și i-a dat forma care a fost folosită apoi ca model pentru toate lagărele de concentrare. A instruit paznicii să fie duri, să își îndeplinească îndatoririle corect, dar și să nu ezite să scoată arma dacă evada vreun „dușman al statului".

Pedepsea sever orice abatere din partea soldaților. Însă aceștia îl iubeau pe „papa Eicke", cum îl numeau. Seara ședea cu ei la popotă sau în barăci. Le vorbea pe limba lor, se preocupa de grijile lor și îi învăța cum să devină ce voia *el*, niște indivizi aspri și duri care să nu se dea înapoi de la nimic ce le ordona el.

„Toate ordinele trebuie executate, indiferent cât sunt de aspre!" Asta pretindea de la ei și asta le repeta mereu. Iar aceste instrucțiuni li s-au întipărit în minte și au devenit parte din ei. Soldații care păzeau deținuții pe vremea când Eicke era comandant la Dachau au devenit viitorii Schutzlagerführeri, Rapportführeri și alți ofițeri de grad înalt din lagăre. Nu au uitat niciodată învățăturile lui Eicke. Deținuții sunt și vor rămâne dușmanii statului.

Eicke își cunoștea oamenii și știa cum să îi influențeze, iar instruirea pe care le-o făcea era gândită cu efecte pe termen lung.

În 1934 a devenit primul inspector al lagărelor de concentrare. La început își desfășura activitatea de la Dachau, dar mai târziu s-a mutat la Berlin, să fie aproape de Reichsführerul SS.

Acum s-a apucat cu mare entuziasm să remodeleze lagărele existente, Esterwegen, Sachsenburg, Lichtenburg și Columbia, după modelul Dachau. Transfera mereu ofițeri și soldați de la Dachau în alte lagăre pentru a le injecta „spiritul Dachau" și o doză de militărie prusacă.

Reichsführerul SS îi dădea mână liberă, știind că nu e nimeni mai potrivit căruia să îi poată încredința lagărele. Himmler s-a declarat adesea în favoarea părerilor lui Eicke privind lagărele de concentrare și „dușmanii statului".

La Berlin, Eicke s-a convins că „instrucția" militară de tip bavarez, plină de voioșie și camaraderie, cu multe chefuri și bere bavareză, nu era nici pe departe potrivită pentru antrenarea unui soldat cu adevărat eficient, care să poată fi folosit pentru orice sarcină.

Prin urmare, a căutat un „instructor" prusac și a găsit unul în persoana lui Schulze[191], un căpitan de poliție, pe care l-a însărcinat să sădească spiritul prusac în frivolele metode bavareze și să antreneze ofițerii și soldații după tradiționalul model prusac. A stârnit astfel multă antipatie la Dachau, când „porcul prusac" și-a impus sistemul său dur de instrucție. Veteranii de la Dachau nu au reușit nicicum să îl accepte și i-au pus atâtea piedici lui Schulze încât după un an au reușit să scape de el.

I s-a spus că motivul concedierii sale bruște a fost că, deși era un ofițer excelent și obținuse rezultate deosebite cu metodele sale de instrucție, nu era național-socialist sau membru SS și deci nu înțelegea cum să abordeze soldații!

Eicke și-a păstrat și după ce a devenit inspector obiceiul de a sta de vorbă cu soldații și cu ofițerii de grad inferior, fără ca superiorii lor direcți să fie de față. Astfel se bucura de o popularitate și de un devotament în rândurile oamenilor săi care era neobișnuit până și în cadrul SS (unde se punea accent deosebit pe camaraderie) și care nu a scăpat atenției Reichsführerului SS. Ofițerii de grad înalt dezaprobau însă acest obicei al lui Eicke. În primul rând, Eicke ajungea să afle tot ce se petrecea în lagăr și nu i se putea ascunde nimic important. În al doilea rând, era informat în permanență privind comportamentul ofițerilor SS, la datorie și în timpul liber, iar soldații profitau fără îndoială de ocazie și răspândeau niște povești răutăcioase. Mulți ofițeri SS au fost trași la răspundere

[191] Persoana amintită în text nu a putut fi identificată (n. edit.).

de Eicke pentru treburi care nu existau decât în imaginația soldaților care le povestiseră.

Eicke însă și-a atins obiectivul și a ajuns să controleze complet toate lagărele. Mai târziu a instalat în toate lagărele niște cutii poștale care nu puteau fi deschise decât de el și prin care orice soldat sau ofițer putea să îi comunice direct rapoarte, reclamații sau denunțuri. Avea oamenii lui de încredere între deținuții din fiecare lagăr care, fără știrea celorlalți, îl informau despre chestiunile mai importante.

De la începutul activității sale ca inspector al lagărelor de concentrare, Eicke a insistat asupra creșterii efectivului de gardieni în lagăre.

Până la sfârșitul anului 1935, finanțarea lagărelor de concentrare cădea în sarcina districtelor, dar nu și plata soldaților. Până atunci, Eicke își plătise oamenii din contribuții de la buget, subvenții de la partid și credite bancare SS sau profituri de la popotă.

Până la urmă l-a convins pe Reichsführer să îi ceară Führerului să ia o decizie în acest sens. Führerul a autorizat înființarea a douăzeci și cinci de companii a câte 100 de soldați care să fie plătiți din fonduri de stat. Finanțarea lagărelor de concentrare a rămas responsabilitatea districtelor, cel puțin deocamdată.

Eicke a făcut acum primul pas spre întărirea efectivelor de soldați care au primit mai târziu numele de Totenkopfverbände.

Între timp se făceau planuri și pregătiri pentru construirea de alte lagăre de concentrare. Cumpărarea de terenuri potrivite și stabilirea finanțării au dus la mari dificultăți pe care Eicke a reușit să le învingă prin perseverență.

S-au înființat Sachsenhausen și Buchenwald. Lucrările de construcție au fost efectuate de deținuți sub supravegherea administratorilor lui Eicke, care erau singurii răspunzători de felul în care se executa construcția. Ca rezultat, a izbucnit un conflict cu

Pohl, care între timp fusese făcut responsabil cu toate operațiunile de construcție din cadrul SS și de finanțarea lor.

Lagărul Esterwegen a fost desființat și transferat la Sachsenhausen, la fel și Berlin-Columbia. Sachsenburg, Lichtenburg și Bad Sulza au fost transferate la Buchenwald. Lichtenburg a devenit apoi lagăr pentru femei. În plus, înainte de război, Flossenbürg, Mauthausen și Gross-Rosen erau de asemenea administrate de Eicke. La început, erau exclusiv lagăre de muncă, pe care Eicke intenționa să le folosească în carierele achiziționate de SS, dar au devenit în curând lagăre de concentrare independente.

Eicke a construit toate aceste lagăre într-o manieră discreționară, iar în permanentele sale conflicte de opinie cu Pohl se baza pe experiența câștigată.

Pohl deja voia mai mult spațiu de cazare pentru deținuți și întrevedea mai clar evoluția viitoare a lagărelor decât Eicke, care adopta o atitudine îngustă. Eicke voia să mențină lagărele compacte, pentru a putea fi păzite mai ușor și se împotrivea oricărei expansiuni însemnate. Iată un exemplu, la care am asistat și eu când eram adjutant la Sachsenhausen.

Suntem în 1938. Se planifică ridicarea unui nou lagăr pentru femei. Lichtenburg nu e potrivit ca lagăr de concentrare și este prea mic. După multe căutări, Pohl și Eicke aleg o zonă de lângă Ravensbrück, pe malul lacului. Reichsführerul SS își dă încuviințarea. Are loc o întâlnire între Pohl și Eicke, chiar la fața locului, pentru a stabili detaliile construcției. Este solicitată prezența comandantului de la Sachsenhausen care urmează să trimită deținuții pentru munca de construcție și care trebuie să asigure și cazarea acestora. Și eu sunt de față. Încă nu s-a decis mărimea lagărului de femei. Eicke estimează că nu se va depăși niciodată numărul de 2 000 de deținute. Pohl vrea să construiască un lagăr pentru 10 000 de deținute. Eicke spune că e nebun și că exagerează.

Pohl vrea ca lagărul să fie construit în așa fel încât să se poată extinde în viitor dacă se depășește efectivul estimat. Eicke ține cu dinții la cifra sa de 2 000 și consideră că până și aceasta este nerezonabil de mare. Eicke are câștig de cauză!

Este ridicat lagărul de femei Ravensbrück, care trebuie mărit mereu, în cele mai improprii condiții și deloc metodic. Până la urmă, la Ravensbrück au fost aduse până la 25 000 de femei. Erau înghesuite în cele mai groaznice condiții, cu consecințele inevitabile. Judecata lui Pohl fusese corectă și vizionară. Eicke a fost întotdeauna îngust la minte și meschin în privința construirii lagărelor.

Incapacitatea sa de a prevedea lucrurile a dus la imposibilitatea de a lărgi vechiul lagăr pentru a face loc numărului imens de persoane care au fost internate pe timpul războiului.

Extinderea lagărului a continuat, totuși, în detrimentul deținutelor, înghesuite și mai cumplit. Am descris deja consecințele acestei supraaglomerări. Nu numai că era practic imposibil să fie adăugate barăci noi, dar nu se puteau îmbunătăți nici instalațiile de apă și cele sanitare, care abia de erau suficiente și în condiții normale. În acest fel au fost cauzate lipsurile ce au urmat și care nu au mai putut fi remediate.

În contrast cu îngustimea de care dădea dovadă în privința lagărelor de concentrare, Eicke era de o generozitate fără precedent când venea vorba de soldați. *Întărirea Totenkopfverbände devenise principala sa preocupare*. Lagărele de concentrare, pline de „dușmanii statului", nu erau decât un mijloc de care se folosea.

La conferințele ulterioare pe tema bugetului invoca mereu argumente de nezdruncinat privind pericolul reprezentat de „dușmanii statului" și, prin urmare, necesitatea de a crește efectivul de pază.

Noile barăci, aflate în construcție, nu erau niciodată destul de mari sau destul de spațioase pentru el. Mobilierul nu era niciodată

destul de confortabil. Pentru fiecare pătrățică de spațiu economisit pe teritoriul lagărului propriu-zis, soldații primeau de zece ori mai mult. Trebuia să negocieze cu Pohl pentru a obține banii necesari pentru mobilarea barăcilor soldaților.

Eicke nu era un bun cunoscător al firii umane și se lăsa mereu păcălit de aparențe și de vorbe iscusite din partea unor indivizi care știau cum să pretindă că sunt pricepuți și talentați, astfel încât le acorda acestora mult prea multă încredere. Părerile sale despre oameni erau de multe ori influențate de evenimente neprevăzute sau chiar de dispoziția în care se afla. Dacă un ofițer SS făcea ceva ce nu-i convenea lui Eicke, sau dacă lui Eicke pur și simplu nu-i plăcea de el, atunci era recomandabil ca acesta să își aranjeze transferul cât mai rapid din preajma lui Eicke.

Toți ofițerii (spera să poată convinge soldații să îi adopte părerile) pe care îi considera nepotriviți pentru postul ocupat fie erau transferați din subordinea sa, fie (după 1937 când, la propunerea sa, lagărele de concentrare au fost separate de restul serviciului) transferați în alt lagăr de concentrare. Prin urmare, comandanții se pricopseau cu tot felul de ofițeri incompetenți de care Eicke nu voia să scape complet fiindcă erau membri veterani de partid sau de SS. Comandanții lagărelor n-aveau decât să își bată capul cu ei. Erau mereu transferați de pe un post pe altul și majoritatea ajungeau până la urmă la Auschwitz, care ajunsese să fie folosit de Inspectoratul Lagărelor de Concentrare ca un fel de coș de gunoi pentru personalul nedorit. Dacă Eicke i-ar fi dat pur și simplu afară, lagărele de concentrare ar fi fost scutite de multe neplăceri și multă brutalitate. Efectele filosofiei lui Eicke au continuat să se facă simțite mulți ani.

Tot ignoranței lui Eicke privind firea umană i se datorează și faptul că avea deplină încredere în comandanți precum Koch și Loritz și nu îi înlătura nici după cele mai dezagreabile incidente. Li se permitea să își facă de cap în lagărele pe care le comandau.

Le făcea pe plac întotdeauna și nu intervenea niciodată în treburile lor, deși era ținut la curent cu tot ce se întâmpla.

După separarea trupelor de lagărele de concentrare, Eicke nu s-a mai interesat de ele atât de mult ca până atunci. Principala sa preocupare au devenit unitățile de soldați. Extinderea lagărelor de concentrare avea loc cu aprobarea lui, dar nu-l mai interesau decât aparențele și nu-i mai păsa de organizarea interioară. Rămăsese obsedat de ideea „dușmanilor statului", deși nu mai era la curent cu situația actuală. Doar zece la sută dintre deținuții din lagărele de concentrare mai erau deținuți politici, restul fiind infractori de profesie, antisociali și așa mai departe. Ordinele și regulamentele lui Eicke din ultimii ani cu privire la deținuți au fost scrise la birou și se bazau pe experiențele și opiniile formate la Dachau. Nu a mai făcut inovații și reorganizări. În pofida capacității sale infinite de muncă și a rezilienței sale și în pofida pasiunii sale pentru îmbunătățiri și reforme, nu mai avea nimic de oferit lagărelor de concentrare. Toată energia sa era îndreptată către soldați. Poziția sa ca inspector al lagărelor de concentrare *era pur nominală.*

Când trupele germane au pătruns în regiunea sudetă, Eicke se afla la unitatea Totenkopf din Bavaria Superioară, după cum s-a numit ulterior regimentul de gardă de la Dachau. Regimentul 4 a fost prezent la ocuparea Danzigului. Unități izolate au luat parte și la campania din Polonia. După campanie, Eicke a primit ordin de la Führer să formeze cât de rapid posibil Totenkopfverbände. El însuși a fost făcut general-locotenent.

La începutul războiului, toate unitățile Totenkopf din lagăre au fost înlocuite de rezerviști din Allgemeine SS. S-a încercat același lucru temporar și în timpul ocupației Cehoslovaciei. A dat naștere la multe dificultăți, deoarece rezerviștii veterani habar nu aveau cum să păzească deținuții și mulți nu mai erau apți fizic pentru cerințele dure ale serviciului militar. Infractorii de profesie

au profitat rapid de situație și s-au folosit de aceștia să evadeze sau să comită alte infracțiuni.

Lagărul de concentrare Dachau a fost evacuat pentru a permite formarea diviziei Totenkopf, iar deținuții au fost transferați la Flossenbürg și Mauthausen. După ce a fost formată divizia T și a plecat la instrucție, deținuții au fost aduși înapoi.

În timpul formării diviziei, Brigadeführer Glücks, care până atunci fusese adjutantul inspectorului lagărelor de concentrare, a fost numit inspector la ordinul Reichsführerului SS.

Divizia Totenkopf a luat parte la luptă pentru prima oară în Franța și a fost apoi folosită în timpul ocupației la frontiera cu Spania, până la începutul campaniei din Rusia, unde a fost implicată permanent acolo unde se duceau luptele cele mai grele. Au fost încercuiți de mai multe ori, ca la Demiansk, și au suferit pierderi îngrozitoare.

Comportamentul lui Eicke în decursul formării diviziei a fost tipic pentru el.

Departamentele din armată se străduiau din răsputeri să împiedice și să întârzie înființarea. Nu se hotărau dacă să fie o divizie motorizată, de cavalerie sau parțial motorizată.

Cu un calm imperturbabil, Eicke îi lăsa să se agite și își însușea de fiecare dată când prindea ocazie armele și echipamentele de care avea nevoie. Așa a strâns toată artileria grea din niște transporturi cu destinația România.

Instruirea gardienilor din serviciul activ a început acum să dea roade.

Realizările diviziei Totenkopf nu au fost posibile decât datorită instrucției de fier pe care o impusese Eicke soldaților și datorită devotamentului pe care îl aveau față de el.

În primăvara anului 1942 avionul său a fost doborât în timpul unui zbor de recunoaștere lângă Harkov, în timp ce căuta compania de tancuri aflată sub comanda ginerelui său. Nu a fost găsită

decât o bucată din uniforma lui cu Crucea Cavalerului cu Frunze de Stejar și Spade.

Astfel, a avut parte de moartea ca soldat pe care o căuta încă de când, cu scurtă vreme înainte, căzuse pe front unicul său fiu.

ANEXA 9

Glücks
Al doilea inspector al lagărelor de concentrare a fost SS Gruppenführer Richard Glücks

Glücks provenea din Düsseldorf și petrecuse în Argentina mai mulți ani înainte de Primul Război Mondial. Când a izbucnit războiul, a trecut de controalele britanicilor ascunzându-se la bordul unei nave norvegiene, iar în cele din urmă s-a înrolat în armată. A servit ca ofițer de artilerie pe tot timpul războiului. După război a fost numit ofițer de legătură pe lângă comisia de armistițiu, iar mai târziu s-a înscris într-un Freikorps din districtul Ruhr. Până la venirea la putere a lui Hitler, s-a ocupat de afaceri.

Glücks a fost unul dintre primii membri de partid și de SS. În SS a făcut parte din conducerea sectorului de vest, iar după câțiva ani a primit comanda unui regiment din Allgemeine SS la Schneidemühl. În 1936 a devenit adjutantul lui Eicke la Inspectoratul Lagărelor de Concentrare.

Atitudinea lui Glücks era tipică pentru funcționarul care nu are habar de partea practică a lucrurilor. Își imagina că poate dirija totul de la biroul său. Ca subordonat al lui Eicke, nici nu își făcea simțită prezența în legătură cu lagărele de concentrare, iar vizitele ocazionale pe care le-a făcut împreună cu Eicke în lagăre nu au avut niciun efect asupra lui, căci nu vedea și nu înțelegea nimic.

Și nici nu avea vreo influență asupra lui Eicke în calitatea sa de adjutant, deoarece Eicke se preocupa singur de aceste probleme, în principal prin intermediul discuțiilor pe care le purta cu comandanții în timpul vizitelor în lagăre.

Dar Eicke îl aprecia, iar opiniile lui Glücks privind problemele de personal erau practic decisive, spre dezavantajul subordonaților comandanților. Mai mulți comandanți au încercat să treacă peste Glücks, dar nimeni nu putea clinti părerea favorabilă a lui Eicke despre el.

La izbucnirea războiului, după cum am mai spus, gărzile din serviciul activ au fost transferate pe front și locul lor a fost luat de rezerviștii din Allgemeine SS.

În plus, noile unități Totenkopf erau formate din rândurile tinerilor, cu intenția inițială de a întări poliția și trupele de ocupație. Eicke a devenit „inspector general al Totenkopfverbände și al lagărelor de concentrare", iar Glücks adjutantul său. Când Eicke a primit sarcina de a înființa divizia Totenkopf, inspectoratul general al formațiunilor Totenkopf a fost preluat de biroul administrativ al Waffen SS sub Jüttner[192], iar Glücks a devenit inspector al lagărelor de concentrare și subordonat biroului administrativ (mai târziu sediul central) al Waffen SS. În 1941, Inspectoratul

[192] Hans Jüttner (1894-1965), ofițer SS. A intrat voluntar în armată (1914) și a participat la Primul Război Mondial (1914-1918), fiind trecut în rezervă cu gradul de locotenent-major în 1920. Membru NSDAP (nr. 541163 din 1931); membru SS (nr. 264497 din 05.1935); ofițer în cadrul Departamentului Inspecții al trupelor SS (din 1936); inspector al trupelor de rezervă ale Diviziei „Cap de Mort" (din 1939); șef al Departamentului Comandă al trupelor SS (din 1940); șef de Stat Major al Oficiului Central de Conducere SS (din 1940); șef de Stat Major al Armatei de rezervă (din 21.07.1944); adjunct al lui Heinrich Himmler în calitate de șef al Înzestrării Armatei de uscat și comandant al Armatei de rezervă (din 21.07.1944). Arestat de autoritățile militare britanice la 17.05.1945, a fost condamnat în 1948 inițial la 10 ani de muncă silnică, sentință redusă ulterior la 4 ani. SS-Brigadeführer (din 20.04.1941); SS-Gruppenführer (din 20.04.1941); SS Obergruppenführer (din 21.06.1943) (n. edit.).

Lagărelor de Concentrare a fost încorporat în RSHA ca departamentul D.

Reichsführerul SS nu a avut niciodată mare încredere în Glücks și s-a gândit de mai multe ori să îl mute în altă funcție. Dar Eicke și Pohl i-au luat întotdeauna apărarea, așa că a rămas inspector în continuare.

Numirea lui Glücks ca inspector nu a avut niciun efect în privința lagărelor. Glücks a fost mereu de părere că aranjamentele, respectiv ordinele și instrucțiunile lui Eicke nu trebuie schimbate, nici măcar când au devenit evident desuete. Mai mult, aprecia că propria sa poziție de inspector e una temporară. Nu se considera îndreptățit să facă nici cea mai măruntă modificare în organizarea existentă a lagărelor fără permisiunea Reichsführerului SS. Toate schimbările sugerate de comandanți erau fie refuzate, fie amânate. Tot timpul cât a stat în funcție a tremurat de frica Reichsführerului SS. Un telefon de la Himmler îl zăpăcea complet. Dacă trebuia să se prezinte personal în fața lui Himmler, nu era bun de nimic cu câteva zile înainte. Calmul său de altfel imperturbabil îl părăsea de tot când Himmler îi cerea să îi trimită rapoarte sau comentarii.

Așadar, evita tot ce putea duce la o discuție cu Himmler sau la vreun refuz din partea acestuia ori, mai rău, la o mustrare.

Nu îi păsa prea mult de incidentele care aveau loc în lagăre atâta vreme cât nu se vedea silit să le raporteze Reichsführerului.

Evadările trebuiau însă raportate și când avea loc vreuna nu avea liniște. Prima întrebare pe care o punea când începea lucrul dimineața era mereu: „Câți au scăpat?" Auschwitz îi dădea mai multă bătaie de cap decât orice alt lagăr.

Teama sa persistentă de Himmler îi dicta firește întreaga atitudine față de lagărele de concentrare, care era în mare cam asta: faceți ce vreți atâta vreme cât nu ajunge la urechile Reichsführerului SS.

Când i-a devenit subordonat lui Pohl, a respirat ușurat. Cineva mai puternic decât el va putea acum să pareze loviturile. Dar nu

i-a trecut groaza de Reichsführerul SS, deoarece acesta îi cerea încă rapoarte și îl chema în fața lui, deși Pohl îl ajuta să iasă din multe situații dificile.

Nu venea în inspecție în lagăre decât atunci când se ivea un motiv foarte important sau la cererea Reichsführerului SS ori a lui Pohl. După cum spunea adesea, nu vedea nimic în timpul inspecțiilor și se bucura când comandantul nu îl târa peste tot prin lagăr. „E la fel peste tot. Niciodată nu îmi arată ce nu vor să văd, iar în rest am văzut totul de atâtea ori încât nu mi se mai pare interesant." Prefera să stea la popota ofițerilor și să vorbească despre toate subiectele posibile în afară de cele care îi preocupau pe comandanți.

Glücks era caracterizat de o voioșie netulburată, tipică pentru compatrioții săi din Renania, și îi plăcea să caute partea amuzantă a lucrurilor. Găsea ceva de râs la cele mai grave probleme, se amuza și apoi uita de ele și nu lua nicio decizie. Era imposibil să te superi pe el, fiindcă așa era firea lui.

Nu m-a luat niciodată în serios. Considera că grijile și nemulțumirile mele legate de Auschwitz sunt niște exagerări grosolane și era uluit dacă Pohl sau Kammler îmi confirmau părerile. Nu mi-a oferit niciodată niciun fel de ajutor, deși ar fi putut să o facă, de exemplu dacă ar fi transferat de la Auschwitz ofițerii care deveniseră insuportabili. Dar voia să îi scutească pe ceilalți comandanți de o grijă. Făcea orice ca să evite să aibă probleme. Iar Auschwitz nu aducea decât probleme care tulburau pacea sufletească a inspectorului lagărelor de concentrare.

Inspecțiile lui Glücks la Auschwitz nu au fost bune la nimic în practică și nu au adus niciun fel de rezultate. Nu îi plăcea locul. I se părea prea lăbărțat și prost organizat și îi provoca prea multe neplăceri. În plus, comandantul avea atât de multe nemulțumiri și solicitări. Glücks a încercat de două ori să scape de mine, sau să posteze pe cineva deasupra mea, dar îi era teamă de Reichsführer, din pricina numărului mare de evadări, mai mare decât în orice

alt lagăr de concentrare, evadări care îi aduceau atâtea necazuri cu Reichsführerul SS. Auschwitz era ca un ghimpe pentru el, pentru că îi cauza numai probleme și pentru că pe Reichsführerul SS îl interesa prea mult acest loc.

Nu voia să aibă nimic de-a face cu acțiunile de exterminare și nici nu îi plăcea să audă de ele. Faptul că acele condiții catastrofale, survenite mai târziu, erau rezultatul direct al acestor acțiuni era ceva ce nu putea înțelege și adopta în această privință aceeași atitudine neajutorată ca față de toate dificultățile din lagăre, adică le lăsa în general în seama comandanților, să le rezolve cum puteau. „Nu-mi cereți prea mult", era răspunsul pe care îl auzeau mereu comandanții, „Știi mai bine decât mine ce e de făcut." Adesea îl întreba pe Liebehenschel înainte de ședințe: „Ce să le spun comandanților? Nu știu nimic." Acesta era inspectorul lagărelor de concentrare, superiorul comandanților lagărelor, care trebuia să le dea indicații și sfaturi privind dificultățile pe care le întâmpinau și pentru care numai războiul era de vină! Mai târziu, comandanții au început să apeleze la Pohl, spre ciuda lui Glücks.

Glücks era prea slab și nu îi plăcea să își supere subordonații. Era mai ales indulgent cu comandanții și ofițerii mai în vârstă, care erau preferații săi. Unii ofițeri care ar fi trebuit aduși în fața tribunalului SS, sau cel puțin transferați din lagărele de concentrare, erau păstrați de el în funcție din pură bunăvoință.

Tot bunăvoința îl făcea să ierte multe eșecuri comise de adjutanții săi.

Când, după plecarea lui Liebehenschel la Auschwitz, Maurer a devenit adjunctul lui Glücks, iar eu șeful Departamentului DI, Maurer și cu mine am dat afară aproape toți ofițerii adjutanți, care până atunci fuseseră considerați indispensabili. Am avut niște conflicte cu Glücks pe această temă, dar Maurer l-a amenințat că apelează la Pohl, iar Glücks a cedat cu inima grea.

Treptat a lăsat pe seama lui Maurer toate responsabilitățile, pe care nici până atunci nu le îndeplinise cu prea mare conștiinciozitate.

Pe lângă Maurer, pe care trebuia să îl tempereze când considera că este prea dur, singura grijă care i-a mai rămas a fost teama de Reichsführerul SS.

Glücks era opusul lui Eicke în toate privințele. Ambii aveau opinii extreme și erau responsabili de organizarea lagărelor de concentrare într-un fel care a dus inevitabil la tragedie.

Postfață

Editarea critică a autobiografiei fostului comandant de la Auschwitz, Rudolf Höss, reprezintă pentru un istoric — chiar dacă obiectivul urmărit în cazul de față este introducerea în circuitul științific a unei surse istorice de primă importanță pentru studierea Holocaustului — o întreprindere oarecum neobișnuită. De regulă, memoriile unui criminal în masă țin mai degrabă de primele pagini ale presei de scandal, sau de resorturile psihiatriei și au mai puțin de-a face cu istoria ori cu reflecția istorică. În majoritatea cazurilor elaborarea unei postfețe la o ediție critică reprezintă un demers plăcut, mai ales dacă lectura este interesantă și redactată într-o manieră captivantă. Autobiografia lui Rudolf Höss nu conține niciunul dintre ingredientele semnalate anterior. Dimpotrivă, valențele literare lipsesc cu desăvârșire, lectura este anevoioasă, mai cu seamă că autobiografia reprezintă în cea mai mare parte a ei o descriere minuțioasă, în detaliu, a modalității de funcționare a mașinăriei naziste infernale care a trimis la moarte milioane de oameni, lucrarea de față fiind din acest punct de vedere o adevărată cronică a răului.

Cariera lui Rudolf Höss în cadrul SS este strâns legată de ororile lagărelor de concentrare naziste. Format la „școala de la Dachau", primul lagăr de concentrare constituit în Germania nazistă și condus cu o mână de fier de sinistrul Theodor Eicke, Rudolf Höss a avansat treptat în cadrul ierarhiei sistemului concentraționar al celui de-Al III-lea Reich, ajungând să conducă

în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial timp de trei ani cel mai cunoscut lagăr de concentrare și exterminare nazist, Auschwitz, un nume sinonim cu asasinarea a milioane de oameni. Aparent, Rudolf Höss nu a fost un monstru sau un sadic, o persoană care să-și manifeste cruzimea extremă în public. Însă a crezut în mod sincer în misiunea care i s-a încredințat și, cu răbdare și cu metodă diabolice, a construit și dirijat un angrenaj de exterminare nemilos, ordinele sale însemnând practic suprimarea fizică, zilnică, a mii de oameni nevinovați, deportați din aproape toate colțurile Europei.

Autobiografia sa, redactată într-o manieră seacă, aidoma unui raport birocratic, ne relevă profilul unui element provenit din clasa de mijloc, cu o inteligență medie, adept al ordinii și disciplinei, cu preocupări și pasiuni ce pot fi caracterizate drept normale pentru epoca respectivă și care, într-un alt context istoric, ar fi putut poate ajunge un funcționar ori birocrat meritoriu, cu ambiții modeste sau, cel mult, medii. Evoluția și transformarea sa într-unul din cei mai mari criminali ai secolului XX se explică nu numai prin contextul politic rezultat în urma preluării puterii în Germania de către naziști, respectiv prin îndoctrinarea, violența fizică și teroarea în masă ridicate la rangul de politică de stat de către conducerea celui de-Al III-lea Reich, ci și prin obediența, servilismul, lașitatea și acceptarea critică a tuturor măsurilor criminale de către majoritatea societății germane și, în primul rând, a funcționarilor din aparatul de stat, Poliție, Gestapo, SS — deviza acestuia din urmă fiind mai mult decât sugestivă în această privință: „meine Ehre heißt Treue"[193] — iar din acest punct de vedere Rudolf Höss nu a constituit în mod evident o excepție de la regulă.

Autobiografia lui Rudolf Höss ne relevă încă o dată — dacă mai era nevoie — faptul că procesul de degenerare/pervertire al individului și transformarea sa într-un instrument docil al terorii

[193] „Onoarea mea este loialitatea" (în germ.).

instituționalizate dirijate de statul totalitar, precum și degradarea actului politic la nivelul asasinatelor în masă comise împotriva oponenților reali ori imaginari nu pot fi considerate drept o descompunere a civilizației, rezultată în urma acțiunii concertate a unor personalități demonice, ci, dimpotrivă, reprezintă o posibilitate extrem de plauzibilă în societatea modernă. Este nevoie doar de un context politic favorabil, de fanatism ideologic, respectiv de exercitarea discreționară a puterii față de semeni.

Cine era în realitate Rudolf Höss? În conformitate cu datele oferite de dosarul său personal de ofițer SS — păstrat în Bundesarchiv Berlin — Rudolf Höss s-a născut la 25.11.1900 (în realitate un an mai târziu) în Baden-Baden. Atât în lucrarea de față, cât și în documentele din dosarul de ofițer SS, el a susținut faptul că, după absolvirea studiilor gimnaziale în orașul Mannheim, la 01.08.1916 s-a înrolat voluntar în cadrul Regimentului de Dragoni nr. 21, fiind trimis după patru săptămâni de instrucție pe teatrele de operațiuni militare din Turcia/Irak (02.10.1916-06.03.1917) și Palestina (din 30.04.1917). Potrivit aceloraşi surse, cu această mare unitate, Rudolf Höss a participat, printre altele, la luptele pentru Kut-El-Amara și Bagdad, precum și în operațiunile militare din Palestina, fiind rănit de trei ori (la 06.03.1917, 17.11.1917 și 26.12.1918) și decorat pentru actele de vitejie de pe front, atât cu Crucea de Fier clasa I și clasa II, cât și cu alte ordine militare germane și turcești. În urma încheierii Primului Război Mondial, Rudolf Höss s-a întors în Germania după o călătorie plină de peripeții ce l-a purtat prin Turcia, Marea Neagră, Bulgaria, România, Ungaria și Austria, fiind demobilizat în cele din urmă din armata germană la 12.01.1919.

Deși spectaculoase și prezentate într-o manieră mai mult decât credibilă, menite probabil a crea o aură de eroism în jurul personalității sale, afirmațiile lui Rudolf Höss referitoare la înrolarea sa voluntară și participarea la Primul Război Mondial sunt în totalitate false. În realitate, conform datelor oferite de literatura

de specialitate — în primul rând de excelenta lucrare semnată de istoricii Wilhelm Kreuz, Karen Strobel, *Der Kommandant und die Bebelforscherin: Rudolf Höss und Sophie Stippel. Zwei Wege nach Auschwitz* — până la sfârșitul anului 1917 Rudolf Höss nu a părăsit orașul Mannheim, locuind împreună cu mama și surorile sale într-o clădire situată pe Windeckstrasse 29. Abia în urma decesului mamei sale, Lina Höss, survenită la 08.04.1917 și a trei schimbări succesive de domiciliu, Rudolf Höss s-a mutat în ultima zi a anului 1917 în localitatea învecinată Friedrichsfeld (în prezent parte a orașului Mannheim). În al doilea rând, numele lui Rudolf Höss nu apare menționat în documentele referitoare la Regimentul 21 Dragoni, păstrate în arhivele din Mannheim. În fine, ofițerii și soldații acestei mari unități nu au fost implicați în niciun fel de confruntări desfășurate pe teatrele de operațiuni militare din Turcia, Irak sau Palestina.

În anul 1919, Rudolf Höss s-a înrolat în așa-numitul „Freikorps Rossbach" — una din numeroasele unități voluntare constituite în Germania de foști combatanți din Primul Război Mondial — în scopul protejării frontierelor și prevenirii revoltelor interne, participând la luptele din statele baltice, bazinul Ruhrului și Silezia superioară (1919-1921). Intrat în NSDAP (potrivit afirmațiilor sale membru nr. 3240 din 22.11.1922; apartenența sa la NSDAP a fost recunoscută însă oficial de forurile de conducere ale partidului abia în 1937 — membru nr. 5357166 din 01.05.1937) Höss avea să fie implicat în 1923 — împreună cu Martin Bormann și alți membri ai „Freikorps Rossbach" — în așa-numitul „Parchimer Fememord", o crimă politică în urma căreia învățătorul Walther Kadow, suspectat de simpatii comuniste și trădarea fostului ofițer Albert Leo Schlageter autorităților franceze, a fost torturat și asasinat în noaptea de 31 mai/1 iunie 1923. Ca urmare, toți cei implicați în această crimă au fost arestați, judecați de Tribunalul de Stat pentru Apărarea Republicii din Leipzig și condamnați la 15 martie 1924 la diverse pedepse cu închisoarea. Astfel, acuzat

de „vătămare corporală gravă" și „lovituri cauzatoare de moarte", Rudolf Höss a fost condamnat la 10 ani închisoare, pedeapsă pe care avea s-o ispășească doar în parte în închisoarea Brandenburg, fiind eliberat înainte de termen la 14.07.1928, în urma unei amnistii generale. În următorii ani, Rudolf Höss s-a implicat în activitatea unor asociații cu coloratură nazistă, precum „Bund Artam e.V". Aici avea, de altfel, să-l întâlnească pentru prima dată pe viitorul șef suprem al SS, Heinrich Himmler, care a fost plăcut impresionat de obediența, minuțiozitatea și talentul organizatoric al acestuia.

La scurt timp după preluarea puterii de către naziști, Rudolf Höss s-a alăturat oficial SS (membru nr. 193616 din 20.09.1933), iar un an mai târziu, la solicitarea lui Heinrich Himmler, a intrat în unitățile „SS-Totenkopfverbände-SS-Cap de Mort", fiind repartizat în cadrul personalului SS al lagărului de concentrare nazist Dachau. Din acest moment, cariera lui Rudolf Höss a luat avânt, fiind numit, succesiv, „Blockführer" (din 01.03.1935) și „Rapportführer" (din 01.04.1936) în cadrul aceluiași lagăr. Apreciat de superiori pentru „expertiza" sa, precum și pentru comportamentul său sever, „adesea nemilos" — potrivit propriei descrieri — Höss a avansat rapid atât în cadrul ierarhiei militare a SS, cât și în cel al sistemului concentrațional nazist: SS-Mann-soldat SS (din 20.09.1933); SS-Sturmmann-caporal SS (din 20.04.1934); SS-Unterscharführer (din 28.11.1934); SS-Scharführer-sergent SS (din 01.04.1935); SS-Oberscharführer-plutonier SS (din 01.07.1935); SS-Hauptscharführer-plutonier major SS (din 01.03.1936); SS-Untersturmführer-locotenent SS (din 13.09.1936); SS-Obersturmführer-locotenent major SS (din 11.09.1938); SS-Hauptsturmführer-căpitan SS (din 09.11.1938); SS-Sturmbannführer-maior SS (din 30.01.1941); SS-Obersturmbannführer-locotenent-colonel SS (din 18.07.1942). În vara anului 1938 a fost numit adjutant al comandantului lagărului de concentrare Sachsenhausen-Oranienburg (din 01.08.1938), iar din

noiembrie 1939 a îndeplinit inclusiv funcția de „Schutzhaftlagerführer" în cadrul aceluiași lagăr. În perioada petrecută la Sachsenhausen, Rudolf Höss a comandat în repetate rânduri inclusiv plutonul de execuții, fiind implicat totodată în asasinarea mai multor deținuți (ca de exemplu frații Franz și Erich Sass din Berlin etc.).

Apogeul carierei sale de ofițer SS și criminal de război avea să fie atins însă odată cu numirea sa în calitate de comandant al lagărului de concentrare și exterminare Auschwitz, la 01.05.1940. Deși — potrivit propriilor afirmații — sarcina ce i-a fost încredințată de Heinrich Himmler nu era deloc „ușoară", prin „activitatea" desfășurată la Auschwitz avea să îndreptățească întru totul așteptările conducerii superioare SS. Sub coordonarea sa de „expert", Auschwitz a devenit un lagăr „model" în privința implementării „soluției finale". De altfel, în autobiografie, Rudolf Höss descrie — uneori cu lux de amănunte — mecanismul de funcționare al mașinăriei infernale naziste de anihilare fizică a deținuților, precum și propria contribuție la funcționarea și perfecționarea acestui mecanism. În ceea ce privește numărul celor asasinați la Auschwitz, având ca punct de plecare informațiile primite de la Adolf Eichmann, Rudolf Höss a susținut inițial că numărul victimelor a fost de aproximativ 2,5 milioane. Totuși, ulterior, el a considerat această cifră drept exagerată și, pe baza calculelor sale a susținut că numărul celor asasinați la Auschwitz ar fi fost de maximum 1,5 milioane. Talentul organizatoric și eficiența dovedite de Rudolf Höss — printre altele prin „revoluționarea" metodelor de asasinare în masă ca urmare a introducerii gazului Zyklon B ca mijloc eficient de exterminare — au fost recunoscute, de altfel, inclusiv la nivelul conducerii SS. Astfel, în urma unei inspecții efectuate în Guvernământul General în luna mai 1943, șeful Departamentului Personal din conducerea superioară SS, SS-Gruppenführer Maximilian von Herff, l-a caracterizat în felul următor pe Rudolf Höss: „Înfățișare militară bună, sportiv, călăreț, știe să

se comporte adecvat în orice situație, calm și simplu, dar totuși precis și obiectiv. Nu scoate în evidență propria persoană, ci lasă realizările sale să vorbească pentru el. Höss este nu numai un bun comandant de lagăr, *ci a avut un rol inovator cu noile sale idei și metode de educare în sistemul lagărelor de concentrare.*[194] El este un bun organizator și bun agricultor și un pionier german exemplar pentru spațiul estic. Höss este foarte potrivit pentru a fi utilizat în funcții de conducere în domeniul lagărelor de concentrare. Punctul său forte este practica".

În contextul reorganizării conducerii centrale a complexului de lagăre Auschwitz, Rudolf Höss a fost transferat, începând cu data de 10.11.1943, în cadrul Departamentului Central pentru Economie și Administrație din conducerea superioară SS, fiind numit șef al Amt DI-departamentul politic. Deși, potrivit afirmațiilor sale, inițial transferul la Berlin l-a nemulțumit, totuși, în cele din urmă, a fost „bucuros" să lase în urmă Auschwitz. Dar nu pentru mult timp, întrucât, în cadrul unei noi reorganizări a complexului de lagăre Auschwitz, în primăvara anului 1944, Rudolf Höss avea să fie numit „Standortälteste-comandant de garnizoană" la Auschwitz, în această calitate fiind totodată însărcinat cu activitatea de coordonare a așa-numitei „Ungarn-Aktion", respectiv operațiunea de deportare și exterminare a evreilor din Ungaria. După încheierea operațiunii, Rudolf Höss s-a reîntors în biroul său din Berlin, iar în ultimele de luni de război a călătorit frecvent la Ravensbrück, pe de o parte pentru a-și vizita familia refugiată aici, pe de altă parte pentru a supraveghea personal lucrările de construcții ale camerelor de gazare în lagărul de concentrare Ravensbrück. Mai mult, după încheierea lucrărilor, el a coordonat personal asasinarea în masă a deținutelor din lagăr.

Finalul războiului l-a găsit pe Rudolf Höss în Flensburg, unde se refugiase în primele zile ale lunii mai, iar ulterior a reușit să se

[194] Sublinierea noastră.

ascundă sub numele fals de „Franz Lang" la o fermă de lângă Flensburg. Descoperit și arestat în cele din urmă de autoritățile britanice la 11.03.1946, el avea să fie interogat și audiat ca martor al apărării în cadrul procesului de la Nürnberg intentat principalilor criminali de război naziști, fiind ulterior predat autorităților poloneze la 25.05.1946. Judecat de Tribunalul Național Suprem al Poloniei pentru crime de război și crime împotriva umanității în cadrul procesului desfășurat la Varșovia între 11-29.03.1947, a fost condamnat la moarte la 02.04.1947 și executat la 16.04.1947 în lagărul Auschwitz. Autobiografia sa, împreună cu anexele, redactată în cursul detenției sale în închisorile poloneze, este publicată în premieră în limba română prin intermediul ediției critice de față.

Dacă în autobiografia sa Rudolf Höss consacră un spațiu relativ consistent operațiunii de deportare și exterminare a evreilor din Ungaria, fapt pe deplin explicabil, luând în considerare rolul său în cadrul acestei operațiuni, în ce privește referințele la România și celelalte state aliate/satelite ale celui de-Al III-lea Reich, vizate de Berlin în vederea implementării „soluției finale", ele sunt mult mai lacunare și, în bună măsură, eronate. Astfel, potrivit afirmațiilor lui Rudolf Höss, în urma negocierilor cu autoritățile române SS-Sturmbannführer Adolf Eichmann — expertul pentru chestiunile evreiești din cadrul Reichssicherheitshauptamt/Oficiul Central de Siguranță al Reichului — se aștepta la deportarea a aproximativ 400 000 de evrei, dar „elementele antisemite doreau ca exterminarea evreilor să aibă loc la ei în țară. Existaseră deja revolte antievreiești însemnate și mai mulți evrei au fost răpiți, azvârliți în râpe izolate din Carpați și uciși [sic! — n.n.]. O parte a guvernului însă dorea să transporte evreii de care voiau să scape în Germania".

Cum se explică totuși faptul că evreii din România nu au fost deportați în lagărele morții din Guvernământul General? Pentru a răspunde la această întrebare, credem că se impune o succintă

trecere în revistă a evoluției chestiunii evreiești în cadrul relațiilor româno-germane, îndeosebi în vara și toamna anului 1942, când România s-a aflat literalmente în anticamera „soluției finale".

Este îndeobște cunoscut faptul că implementarea „soluției finale" a vizat atât evreii de pe teritoriul celui de-Al III-lea Reich, cât și evreii din statele aflate sub influența/ocupația Germaniei național-socialiste. Ca atare, o evoluție în acest sens s-a conturat inclusiv în cazul populației evreiești din România, respectiv din Vechiul Regat, Transilvania și Banat. Deși pe parcursul anului 1941 și prima jumătate a anului 1942 evreii din aceste provincii au beneficiat de un tratament mult mai bun comparativ cu coreligionarii lor din Basarabia, Bucovina și Transnistria — ce fuseseră în marea lor majoritate deportați în lagărele din Transnistria —, soarta lor avea să atârne de un fir de păr în vara anului 1942. Potrivit prezentării efectuate de șeful RSHA, SS-Obergruppenführerul Reinhard Heydrich, în cadrul conferinței de la Wannsee din 20.01.1942, sarcina implementării „soluției finale" în statele ocupate sau aflate sub influență germană urma să revină reprezentanților Ministerului de Externe german, respectiv ai Poliției de Siguranță și ai SD — consilierilor pentru chestiunile evreiești –, iar în România un rol important în această direcție avea să revină inclusiv „împuternicitului guvernului pentru reglementarea regimului evreiesc în România", Radu Lecca.

În fapt, în cadrul tratativelor cu partea română rolul principal a revenit consilierului pentru chestiunile evreiești din cadrul Legației germane din București, SS-Hauptsturmführerul Gustav Richter. Potrivit afirmațiilor lui Gustav Richter din cadrul interogatoriilor luate în prizonieratul sovietic, la sfârșitul lunii mai 1942, între Radu Lecca și vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu, a avut loc o convorbire în cursul căreia au fost discutate mai multe aspecte referitoare la chestiunea evreiască din România. În timpul discuțiilor, Mihai Antonescu l-a întrebat pe Richter, prezent la discuție, dacă informațiile referitoare la

deportarea în est a evreilor din Slovacia sunt reale. În urma răspunsului afirmativ al consilierului pentru chestiunile evreiești, precum și a declarației acestuia prin care afirma necesitatea deportării evreilor din România în lagărele de exterminare din Polonia, Mihai Antonescu i-a declarat textual că „inclusiv guvernul român ar vrea să scape cu plăcere de evrei", în primul rând de cei din Banat. SS-Hauptsturmführer Gustav Richter a replicat că, în cazul în care autoritățile române doresc să urmeze exemplul Slovaciei, va înainta un raport, în acest sens, forurilor superioare din Berlin și l-a rugat pe Mihai Antonescu să adreseze, concomitent, o notă verbală Legației germane din București, ceea ce vicepreședintele Consiliului de Miniștri român a și promis.

Întrucât Gustav Richter fusese convocat de SS-Sturmbannführer Adolf Eichmann la sfârșitul lunii iulie 1942 la Berlin pentru consultări, iar nota verbală promisă de Mihai Antonescu nu fusese încă primită la Legație, Richter a intervenit — prin intermediul lui Radu Lecca — pentru a afla dacă guvernul român își menținea intențiile referitoare la deportarea evreilor din România. Ca urmare, în ziua premergătoare plecării sale la Berlin — 22 iulie 1942 — Gustav Richter a fost convocat de Mihai Antonescu în clădirea Președinției Consiliului de Miniștri și a recepționat de la acesta o scrisoare, prin care se comunica acordul guvernului român — inclusiv al mareșalului Ion Antonescu — în vederea deportării evreilor. Deși textul scrisorii nu s-a păstrat în arhivele germane, acesta este redat de Gustav Richter în interogatoriile sale din perioada prizonieratului sovietic: „Chiar dacă după convorbirea noastră eu nu consider necesară o confirmare scrisă, totuși vă comunic faptul că guvernul român este de acord cu evacuarea evreilor din județele Turda, Timișoara, Cluj și Hunedoara, în cazul în care serviciile dumneavoastră sunt în măsură să înceapă imediat evacuarea acestor evrei. Aceasta este inclusiv dorința mareșalului Antonescu". Mărturia lui Gustav Richter este confirmată inclusiv de o telegramă expediată de ministrul plenipotențiar german

Manfred von Killinger la 12 august 1942, în care acesta raportează Auswärtiges Amt că „Într-o scrisoare adresată consilierului pentru chestiunile evreiești la 22 iulie 1942, vicepreședintele Consiliului de Miniștri Mihai Antonescu s-a declarat de acord cu evacuarea evreilor din România și cu expedierea imediată a evreilor din județele Arad, Timiș și Turda. În scrisoare, Mihai Antonescu a arătat că aceasta este inclusiv dorința mareșalului Antonescu".

Cum se explică această decizie a conducătorului statului, respectiv vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu, ce pecetluia practic soarta evreilor din România? Credem că răspunsul constă, în primul rând, în contextul politico-militar existent în vara anului 1942. Deși ofensiva germană din 1941 fusese oprită în fața Moscovei, factorii decizionali din Germania și România, deopotrivă, nu se îndoiau că anul 1942 avea să aducă mult sperata „victorie finală" pe Frontul de Est. Iar desfășurarea inițială a campaniei militare din vara anului 1942 părea să îndreptățească aceste previziuni optimiste, mai ales că în prima fază a operațiunii „Blau" tăvălugul german se rostogolea implacabil spre est, fără a întâmpina o rezistență serioasă din partea Armatei Roșii. Influențați de victoriile obținute de Wehrmacht și convinși că Germania câștigase partida — cel puțin pe Frontul de Răsărit — mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu au abandonat linia politică promovată până la acea dată față de evreii din Vechiul Regat, Transilvania de Sud și Banat și au decis să utilizeze contextul favorabil pentru a reglementa, odată pentru totdeauna, chestiunea evreiască în România, prin deportarea acestora. Cert este că, la 26 iulie 1942, șeful Departamentului IV-Gestapo din RSHA, SS-Gruppenführerul Heinrich Müller, a adresat o scrisoare lui Martin Luther, subsecretar de Stat în Ministerul de Externe german, în care comunica faptul că „este prevăzut ca, începând cu data aproximativă de 10.09.1942, evreii din România să fie deportați spre est în trenuri speciale". În fapt, evreii din România — cu excepția celor proveniți din Anglia, SUA, Mexic, statele aliate

cu Germania și neutre — urmau să fie deportați nu în est, ci în Guvernământul General, mai precis în districtul Lublin, unde „evreii apți de muncă vor fi puși să muncească, iar restul evreilor urmează să fie supuși tratamentului special", iar semnificația termenului de „tratament special" credem că nu este greu de ghicit. De asemenea, după trecerea frontierei, evreii din România urmau să fie deposedați de cetățenia română.

În urma acordului de principiu al Auswärtiges Amt cu privire la includerea evreilor români în cadrul „soluției finale", la 19 august 1942 împuternicitul guvernului pentru reglementarea chestiunii evreiești, Radu Lecca, împreună cu SS-Hauptsturmführerul Gustav Richter s-au deplasat la Berlin pentru a purta tratative cu factorii decizionali germani în vederea definitivării planurilor de deportare a evreilor din România. În capitala Reichului, Radu Lecca a avut parte mai degrabă de o primire rece din partea autorităților germane, singurul funcționar cu care a discutat fiind consilierul de legație Franz Rademacher din Auswärtiges Amt. Potrivit mărturiei lui Gustav Richter, Lecca ar fi avut o convorbire și cu referentul RSHA în chestiunile evreiești, SS-Sturmbannführerul Adolf Eichmann, referitoare la deportarea evreilor din România. În urma observațiilor făcute de Lecca cu privire la dificultatea realizării operațiunii de deportare — din cauza problemelor legate de transport — Adolf Eichmann a oferit asigurări că mijloacele de transport vor fi puse la dispoziție de căile ferate germane, rugându-l, totodată, pe Radu Lecca să pregătească acțiunea de deportare și să-i comunice data începerii acesteia. Deși maniera în care autoritățile germane l-au tratat pe Radu Lecca „l-a indispus" pe acesta din urmă, totuși, după reîntoarcerea sa de la Berlin, negocierile româno-germane cu privire la deportarea evreilor din România au continuat, iar la 27 august 1942 Legația germană din București a transmis guvernului român o notă verbală prin care partea germană considera tratativele preliminare cu privire la deportarea evreilor români drept încheiată și solicita remiterea

unui document referitor la poziția autorităților române față de această chestiune.

În scurt timp, anume în septembrie 1942, atât Radu Lecca, cât și Gustav Richter au elaborat două variante ale planurilor de deportare a evreilor din România. Planul elaborat de Radu Lecca, datat 11 septembrie 1942 și prezentat spre aprobare vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu, prevedea deportarea întregii populații evreiești din România, cu anumite excepții (evreii căsătoriți cu români/românce, evreii botezați în religie ortodoxă sau greco-catolică înainte de 9 august 1940, evreii supuși străini, evreii necesari economiei naționale, cei scutiți de munca obligatorie, evreii în vârstă de peste 65 de ani, farmaciștii, medicii, inginerii, chimiștii, cei cu studii superioare, cei decorați, voluntarii în cele două războaie mondiale, invalizii, văduvele și orfanii de război etc.) — excepții ce reduceau considerabil numărul evreilor susceptibili de a fi deportați. Varianta întocmită de Gustav Richter la 15 septembrie 1942 relua în linii mari prevederile planului lui Radu Lecca — un indiciu semnificativ cu privire la elaborarea de comun acord a acestor planuri — și preconiza inclusiv modalitatea concretă de executare a deportării. Astfel, deportarea avea să se realizeze în transporturi zilnice de 2 000 de persoane, la trecerea frontierei evreii urmau să piardă cetățenia română, costurile deportării fiind acoperite integral de Centrala Evreilor din România. Deși planurile ce vizau deportarea evreilor din România au atins în septembrie 1942 stadiul final, rămânând doar transpunerea lor practică, acestea nu aveau totuși să fie aplicate. În cele ce urmează vom încerca să prezentăm motivele care au dus inițial la amânarea, ulterior la abandonarea totală a deportării evreilor din România în lagărele de exterminare din Polonia.

În paralel cu preparativele efectuate la Berlin și București, zvonurile referitoare la tratativele româno-germane în privința deportării evreilor români, dar mai ales declarațiile făcute de

Radu Lecca la 7 august 1942 în cadrul conferinței de presă cu reprezentanții presei germane din România, precum și articolul apărut o zi mai târziu în *Bukarester Tageblatt* — oficiosul Legației germane — intitulat în mod sugestiv „Rumänien wird judenfrei"[195], au creat panică în cadrul comunității evreiești din România și au generat o serie de reacții împotriva deportării preconizate. În două rapoarte, din 5 octombrie, respectiv 26 noiembrie 1942, consilierul pentru chestiunile evreiești de pe lângă Legația germană din București, SS-Hauptsturmführerul Gustav Richter, a prezentat pe larg stadiul evoluției planurilor de deportare a evreilor din România, relevând intervențiile întreprinse împotriva deportării de către liderii opoziției democratice — președintele PNȚ, Iuliu Maniu, respectiv președintele PNL, C.I.C. Brătianu, Casa Regală, mitropolitul ortodox al Transilvaniei, Nicolae Bălan, baronul Francisc Neumann etc., pe lângă mareșalul Ion Antonescu și vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu. Pe lângă intervențiile prezentate mai sus, se cuvine a fi menționat memoriul redactat de Wilhelm Filderman la 22 septembrie 1942, care releva consecințele economice, dar și politice, interne și internaționale, foarte nefavorabile ce puteau rezulta pentru România în cazul deportării populației evreiești (Filderman a făcut referire în acest sens, în mod subtil, la refuzul Ungariei de a-și deporta evreii, fapt ce putea cântări enorm în disputa româno-maghiară pentru Transilvania). De asemenea, la sfârșitul lunii septembrie 1942, guvernul SUA a transmis autorităților române, prin intermediul Legației elvețiene din București, o notă verbală redactată în termeni drastici, în care solicita oprirea deportărilor de evrei sub amenințarea recurgerii la represalii împotriva cetățenilor români aflați pe teritoriul SUA. Nu în ultimul rând trebuie menționată inclusiv situația defavorabilă Puterilor Axei de pe diferitele teatre de operațiuni militare,

[195] „România va fi eliberată de evrei" (în germ.).

îndeosebi de pe Frontul de Est. Dacă în cursul verii 1942 Germania părea să încline balanța în favoarea ei, începând cu septembrie 1942 mașina de război germană a început să bată pasul pe loc în URSS ceea ce a influențat deciziile guvernului român, inclusiv în chestiunea evreiască. Nu întâmplător, la 8 octombrie 1942, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu, îl informa pe ministrul plenipotențiar german, Manfred von Killinger, că în opinia mareșalului Ion Antonescu „situația este prea delicată în prezent pentru a permite o acțiune în forță asupra evreilor".

De fapt, intervențiile și factorii enumerați anterior aveau să ducă la decizia mareșalului Ion Antonescu din octombrie 1942 potrivit căreia „Deportarea evreilor din Transilvania este doar studiată. Realizarea ei se amână. Ea va fi demarată doar când va sosi momentul oportun. Până atunci, Ministerul de Interne va efectua pregătiri până în cele mai mici amănunte în vederea deportării, pe baza indicațiilor date de domnul Mihai Antonescu". În consecință, putem afirma că schimbarea intervenită în politica antisemită a regimului Antonescu în toamna anului 1942 se explică atât prin intervențiile arătate anterior, cât și prin situația militară existentă pe fronturile de luptă. În fapt, înfrângerea armatelor germano-române în bătălia de la Stalingrad nu a făcut altceva decât să accelereze cotitura survenită în politica promovată de regimul antonescian față de populația evreiască din România. Mareșalul Ion Antonescu, fire pragmatică, a conștientizat faptul că, odată cu înfrângerea de la Stalingrad, șansele celui de-Al III-lea Reich de a înclina din punct de vedere militar balanța în favoarea sa pe Frontul de Est s-au diminuat drastic. În dorința sa de a evita soarta Germaniei și de a relua tratativele cu aliații în vederea ieșirii României din război, mareșalul Ion Antonescu a considerat că „umanizarea" politicii promovate de guvernul de la București față de populația evreiască din România putea constitui, la nevoie, un prețios capital politic. Astfel

se explică de ce conducătorul statului a renunțat definitiv, în decembrie 1942, la planul deportării evreilor din România, optând în favoarea emigrării în Palestina ca soluție a chestiunii evreiești. „Noul curs" în politica antisemită antonesciană a fost anunțat oficial Berlinului în prima jumătate a lunii decembrie 1942. Așa cum era de așteptat, planul regimului — ce avea nu numai menirea de a permite emigrarea evreilor, ci și de a arăta Aliaților că România nu era un satelit obedient al celui de-Al III-lea Reich — a fost contestat vehement de factorii decizionali germani, fiind considerat „o soluție parțială, inacceptabilă, a cărei realizare trebuie împiedicată cu toate mijloacele". În pofida repetatelor intervenții întreprinse de Berlin pe lângă autoritățile române în vederea interzicerii emigrărilor și repunerii pe tapet a aplicării soluției finale în România, guvernul de la București nu numai că a rezistat presiunilor germane ci, mai mult, a notificat conducerii Reich-ului, în martie 1943, că emigrarea evreilor în Palestina constituie „singura soluție și soluția definitivă a chestiunii evreiești în România". În fapt, refuzul regimului antonescian de a mai implementa — începând cu toamna anului 1942 — modelul german în „soluționarea" chestiunii evreiești din România a asigurat în ultimă instanță supraviețuirea evreilor din Vechiul Regat, Transilvania de Sud și Banat.

Atrocitățile de la Auschwitz au început a fi făcute publice imediat după eliberarea lagărului. Rudolf Höss a fost unul dintre puținii criminali de război naziști care, după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial, și-au recunoscut vinovăția, deși, nota bene, în cadrul autobiografiei redactate în cursul detenției în închisorile poloneze el a încercat în permanență să invoce diverse justificări în apărarea sa, respectiv să se prezinte în majoritatea situațiilor în postura unui executant al dispozițiilor și ordinelor primite, atribuind în mare parte responsabilitatea pentru cele întâmplate forurilor superioare. Judecat și

condamnat la moarte pentru faptele sale, Rudolf Höss a fost executat pe 2 aprilie 1947 pe terenul fostului lagăr de concentrare și exterminare Auschwitz.

Ottmar Trașcă

Index de nume

A

Adelsberger, Lucie 133
Allgemeine SS 53, 83, 108, 185, 243, 267, 287, 295, 298-9
Anatolia 22
Antonescu, Ion 238, 314-5, 318-9
Antonescu, Mihai 238, 313-5, 317-9
Aumeier, Hans 111, 166
Austria 22, 82, 96, 158, 164, 259, 307

B

Bad Sulza 292
Baden-Baden 7, 9, 307
Baltice, țările 24, 27
Baranowski, Hermann 77, 107
Belgia 216, 231
Belzec 153, 158, 223, 234
Bergen-Belsen 184-8, 223
Berlin 16, 24, 28, 32, 35, 46-8, 53, 59, 72, 76, 79, 89, 96-7, 100-01, 104-6, 113-5, 133, 141, 144, 153, 188, 193, 199, 201-4, 208, 217, 222, 224, 230, 233, 244, 246, 250, 257, 260, 263, 277, 289-90, 292, 307, 310-2, 314, 316-7, 320
Berndorff 181
Birkenau 56-7, 114, 121, 128-31, 133-4, 146, 151, 157, 186, 217, 221-2, 224, 227-9, 231-2, 234, 251-2, 256, 265
Blobel, Standartenführer 222-4
Bormann, Martin 27-8, 56, 244, 308
Bracht, Gauleiter 221, 248, 251
Brandenburg, închisoarea 32-3, 38, 309
Breslau 109, 114, 151, 196, 260
Brzezinka *vezi* Birkenau 114
Buchenwald 29, 72, 115, 121, 167, 187, 193, 280, 291-2
Budapesta 164, 228, 237-8, 261-2

Budy 147-8
Buhler, Josef 203
Bulgaria 22, 239, 260, 307
Burgsdorff, Curt von 203, 209
Bursche, D. 101

C

Caesar 149, 254
camere de gazare 134, 168, 170-1, 173-4, 176, 180, 186, 220, 227, 234-6, 311
canibalism 130
„căsuța" 166-7
Cehoslovacia 95, 216, 260
centre de exterminare 184, 207, 234
Columbia 72, 193, 277, 289, 292
Constantinopol (Istanbul) 17
Cracovia 5, 54, 95, 114, 153, 180, 201, 203-5, 212, 240, 248, 282, 285
crematorii 134, 163, 167, 171, 176, 186, 219-21, 226-7, 229, 231, 235, 237, 265, 285
Curtea marțială 81, 125, 189, 193

D

Dachau 52-4, 56-7, 59-60, 69-73, 77, 90-1, 97, 99-102, 106-7, 112, 115, 121, 137-9, 164, 166, 179, 185, 193, 218, 222, 242-3, 264, 267, 269, 270-1, 273, 277, 280, 287, 289-90, 295-6, 305, 309
Dahlem (Berlin) 97, 100
Damasc 22
Danzig 186, 295
Darss, peninsula 197
Dessau 78
detenție de protecție 34, 181
deținuți politici 33, 61, 95, 111, 243, 288, 295
deținuți proeminenți 95
deținuți speciali 95, 243
Dora 115, 187, 193, 222

E

Eichmann, Adolf 164-5, 174-5, 181-2, 215-8, 221-2, 224, 230, 233, 235, 237-40, 256, 259-62, 265, 284-5, 310, 312, 314, 316
Eicke, Theodor 53-4, 56-8, 69-75, 77-80, 83, 85, 88, 102-3, 106-7, 110, 121, 137, 139-40, 143, 179, 190, 197, 243, 246, 264, 268, 270-1, 287-96, 298-300, 303, 305
Einsatzkommando 165
Einsiedeln 10

Eintrachthütte 59, 252
Eschen 138
Esterwegen 71-2, 166, 185, 289, 292
evadări 72, 102-3, 105, 125, 158, 233, 254, 300-2
evrei 28, 54, 61, 76, 82, 96, 100, 123, 134-5, 137-49, 153, 158-60, 162, 164-75, 180-5, 187, 203-4, 207, 215-7, 219-26, 228-40, 244, 248, 250-2, 254, 256-7, 259-62, 265, 269, 277-8, 281, 283-4, 311, 312-20
execuţii 73, 79-81, 88, 126, 165, 264, 283, 310

F

Flensburg 5, 198, 200, 257, 311-2
Flossenburg 115, 167, 292, 296
Franco, general 240
Frank, Hans 203-4
Frank, Gruppenführer 269
Franţa 10, 25, 157, 216, 231, 296
Freikorps Rossbach 24, 26, 308
Frick, Wilhelm 244
Fritsche, Hans 201
Fritzsch, Karl 111, 115, 121, 125, 162-3

G

Gebhardt, Karl 199, 258
Gestapo 51, 69, 72, 75, 79, 81-2, 84, 132, 162, 175, 182, 205, 217, 259, 263, 306, 315
Gleiwitz 114
Globocnik, Odilo 158, 166, 204, 280-1, 283-6
Glücks, Richard 107-8, 116, 118, 120, 157, 178, 180, 197, 199, 230, 248, 250, 257-8, 274, 276-7, 280-1, 284, 296, 298-303
Goebbels, Josef 141-2, 192, 201-2
Göth, Amon 204-5
Grecia 225, 231, 260
Gross-Rosen 194-6, 292
Günther, Rolf 182, 230, 260, 265

H

Haas, Adolf 185-6
Harkov 296
Harmense, întreprindere agricolă 148
Hartjenstein, Friedrich 156
Heide 201
Herff, Maximilian von 178, 282, 310

Heydrich, Reinhard 81-2, 164, 263, 313
Himmler, Heinrich *vezi* Reichsführer SS 51-3, 56, 74, 82, 88, 117, 134, 146, 158, 161, 166, 179, 187, 191, 196, 199-200, 206-8, 215, 221, 241-51, 253-58, 269, 273, 274, 281-2, 285, 289, 299-300, 309-10
Hitler, Adolf 28-9, 47, 51, 76, 78, 82-3, 88, 96, 99-101, 137, 140-2, 162, 173-4, 195, 208, 239, 244, 263, 268, 270, 290
Höfle, Hermann 165-6, 283-5
homosexuali/homosexualitate 32, 61, 90-1, 93-5, 101, 104, 106, 138, 154, 244
Höss, Franz Xaver 9, 14
Höss, Frau (soția lui Rudolf Höss) 52, 74, 118, 148, 176-7, 192, 198, 200, 210, 212, 243, 255, 257
Höss, Paulina 8, 11-2, 15-6, 23
Hundestaffel 156

I

Ierusalim 19-20, 164
IG Farben Industrie 248-9, 253, 269
infractori de profesie 35, 103, 111, 244-5, 295
Inspectoratul Lagărelor de Concentrare 54, 75, 107, 110, 113-4, 136, 144, 179, 184, 197-8, 283, 294, 298
Irak 16, 84, 307-8
Italia 96, 166, 239, 287

K

Kadow, Walther 27-8, 244, 308
Kaltenbrunner, Ernst 175, 202-3, 259, 263-4, 271
Kammler, Hans 186, 251-4, 257, 273-4, 278, 301
Kapo 65-6, 112, 116, 121-3, 138, 143, 146-7, 152-3, 156, 172, 278
Kattowitz/Katowice 126, 132, 175, 204, 219, 255
Keitel, general 101, 162, 197
Koch, Karlm Otto 71-2, 110, 280, 294
Kramer, Joseph 185-6
Kulmhof, centrul de exterminare 222-4, 234-5

L

lagăr de femei 146

lagăre de muncă 144, 187-8, 283, 289
Lamsdorf 128-9
Langefeld, Frau 151,
Lans, amiral von 98, 101
Leipzig 26-7, 29-30, 33, 40, 68, 133, 203, 308
lesbianism 154
Lichtenburg 72, 77, 110, 151, 167, 277, 289, 292
Liebehenschel, Arthur 177, 277, 302
Loritz, Hans 56, 71, 73, 92, 106-8, 110, 243, 272, 294
Lourdes 10
Lublin 153, 158, 166, 234, 280-3, 285, 316
Ludendorff, Erich 241-2

M

Maier, Franz Xaver 115, 121
Mannheim 8, 10, 14, 16, 307-8
Martorii lui Iehova 85-8, 126, 149
Maurer, Gerhard 179-80, 191-3, 197, 199, 225, 233, 257, 272, 275-8, 302-3
Mauthausen 127, 185, 292, 296
Mecklenburg 26, 105
Minden 201
mine 158-9
Mittelbau 115, 187, 192-3, 222
Müller, Heinrich 79, 81, 181, 189, 224, 259, 263-6, 315
Mussolini, Benito 239

N

Natzweiler 157, 186-7
Niemöller, Martin, pastor 96-7, 101
Niemöller, Wilhelm, pastor 100
„Noaptea de cristal" 141-2, 185
Nürnberg, Tribunalul de la 5, 52, 76, 96, 99, 139-40, 175, 189, 198-204, 206, 208, 222, 244-5, 258, 260

O

Olanda 170, 216, 230
Oranienburg 53, 83, 101-3, 109-10, 136, 155, 216, 284, 309
ordinul de exterminare 136, 143, 189, 259
ostatici 124-6, 165

P

Palestina 16, 19, 84, 134, 259, 307-8, 320
Palitzsch, Gerhard 110-1, 116, 121, 166

Partidul Comunist German (KPD) 29, 95
Partidul Muncitoresc Național-Socialist German (NSDAP) 48-9, 51, 70, 77, 80, 141, 162, 210, 287, 308
Partidul Social-Democrat (SPD) 95, 288
pedeapsă corporală 54, 55
Plaszow 205
Pohl, Oswald 150, 193, 267, 269
Poliția de investigații criminale a Reichului (RSHA) 79, 82, 111, 114, 146, 165, 175, 181-4, 189-90, 203, 207-8, 215, 222, 224, 245, 248, 258-9, 263-6, 269, 271-2, 283, 285, 300, 313, 315-6
Polonia 54, 82, 101, 108-9, 113, 151, 153, 164, 166-7, 179, 203-5, 238, 260, 277, 282, 285, 295, 314, 317
polonezi 54, 95, 123-7, 182, 204-6, 281, 285
Pomerania 52-3, 243

R

Rabka 113
Raeder, Erich 98
Raisko 149, 251
Rath, Ernst Eduard vom 142
Rathenau, Walther 26
Ravensbrück 56-7, 87, 94, 106, 108, 146, 150-2, 154, 196-7, 211, 218, 292-3, 311
Reichsführer SS 51, 58, 74, 78-9, 81-2, 84-5, 87, 89-92, 94, 99, 114, 129, 132-4, 143, 147, 150-1, 153, 154-5, 157, 159-61, 165, 174, 178, 182-3, 187, 191, 196, 198, 215, 217, 220-1, 225-6, 230, 241-2, 248, 250, 254, 259, 262, 264-7, 269, 271-2, 280-1, 283, 286-7, 289, 292, 300-3
Remmele, Josef 59
Rheinhardt, acțiunea 153
Röhm, Ernst 53-4
România 22, 238-9, 260-1, 296, 307, 312-20
român, prinț 90-3
Rossbach, comunitate de muncă 26
Rostock 197
Ruhr 27, 298, 308
Rusia 280, 296
ruși, prizonieri de război 128-32, 163-4, 217-9

S

Sachsenburg 289, 292
Sachsenhausen 29, 56-7, 71-2, 75, 77-8, 84-5, 88-90, 93,

95, 97-8, 100-2, 106-8, 110-2, 115, 121, 126,142, 166, 177, 185, 187, 193, 196, 218, 233, 242-5, 264, 277, 291-2, 309-10
Saxonia 29, 194, 203, 242, 275
Schellenberg, Walter 258
Schlageter, afacerea 27
Schleswig-Holstein 5, 197
Schmauser, Ernst-Heinrich 196, 221, 249, 254-6
Schulze 290
Schwarzhuber, Johann 56, 134
Seidler, Fritz 115
Silezia 27, 128, 166, 193-4, 196, 219, 221, 224, 230, 249, 308
Slovacia 113, 149, 225, 231, 260, 314
Sobibor 153, 158-9, 223, 234, 283, 285
Sonderkommando 167-9, 171-3, 222-3
Spania 240, 296
Streckenbach, Bruno 114
Streicher, Julius 137, 139
St Michaelisdonn 198
Stürmer, Der 137-40
Suhren, Fritz 108
Sylt, insula 200

T

Thomsen, Frau 198
Totenkopfverbände 53-4, 291, 293, 295, 299, 309
Trawniki 284
Treblinka 153, 158, 223, 234, 283-4
Turcia 16-7, 307-8

Ţ

ţigani, exterminare 132-6, 251, 256

U

Ungaria 22, 228, 231, 237-8, 260-1, 307, 311-2

V

Varna 22
Varşovia 5, 153, 166, 180, 204, 209, 312
Vehmgericht, tribunal 25-6
Vogel, Heinrich 246-7
Volkssturm 194-5

W

Waffen SS 16, 54, 148, 150, 189, 204, 254, 269-70, 283, 299

Warnemünde 104-5, 197
Wilhelma 19, 21
Wismar 197
Wurm, Teophil 100-1
WVHA 144, 177, 183, 189, 225, 233, 246, 267, 272, 275-6

Z

Zakopane 113
Zamość 284
Zeigner, Erich 29
Zyklon B 115, 162-3, 218-9, 234-5, 310

Tabel comparativ cu gradele militare (ofițeri) din SA, SS, WAFFEN-SS, WEHRMACHT și armata română în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial

SA	SS și Waffen-SS	Wehrmacht (Heer, Luftwaffe, Kriegsmarine)	Armata română (Armata de uscat, Aviație, Marină)
Sturmführer	Untersturmführer	Leutnant Leutnant zur See	Sublocotenent
Obersturmführer	Obersturmführer	Oberleutnant Oberleutnant zur See	Locotenent
Sturmhauptführer	Hauptsturmführer	Hauptmann Kapitänleutnant	Căpitan
Sturmbannführer	Sturmbannführer	Major Korvettenkapitän	Maior Locotenent-comandor
Obersturmbannführer	Obersturmbannführer	Oberstleutnant Fregattenkapitän	Locotenent-colonel Căpitan-comandor
Standartenführer	Standartenführer	Oberst Kapitän zur See	Colonel Comandor
Oberführer	Oberführer	Kommodore (Kriegsmarine)	–
Brigadeführer	Brigadeführer General major der Waffen-SS	Generalmajor Konteradmiral	General de Brigadă General de Escadră Contraamiral
Gruppenführer	Gruppenführer General-leutnant der Waffen-SS	Generalleutnant Vize-admiral	General de Divizie General-Comandant Viceamiral
Obergruppenführer	Obergruppenführer General der Waffen- SS	General Admiral	General de Corp de Armată – –
–	Oberstgruppenfüher Generaloberst der Waffen-SS	Generaloberst Generaladmiral	General de Armată – –
Stabschef	Reichsführer	Generalfeldmarschall Großadmiral	Mareșal – –
		Reichsmarschall (Luftwaffe)	–

Cuprins:

Notă la ediţia în limba română 5

Autobiografia lui Rudolf Höss 7

ANEXE

ANEXA 1: Soluţia finală la problema evreiască în lagărul de concentrare Auschwitz..... 215

ANEXA 2: Întrevederile mele cu Himmler..... 241

ANEXA 3: Eichmann. SS Obersturmbannführer Adolf Eichmann a fost şeful departamentului responsabil de evrei IV B 4 din RSHA 259

ANEXA 4: Müller. SS Gruppenführer şi general-locotenent de poliţie, Müller a fost şeful Departamentului IV din RSHA, şef adjunct al Poliţiei de Securitate şi SD..... 263

ANEXA 5: Pohl. L-am cunoscut pe SS Obergruppenführer Oswald Pohl, şef al WVHA, cu ocazia numirii mele la Dachau pe 1 decembrie 1934 267

ANEXA 6: Maurer. SS Standartenführer Gerhard Maurer era şeful Departamentului DII din WVHA ..275

ANEXA 7: Globocnik. SS Gruppenführer Globocnik era şeful SS şi al Poliţiei Lublin..... 280

ANEXA 8: Eicke. Primul inspector al lagărelor de concentrare a fost SS Obergruppenführer Theodor Eicke 287

ANEXA 9: Glücks. Al doilea inspector al lagărelor de concentrare a fost SS Gruppenführer Richard Glücks 298

Postfață de Ottmar Trașcă 305

Index de nume 323

www.edituraomnium.ro

© United States Holocaust Memorial Museum

Ofițeri SS în timpul ceremoniilor de inaugurare a noului spital SS de la Auschwitz în 1944. În imagine, de la stânga la dreapta, Richard Baer, Rudolf Höss și Karl Hoecker.

© United States Holocaust Memorial Museum

Ofițeri SS socializând pe terenul refugiului SS de la Solahuette,
în afara Auschwitzului, în iulie 1944. În imagine, de la stânga la dreapta:
Richard Baer, comandantul lagărului de la Auschwitz, medicul Josef Mengele
și Rudolf Höss, fostul comandant al lagărului de la Auschwitz.

© United States Holocaust Memorial Museum, fotografie realizată de Peter Wirths

Ofițeri SS luând masa la Auschwitz în 1944. În imagine Eduard Wirths (centru), Rudolf Höss (dreapta), Vinzenz Schoettl (stânga).

© United States Holocaust Memorial Museum, fotografie realizată de Peter Wirths

Moment de relaxare al ofițerilor SS în fața unui acordeonist, iulie 1944. Rudolf Höss se află în primul rând, în centru, onorat de ceilalți ofițeri la încheierea mandatului de comandant al lagărului.

© United States Holocaust Memorial Museum, fotografie realizată de soldatul american Eddie Mills Murphy

Rudolf Höss şi Kurt von Burgsdorff transportaţi în cătuşe
de către soldaţii americani, 5 iunie 1946.

© United States Holocaust Memorial Museum, fotografie realizată de soldatul american Eddie Mills Murphy

Rudolf Höss păzit de soldați americani și polonezi înainte de a fi transferat în Polonia, 5 iunie 1946.

© Getty Images

Rudolf Höss aflat în custodia autorităților poloneze, 11 iunie 1946.

© Archiva Institut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 196/91

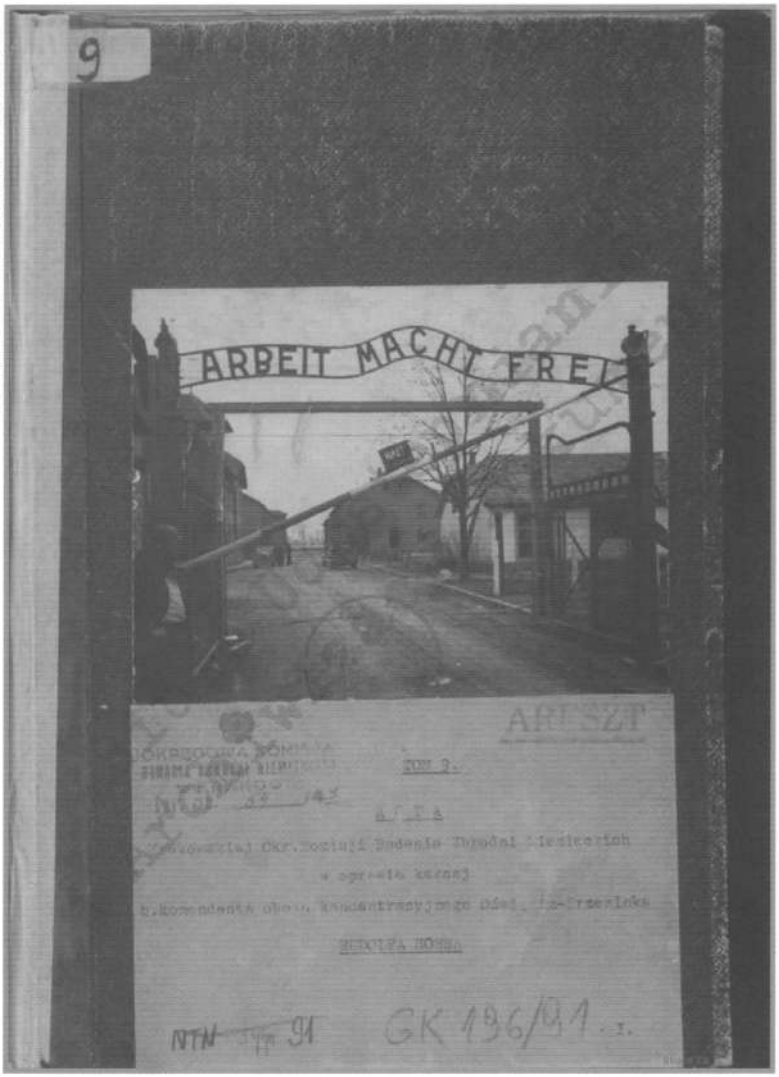

Coperta unuia dintre dosarele de anchetă ale lui Rudolf Höss, 1946.

IPN GK 164/748 t. 3
Bd 748, 164/748b

sick and people unfit to walk were taken there in lorries. In front of the farmhouses everybody had to undress behind walls made from branches. On the door was a notice saying "Desinfectionsraum" (dis-infecting chamber). The Unterfuhrer on duty had to tell the prisoners to watch their kit in order to find it again after having been deloused. This prevented disturbances. When they were undressed, they went into the room according to size, 2-300 at a time. The doors were locked and one or two tins of CYCLON B were thrown into the room through holes in the wall. It consisted of a rough substance of Prussic acid. It took, according to the weather 3 - 10 minutes. After half an hour the doors were opened and the bodies were taken out by a kommando of prisoners, who were permanently employed there, and burned in pits. Before being cremated, gold teeth and rings were removed. Firewood was stacked between the bodies and when approximately 100 bodies were in a pit, the wood was lighted with rags soaked in paraffin. When the fire had started properly more bodies were thrown on to it. The fat which collected in the bottom of the pits was put into the fire with buckets to hasten the process of burning when it was raining. The burning took 6 - 7 hours. The smell of the burned bodies was noticed in the camp even if the wind was blowing from the west. After the pits had been cleaned the remaining ashes were broken up. This was done on a cement plate where prisoners pulverised the remaining bones with wooden hammers. The remains were loaded on lorries and taken to an out of the way place on the Weichsel and thrown into the river. After the erection of the new big crematorium, the following method was used. After the first two big crematoriums were finished in 1942 (the other two were finished half a year later) mass transports from Belgium, France, Holland and Greece started. The following method was used. The transport trains ran alongside an especially build ramp with three lines which was situated between the crematorium, store and camp BIRKENAU. The sorting out of the prisoners and the disposing of the luggage was done on the ramp. Prisoners fit to work were taken to one of the various camps, prisoners to be exterminated were taken to one of the new crematoriums. There the first went to one of the big underground rooms to undress. This room was equipped with benches and contraptions to hang up clothing and the prisoners were told by interpreters that they were brought here to have a bath and be deloused and to remember where they put their clothing. Then they went on to the next room which was equipped with water pipes and showers to give the impression of a bath. Two Unterfuhrers remained in the room until the last moment to prevent unrest. Sometimes it happened that prisoners knew what was going to be done. Especially the transports from BELGEN knew, as they originated from the East, when the train reached Upper Silesia, that they were most likely taken to the place of extermination. When transports from BELGEN arrived safety measures were strengthened and the transport was split up into smaller groups which was sent to different crematoriums to prevent riots. SS men formed a strong cordon and forced resisting prisoners into the gas-chamber. That happened very rarely as prisoners were set at ease by the measures we undertook. I remember one incident especially well. One transport from BELGEN arrived, approximately two thirds, mostly men, were in the gas-chamber, the remaining third was in the dressing room. When three or four armed SS Unterfuhrers entered the dressing room to hasten the undressing, mutiny broke out. The light cables were torn down, the SS men were overpowered, one of them stabbed and all of them were robbed of their weapons. As the room was in complete darkness a wild shooting started between the guard near the exit door and the prisoners inside. When I arrived I ordered the doors to be shut and I had the process of gassing the first party finished and then went into the room together with the guard carrying small searchlights pushing the prisoners into one corner from where they were taken out singly into another room of the crematorium and shot, by my order, with small calibre weapons. It happened repeatedly that women hid their children underneath their clothing and did not taken them into the gas chamber. The clothing was searched by the permanent Kommando of prisoners under the supervision of the SS and children who were found were sent into the gas-chamber. After half an hour the electric air conditioner was started up and the bodies were taken up to the cremating stove by a lift. The cremation of approximately 2000 prisoners in five cremating stoves took approximately 12 hours. In AUSCHWITZ there were two plants, each of them had five double stoves. Furthermore there were another two plants, each having four bigger stoves and provisional plants as described above.

-3-

strona: 0028

Fragment dintr-o declarație a lui Rudolf Höss din timpul anchetei referitoare la uciderea prin gazare a deținuților, 14 martie 1946.

© Arhiva Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 164/748.t3

© Archiwum Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 196/93

Fragment dintr-un raport de expertiză al autorităților poloneze referitor la insecticidul Zyklon B utilizat la exterminarea în masă a deținuților, 1946.

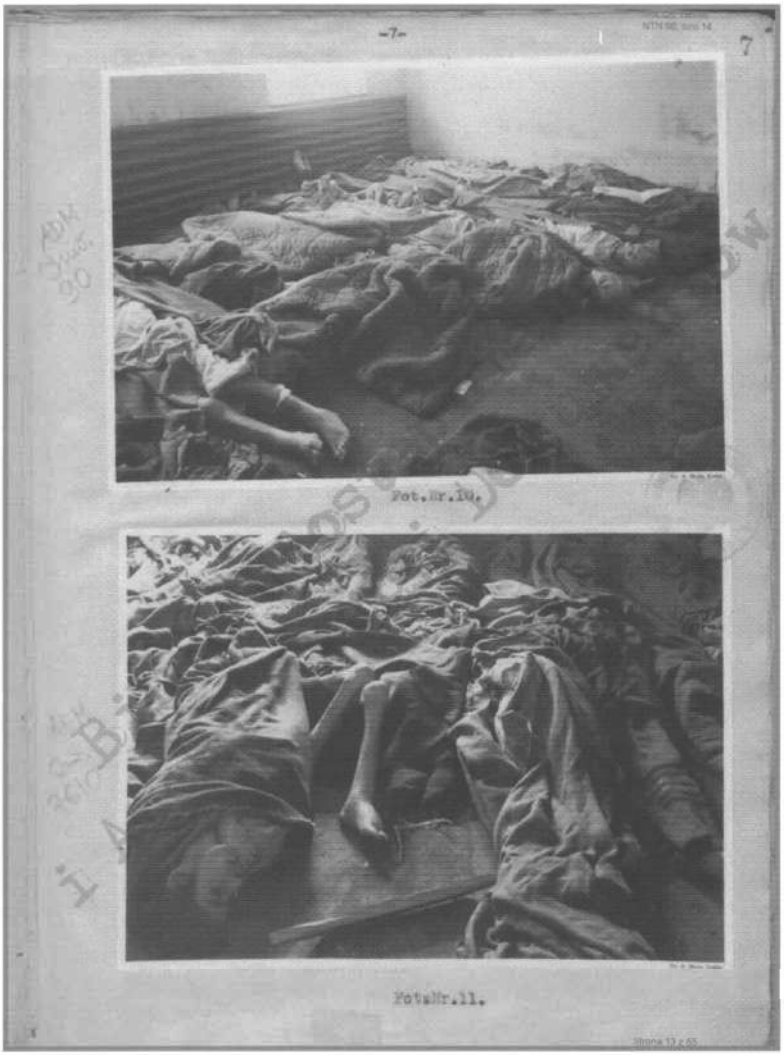

© Archiva Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 196/91 și 93

Fotografii cu victime, realizate în februarie – martie 1945,
de Stanisław Mucha, un fotograf din Cracovia.
Cele mai multe dintre fotografiile sale au fost confiscate
și clasificate de sovietici.

© Arhiva Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 196/91 şi 93

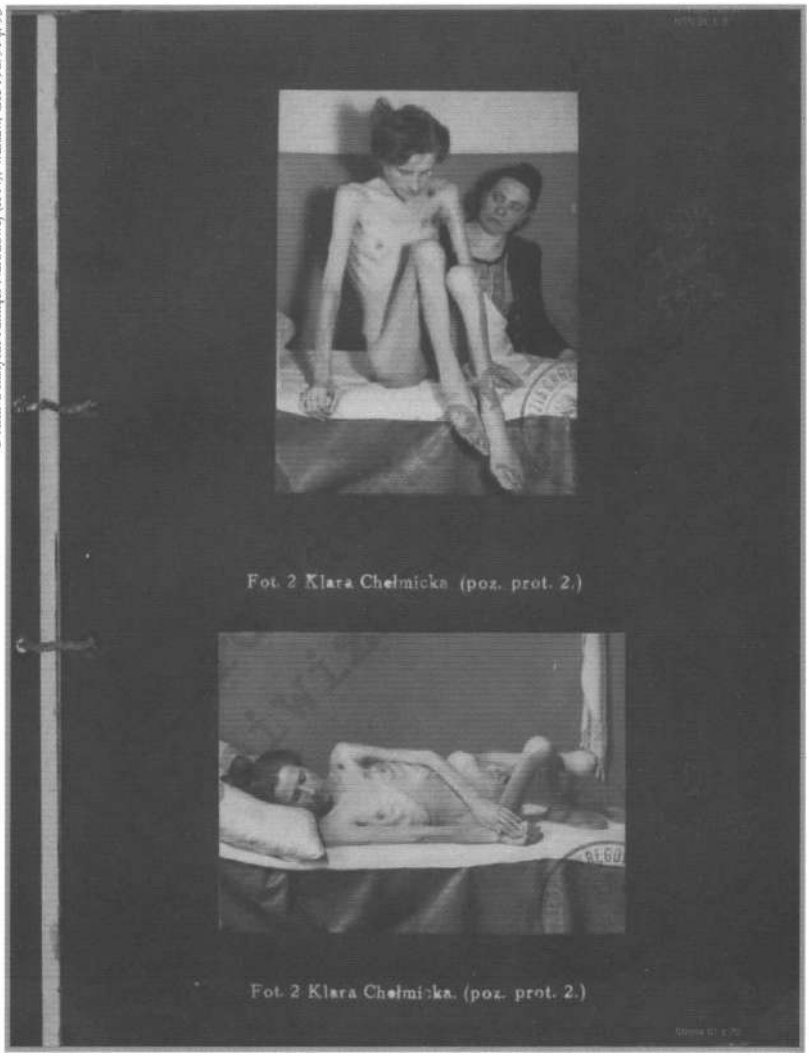

Fotografii cu victime, realizate în februarie – martie 1945, de Stanisław Mucha, un fotograf din Cracovia.

© Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 351/336.t1

Procesul lui Rudolf Höss organizat de autoritățile poloneze, 1947.

© Archiva Institutul Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 351/336.t1

Rudolf Höss în timpul procesului, 1947.

© Archiva Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Warsaw, GK 351/336.t1

Rudolf Höss în timpul procesului, 1947.

© Getty Images

Execuția lui Rudolf Höss în curtea lagărului de la Auschwitz, 1947.

„Aspru, violent, răzbunător și nemilos. Probabil că astfel vi-l imaginați pe Rudolf Höss, ofițerul SS care a fost comandantul lagărului de la Auschwitz între 1940-1943. În realitate, Höss nu a fost deloc așa. Se pare că nici măcar nu a lovit personal pe cineva în lagăr. Era calm și liniștit, și locuia împreună cu soția și copiii săi într-o casă situată chiar în lagăr, la doar câțiva metri de infamul crematoriu.

Marii criminali ai omenirii nu sunt doar cei cu mintea răvășită, alienații sau demenții, ci și persoanele care au un comportament obișnuit, dar care își gândesc și execută crimele calm și rece, cu o pasiune disimulată, și care, la sfârșitul zilei, se refugiază în confortul familiei, în calitate de soț și tată. Așa a fost și Rudolf Höss, tipicul ofițer nazist provenit din clasa de mijloc.

Această carte este o lectură necesară. Este o descriere a răului din care înțelegem atât mecanismul și amploarea crimelor naziștilor, cât și faptul că Höss a comis crimele de la Auschwitz nu neapărat pentru că a primit ordin, ci pentru că așa a crezut el că este bine și corect."

STEJĂREL OLARU

„Comandant SS între 1940 și 1943 al lagărului de exterminare de la Auschwitz, Rudolf Höss și-a făcut ucenicia în lagărele de concentrare de la Dachau și Sachsenhausen, terminându-și cariera în 1945 ca inspector-șef adjunct al sistemului concentraționar nazist. Höss a coordonat și executat la Auschwitz asasinarea prin gazare și gloanțe a 1 100 000 de evrei, 75 000 de polonezi, peste 20 000 de romi, 15 000 de prizonieri de război sovietici și 10 000 de victime de alte naționalități. Între aceștia s-au aflat peste 200 000 de copii, în majoritate covârșitoare evrei. Produs tipic al ideologiei naziste, Höss a fost întruchiparea unei birocrații fanatizate care a asasinat milioane de oameni, cu predilecție evrei, în numele unei ideologii sălbatice."

RADU IOANID

ISBN: 978-606-95474-6-5
9 786069 547465
www.edituraomnium.ro

rfi ROMÂNIA
France médias monde